
1997

IDÄNTALOUKSIEN VIIKKO

Venäjää, Baltian maita ja muita siirtymätalouksia
koskevia keskeisiä taloustapahtumia vuonna 1997

SUOMEN PANKKI • BANK OF FINLAND
Idäntalouksien yksikkö • Unit for Eastern European Economies

Siirtymätalouksien tutkimuslaitos

Suomen Pankin Idäntalouksien yksikkö **muuttuu** vuoden 1998 alusta lähtien **Siirtymätalouksien tutkimuslaitokseksi**.

Siirtymätalouksien tutkimuslaitos seuraa ja analysoi siirtymätalousmaiden taloudellista, talous- ja kauppapoliittista ja rahataloudellista kehitystä. Seurannan maantieteelliset painopisteet ovat Venäjä ja Baltian maat. Tutkimukset julkaistaan siirtymätalouksien tutkimuslaitoksen ja Suomen Pankin julkaisusarjoissa.

Pekka Sutela p. 183 2297

- Venäjän talouden kehitys ja talouspolitiikka
- Venäjän ulkoiset taloussuhteet
- Baltia

Iikka Korhonen p. 183 2272

- Venäjän rahoitusjärjestelmä
- Baltia

Vesa Korhonen p. 183 2834

- Venäjän talouden kehitys ja talouspolitiikka
- Venäjän ulkoiset taloussuhteet
- EU:n idänsuhteet

Tom Nordman p. 183 2277

- Kiinan talouden kehitys
- Rahoitusmarkkinat

Niina Pautola p. 183 2288

- Baltia
- EU:n idänsuhteet

Jouko Rautava p. 183 2280

- Venäjän talouden kehitys ja talouspolitiikka
- Venäjän rahoitusjärjestelmä
- Venäjän talouden rakennemuutos

Merja Tekoniemi p. 183 2279

- Venäjän talouden kehitys ja talouspolitiikka
- lähialueet
- Venäjän rahoitusjärjestelmä

Tietopalvelut

Timo Harell

- lehtiseuranta

p. 183 2291

Päivi Määttä

- kirjasto, tiedonhaut

p. 183 2820

Päivi Pellikka

- sihteerin tehtävät

p. 183 2268

Tiina Saajasto

- tilastot, tietokannat

p. 183 2287

Siirtymätalouksien tutkimuslaitoksen julkaisut

- Idäntalouksien viikko (suomenkielinen kooste kuluneen viikon tapahtumista, ilmestyy torstaisin).
<http://www.bof.fi/env/fin/it/itavko/itavko.stm>
- Idäntalouksien katsauksia
<http://www.bof.fi/env/fin/it/filista/fibase.stm>
- Kirjat
<http://www.bof.fi/env/fin/it/booklist/booklist.stm>

Siirtymätalouksien tutkimuslaitoksen artikkeleista ja kirjoista on luettelo tämän julkaisun lopussa. Julkaisut ovat maksuttomia.

Tilaus

Päivi Pellikka

Suomen Pankki, PL 160, 00101 Helsinki

Puh. 183 2268 (*1831)

Fax. 183 2294

E-mail: Paivi.Pellikka@bof.fi

WWW

<http://www.bof.fi/env/fin/it/itfi.stm>

E-mail

etunimi.sukunimi@bof.fi

Idäntalouksien viikko – sisällys vuonna 1997

Viikko 1/97

- Venäjän budjetti vuodelle 1997 hyväksyttiin.
- Korot laskivat Venäjällä.
- Pankkien määrä supistuu Venäjällä.
- Venäjä on sopinut Neuvostoliiton vanhojen kauppavelkojen maksusta.
- Venäjän kauppaylijäämä kasvaa.
- Baltian maat hyväksyivät vuoden 1997 budjetit.
- Baltian pankkisektorilla muutoksia.

Viikko 2/97

- Venäjän vuotuinen inflaatio laski uusiin pohjalukemiin.
- Korot nousivat Venäjällä hieman sijoitustodistushuutokaupassa, osakkeet nousivat kaikkien aikojen huippuunsa.
- Venäjä veti viimeiset joukkonsa Tshetsheniasta.
- Venäjä vaatii NATO:lta myönnytyksiä erityissopimuksen toteutumiseksi.
- Baltian maissa inflaatio laskee edelleen.
- Baltian maiden maataloustuotteita koskeva vapaakauppasopimus astui voimaan 1. tammikuuta.
- Virossa merkittävä pankkifuusio.
- Virolaisten yritysten voitot laskivat keskimäärin 15 % vuonna 1996.
- Latvia sai 60 miljoonan dollarin lainan Maailmanpankilta.
- Talouskehitys Itä-Euroopassa epäyhtenäistä vuonna 1996, vuodelle 1997 odotetaan nopeampaa kasvua.

Viikko 3/97

- Presidentti Jeltsin nosti esille Venäjän ja Valko-Venäjän yhdistymisen.
- Boris Jeltsinin sairaus käynnisti presidenttipelin.
- IMF vaatii Venäjää muuttamaan budjettivajeen laskentatapaa.
- Venäjän osakemarkkinat vahvassa nousussa.
- Korot laskivat Venäjällä.
- Tshetshenian presidenttiehdokas Mashadov syyttää Venäjää yrityksistä siirtää vaalit.
- Baltian maiden viime vuoden kasvu maltillista.

Viikko 4/97

- Venäjän BKT supistui 6 % vuonna 1996.
- Korot pysyivät vakaina Venäjällä.
- Venäjällä keskipalkka ja työttömyys nousivat 1996.
- Minimipalkkaa korotettiin Venäjällä.
- Venäjän hallitus uudisti yhteistyön periaatteet ns. valtuutettujen pankkien kanssa.
- Tshetshenian presidentinvaalit pidetään maanantaina 27.
- Latvian pääministeri Andris Skele jätti eroanomuksensa.
- Baltian maiden teollisuustuotanto, palkat ja eläkkeet vuonna 1996.
- Valko-Venäjä devalvoi ruplansa.
- IVY-maiden ministerit kokoontuivat Moskovassa.

Viikko 5/97

- Venäjän keskuspankki arvioi saavuttaneensa vuodelle 1996 asetetut tavoitteet.
- Venäjän duuma hyväksyi vuoden 1997 budjetin.
- Korot laskivat hieman Venäjällä.
- Venäjä sai valtionomaisuutensa yksityistämisestä vuonna 1996 tuloja 1 751 miljardia ruplaa.
- Aslan Mashadov voitti Tshetshenian presidentinvaalit ensimmäisellä kierroksella.
- Kansainvälinen valuuttarahasto korostaa ennaltaehkäisevän talouspolitiikan tärkeyttä Viron taloudessa.
- Latvian presidentti Guntis Ulmanis nimitti Andris Skelen uuden hallituksen muodostajaksi.
- Baltian pankit kasvoivat viime vuonna nopeasti.

Viikko 6/97

- Venäjän aluevaalit käyty.
- Venäjän kuukausi-inflaatio tammikuussa 2.3 %.
- Venäjän hallitus suunnittelee keskuspankkiluottojen muuttamista valtionobligaatioiksi.
- Venäjän viljasato 69.3 milj. tonnia vuonna 1996.
- Korot nousivat Venäjän sijoitustodistushuutokaupoissa.
- Ylikorkeita korkotuloja saavien verotus kiristyy.
- Liettua valmistautuu hylkäämään currency board -järjestelmän.
- Baltian maiden tämän vuoden yksityistämishjelmat keskittyvät infrastruktuuriyrityksiin.

Viikko 7/97

- Presidentit Boris Jeltsin ja Bill Clinton tapaavat Helsingissä 20. - 21. maaliskuuta.
- Kansainvälinen valuuttarahasto myönsi Venäjälle kaksi lainaerää.
- Venäjän hallitus suunnittelee valtionomistuksen vähentämistä suuryrityksissä.
- Venäjän BKT:n supistumisvauhti hidastunut.
- Korot laskivat Venäjällä.
- Venäjän kauppataseen ylijäämä kasvoi 1996.
- Tshetshenian presidentti Aslan Mashadov astui virkaansa 12. helmikuuta.
- Inflaatio hidastuu edelleen Baltian maissa.
- Viron pääministeri Tiit Vähi selvisi epäluottamusäänestyksestä.
- Kansainvälinen valuuttarahasto IMF vaatii Liettuaa alentamaan maataloustuotteiden tuontitulleja.

Viikko 8/97

- Parlamentin ylähuone hyväksyi vuoden 1997 budjetin.
- Presidentti Jeltsin ja Venäjän hallitus erimielisiä sosiaalipolitiikan hoitamisesta.
- Venäjän osakemarkkinat voimakkaassa nousussa.
- Korot lähes ennallaan Venäjällä.
- Venäjän työttömien määrä nousi ja keskipalkka laski tammikuussa.
- Latvian uusi hallitus jatkaa talousuudistuksia.
- Baltian pankkimarkkinat keskittyvät.
- Puola, Unkari ja Viro ulkomaisten sijoittajien suosiossa.

Viikko 9/97

- Kansainvälinen valuuttarahasto lykkäsi taas Venäjän lainaerän maksua.
- Venäjän vuoden 1997 budjetti hyväksytty lopullisesti.
- Venäjän hallitukseen odotetaan muutoksia.
- Korot pysyivät muuttumattomina Venäjällä.
- Moskovan kaupunki sai luokituksen eurobondilleen.
- Venäjän duuma hyväksyi ulkomaisia investointeja rajoittavan lain.
- Venäjän duuma haluaa lisätä valtiontukea Norilsk Nickel - metalliyhtymälle.
- Viron pääministeri Tiit Vähi jätti eroanomuksensa tiistaina 25. helmikuuta.
- Viron ja Suomen välinen viisumivapaus astuu voimaan 1. toukokuuta.

Viikko 10/97

- Venäjän ja Euroopan unionin vuosittainen huippukokous Moskovassa.
- Presidentti Jeltsin kritisoi budjettia radiopuheessaan.
- Venäjän tuotannonjakolainsäädäntö juuttui duumaan.
- Ukrainan parlamentti ei ratifioinut Venäjän ja Ukrainan välistä sopimusta neuvostoaikaisista veloista.
- Norilsk Nickelin lakkouhan toteutuminen epäselvää.
- Latviaan ja Liettuaan nimitettiin uudet valtiovarainministerit.
- Baltian maiden viime vuoden kauppataseet alijäämäisiä.
- Euroopan komissio ennustaa Latvialle Baltian maiden heikointa talouskasvua.
- Idäntalouksien viikko ilmestyy nyt myös englanninkielisenä.

Viikko 11/97

- Jeltsin aloitti lupaamansa uudelleenjärjestelyt Venäjän hallituksessa.
- Jeltsin nimitti Anatoli Tshubaisin varapääministeriksi.
- Venäjä laski liikkeeseen toisen eurobondin.
- Korot nousivat Venäjällä hieman.
- Venäjän inflaatio laskee edelleen.
- Venäjän vaihtotase ylijäämäinen.
- Venäjältä jäi 1996 perusteettomien tullihelpotusten vuoksi saamatta suuria summia.
- Venäjän keskuspankin voitosta puolet federaation budjettiin.
- Budjettivelkojen maksaminen Venäjällä vaikeaa.
- Mart Siimann Viron uuden hallituksen muodostajaksi.
- Inflaatio hidastui Virossa ja Latviassa, Liettuaassa nousua.
- Baltian maiden työttömyys 1996.
- Viron ja Latvian kiinteistömarkkinat kehittyvät.

Viikko 12/97

- Yhdysvaltain presidentti Bill Clinton ja Venäjän presidentti Boris Jeltsin tapaavat Helsingin huippukokouksessa 20-21. maaliskuuta.
- Jeltsin uudisti Venäjän hallituksen ja nimitti sen talouslohkoon nuoria uudistajia.
- Venäjän bruttokansantuotteen supistuminen pysähtynyt?
- Korot ennallaan Venäjällä.
- Virossa uusi hallitus.
- Kansainvälinen valuuttarahasto IMF pääosin tyytyväinen Latvian talouspolitiikkaan.
- Liettua ja Kansainvälinen valuuttarahasto IMF pääsivät sopimukseen tuontitulleista.
- Bruttokansantuotteen supistuminen IVY-maissa jatkui 1996.

Viikko 13/97

- Venäjän ja Yhdysvaltojen Helsingin-huipputapaamisen (21.3) taloutta koskevat linjaukset odotusten mukaiset.
- Suomen ja Venäjän välisissä talouskeskusteluissa painopiste maiden välisissä liikenne- ja rahoituskysymyksissä.
- Venäjän lakot suuri haaste uudistetulle hallitukselle.
- Palkkarästit Venäjällä ovat edelleen kasvaneet.
- Latvian uusi eläkelaki kritiikin kohteena.
- Baltian maat arvioivat Helsingin huippukokouksen onnistuneeksi.
- Baltian maat kohti WTO:n jäsenyyttä.

Viikko 14/97

- Jeltsin ja Lukashenko allekirjoittivat suppean liittosopimuksen.
- Kansainvälisen valuuttarahaston toimitusjohtaja katsoo, että lainananto Venäjälle voi jatkua.
- Venäjän lakkopäivä ei saanut odotettua kannatusta.
- Valtion omistusosuus Venäjän 100 suurimmassa yrityksessä keskimäärin 20 %.
- Venäjän inflaatio laskee edelleen.
- Venäjän kauppataaseen ylijäämä kasvaa.
- Suorat investoinnit Venäjälle kasvoivat 1996, taso edelleen alhainen.
- Korot hieman nousussa Venäjällä.
- Pohjoismaiden suurin pankki Svenska Handelsbanken ensimmäisenä ulkomaalaisena mukaan Viron arvopaperimarkkinoille.
- Euroopan unionin kyselytutkimuksen mukaan EU-jäsenyyden suosio on vähentynyt Baltian maissa.
- IVY-maiden presidenttien kokous pohti yhteistyön linjauksia.

Viikko 15/97

- Luonnollisten monopolien asemasta ja tuotannonjakolainsäädännöstä kiistellään Venäjällä.
- Venäjän uudistetun hallituksen on näytettävä kyntensä.
- Korot hieman alas Venäjällä.
- Taloukasvua Baltiassa 1996.
- Inflaatio hidastui maaliskuussa Baltiassa.
- Virolle ensimmäinen kansainvälinen luottoluokitus.
- Viron keskuspankki asettaa uusia rajoituksia hillitäkseen talouden ylikuumenemista.
- Sosiaalidemokraatit voittivat Latvian kunnallisvaalit, konservatiiveille eniten kannatusta Liettuan kunnallisvaaleissa.

Viikko 16/97

- Virallisten tilastojen mukaan Venäjän kokonaistuotannon supistuminen pysähtynyt.
- Venäjän ja Tshetshenian neuvottelut umpikujassa.
- Korot ennallaan Venäjällä.
- Maailmanpankki lupaa Venäjälle 6 miljardin dollarin lainat kahden vuoden aikana.
- Venäjän suurien kaupunkien ulkomaiselle lainanotolle rajat.
- EU ja Venäjä sopimukseen teräksen tuonnin vapauttamisesta.
- Duman maatalouslobby syyttää hallitusta luvattun rahoituksen puutteesta.
- Venäjälle uusi ulkomaankauppa-ministeri.
- Viron uusi hallitus puoltaa maatalouden suojatulleja.
- Lainsäädännön harmonisointi EU-jäsenyyden vaatimalle tasolle työllistää Baltian maita.
- Korot varsin matalalla Baltian maissa.

Viikko 17/97

- Kansainvälinen valuuttarahasto ennustaa nopeutuvaa kasvua Itä-Eurooppaan.
- Korot hieman alas Venäjällä.
- Duuma hyväksyi lain elintasominimistä.
- Kotimme Venäjä -liikkeen edustajakokous.
- Venäjän kommunistisen puolueen edustajakokous.
- IVY-yhteistyö hajautuu?

Viikko 18/97

- Venäjä sopi talouspolitiikan linjoista IMF:n kanssa.
- Venäjän inflaatio laskee edelleen.
- Venäjällä kunnianhimoisia suunnitelmia monopolien purkamiseksi.
- Tuotannonjakosopimusten kohteista ei sopua duumassa.
- Eläkerästien kasvu jatkuu.
- Viron viime vuoden BKT-lukuja korjattiin ylöspäin.
- Suomi, Ruotsi ja Norja luopuivat viisumeista Viron kanssa.
- Liettuan pankkikriisin jälkihoito jatkuu.
- Ukrainan grivnalle valuuttakurssiputki.

Viikko 19/97

- Venäjän tämän vuoden budjetti uudelleen duumaan.
- Venäjän hallitus jätti verolakiesityksensä duumalle.
- Korot hieman alas Venäjällä.
- Hansapank Baltian suurin pankki.
- Baltian maiden vuoden alun kauppataaseet alijäämäisiä.
- Baltian maiden palkat ja eläkkeet maaliskuussa.
- Arvioita EU:n itälaajentumisen taloudellisista vaikutuksista.

Viikko 20/97

- Venäjä ja NATO alustavaan sopuun keskinäisestä turvallisuussopimuksesta.
- Venäjällä pyritään eroon asumiskustannusten subventoinnista.
- Osakekurssit nousussa Venäjällä.
- Korot ennallaan Venäjällä.
- Venäjän ja Tshetshenian presidentit allekirjoittivat rauhansopimuksen.
- Huhtikuun inflaatio maltillinen Baltian maissa.
- Baltian maat pyrkivät tehostamaan valtion taloudenhoitoa.

Viikko 21/97

- IMF hyväksyi Venäjän talousohjelman vuodelle 1997 ja päätti ensimmäisen lainaerän maksamisesta.
- Kokonaistuotanto näyttää nousevan Venäjällä.
- Korot laskivat Venäjällä.
- Venäjä uudistaa kaasuyhtiö Gazpromia.
- Venäjällä aloitetaan Opel Astran tuotanto.
- Euroopan jälleerakennus- ja kehityspankki ennustaa kasvua Itä-Eurooppaan.

Viikko 22/97

- Presidentti Jeltsin allekirjoitti asetuksen maanomistuksesta.
- Venäjä ja NATO allekirjoittivat turvallisuussopimuksen.
- Venäjä ja Valko-Venäjä solmivat liiton.
- Jeltsin vauhditti armeijan uudistusta erottamalla puolustusministerin.
- Presidentti Jeltsin on koventanut taistelua korruptiota vastaan.
- Osakkeenomistajat vahvistamassa asemiaan Venäjällä.
- Venäjän velkasaamiset 150 mrd. dollaria.
- Venäjän väkiluku vähenee.
- Latviaan eniten ulkomaisia suoria investointeja Baltiassa.

Viikko 23/97

- Venäjä ja Ukraina allekirjoittivat ystävyyssopimuksen.
- Venäjä ja OECD sopivat yhteistyöstä.
- Venäjän tuotannonjakosopimukseen yllättävää edistymistä.
- Presidentti Jeltsinin allekirjoittama asetus rajoittaa ulkomaalaisomistusta Gazpromissa.
- Palveluiden osuus Venäjän bruttokansantuotteesta puolet.
- Moskovan kaupungin velkapaperit kävivät hyvin kaupaksi.
- Viro kiinnittänee kruunun euroon, jos Euroopan yhteisvaluutta toteutuu ja Saksanmarkka poistuu käytöstä.

Viikko 24/97

- Lisää lainaraha Venäjälle.
- Kokonaistuotanto supistui Venäjällä alkuvuonna.
- Inflaatio hidastuu Venäjällä edelleen.
- Moskovan kaupunginhallitus päätti asumiskustannusten subventoinnin jatkamisesta.
- Liettua sai luottokelpoisuusluokituksen amerikkalaiselta luokituslaitokselta Standard & Poor'silta.
- Inflaation hidastuminen pysähtyi kaikissa Baltian maissa toukokuussa.

Viikko 25/97

- Duuma hylkäsi hallituksen esityksen sosiaalietuuksien leikkauksista.
- Aluekysymykset nousseet esille Venäjällä.
- Gazprom maksoi verorästinsä valtiolle.
- Venäjän keskuspankki laski jälleärahoitus korkoa.
- Venäläisten edustusta ulkomaalaisomisteisissa pankeissa pyritään lujittamaan säädöksellä.
- Viron hallitus aikoo jatkaa liberaalia talouspolitiikkaa IMF:n tuella.
- Liettuan keskuspankki antoi uudet määräykset pankkien vakavaraisuudesta ja maksuvalmiudesta.
- Amsterdamin huippukokouksessa 16.-17. kesäkuuta uusittiin Euroopan unionin toimintarakenteita.

Viikko 26/97

- Venäjän hallituksen ja duuman väliset suhteet kiristyvät.
- Jeltsin sai tukea politiikalleen G7-mailta.
- Venäjä alentaa energiatariffeja.
- Duuma päätti Venäjän ulkomaisesta lainanotosta.
- Venäjän osakemarkkinat ylös, korot alhaalla.
- Talletussuojaa parannetaan Liettuassa.

Viikko 27/97

- Venäjän BKT kasvoi vuoden ensimmäisellä puoliskolla?
- Venäjän tilastokomitea nosti arviotaan vuoden 1996 BKT:sta.
- Venäjän hallitus maksoi eläkerästit.
- Inflaatio jatkaa laskuaan Venäjällä.
- Korot vakaat Venäjällä.
- Pietari järjestelee eurobond-lainalla velkojaan uudelleen.
- Suomen Pankki lisäsi Viron kruunun valuuttaindeksiin.
- Baltian maiden ulkomaankauppa edelleen alijäämäistä.
- Yksityistäminen etenee Virossa.

Viikko 28/97

- Presidentti Jeltsin lykkäsi palkkarästien maksua.
- Venäjän kansallinen energiayhtiö EES aikoo laskea liikkeelle 1.25 miljardin dollarin arvosta vaihtovelkakirjoja kansainvälisille markkinoille.
- Julkisten palveluiden hinnat nousivat Venäjällä runsaat 20 prosenttia alkuvuonna.
- Venäjän osakemarkkinoilla korjausliikettä alaspäin korkotason pysyessä alhaalla.
- Venäjä ja Kiina solmivat 7 mrd. dollarin arvoisen periaatesopimuksen kaasutoimituksista.
- Baltian maiden kesäkuun inflaatio maltillinen.
- Liettuassa aloitettu presidentinvaalivalmistelut.
- Euroopan unioni suunnittelee aloittavansa jäsenyysneuvottelut viiden Itä-Euroopan maan kanssa.
- NATO päätti jäsenyysneuvottelujen aloittamisesta Puolan, Unkarin ja Tsekin tasavallan kanssa.

Viikko 29/97

- Venäjän BKT supistui ensimmäisellä vuosipuoliskolla.
- Ulkomaiset investoinnit Venäjälle kasvoivat alkuvuonna.
- Korot lähes ennallaan Venäjällä.
- Euroopan unionin komissio esittää jäsenyysneuvottelujen aloittamista kuuden maan kanssa.
- Viro valmis EU-jäseneksi viiden vuoden kuluttua?
- Virolaiset pankit ovat suurimpia Baltiassa.
- Virossa Baltian korkein inflaatio.
- Idäntalouksien katsauksia 6/97 ilmestynyt.

Viikko 30/97

- Euroopan unionin ja Venäjän suhteet esillä Brysselissä.
- Presidentti Jeltsin hyväksyi ensimmäiset tuotannonjakosopimusten kohteet.
- Venäjän asevoimia uudistetaan.
- Venäjän ja Tshetshenian keskuspankit sopimukseen kirjeenvaihtotileistä.
- Venäjän hallitus ei aio rahoittaa palkkarästien maksua lainanotolla.
- Gazprom rajoitti kaasutoimituksia Ukrainaan.
- Komission päätöksellä positiivisia vaikutuksia Virossa.

Viikko 31/97

- Venäjän yksityistämisen toinen vaihe täydessä vauhdissa.
- Venäjästä Maailman kauppajärjestön WTO:n jäsen vuonna 1998?
- Jeltsin ei hyväksynyt maalakikokoelmaa.
- Kaspian alueen öljy.
- Venäjän pankit pieniä kansainvälisessä vertailussa.
- Osakkeet nousivat kaikkien aikojen huippuunsa Venäjällä.
- Suomi sopii Latvian ja Liettuan kanssa viisumivapaudesta.

Viikko 32/97

- Ruplasta poistetaan kolme nollaa.
- Venäjän yksityistämiskauppoja arvostellaan kiivaasti.
- Venäjän verotulot kasvaneet.
- IMF tyytyväinen Venäjän talouskehitykseen.
- Venäjä lyhentää palkkarästejä.
- Venäjän korot alhaalla, osakkeet ylös.
- Venäjän keskuspankki ryhtyi pidentämään joukkovelkakirjalainojen maturiteettia.
- Käytettävissä olevat tulot nousussa Venäjällä.
- Inflaatio Venäjällä lähes ennallaan.
- Venäjän kauppatase ylijäämäinen.
- Viron talouskasvu erittäin nopeaa vuoden ensimmäisellä neljänneksellä, muissa Baltian maissa myös kasvua.

Viikko 33/97

- Venäjän budjetista vuodelle 1998.
- Venäjälle uusi yksityistämismministeri.
- Valuuttavaihtovero käyttöön Venäjällä.
- Venäjällä kokeillaan kiinteistöveron käyttöönottoa.
- Eläkkeiden määräytymisen perusteet Venäjällä muuttuvat.
- Korot hieman ylös Venäjällä.
- Venäjän Lontoon klubin velkojen uudelleenjärjestelystä 70 % sovittu.
- Inflaatio hieman ylös Baltiassa.
- Baltian maat jatkavat yhteistyötä Kansainvälisen valuuttarahaston (IMF) kanssa.
- Latviassa uusi hallitus.

Viikko 34/97

- Venäjän teollisuustuotanto selvässä nousussa, bruttokansantuote polkee vielä paikallaan.
- Venäjän vuoden 1998 budjettiesitys.
- Venäjän julkisen sektorin palkkarästit lähes täysin maksettu.
- Venäjän hallituksessa valmistellaan uutta asetusta yksityistämisestä.
- Venäjälle suuntautunut valuuttavirta tuottaa ongelmia keskuspankille.
- Venäjän maatalouden ongelmat jatkuvat, mutta viljasadosta odotetaan viimevuotista parempaa.
- Osakkeet jatkavat nousuaan Baltiassa.
- Seminaari Venäjän taloudesta.

Viikko 35/97

- Venäjän verouudistuksesta.
- Novgorod houkuttelee ulkomaisia investointeja Venäjälle.
- Venäläisten tuloista huomattava osa vaihdetaan dollareiksi.
- Korkotaso laski hieman Venäjällä.
- IMF myönsi Ukrainalle valmiusluoton (stand-by).
- Eläkejärjestelmäuudistus Itä-Euroopan talouksien suuri haaste.
- Maailmanpankin lainasitoumukset kehitysmaille ja siirtymätalouksille 19 miljardia dollaria vuonna 1997.

Viikko 36/97

- Venäjän pankkijärjestelmän kehityssuuntia.
- Alkuvuonna Venäjän valtiontalouden perusalijäämä 4.1 % bruttokansantuotteesta.
- Venäjän budjetin käsittely duumassa.
- Inflaatio kiihtyi hieman Venäjällä.
- Venäläiset osakkeet laskeneet viime viikkoina muun maailman mukana.
- Einars Repše jatkaa Latvian keskuspankin pääjohtajana.
- Baltian maiden ensimmäisen vuosipuoliskon kauppataseet alijäämäisiä.

Viikko 37/97

- IMF päätti EFF-luottoerän maksusta Venäjälle.
- Venäjän vuoden 1998 yksityistämisojelma.
- Yksityisten eläkerahastojen suosio Venäjällä kasvaa.
- Pääoman tuonti Venäjälle lisääntynyt.
- Korot hieman alas Venäjällä.
- Pankkien luotonanto kasvaa Virossa nopeasti.
- Viron keskuspankki peruutti pankin toimiluvan.
- Virolla ja Kansainvälisellä valuuttarahastolla eri näkemys budjettipolitiikasta.
- Baltian elokuun inflaatioluvut.

Viikko 38/97

- Venäjä Pariisin klubin jäseneksi.
- Venäjän teollisuustuotanto selvässä kasvussa, bruttokansantuote hieman ylös.
- Venäjän maanomistuspöytäkirjaan odotettavissa muutoksia.
- Venäjän valtion tilejä siirretään keskuspankin hallintaan.
- Suomen vienti Venäjälle ja Viroon kasvaa.
- Baltian maat valmistelevat ensi vuoden budjetit.
- Jäsenyysneuvottelujen aloituskokoonpano ja itälaajentumisen kustannukset puhuttavat EU-maita.
- Idäntalouksien viikkoon uusi säännöllinen tietopaketti. Rahoitusmarkkinat.

Viikko 39/97

- Venäjän työttömyys ei enää kasva.
- Venäjän duuma äänesti kumoon presidentin maalakikokeelmaa koskevan veton.
- Venäjän ja Tshetshenian sekava sopu öljynkuljetuksista.
- Viron vaihtotaseen alijäämä edelleen suuri.
- Oikeus mitätöi Innovatsioonipankin toimiluvan peruuttamisen.
- Keski- ja Itä-Euroopan maat työskentelevät pankkisektorin vahvistamiseksi ja kilpailukyvyyn parantamiseksi.
- Suorat sijoitukset Itä-Eurooppaan supistuivat 1996.
- Rahoitusmarkkinat.

Viikko 40/97

- Presidentti Jeltsin ylisti markkinataloutta ja vaati valtion roolin vahvistamista.
- Lontoon klubi ja Venäjän velat.
- Ulkomaanvaluutan käyttö käteis- ja luottokorttimaksuissa kielletään Venäjällä.
- Yksityishenkilöiden ulkomaanvaluuttasiirrot yksinkertaistuvat Venäjällä.
- Ulkomaiset autonvalmistajat halukkaita investoimaan Venäjälle.
- Virolaiset pankit laajentavat toimintaansa Venäjälle.
- Viron hallitus hylkää amerikkalaisen voimayhtiön NRG Energyn suunnitelman Viron lämpövoimaloiden yksityistämisestä ja yhteisyrityksen perustamisesta.
- Kolmasosa liettualaisten pankkien myöntämistä lainoista kaupan sektorille.
- Baltian maiden osakemarkkinoiden valvontaviranomaiset aloittavat yhteistyön.
- Rahoitusmarkkinat

Viikko 41/97

- Presidentti Jeltsin ja duuma erimielisiä talousuudistuksen linjoista.
- Venäjä pääsi sopimukseen Lontoon klubin kanssa.
- Inflaatio hidastui Venäjällä.
- Venäjän keskuspankki laskee jälleenerahoituskorkoa.
- Eläkkeitä korotetaan Venäjällä.
- Tuotannon kasvu nopeaa Latviassa ja Virossa, hitaampaa Liettuaassa.
- Virossa Baltian korkein inflaatio.
- Liettuan budjetin käsittely alkamassa.
- Liettuan keskuspankin valuuttavaranto supistuu.
- Kuva vuoden 1998 talouskasvusta Itä-Euroopassa rikkonainen.
- Rahoitusmarkkinat

Viikko 42/97

- Venäjän duuma lykkäsi hallituksen luottamusäänestystä.
- Venäjän talouskehitys tammi - syyskuussa.
- Venäjä hankkii budjettituloja yksityistämällä valtionyhtiöitään.
- Venäjän viljasato ennustettua suurempi.
- Viron parlamentti hyväksyi maatalouden suojukselle koskevan lain.
- Baltian maiden yhteistyö jatkuu EU-komission laajennusehdotuksesta huolimatta.
- IVY-maat pyrkivät yhteistyön vahvistamiseen.
- Rahoitusmarkkinat.

Viikko 43/97

- Venäjän oppositio luopui epäluottamuslauseäänestyksestä.
- Venäjän eläkeuudistuksen linjat hahmottumassa.
- Venäjä haluaa päättää Neuvostoliiton vanhojen velkojen uudelleenjärjestelyn ensi vuonna.
- Kireä likviditeetti nostaa Viron interbank-korkoja.
- Katsaus Ukrainaan.
- Rahoitusmarkkinat.

Viikko 44/97

- Venäjän verotulot laskeneet - uusi budjettiehdotus perustuu verotulojen kasvuun.
- Venäjän ja Itä-Euroopan pörssit alas ja ylös muun maailman mukana.
- Baltian maiden kauppatauseiden vajeet syvenevät.
- Viron keskuspankki kiristää pankkien luotonantoa.
- Liettua ja Venäjä allekirjoittivat rajasopimuksen, Viro ja Latvia jatkavat neuvotteluja.
- Venäjää arvosteltiin voimakkaasti IVY:n tehottomuudesta.
- Rahoitusmarkkinat

Viikko 45/97

- IMF ei myöntänyt lainaeriä Venäjälle, Ukrainalle ja Moldovalle.
- Venäjän inflaatio jatkaa laskuaan.
- Suhtautuminen maan myyntiin vaihtelee Venäjän eri alueilla.
- Venäjä sallii ulkomaalaisomistuksen öljy-yhtiöissä.
- Gazprom etsii ulkomaisia rahoittajia ja yhteistyökumppaneita.
- Vuoden 1991 venäläistalletusten kompensointi taas esiin.
- Viron talous jatkaa erittäin nopeaa kasvuaan.
- Viisumivapaus Latvian ja Liettuan kanssa astuu voimaan.
- Euroopan jälleenrakennus ja kehityspankki ennustaa kasvua Itä-Eurooppaan.
- Rahoitusmarkkinat.

Viikko 46/97

- Venäjän keskuspankki nosti korkoja ja päätti muuttaa valuuttakurssipolitiikkaansa.
- Venäjän kauppatauseen ylijäämä supistuu.
- Venäjä syventää taloudellista ja poliittista yhteistyötään Kiinan ja Japanin kanssa.
- Suomalais-venäläinen talouskomissio sopi velkajärjestelystä.
- Venäjän viljasato.
- Virossa Baltian nopein inflaatio.
- Tallinnan pörssi toipui osittain maanantain (10.11.) romahduksesta.
- Viro ja Kansainvälinen valuuttarahasto (IMF) sopivat Viron talouspolitiikan linjauksista 7. marraskuuta.
- Liettuassa aloitetaan uusi yksityistämisvaihe.
- Rahoitusmarkkinat.

Viikko 47/97

- Presidentti Jeltsin erotti uudistajia korruptiosta epäiltyinä.
- Venäjän bruttokansantuote ja etenkin teollisuustuotanto kasvussa.
- Venäjän verouudistus pitkittyy.
- Verorästien kuitaaminen loppuu Venäjällä vuoden 1998 alusta.
- Venäjän keskuspankki syyttää länsipankkeja arvopaperikauppasopimusten rikkomisesta.
- Virolaisten pankkien luotonanto kasvoi voimakkaasti myös lokakuussa.
- Viron ja Liettuan valuuttavarannot kasvoivat lokakuussa.
- Rahoitusmarkkinat

Viikko 48/97

- Ruplaan kohdistuu heikkenemispaineita.
- Venäjälle runsaasti arvopaperisijoituksia alkuvuonna.
- Venäjän julkisen sektorin palkkarästejä ei pystytä maksamaan vuoden 1998 alkuun mennessä.
- Pietarin ja Leningradin läänin tuotanto elpymässä.
- Venäjän öljyteollisuuden yksityistäminen on huomion kohteena.
- Korkojen nousu pysähtyi Virossa, osakkeet ylös.
- EU:n jäsenmaat etsivät ratkaisua jäsenyysneuvottelujen aloituskokoonpanoon ja itälaajentumisen käytännön toteuttamiseen liittyviin kysymyksiin.
- Rahoitusmarkkinat.

Viikko 49/97

- Venäjän keskuspankki jatkaa ruplan arvon puolustamista.
- Kolmen ensimmäisen neljänneksen aikana Venäjän valtiontalouden perusalijäämä oli 3.6 % bruttokansantuotteesta.
- Venäjän inflaatio hidastuu edelleen.
- Venäjä ja Suomi solmivat rahoitus- ja takuusopimuksen.
- Venäjä sopi Ruotsin kanssa velkajärjestelystä.
- Venäjän ja Lontoon klubin sopimus allekirjoitettiin.
- Venäjän ja EU:n kumppanuus- ja yhteistyösopimus (PCA) astui voimaan 1. joulukuuta.
- Uusi laki elintasominimistä hyväksyttiin Venäjällä.
- Liettua valmistautuu joulukuun presidentinvaaleihin.
- Baltian maiden kaupan vapauttaminen etenee.
- Idäntalouksien katsauksia 7/97 ilmestynyt.
- Rahoitusmarkkinat.

Viikko 50/97

- Paine ruplaa vastaan helpottui, mutta Jeltsinin sairastuminen nosti korkoja.
- Venäjän duuma hyväksyi vuoden 1998 budjetin ensimmäisessä käsittelyssä.
- OECD ennustaa Venäjälle kasvua.
- Venäläispankeille vaikeuksia rahamarkkinoiden myllerryksistä.
- Venäjä sulkee lisää hiilikaivoksia.
- Viron valuuttavaranto supistui marraskuussa.
- Latviassa edelleen Baltian hitain inflaatio.
- Latvian ja Liettuan budjetit vahvistettu, Virossa budjettivalmistelut loppusuoralla.
- EIU ennustaa Baltian maille nopeaa kasvua.
- Rahoitusmarkkinat.

Viikko 51-52/97

- IMF myöntänee viivästetyn lainaerän Venäjälle.
- Venäjän duuma lykkäsi 1998 budjetin käsittelyä.
- Venäjän verotulot.
- Reaalitalouden kehitys Venäjällä.
- Erävoitto osakkeenomistajille Venäjällä.
- Maan myynti keskustelunaiheena Venäjällä.
- Virolaisten pankkien luotonannon kasvu hidastuu.
- Virolle korkea luottoluokitus.
- Hansapank ostaa kolmanneksen liettualaisesta pankista.
- OECD ennustaa kasvua Itä-Euroopaan.
- Rahoitusmarkkinat.

IDÄNTALOUKSIEN VIIKKO 1

*****
Venäjän budjetti vuodelle 1997 hyväksyttiin. Duuma hyväksyi vuoden 1997 budjetin kolmannessa käsittelyssä lauantaina 28.12. Budjetin tulot ovat 434 400 miljardia ruplaa (78.2 miljardia dollaria) ja menot 529 800 miljardia ruplaa (95.4 miljardia dollaria). 95 400 miljardin ruplan budjettivaje on 3.5 % ennustetusta bruttokansantuotteesta. Useiden analyytikkojen mielestä budjetin tulotavoitteen saavuttaminen voi olla varsin vaikeaa, vaikka verojen keruuta onkin viime kuukausina tehostettu. Esimerkiksi Venäjän keskuspankin apulaispääjohtaja Sergei **Alekshasenکو** totesi, että Venäjä ei todennäköisesti pystynyt täyttämään IMF:n kanssa sovittuja veronkantotavoitteita vuonna 1996.

Venäjän parlamentin ylemmän kamarin, liittoneuvoston, ja presidentin pitää vielä hyväksyä budjetti ennen sen astumista voimaan.

*****
Korot laskivat Venäjällä. Keskiviikkona 26.12. pidetyssä seitsemän kuukauden sijoitustodistusten huutokaupassa koroksi tuli 33 % (kahta viikkoa aiemmin seitsemän kuukauden korko oli 41 %). Venäjä lainasi markkinoilta 5310 miljardia ruplaa eli hieman alle miljardi dollaria. Samana päivänä Venäjä maksoi takaisin erääntyviä sijoitustodistuksia 6310 miljardin ruplan edestä.

Venäjän keskuspankki on ilmoittanut, että 16.1. lähtien ulkomaalaisten sijoittajien sijoitustodistuksistaan saama dollarituotto lasketaan 12.5 prosenttiin. Ennen tätä tuotto oli 13 %.

Rupla heikentyi tasaisesti koko joulukuun, ja vuoden 1996 viimeisenä päivänä dollarin ruplakurssi oli MICEX:ssä (Moscow Interbank Currency Exchange) 5554.

*****
Pankkien määrä supistuu Venäjällä. Venäjän keskuspankin ilmoituksen mukaan Venäjällä oli joulukuun alussa 2031 pankkia. Vuoden alussa pankkeja oli lähes 2300. Pankkien yhteenlaskettu osakepääoma oli 17 790 miljardia ruplaa eli noin 3.2 miljardia dollaria.

*****
Venäjä on sopinut Neuvostoliiton vanhojen kauppavelkojen maksusta. Venäjä on sopinut alustavasti useiden länsimaiden kanssa Neuvostoliiton vanhojen ulkomaankauppavelkojen muuttamisesta pitkäaikaisiksi joukkovelkakirjalainoiksi. Alustavan sopimuksen mukaan vanhoja velkoja muutetaan joukkovelkakirjalainoiksi noin 5 miljardin dollarin edestä. Tällä hetkellä vanhoilla kauppaveloilla käydään kansainvälisillä pääomamarkkinoilla kauppaa noin 50 % hinnalla velan nimellisarvosta, mutta sopimuksen odotetaan nostavan hintaa selvästi.

*****
Venäjän kauppaylijäämä kasvaa. Venäjän tilastokomitean mukaan Venäjän kauppataseen ylijäämä kasvoi vuoden 1996 tammi-marraskuussa edellisen vuoden vastaavasta ajasta. Viime vuonna vuoden 11 ensimmäisen kuukauden aikana kauppataseen ylijäämä oli 22.2 miljardia dollaria, kun ylijäämä oli vuotta aiemmin 20.8 miljardia dollaria.

*****

Baltian maat hyväksyivät vuoden 1997 budjetit. Virossa budjetti hyväksyttiin 18. joulukuuta äänin 62-32. Budjetin loppusumma on 15 miljardia kruunua (noin 1.2 mrd. dollaria), mikä on 11 % enemmän kuin vuonna 1996. Perusbudjetin lisäksi hyväksyttiin sosiaaliturvabudjetti, ja budjetin kokonaissumma nousee noin 23 miljardiin kruunuun.

Latviassa budjetti hyväksyttiin 11. joulukuuta äänin 74-11. Budjetin loppusumma on 993 miljoonaa dollaria. Tasapainoisen budjetin toteuttaminen osoittautunee Latvialle suureksi haasteeksi, sillä kaikki aikaisemmat budjetit ovat olleet alijäämisiä.

Liettuassa vuoden 1997 budjetti hyväksyttiin 23. joulukuuta. Kansanedustajista 74 äänesti budjetin puolesta, 18 sitä vastaan ja 20 pidättäytyi äänestämästä. Budjetin alijäämä on 697 miljoonaa litiä, mikä on noin 2 % BKT:sta. Ensimmäisessä versiossa budjetin alijäämä oli 1.7 prosenttia BKT:sta.

*****

Baltian pankkisektorilla muutoksia. Ruotsalainen Sparbanken on ostanut virolaiselta Hansapankilta 12.5 % Hoiupankista (Säästöpankki). Kaupan jälkeen Hansapank omistaa noin 4% Hoiupankista. Hoiupank on ostanut osuuksia kolmesta liettualaisesta pankista ja aikoo aloittaa toiminnan Liettuan markkinoilla ensi vuoden alkupuoliskolla.

Latviaan on perustettu vuoden loppupuolella kaksi uutta pankkia. Marraskuussa perustettiin Maras Banka, ja joulukuun lopussa Latvian keskuspankki myönsi toimiluvan Vereinsbank Rigalle, jonka pääomistaja on saksalainen Vereinsbank und Westbank AG. Lisäksi virolainen Tallinna Pank on ostanut 20 % latvialaisesta Saules Bankasta. Saules Banka on Latvian yhdeksänneksi suurin pankki.

Liettuassa pankkikriisin jälkihoito jatkuu. Hallitus valmistelee suunnitelmaa, jonka mukaisesti kolme valtion hallussa olevaa pankkia (Lithuanian Joint-Stock Innovative Bank, Lithuanian State Commercial Bank ja Taupomasis Bank) uudelleenjärjestellään. Maailmanpankin kanssa tehdyn sopimuksen mukaan suunnitelman on oltava valmis maaliskuussa, ja pankit on yksityistettävä tämän vuoden loppuun mennessä. Uudelleenjärjestelyn yhteydessä pankkien taseissa olevat hoitamattomat lainat siirretään tarkoitusta varten perustettuun omaisuudenhoitoyhtiöön. Näillä kolmella pankilla on tällaisia lainoja yhteensä 730 miljoonaa litiä eli noin 180 miljoonaa dollaria.

Kaikki liettualaiset pankit ovat saaneet nostettua osakepääomansa 20 miljoonaan litiin (5 miljoonaa dollaria). Liettuan keskuspankki vaati, että pankkien on saavutettava tämä raja ennen vuodenvaihdetta.

Yleisön luottamus liettualaisiin pankkeihin näyttää palanneen vuoden takaisen pankkikriisin jälkeen. Talletukset liettualaisissa pankeissa olivat marraskuun lopulla ensi kertaa samalla tasolla kuin vuoden 1995 lopussa. Liettualaisissa pankeissa oli marraskuun lopussa talletuksia yhteensä 4.7 miljardia litiä eli noin 1.2 miljardia dollaria.

IDÄNTALOUKSIEN VIIKKO 2

*****
Venäjän vuotuinen inflaatio laski uusiin pohjalukemiin. Joulukuussa 1996 kuluttajahinnat nousivat Venäjällä 21.8 % edellisen vuoden vastaavasta ajankohdasta. Tämä oli alin inflaatioluku tammikuussa 1992 tapahtuneen hintojen vapautuksen jälkeen. Hinnat nousivat marraskuusta 1.4 %. Hintojen nousu oli loppuvuonna 1996 varsin maltillista, vaikka rahanmäärä M2 kasvoikin tammi-syyskuussa keskimäärin lähes 3 prosenttia kuukaudessa. Menneisyydessä rahanmäärän muutokset ovat näkyneet inflaatiouvauhdissa muutamassa kuukaudessa. Saattaa kuitenkin olla, että alhainen inflaatio sekä lisääntynyt poliittinen ja taloudellinen vakaus ovat lisänneet venäläisten halukkuutta pitää säästönsä ruplissa dollareiden sijaan. Tällöin rahanmäärän muutokset eivät enää näy suoraan hintatason muutoksina.

*****
Korot nousivat Venäjällä hieman sijoitustodistushuutokaupassa, osakkeet nousivat kaikkien aikojen huippuunsa. Venäjä huutokauppasi sijoitustodistuksia sunnuntaina 5.1. ja keskiviikkona 8.1. Sunnuntain huutokaupassa 8 kuukauden korkoksi tuli 37 %, ja keskiviikon huutokaupoissa 5 sekä 9 kuukauden korkoksi myöskin 37 %. Korot ovat nousseet muutaman prosenttiyksikön vuoden 1996 lopun sijoitustodistushuutokauppojen tasoista. Presidentti **Jeltsinin** sairaalaan joutuminen ei sen sijaan vaikuttanut korkoihin jälkimarkkinoilla mitenkään. Venäjä lainasi kolmessa sijoitustodistushuutokaupassa markkinoilta yhteensä 12290 miljardia ruplaa eli noin 2.2 miljardia dollaria. Lainattu summa käytettiin lähes kokonaan erääntyvien sijoitustodistusten ja joukkovelkakirjalainojen korkojen maksuun. Jeltsinin sairaalaan joutuminen ei häirinyt myöskään osakemarkkinoita. Torstaina tieto presidentin sairaalaan joutumisesta laski ensin hintoja, mutta hyvin pian osakkeet nousivat, ja päivän päätteeksi hinnat olivat noin kaksi prosenttia korkeammalla kuin keskiviikkona.

Venäjän rupla heikkeni selvästi ortodoksisen joulun jälkeen 8. tammikuuta. Dollarin ruplakurssi oli torstaina 9.1. MICEX:ssä (Moscow Interbank Currency Exchange) 5595.

*****
Venäjä veti viimeiset joukkonsa Tshetsheniasta. Venäjä veti viime kesänä tehdyn rauhansuunnitelman mukaisesti viimeiset taistelujoukkonsa Tshetsheniasta sunnuntaina 29. joulukuuta. Lähes kaksivuotisen sodan aikana Venäjällä oli joukkoja Tshetsheniassa enimmillään 60 000 miestä. Presidentti Boris **Jeltsinin** järjestyksenpalautusoperaationa käyntiin lähteneen sodan arvellaan vaatineen jopa 80 000 kuollutta. Tshetsheniassa 27. tammikuuta pidettäviin presidentinvaaleihin on ilmoittautunut 16 ehdokasta. Heistä tärkeimmät ovat Shamil **Basajev**, Zelimhan **Jandarbijev**, Aslan **Mashadov**, Movladi **Udugov** ja Ahmed **Zakajev**.

*****
Venäjä vaatii NATO:lta myönnytyksiä erityissopimuksen toteutumiseksi. Venäjän ulkoministerin Jevgeni **Primakovin** mukaan Venäjä pysyy tiukkana suhteessa NATO:n itälaajentumiseen. Myös Venäjän pääministeri Viktor **Tshernomyrdin** totesi Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestön (Etyj) kokouksessa alkuvuikosta, että NATO:n laajeneminen merkitsee turvallisuusuuhkaa Venäjälle ja johtaa uusien jakolinjojen muodostumiseen Eurooppaan. NATO on suunnitellut erityissopimusta määrittelemään sen ja Venäjän väliset yhteistyömuodot laajenemisen jälkeen. Primakov pitää yhteistyön tärkeimpinä kysymyksinä NATO:n päätöksentekoprosessin muuttamista siten, että Venäjän edut sille tärkeissä kysymyksissä turvataan. Lisäksi tavanomaisia aseita rajoittavaa Tae-sopimusta tulisi muuttaa. Puolan, Unkarin ja Tsekin tasavallan arvioidaan liittyvän NATO:on vuoteen 1999 mennessä.

*****
Baltian maissa inflaatio laskee edelleen. Joulukuussa 1996 kuluttajahinnat nousivat vuoden 1995 joulukuusta Virossa 14.8 % (marraskuussa inflaatio oli 16.4 %), Latviassa 13.1 % (14.4 %) ja Liettuassa myös 13.1 % (15 %). Eniten inflaatio on laskenut vuoden aikana Liettuassa: Tammikuussa 1996 inflaatio oli vielä yli 30 prosenttia. Marraskuusta 1996 kuluttajahinnat nousivat Virossa 0.7 %, Latviassa 0.6 % ja Liettuassa 0.9 %.

***** **Baltian maiden maataloustuotteita koskeva vapaakauppasopimus astui voimaan 1. tammikuuta.** Vapaakauppasopimus solmittiin vuoden 1996 keväällä. Teollisuustuotteiden vapaakauppasopimus on ollut voimassa jo vuodesta 1994 lähtien.

***** **Virossa merkittävä pankkifuusio.** Ühispank ja Põhja-Eesti Pank ilmoittivat fuusiostaan sunnuntaina 5. tammikuuta. Ühispank on tällä hetkellä taseella mitattuna Viron kolmanneksi suurin pankki, ja Põhja-Eesti Pank yhdeksänneksi suurin. Muodostuvan uuden pankin nimenä säilyy Ühispank, ja siitä tulee Viron toiseksi suurin pankki Hansapankin jälkeen. Põhja-Eesti Pankin suurimmat osakkeenomistajat ovat Viron valtio ja keskuspankki. Valtio omistaa Põhja-Eesti Pankista puolet ja keskuspankki yhden kolmanneksen. Valtion, keskuspankin ja Ühispankin osuus osakepääomasta käytetään Põhja-Eesti Pankin luottotappioiden kattamiseen. Fuusion yhteydessä Ühispank tekee myös osakeannin. Fuusio jatkaa pankkialan keskittymistä Virossa, ja sama kehityssuunta on ollut havaittavissa myös muissa Baltian maissa.

***** **Virolaisten yritysten voitot laskivat keskimäärin 15 % vuonna 1996.** Viron tilastokeskuksen mukaan virolaisten yritysten voittojen arvo viime vuonna oli kaikkiaan 677 miljoonaa kruunua. Eniten voittoa tekivät Tallinnassa ja sen lähiympäristössä sijaitsevat kuljetus-, varastointi- sekä telekommunikaatioalan yritykset. Niiden osuus kokonaisvoitoista oli 61 prosenttia. Energia-alan yritykset tekivät myös voittoa ja niiden osuus kokonaisvoitoista oli 20 prosenttia. Eniten tappiota tuottivat teollisuusyritykset.

***** **Latvia sai 60 miljoonan dollarin lainan Maailmanpankilta.** Lainalla on tarkoitus maksaa Latvian valtion velkoja. Osa Latvian lainoista on kotimaisilta pankeilta, ja lainojen takaisinmaksun toivotaan lisäävän pankkien likviditeettiä ja laskevan siten korkoja. Tällä tavoin pyritään tukemaan talousuudistuksia, erityisesti yksityistämistä. Lainasumma jakautuu kolmelle vuodelle. Ensimmäisen erän, 20 miljoonaa dollaria, Latvia sai käyttöönsä välittömästi. Latvia on ollut Maailmanpankin jäsenenä vuodesta 1992 lähtien. Tähän mennessä Maailmanpankki on lainoittanut Latviaa yhteensä 210 miljoonalla dollarilla.

***** **Talouseläytyt Itä-Euroopassa epäyhtenäistä vuonna 1996, vuodelle 1997 odotetaan nopeampaa kasvua.** Talouskasvu jäi vuonna 1996 odotettua pienemmäksi monessa Itä-Euroopan maassa, mutta tänä vuonna kasvun odotetaan kiihtyvän Länsi-Euroopan vanavedessä. Lisäksi Venäjällä odotetaan kasvua monen vuoden jälkeen: OECD ennustaa Venäjälle 2 prosentin kasvua tälle vuodelle. OECD:n mukaan tärkeä kasvun edellytys on yksityisten investointien rohkaiseminen. Oheisessa taulukossa on OECD:n tuoreet ennusteet BKT:n kasvusta useissa Itä-Euroopan maissa sekä Euroopan jälleerakennus- ja kehityspankin EBRD:n vastaavat ennusteet elokuulta 1996. Lisäksi taulukossa on vuoden 1995 ostovoimapareittikorjatut BKT/capita-luvut.

	BKT/capita 1995, USD ostovoimapar.	BKT:n kasvu 1996 (OECD 12/96)	BKT:n kasvu 1996 (EBRD 8/96)	BKT:n kasvu 1997 (OECD 12/96)	BKT:n kasvu 1997 (EBRD 8/96)
Bulgaria	4852	-9%	-4%	-3%	2%
Latvia	3228	1.5%	1%		3%
Liettua	4000	2.5%	1.5%		4%
Puola	5479	5.5%	5%	5%	5%
Romania	4307	4%	4.5%	3%	4%
Slovakia	7379	6%	5.5%	5%	4.5%
Slovenia	10521	2.5%	3%	3%	3.5%
Tsekin tasavalta	9547	4.8%	5.1%	4.6%	5.3%
Ukraina	2397	-7%	-7%		1%
Unkari	6604	0.5%	1.5%	1.7%	3%
Venäjä	4442	-4%	-3%	2%	3%
Viro	4051	3%	3%		4%

IDÄNTALOUKSIEN VIIKKO 3

*****
Presidentti Jeltsin nosti esille Venäjän ja Valko-Venäjän yhdistymisen. Valko-Venäjän presidentille Aleksandr **Lukashenkolle** osoittamassaan kirjeessä Jeltsin esittää kansanäänestyksen järjestämistä asiasta. Kirjeessään Jeltsin pitää mahdollisena mm. yhteisen hallituksen muodostamista ja yhteistä budjettia, mutta korostaa myös reformipolitiikan harmonisoimista ennakkoehtona yhdistymishankkeiden edistymiselle. Valko-Venäjällä yhdistymishankkeet on otettu vastaan pääosin myönteisesti. Presidentti Lukashenko on ilmoittanut olevansa valmis edistämään yhdistymisen toteutumista.

Venäjä ja Valko-Venäjä allekirjoittivat huhtikuussa 1995 sopimuksen Suvreenien tasavaltojen yhteisön perustamisesta. Sopimuksen mukaan maat pyrkivät yhteiseen raha- ja finanssipolitiikkaan vuoden 1997 loppuun mennessä. Presidentti Jeltsinin vetoomusta voidaan pitää suorana jatkona tälle sopimukselle, mutta toisaalta mm. presidentin apulaisvirastopäällikkö Sergei **Shahrai** on esittänyt yhdistymisen olevan vastareaktio NATO:n itälaajenemishankkeille. Asiantuntijat arvioivat yhdistymisen taloudellisten kustannusten olevan Venäjälle erittäin suuret. Maiden talousuudistukset ovat täysin eri vaiheessa - Venäjä on viivytyksistä huolimatta pystynyt etenemään jokseenkin Kansainvälisen valuuttarahasto IMF:n toivomalla tavalla, mutta Valko-Venäjältä IMF on vetäytynyt talousuudistuksen hitaan etenemisen vuoksi.

*****
Boris Jeltsinin sairaus käynnisti presidenttipelin. Boris Jeltsinin uudelleen heikentynyt terveys on saanut duuman kommunistit vaatimaan hänen eroaan presidentin virasta. Jeltsin joutui viime viikolla sairaalaan keuhkokuumeen vuoksi. Hän ehti marraskuussa tehdyn sydänleikkauksen jälkeen olla työssä vain pari viikkoa. Kremlin lääkärien mukaan Jeltsinin on keuhkokuumeensa vuoksi pysyttävä sairaalassa ainakin viikon loppuun ja sen jälkeen kolme viikkoa toipumislomalla. Venäjän lainsäädännössä ei ole määräyksiä presidentin erottamisesta sairauden vuoksi. Siitä huolimatta kommunistien Viktor **Ilyuhin** yrittää painostaa duumaa käsittelemään presidentin eroa jo perjantaina 17. tammikuuta. Myös kommunistien johtaja Gennadi **Zjuganov** on vaatinut sairasta Jeltsiniä eroamaan. Zjuganovin mukaan Jeltsin oli vuonna 1996 työssä vain neljä kuukautta vaalikampanjansa aikana ja keskittyi silloinkin lähinnä vaalilupausten antamiseen. Jeltsinin entinen turvallisuusneuvonantaja Aleksandr **Lebed** totesi lehtihaastattelussa uskovansa vakaasti, että Venäjällä pidetään uudet presidentinvaalit vielä tänä vuonna. Äskettäin Venäjän kansallistasavaltalaisen puolueen perustanut ja varsin suurta kansansuosiota nauttiva Lebed uskoo olevansa vahva ehdokas Venäjän seuraavaksi presidentiksi.

Presidentin kykenemättömyys hoitaa virkaansa on herättänyt yleisempääkin keskustelua Venäjän presidenttivaltaisen järjestelmän muuttamisesta. Monet pelkäävät, että presidentin sairastelun jatkuminen saattaisi johtaa Venäjän uuteen pysähtyneisyyden kauteen.

*****
IMF vaatii Venäjää muuttamaan budjettivajeen laskentatapaa. Kansainvälisen valuuttarahaston mukaan Venäjän tulisi sisällyttää budjettivajeeseen myös valtionsektorin palkka- ja eläkerästit sekä lainojen korkomenot. Arvioiden mukaan tämä lisäisi vuoden 1997 budjettiluonnoksen vajetta 95 400 mrd ruplasta (17 mrd dollaria, 3.5 % BKT:sta) 200 400 mrd ruplaan (35.7 mrd dollaria, 7.4 % BKT:sta). Uudessa vajearviossa on mukana 18 000 mrd rpl (3.2 mrd dollaria) palkka- ja eläkerästejä sekä 87 000 mrd rpl (15.5 mrd dollaria) korkomenoja. Venäjän kannalta tilanne on vaikea, sillä vajeen kattamiseksi tarvitaan lisälainoja kotimaan markkinoilta. Tämä puolestaan on mahdollista vain nostamalla valtion lyhytaikaisten obligaatioiden korkoja. Vajeen siirtäminen osaksi kotimaista velkaa saattaisi vaikuttaa Venäjän maariskiluokitukseen.

*****
Venäjän osakemarkkinat vahvassa nousussa. Vuodenvaihteen jälkeen venäläisten osakkeiden hinnat ovat nousseet hyvin voimakkaasti. Tämän viikon alussa hinnat notkahtivat hieman presidentti **Jeltsinin** terveydentilan takia, mutta keskiviikkona hinnat nousivat taas. Vuoden 1996 viimeisenä päivänä Russian Trading System -osakeindeksin pisteluku oli noin 200 ja keskiviikkona 15.1. indeksi oli noussut jo pistelukuun 243.46. RTS-osakeindeksi koostuu 24 vaihdetuimmasta venäläisestä

osakkeesta. Kahdessa viikossa näiden osakkeiden hinnat ovat siis nousseet yli 20 prosenttia. Samalla on myös osakkeiden vaihto piristynyt selvästi. Viime joulukuussa RTS-indeksiin kuuluvien osakkeiden päivävaihto oli keskimäärin noin 10 miljoonaa dollaria, mutta tammikuun aikana vaihto on noussut yli 30 miljoonaan dollariin.

Välittäjien mukaan osakkeiden hintojen nousun takana ovat ulkomaalaiset sijoittajat, joiden mielestä Venäjän poliittinen riski on pienentynyt jo niin paljon, että sijoituksia voi tehdä. Esimerkiksi venäläisten öljy-yhtiöiden öljyvarat on arvostettu erittäin alhaisiksi niiden kansainvälisiin kilpailijoihin verrattuna. Lisäksi laskeneet korot ovat luonnollisesti lisänneet osakesijoitusten houkuttelevuutta.

***** **Korot laskivat Venäjällä.** Keskiviikkona 15.1. pidetyssä yhdeksän kuukauden sijoitustodistusten huutokaupassa korko laski 33 prosenttiin (viikkoa aiemmin 37 %). Venäjä laski liikkeeseen myös 17 kuukauden joukkovelkakirjalainan, jonka koroksi tuli 36 % (kuukautta aiemmin 18 kuukauden korko oli 56 %). Yhteensä Venäjä lainasi markkinoilta 6800 miljardia ruplaa eli noin 1.2 miljardia dollaria. Lähes kaikki lainatut varat käytetään sijoitustodistusten takaisinmaksuun ja joukkovelkakirjalainojen korkoihin.

Presidentti Jeltsin hyväksyi keskiviikkona 15. tammikuuta lain, jonka mukaan valtion velkapapereiden kaupasta syntyneistä voitoista on maksettava 15 % vero. Muita arvopapereita tämä vero on koskenut jo aiemmin.

***** **Tshetshenian presidenttiehdokas Mashadov syyttää Venäjää yrityksistä siirtää vaalit.** Tshetshenian itsenäisyyttä kannattavan Aslan Mashadovin mukaan Venäjän ulkoministerin Jevgeni Primakovin ja joidenkin muiden venäläispoliitikoiden lausunnot, joiden mukaan Tshetshenian tulisi pysyä Venäjän yhteydessä, on tarkoitettu horjuttamaan tilannetta Tshetsheniassa. Hänen mukaansa Tshetshenian itsenäisyyden vastustajat pyrkivät nyt vaalien siirtämiseen, mikä jäädyttäisi rauhanprosessin pitkäksi aikaa. Mashadov korostaa omasta puolestaan pyrkivänsä rauhanomaisiin suhteisiin Venäjän kanssa, mikäli tulee valituksi.

**** **Baltian maiden viime vuoden kasvu maltillista.** Viron tilastoviranomaisten mukaan bruttokansantuotteen ennakoitaan kasvaneen 2.5 % vuonna 1996, mikä on vähemmän kuin vuotta aikaisemmin. Tällöin BKT kasvoi 3.2 %. Latviassa vuoden 1996 BKT:n kasvuksi on arvioitu 2.5 %. Vuonna 1995 Latvian BKT laski 1.6 %. Kansainvälisen valuuttarahaston (IMF) ennusteiden mukaan BKT kasvoi vuonna 1996 Virossa 3%, Latviassa 2 % ja Liettuassa 1.6 %.

IDÄNTALOUKSIEN VIIKKO 4

- *****
Venäjän BKT supistui 6 % vuonna 1996. Venäjän tilastokomitean mukaan BKT supistui viime vuonna kuusi prosenttia ja teollisuustuotanto viisi prosenttia. Tuotanto supistui erityisesti puolustus- ja autoteollisuudessa.
Loka-joulukuussa BKT oli 7.8 % alempana kuin edellisen vuoden vastaavana aikana. Teollisuustuotanto oli vuoden 1996 neljännellä neljänneksellä 5 % alemmalla tasolla kuin edellisenä vuonna samaan aikaan. Kausitasoitettu teollisuustuotanto aleni neljännellä neljänneksellä vuositasolla 5.4 % kolmannelta neljänneksestä.
- *****
Korot pysyivät vakaina Venäjällä. Keskiviikkona 22.1. pidetyssä viiden kuukauden sijoitustodistusten huutokaupassa koroksi tuli 34 % (kaksi viikkoa sitten 37 %). Venäjä laski keskiviikkona liikkeeseen myös 21 kuukauden joukkovelkakirjalainan. Yhteensä Venäjä lainasi keskiviikkona markkinoilta 6581 miljardia ruplaa eli noin 1.2 miljardia dollaria. Summasta käytettiin 6229 miljardia vanhojen sijoitustodistusten lunastamiseen ja joukkovelkakirjalainojen korkojen maksuun. Sekä sijoitustodistusten että Venäjän kansainvälisten lainojen korot laskivat jälkimarkkinoilla hieman, kun tieto presidentti Jeltsinin sairaalasta pääsystä tuli julkisuuteen.
Rupla on heikentynyt tasaisesti Venäjän keskuspankin asettamassa valuuttaputkessa viimeiset kaksi viikkoa. Keskiviikkona dollarin ruplakurssi oli MICEX:ssä (Moscow Interbank Currency Exchange) 5612.
- *****
Venäjällä keskipalkka ja työttömyys nousivat 1996. Venäjän tilastokomitean mukaan venäläisten keskipalkka oli 1996 800 000 ruplaa (143 dollaria). Nimellisesti keskipalkka nousi vuodesta 1995 55 %. Samaan aikaan kuluttajahinnat nousivat 48 %, eli rekisteröidyt keskipalkat nousivat myös reaalisesti.
Työttömyysaste Venäjällä nousi vuoden 1996 aikana. Joulukuussa 1996 työttömänä oli 6.8 miljoonaa ihmistä, ja työttömyysaste oli 9.3 %. Vuoden 1995 joulukuussa työttömyysaste oli 8.2 %.
- *****
Minimipalkkaa korotettiin Venäjällä. Vuoden 1997 alusta minimipalkka on 834 900 ruplaa (15 dollaria) kuukaudessa, mikä on 10 % aiempaa enemmän. Minimipalkalla ei kukaan käytännössä työskentele, vaan sen merkitys on siinä, että 47 miljoonan valtion organisaatioissa työskentelevän venäläisen palkat sekä valtion stipendit ja sosiaalimaksut on sidottu minimipalkkaan.
- *****
Venäjän hallitus uudisti yhteistyön periaatteet ns. valtuutettujen pankkien kanssa. Valtuutetuilla pankeilla on oikeus hoitaa valtion budjettivaroihin liittyviä operaatioita. Hallituksen alaisen finanssi- ja rahapolitiikan komission päätöksen mukaan valtuutetut pankit jaetaan kolmeen ryhmään. Ensimmäiseen niistä kuuluvat pankit, jotka hyväksytään erilaisten valtionohjelmien rahoittajiksi. Toinen ryhmä koostuu pankeista, joilla on oikeus toimia budjetin alaisten tilien (mm. aluebudjettitilit, rahastojen tilit) pitäjinä. Laajimmat toimintaoikeudet on ns. agenttipankeilla, jotka saavat suorittaa erilaisia finanssi- ja luotto-operaatioita valtion budjettivaroilla. Tällä hetkellä ylimmän kategorian pankkeja arvioidaan olevan 13 (mm. Sberbank, Vneshtorgbank, Menatep). Kuhunkin ryhmään kuuluvilta vaaditaan tiettyjen kriteerien (mm. oman pääoman määrä) saavuttamista, minkä jälkeen pankki automaattisesti saa ko. kategorian valtuutetun pankin statuksen.
Hallituksen ja pankkien välisen yhteistyön selkeyttäminen on seurausta useista valtion budjettivaroihin liittyneistä väärinkäytöksistä. Ennen uusien kriteerien julkistamista valtuutettuja pankkeja oli noin satakunta, mutta tiukentuneiden vaatimusten arvioidaan vähentävän niiden määrää.
- *****
Tshetshenian presidentinvaalit pidetään maanantaina 27. tammikuuta. Vaaleissa on yhteensä 16 ehdokasta, mutta asiantuntijoiden mukaan todelliset mahdollisuudet tulla valituksi on vain neljällä. Nykyinen presidentti Zelimhan Jandarbijev on ottanut vaaliteemakseen Tshetsheenian itsenäiseksi julistaneen Dzhohar Dudajevin työn jatkamisen ja tshetsheenien vuosisataisten perinteiden vaalimisen. Jandarbijev on siviiliammattiltaan kirjailija, eikä hänellä ehkä ole sitä sankarin mainetta

kuin sotilaina kunnostautuneilla kilpailijoillaan. Ennakkoveikkailujen mukaan vahvin ehdokas on entinen esikuntapäällikkö ja ylimenokauden pääministeri Aslan **Mashadov**. Hän on tshetsheeneille suuri sotasankari. Häneltä kuitenkin puuttuu selkeä yhtenäinen vaaliteema, eikä hänellä ole kokemusta politiikasta. Vaalipuheissaan hän on usein keskittynyt sotilaiden ja näiden perheiden auttamisteemaan. Moskovalle ehkä epämieluisin valinta olisi nuori sotapäällikkö Shamil **Basajev**, joka sodan aikana tuli kuuluisaksi Tshetshenian ulkopuolelle tekemistään terrori-iskuista. Basajev on ottanut vaaliteemakseen taistelun korruptiota vastaan oikeudenmukaisuuden puolesta. Neljäs vakavasti otettava ehdokas on sota-ajan propagandapäällikkö Movladi **Udugov**. Kaikki neljä pääehdokasta, kuten muutkin ehdokkaat, kannattavat Tshetshenian itsenäisyyttä.

Venäjän keskusvaalilautakunnan mukaan Tshetshenian määräykset, että ääni- ja vaalioikeus on vain tasavallan omilla kansalaisilla ja että presidentiksi valittavan tulee osata tshetsheenien kieltä, ovat ristiriidassa Venäjän perustuslain ja vaalilain kanssa. Venäjän viranomaiset ovat huolissaan myös Tshetshenian ulkopuolella olevien yli 100 000 pakolaisen äänioikeuden toteutumisesta.

Jos vaalien ensimmäisellä kierroksella kukaan ehdokkaista ei saa puolta annetuista äänistä, järjestetään kolmen viikon kuluessa toinen äänestyskierrros.

***** **Latvian pääministeri Andris Skele jätti eroanomuksensa.** Skelen mukaan eronpyyntöön ovat vaikuttaneet mm. ristiriidat kahdeksan eri ryhmittymän koalitiollahituksessa ja viime aikoina kasvanut epäluottamus sekä presidentin että poliitikkojen taholta. Skelen politiikkaa on arvosteltu erityisesti henkilönimityksissä. Hän mm. hylkäsi puolueensa (Saimnieks) ehdotuksen uudeksi valtiovarainministeriksi. Pääministerin eroaminen johtaa hallituksen hajoamiseen. Presidentti **Guntis Ulmanis** nimittänee lähiaikoina pääministeriehdokkaan uuden hallituksen muodostajaksi. Nykyinen hallitus jatkaa tehtävässään uuden hallituksen muodostamiseen saakka.

***** **Baltian maiden teollisuustuotanto, palkat ja eläkkeet vuonna 1996.** Baltian maiden tilastoviranomaisten alustavien ennusteiden mukaan teollisuustuotanto kasvoi viime vuonna Latviassa ja Liettuassa 2 % ja Virossa 1 %. Vuoden 1995 vastaaviin arvoihin verrattuna tilanne on muuttunut myönteisempään suuntaan. Teollisuustuotanto kasvoi vuonna 1995 ainoastaan Virossa.

Vuoden 1996 marraskuussa keskimääräinen kuukausipalkka (verojen jälkeen) oli Virossa 246, Latviassa 213 ja Liettuassa 174 dollaria. Kuukausittainen minimipalkka oli korkein Liettuassa, 75 dollaria. Virossa minimipalkka oli 57 ja Latviassa 69 dollaria. Viime vuoden kolmannella neljänneksellä keskimääräinen eläke oli Virossa 81, Latviassa 71 ja Liettuassa 49 dollaria.

***** **Valko-Venäjä devalvoi ruplansa.** Valko-Venäjä päätti viime viikolla vt. pääministeri Sergei **Lingin** ja keskuspankin pääjohtajan Tamara **Vinnikovan** päätöksellä valuuttansa uudesta virallisesta vaihteluvälistä, joka on 15 500 - 21 000 Valko-Venäjän ruplaa/USD. Valko-Venäjällä harkitaan myös maan valuutan kytkemistä Venäjän ruplaan.

Pääjohtaja Vinnikova joutui viime viikolla myös syyttäjäviranomaisten kuulusteluun epäiltynä väärinkäytöksistä edellisessä työssään Belarusbankin pääjohtajana.

***** **IVY-maiden ministerit kokoontuivat Moskovassa.** Pääministerien kokouksessa 16.-17.1. Venäjän pääministeri Viktor **Tshernomyrdin** kritisoi IVY-yhteistyötä sen vähäisten tulosten vuoksi. Yhteisön viisivuotisen olemassaolon aikana on saatu aikaan huomattava määrä sopimuksia, joista valtaosa ei kuitenkaan ole käytännössä toteutunut. Kokouksessa allekirjoitettiin jälleen yhteensä 17 sopimusta ja luonnos taloudellisesta yhteistyöstä vuoteen 2000 saakka. Venäjän ulkomaankauppaministeri Oleg **Davydov** totesi, ettei selkeää vapaakauppa-aluetta ole saatu toteutettua IVY:n puitteissa. Yhteistyön kehittäminen on hänen mukaansa kuitenkin Venäjän pitkän aikavälin suunnitelmissa. IVY-kokousten pitämisen aikoihin esille nousivat myös Venäjän ja Ukrainan väliset suhteet, jotka Ukrainan presidentti Leonid **Kutshman** mukaan heikentyvät jatkuvasti. Alkuviikosta suhteita kiristi ukrainalaisen sanomalehden väite, että jotkut venäläispoliitikot ajavat presidentti Kutshman erottamista.

IDÄNTALOUKSIEN VIIKKO 5

*****

Venäjän keskuspankki arvioi saavuttaneensa vuodelle 1996 asetetut tavoitteet. Pääjohtaja Sergei **Dubininin** mukaan keskuspankin keskeiset saavutukset vuonna 1996 olivat inflaation taltuttaminen, ruplan kurssin vakauttaminen sekä nimelliskorkojen ja valtion lyhytaikaisten velkapapereiden tuoton lasku. Inflaation kuriinsaamisessa oli tärkeällä sijalla M2-raha-aggregaatin keskimääräisen kasvun vähentäminen 2.3 - 2.4 %:iin kuukaudessa. Vastaava arvo vuonna 1995 oli 7 %. Säästäminen - ja etenkin ruplatalletusten osuus niistä - kasvoi vuoden 1996 aikana merkittävästi. Pankkijärjestelmän luotot hallitukselle budjettivajeen kattamiseksi kasvoivat huomattavasti muita luottoja nopeammin.

Vuonna 1996 keskuspankin rahapolitiikan instrumentit lisääntyivät. Lombard-huutokaupat alkoivat huhtikuussa ja syyskuusta lähtien lombard-luottoja alettiin myöntää myös kiinteäkorkoisina. Syyskuussa keskuspankki otti käyttöön tiettyjä pankkeja varten päiväluottojärjestelyn. Lokakuun lopulla alkaneiden repo-kauppojen tarkoituksena oli valtion velkapapereiden tuoton laskeminen, jossa onnistuttiinkin. Pankkijärjestelmän likviditeetin säätelämiseksi keskuspankki on helmikuusta 1996 maksanut liikepankeille ylimääräisistä (vähimmäisvarantovelvoitteen ylittävistä) talletuksista valtaosin kiinteää korkoa (10 - 25 %). Vuoden 1997 aikana keskuspankki ottaa käyttöön uusia markkinapohjaisia luottojärjestelyjä (mm. lombard-ikkuna) pankeille.

Liikepankkien tila heikkeni vuonna 1996 etenkin huonojen luottojen vuoksi. Vajaa neljännes pankeista luokiteltiin tappiollisiksi. Pankkien tilan kohentamiseksi keskuspankki on ehdottanut lähinnä maataloussektorin ja pohjoisten alueiden perimiskelvottomiksi todettujen luottojen ja korkojen (yhteensä 2 200 mrd. ruplaa eli 0.4 mrd. dollaria) siirtämistä osaksi Venäjän sisäistä velkaa. Vuonna 1996 keskuspankki merkitsi omiksi tappioikseen tällaisia luottoja ja korkoja yhteensä 513.8 mrd. ruplan (90 milj. dollarin) arvosta.

Vuoden 1996 helmikuussa ulkomaalaiset saivat oikeuden ostaa Venäjän valtionobligaatioita, ja elokuussa ulkomaalaisten sallittiin toimia myös jälkimarkkinoilla. Vuoden 1996 marraskuun loppuun mennessä ulkomaalaiset olivat sijoittaneet noin 5.5 mrd. dollaria Venäjän valtionobligaatioihin. Jatkossa ulkomaalaisia koskevia rajoituksia aiotaan vähentää.

*****

Venäjän duuma hyväksyi vuoden 1997 budjetin. Budjetti hyväksyttiin duuman neljännessä käsittelyssä selvästi 245 edustajan äänestäessä hyväksymisen puolesta. Budjetti siirtyy nyt parlamentin ylähuoneen käsittelyyn. Budjetin tulot ovat 434 400 mrd. ruplaa (77.4 mrd. dollaria) ja menot 529 800 mrd. ruplaa (94.4 mrd. dollaria). Budjettivaje on 3.5 % BKT:sta.

*****

Korot laskivat hieman Venäjällä. Keskiviikkona 29.1. pidetyssä sijoitustodistusten huutokaupassa seitsemän kuukauden koroksi tuli 32 % (viikko sitten viiden kuukauden korko oli 34 %).

*****

Venäjä sai valtionomaisuutensa yksityistämistä vuonna 1996 tuloja 1 751 miljardia ruplaa. Venäjän vuoden 1996 budjettiin kirjatuihin 12 300 miljardin ruplan yksityistämistuloista toteutui vain 14 prosenttia. Valtionomaisuuskomitean ilmoituksen mukaan pääosa yksityistämistuloista eli 897 miljardia ruplaa saatiin valtion omaisuuden myynnistä tarjouskilpailujen ja huutokauppojen kautta. Toiseksi suurin tuloerä 310 miljardia ruplaa saatiin, kun yksityistettyjen yritysten uudet omistajat maksoivat yritystensä verorästejä.

*****

Aslan Mashadov voitti Tshetshenian presidentinvaalit ensimmäisellä kierroksella. Tshetsheniassa käytiin maanantaina 27. tammikuuta presidentin ja tasavaltaparlamentin vaalit. Alustavien tietojen mukaan presidentinvaalien ennakkosuosikki Aslan **Mashadov** sai annetuista äänistä lähes 65 prosenttia. Toiseksi eniten ääniä sai entinen sotapäällikkö Shamil **Basajev**. Nykyinen, ei vaaleilla valittu presidentti Zelimhan **Jandarbijev** ylsi vasta kolmannelle sijalle.

ETY-järjestön tarkkailijat pitivät vaaleja demokraattisina ja hyvin järjestettyinä. Vaaleissa oli äänioikeutettuja yhteensä yli 660 tuhatta ja äänestysviikkaus kohosi yli 70 prosentin. Presidentti Boris **Jeltsin** toi Moskovassa julki varovaisen tyytyväisyytensä vaalien tulokseen. Myös kommunistijohtaja Gennadi **Zjuganov** ilmoitti olevansa tyytyväinen Mashadovin valintaan.

Mashadov on luvannut helmikuun puoliväliin ajoittuvien virkaanastujaistensa jälkeen ryhtyä ensi töikseen taisteluun rikollisuutta vastaan sekä parantamaan Tshetshenian suhteita Venäjään. Hän ei kuitenkaan aio luopua Tshetshenian vuonna 1991 annetusta yksipuolisesta itsenäisyysjulistuksesta ja vaatii Venäjää ja muuta maailmaa tunnustamaan Tshetshenian täyden itsenäisyyden. Elokuussa 1996 tehdyn aseleposopimuksen mukaan Tshetshenian valtiollisesta asemasta on tarkoitus sopia vasta vuonna 2001.

*****

Kansainvälinen valuuttarahasto korostaa ennaltaehkäisevän talouspolitiikan tärkeyttä Viron taloudessa. Toistaiseksi Viron talousmenestykseen ovat vaikuttaneet erityisesti currency board -järjestelmän käyttöönotto, varovainen finanssipolitiikka, kaupan vapauttaminen sekä nopea yksityistäminen. Kansainvälisen valuuttarahaston (IMF) Viron edustajan Basil **Zavoikon** mukaan Viron taloudessa on myös riskialttiita ongelma-alueita, joihin jatkossa tulisi entistä enemmän kiinnittää huomiota. Erityisesti viimeaikaiset Viron maatalouspuolueen taholta tulleet ehdotukset maatalouden suojatullien käyttöönotosta ovat selvästi ristiriidassa Viron liberaalin talouspolitiikan kanssa. Suojatullit olisivat askel taakse päin sekä Viron ja Euroopan Unionin välisten suhteiden että Viron WTO-jäsenyysneuvottelujen kannalta. Muita lähiaikojen suurimpia haasteita ovat mm. korkean verotaakan keventäminen veropohjaa laajentamalla, liiallisen byrokratian karsiminen, maaomaisuuden yksityistämisen nopeuttaminen sekä parempien suhteiden luominen Venäjän kanssa.

*****

Latvian presidentti Guntis Ulmanis nimitti Andris Skelen uuden hallituksen muodostajaksi. Skele erosi pääministerin virastaan viime viikolla hallituksessa esiintyneiden ristiriitojen seurauksena. Erostaan huolimatta Skele ilmoitti olevansa valmis muodostamaan uuden hallituksen, mikäli hänet valittaisiin tehtävään. Presidentti päätyi ratkaisuun neuvoteltuaan useita päiviä eri puolueitten kanssa. Skelen alustavien suunnitelmien mukaan uudessa hallituksessa olisivat mukana ainakin kolme suurinta puoluetta, Saimnieks, Latvian tie sekä Kotimaa ja Vapaus -puolue.

*****

Baltian pankit kasvoivat viime vuonna nopeasti. Kaikissa Baltian maissa pankkien luotonanto sekä talletukset kasvoivat selvästi. Virossa pankkien kaikkien varojen määrä oli vuoden 1996 lopussa 21.9 miljardia kruunua (noin 1.8 miljardia dollaria). Pankkien varat kasvoivat vuoden aikana 47.4 %. Viron suurin pankki oli vuoden lopussa Hansapank, jonka osuus koko pankkisektorin varoista oli 25.3 %. Toiseksi suurin oli Hoiupank (Säästöpankki) ja kolmanneksi suurin Ühispank (Yhdyspankki). Kun Ühispankin ja Põhja-Eesti Pankin fuusio toteutuu, Ühispankista tulee Viron toiseksi suurin pankki. Vuoden lopussa Virossa oli 13 pankkia ja Meritan sivukonttori.

Latviassa pankkien varojen määrä oli vuoden lopussa 36 % korkeampi kuin vuoden alussa. Kaikkien latvialaisten pankkien varojen määrä oli yhteensä 1.13 miljardia latia (2 miljardia dollaria). Latvian suurin pankki oli Parekss Banka, toiseksi suurin Latvijan Unibanka, ja kolmanneksi suurin Rigas Komerbanka. Vuoden lopussa Latviassa oli 33 pankkia, mutta suurimmalla osalla näistä ei ole enää oikeutta ottaa yleisöltä vastaan talletuksia.

Liettuassa pankkien varat kasvoivat vuoden 1996 aikana 12 %, ja ne olivat vuoden lopussa 5.4 miljardia litaa (noin 1.4 miljardia dollaria). Muita Baltian maita hitaampi pankkisektorin kasvu johtui vuoden 1995 lopussa sattuneesta pankkikriisistä.

Uutisaineisto on toimitettu eri lähteistä saadun ja luotettavaksi arvioidun informaation perusteella, mutta Suomen Pankki ei takaa uutisaineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

Suomen Pankki / Idäntalouksien yksikkö / puh 09 - 1831 / fax 09-183 2294 / <http://www.bof.fi/env/fin/itfi.stm>

IDÄNTALOUKSIEN VIIKKO 6

***** **Venäjän aluevaalit käyty.** Viime vuoden syyskuussa alkaneessa prosessissa valittiin yleisillä vaaleilla maaherra lähes 50 Venäjän hallintoalueelle. Maaherra on alueensa toimeenpanovallan pää ja virkansa puolesta federaation liittoneuvoston jäsen. Kremlin pelkäämää "punaista vastaiskua" ei tapahtunut. Kahdellakymmenellä alueella paikkansa säilyttivät virassa olevat maaherrat, joiden katsotaan olevan presidentin kannattajia. Oppositio sai maaherraksi asti 13 ehdokastaan ja menestyi yleensä lääneissä, joissa Gennadi **Zjuganov**in voittomarginaali Boris **Jeltsini**in viime kesän presidentinvaaleissa oli yli 10 prosenttia.

Tämä on Venäjän historiassa ensimmäinen kerta, kun maaherrat eivät ole Kremlin asettamia, vaan kansan yleisillä vaaleilla valitsemia. Vastuu valitsijoiden edessä tuo aivan uudenlaiset lähtökohdat maaherrojen toiminnalle sekä näiden omilla alueilla että liittoneuvostossa Moskovassa. Tämän myötä on odotettavissa myös liittoneuvoston roolin vahvistumista Venäjän valtarakenteissa. Vanhaan tapaan laskettuna presidentinmieliset säilyttivät enemmistönsä liittoneuvostossa, mutta valituksi tuli myös joukko ns. vahvoja talousmiehiä, jotka keulahahmonsia, Moskovan pormestarin Juri **Luzhkov**in johdolla saattavat tuoda uusia jakolinjoja liittoneuvoston jäsenistöön.

Venäjällä on yhteensä 89 hallintoaluetta, jotka ovat vuoden 1992 jälkeen muodostaneet entisten 11 taloushallintoalueen tilalle 8 alueellista talousliittoa (mezhhregionalnaja ekonomitsheskaja assotsiatsija). Liitot kattavat koko maan Tshetsheniaa lukuun ottamatta.

***** **Venäjän kuukausi-inflaatio tammikuussa 2.3 %.** Kuluttajahintojen vuosimuutos oli tammikuussa pienin talousuudistusten alkamisen jälkeen. Tammikuussa hinnat olivat 19.7 % korkeammalla kuin vuotta aikaisemmin. Joulukuussa vastaava luku oli 22 %.

***** **Venäjän hallitus suunnittelee keskuspankkiluottojen muuttamista valtionobligaatioiksi.** Toteutuessaan toimenpide koskisi hallituksen vuosina 1992 - 1994 Venäjän keskuspankilta saamia yli 80 000 mrd. ruplan luottoja. Obligaatiot ovat suunnitelmien mukaan kiinteäkorkoisia (10 %) ja ne maksetaan takaisin vuoteen 2013 mennessä. Finanssiministeriön ja keskuspankin yhteisestä sopimuksesta obligaatioita ei toistaiseksi kaupattaisi jälkimarkkinoilla, mutta myöhemmin keskuspankki voisi myydä niitä vapaasti. Keskuspankki ei lain mukaan voi enää myöntää suoria luottoja hallitukselle.

***** **Venäjän viljasato 69.3 milj. tonnia vuonna 1996.** Venäjän tilastokomitean mukaan maan viljasato on noin miljoona tonnia aiemmin ilmoitettua suurempi. Viljan tuonnin määrä kasvoi vuonna 1996 lähes 90 % vuodesta 1995. Viime vuonna viljaa tuotiin Venäjälle yli 913 milj. dollarin arvosta (5.1 milj. tonnia). Viljan vienti laski vuodesta 1995 yli 70 % ja oli 642 800 tonnia. Vuonna 1997 kauppa on keskitettyjen valtion viljaostojen vähentyessä siirtymässä yhä enemmän yksityisten viljakauppiaiden ja alueellisten ostajien käsiin.

***** **Korot nousivat Venäjän sijoitustodistushuutokaupoissa.** Keskiviikkona 5.2. pidetyissä sijoitustodistusten huutokaupoissa viiden ja kymmenen kuukauden koroksi tuli 36 %. Korot nousivat huutokaupassa uuden verokäytännön takia: Tästä lähtien sijoitustodistusten tuotto on verollista tuloa, ja veroprosentti on 15. Jälkimarkkinoilla vastaavan maturiteetin sijoitustodistusten korot ovat muutaman prosenttiyksikön alempia. Yhteensä valtio lainasi keskiviikkona markkinoilta 8000 miljardia ruplaa eli noin 1.4 miljardia dollaria. Tästä summasta käytettiin 7230 miljardia ruplaa vanhojen lainojen takaisinmaksuun.

Rupla on heikentynyt hyvin tasaisesti useita viikkoja. Keskiviikkona dollarin ruplakurssi oli MICEX:ssä (Moscow Interbank Currency Exchange) 5638.

***** **Ylikorkeita korkotuloja saavien verotus kiristyy.** Tammikuun 21. voimaanastunut laki muutoksista tuloverolakiin määrittelee veronalaisiksi pankkitalletukset, joiden korko ylittää keskuspankin jälleerahoituskoron tai valuuttatilien tapauksessa 15 %. Veroa maksetaan rajan

ylittävältä osalta 15 %. Veronalaisia ovat nyt myös vakuutuskorvaukset sekä sellaiset lainat, joiden korko on alle 2/3 keskuspankkikorosta. Tällaiset lainat katsotaan tulonlähteeksi lainansaajalle.

Lakimuutosten fiskaalisista vaikutuksista esiintyy eriäviä näkemyksiä. Tulovero tuloutetaan paikallisbudjetteihin ja parhaimmillaan seurauksena saattaisi olla paikallistason tulojen hienoinen lisääntyminen. Toisaalta ylikorkeita korkotuloja saavia arvioidaan olevan suhteellisen vähän. Muutosten toivotaan näkyvän selvimmin yleisesti käytössä olleen veronkiertoon perustuvan palkanmaksujärjestelmän romuttamisessa. Yritykset ovat pystyneet lisäämään työntekijöidensä palkkoja maksamatta veroja mm. sopimalla pankkien kanssa palkkojen maksamisesta tileille, joille on maksettu korkeita korkoja.

*****

Liettua valmistautuu hylkäämään currency board -järjestelmän. Kansainvälinen valuuttarahasto, Liettuan keskuspankki sekä hallitus neuvottelivat asiasta viimeksi tammikuun lopussa. Keskuspankin pääjohtajan Reinoldijus **Sarkinasin** mukaan currency board -järjestelmä on tehnyt sille kuuluvan tehtävänsä talouden tasapainottajana, mutta järjestelmän olemassaolo jatkossa ei ole välttämätöntä. Liettuan liitiin on lisäksi kohdistunut kasvavia devalvaatiopaineita, mikä lienee osaltaan vaikuttanut Currency board -systeemin hylkäämispäätökseen. Litin reaalin vahvistuminen suhteessa dollariin on heikentänyt Liettuan ulkoista kilpailukykyä. Tämä on heikentänyt vientiä ja kasvattanut sitä kautta kauppataaseen alijäämää. Keskuspankin suunnitelman mukaan Currency board -systeemi voitaisiin poistaa yhdellä kertaa eikä kolmessa vaiheessa, kuten aikaisemmin oli suunniteltu. Uusi järjestelmä on ns. "crawling peg" -järjestelmä, jossa litin suhde dollariin on kiinnitetty inflaatiouvahdin huomioonottaen tietyn vaihteluvälin puitteissa. Näin pyritään lisäämään talouden joustavuutta ja kilpailukykyä.

Currency board -järjestelmä otettiin käyttöön huhtikuussa 1994, jolloin Liettuan liti sidottiin dollariin suhteessa 1 USD = 4 LTL. Järjestelmässä kaikella kotimaassa kierrossa olevalla rahalla on täysimääräinen kate keskuspankin valuuttavarannossa. Kierrossa olevan rahan määrä muuttuu vain valuuttavarannon muutosten myötä. Keskuspankki on sitoutunut vaihtamaan kiinteään kurssiin kaiken sille tarjotun kotimaisen rahan. Automaattisesti toimivalla currency board -järjestelmällä pyrittiin takaamaan kireän rahapolitiikan noudattaminen oloissa, joissa poliittiset paineet olivat kovat. Järjestelmä on estänyt keskuspankin myöntämän inflatorisen rahoituksen ja valuutan devalvoinnin paineilta, millä kokonaisuudessaan on ollut taloutta tasapainottava vaikutus.

*****

Baltian maiden tämän vuoden yksityistämishjelmat keskittyvät infrastruktuuriyrityksiin. Viron yksityistämisuunnitelman mukaan tänä vuonna on tarkoitus myydä vielä jäljellä olevat noin 80 valtion omistuksessa olevaa yritystä sekä aloittaa suurten infrastruktuuriyritysten yksityistäminen. Yksityistämislisalla ovat mm. öljy-yhtiö Estonian Oil Shale, energiayhtiö Estonian Energy ja Viron rautatiet. Lisäksi valtio aikoo myydä osuutensa kahdessa liikepankissa (Estonian Land Bank ja Innovation Bank). Myös Latviassa yksityistämislisalle ovat nousseet suuret strategisesti merkittävät yritykset. Tällä hetkellä yksityistettävien yritysten joukossa ovat mm. energiayhtiö Latvenergo, öljy-yhtiö Ventspils Nafta, sekä laivakuljetusyhtiö Latvian Shipping Company. Lisäksi viime vuonna aloitettu suuren kaasuyhtiön Latvian Gazen yksityistäminen on määrä saattaa päätökseen kuluvan vuoden aikana. Liettuan alustavan yksityistämishjelman mukaan tänä vuonna on tarkoitus yksityistää noin 800 yritystä, joiden joukossa on myös infrastruktuuriyrityksiä. Listalla on mm. öljy-, energia-, kuljetus-, telekommunikaatio-, tekstiili-, hotelli- ja rakennusalan sekä kemian teollisuuden yhtiöitä. Baltian maiden yksityistämishjelmien erityispiirteinä on ollut mm. se, että Virossa yksityistämiseen on osallistunut enemmän ulkomaalaisia kuin Latviassa ja Liettuassa. Myös sisäpiiriyksityistäminen on ollut vähäisempää Virossa verrattuna muihin Baltian maihin. Viron pitkään jatkunut avoin talouspolitiikka on osaltaan houkuttellut ulkomaisia investoijia ja sitä kautta hillinnyt ns. sisäpiiriyksityistämistä. Lisäksi Virossa yhtiöistä on usein tarjottu joko enemmistöosuutta tai koko yritystä, kun taas Latviassa ja Liettuassa yrityksistä on myyty 10-30 % vähemmistöosuusia.

Uutisaineisto on toimitettu eri lähteistä saadun informaation perusteella.

Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

Suomen Pankki / Idäntalouksien yksikkö

Puh 09 - 1831 / fax 09-183 2294 / <http://www.bof.fi/env/fin/it/itfi.stm>

IDÄNTALOUKSIEN VIIKKO 7

- ***** **Presidentit Boris Jeltsin ja Bill Clinton tapaavat Helsingissä 20. - 21. maaliskuuta.** Presidenttien asialistalla ovat Euroopan turvallisuusasiat ja niihin liittyvät Pohjois-Atlantin liiton NATON laajentamishankkeet, aseidenriisuntakysymykset sekä Venäjälle annettava taloudellinen apu.
- ***** **Kansainvälinen valuuttarahasto myönsi Venäjälle kaksi lainaerää.** Yhteensä 647 milj. dollarin suuruiset erät ovat osa viime maaliskuussa sovittua yli 10 mrd. dollarin luottoa vuosiksi 1996 - 98. Summa koostuu säännöllisen kuukausierän lisäksi viivästyneestä tammikuun erästä. Erät maksettiin joulukuun raha- ja finanssipoliittisten tavoitteiden saavuttamisen sekä parantuneen verojenkeruun seurauksena. Valuuttarahaston päätöksessä viitattiin myös tarkemmin määrittelemättömiin rakenteellisiin uudistuksiin. Venäjä oli vuoden 1996 loppuun mennessä nostanut IMF:n myöntämästä luotosta noin 2.7 mrd. dollaria. Nyt nostettavissa olevat erät kasvattavat summan 3.3 mrd. dollariin.
- ***** **Venäjän hallitus suunnittelee valtionomistuksen vähentämistä suuryrityksissä.** Suunnitelmien mukaan valtion omaisuusrahasto myy maan suurimmasta vakuutusyhtiöstä Rosgosstrahista 50 %, Venäjän suurimmasta öljy-yhtiöstä Lukoilista 15 %, Venäjän Yhtyneistä Energiayhtiöistä (Jedinaja Energetitsheskaja Sistema) enintään 2 % ja Slavneft-öljy-yhtymästä 20 %. Myös muita energia-alan yritysten yksityistämisuunnitelmia on tehty. Vuoden 1997 budjettiluonnoksessa yksityistämisestä arvioidaan saatavan 6 000 mrd. ruplaa (1.1 mrd. dollaria). Yksityistämisehdot eivät vielä ole selvillä, mutta venäläisten investoijien uskotaan saavan osakkeita sisäpiirikaupoilla. Todennäköisintä ulkomaalaisomistus on Lukoil-yhtiössä, jossa jo nyt on mm. amerikkalaisomistusta.
- ***** **Venäjän BKT:n supistumisvauhti hidastunut.** Marras - tammikuussa bruttokansantuote oli 4 % pienempi kuin vuosi sitten samaan aikaan. Tätä edeltävällä kolmen kuukauden jaksolla vastaava BKT:n supistuminen oli 6.5 %. Myös teollisuustuotannon supistuminen on hidastunut. Marras - tammikuussa teollisuustuotanto oli 3.8 % pienempi kuin vuotta aiemmin. Kausitasoitettu teollisuustuotanto supistui marras - tammikuussa vuositasolla ainoastaan 1.4 % edeltävästä kolmen kuukauden jaksosta.
- ***** **Korot laskivat Venäjällä.** Keskiviikkona 12.2. pidetyssä sijoitustodistusten huutokaupassa kuuden kuukauden korko tuli 28 % (viikko sitten viiden kuukauden korko 36 %) ja kymmenen kuukauden korko 30 % (viikko sitten 36 %). Yhteensä Venäjä lainasi markkinoilta 9 290 miljardia ruplaa eli noin 1.6 miljardia dollaria. Tästä summasta käytettiin 7 660 miljardia ruplaa vanhojen sijoitustodistusten takaisinmaksuun.
- Venäjän keskuspankki laski jälleenrahoituskorkoaan tiistaista 10. helmikuuta lähtien. Jälleenrahoituskorko laskettiin 48:sta 42:een prosenttiin.
- Rupla on jatkanut tasaista heikentymistään ja keskiviikkona dollarin ruplakurssi MICEXissä (Moscow Interbank Currency Exchange) oli 5 646.
- ***** **Venäjän kauppataseen ylijäämä kasvoi 1996.** Venäjän tilastokomitean mukaan Venäjän kauppataseen ylijäämä muiden kuin IVY-maiden kanssa oli 28.8 miljardia dollaria vuonna 1996. Ylijäämä kasvoi vuoden 1995 luvusta 21.6 miljardista dollarista selvästi. Vienti vuonna 1996 oli 71 ja tuonti 42.2 miljardia dollaria.
- ***** **Tshetshenian presidentti Aslan Mashadov astui virkaansa 12. helmikuuta.** Aslan Mashadovista, 45, tuli Venäjältä eroon pyrkivän Tshetshenian ensimmäinen vaaleilla valittu presidentti. Hänen virallinen ääniosuutensa vaaleissa oli 59.3 %. Virkaanastujaiset järjestettiin pääkaupungissa Groznyssa. Venäjän federaation edustajana juhlallisuuksiin osallistui turvallisuusneuvoston sihteeri Ivan **Rybkin**. Mashadov ilmoitti jo aiemmin kieltäytyvänsä kategorisesti osallistumasta liittoneuvoston työhön, vaikka hän virkansa puolesta on liittoneuvoston jäsen. Hän seuraa näin Tatarstanin ja Ingushian presidenttien esimerkkiä.

- ***** **Inflaatio hidastuu edelleen Baltian maissa.** Vuotuinen inflaatio jatkoi hidastumistaan Baltian maissa tammikuussa. Virossa inflaatio tammikuusta 1996 tammikuuhun 1997 oli 12.6 % (joulukuussa 14.8 %), Latviassa 11.4 % (13.1 %) ja Liettuaassa hieman alle 13 % (13.1 %). Joulukuusta tammikuuhun kuluttajahinnat nousivat Virossa 1.4 %, Latviassa 1.9 % ja Liettuaassa 3 %. Tammikuussa toteutunut hintojen nousu johtui kuitenkin suurelta osalta kausitekijöistä. Esimerkiksi monia hallinnollisia hintoja muutetaan aina vuodenvaihteessa.
- ***** **Viron pääministeri Tiit Vähi selvisi epäluottamusäänestyksestä.** Vähin luottamusta on horjuttanut mm. sekaantuminen korruptiivisiksi luonnehdittuihin asuntokauppoihin. Vähi selvisi helmikuun 11. päivänä pidetystä äänestyksestä äänin 46 - 45. Hallituksen kaatamiseen olisi tarvittu 101-jäsenisen parlamentin ehdoton enemmistö eli 51 ääntä. Epäluottamuslauseen puolesta äänestivät Viron parlamentin riigikogun oppositioedustajat - Isänmaa-puolue, maltilliset, oikeistolaispuolue sekä keskustapuolue. Pääministeriä kannattivat Vähin oma puolue kokoomus sekä tämän vaaliliittokumppani maakansan liitto. Viron lakien mukaan uusi epäluottamuslause voidaan esittää vasta kolmen kuukauden kuluttua edellisen käsittelystä. Vähi ilmoitti myöhemmin olevansa valmis eroamaan heti, kun löytyy uusi hallituksen muodostaja ja nykyistä laajempi hallituspohja.
- ***** **Kansainvälinen valuuttarahasto IMF vaatii Liettuaa alentamaan maataloustuotteiden tuontitulleja.** Tällä hetkellä keskimääräinen maataloustuotteiden tuonnista maksettava tulli on 27.5 %. IMF vaatii, että Liettua alentaisi tuontitulleja 20 prosenttiin maaliskuuhun mennessä ja edelleen 10 prosenttiin ensi syyskuuhun mennessä. Liettuan hallituksen piirissä IMF:n vaatimusta pidetään maan taloudelle epäedullisena. Hallituksen mielestä kotimaisille maataloustuottajille tullien alentamisen aikataulu on liian nopea ja tuontitullien alentaminen tulisi suorittaa pidemmän aikavälin kuluessa. Maataloustuotteiden tuontitullien alentaminen mahdollistaisi Liettualle 200 miljoonan dollarin lainan valuuttarahastolta.

IDÄNTALOUKSIEN VIIKKO 8

- *****
Parlamentin ylähuone hyväksyi vuoden 1997 budjetin. Vilkkaan keskustelun ja hallitukseen kohdistuvan arvostelun jälkeen parlamentin ylähuone hyväksyi vuoden 1997 budjetin selvästi - 120 puolesta, 25 vastaan ja 9 pidättäytyi äänestyksestä. Ennen budjetin hyväksymistä esitettiin runsaasti epäilyjä budjetin tulopuolen realistisuudesta. Finanssiministeri Aleksandr Livshitsin mukaan joidenkin verohelpotusten poistamisesta arvioidaan saatavan vuoden 1997 budjettiin 160 000 mrd. ruplaa (28 mrd. dollaria) lisätuloja. Valtion kotimaisten saatavien uudelleenjärjestelyistä arvioidaan saatavan 36 000 mrd. ruplaa (6 mrd. dollaria) ja verolakien muutosten seurauksena 40 000 mrd. ruplaa (7 mrd. dollaria). Budjetin tulot ovat 434 400 mrd. ruplaa (77 mrd. dollaria) ja menot 529 800 mrd. ruplaa (94 mrd. dollaria). Budjettivaje on 3.5 % BKT:sta. Budjetti astuu voimaan presidentin allekirjoituksen jälkeen.
- *****
Presidentti Jeltsin ja Venäjän hallitus erimielisiä sosiaalipolitiikan hoitamisesta. Venäjän hallitus on laatinut useita luonnoksia, jotka toteutuessaan heikentäisivät venäläisten sosiaaliturvaa. Hallitus on ehdottanut mm. luopumista sähköenergian ja rautatietariffien subventoimisesta väestölle sekä eläkkeiden maksamisesta työtätekeville eläkeläisille. Presidentti Jeltsin vastasi 14.2. pitämässään radiopuheessa hallituksen ehdotuksiin toteamalla, ettei eläkeläisten asemaa saa heikentää. Jeltsinin mukaan työssäkäyvät eläkeläiset saavat jatkossakin nostaa eläkkeensä eikä eläkeikää aiota korottaa. Hän piti hallituksen ehdotuksia vastuuttomina. Jeltsin korosti, että helmikuun alusta lähtien eläkkeet maksetaan ajallaan ja rästit hoidetaan heinäkuun alkuun mennessä.
- *****
Venäjän osakemarkkinat voimakkaassa nousussa. Venäläisten osakkeiden hinnat jatkavat nousuaan. Vuoden alusta RTS-osakeindeksi, joka koostuu 24 vaihdetuimmasta osakkeesta, on noussut lähes 50 %. Ulkomaalaiset sijoittajat ovat yhä enenevässä määrin siirtyneet venäläisistä sijoitustodistuksista osakkeisiin korkojen laskiessa. Kansainvälisissä vertailuissa venäläisiä öljyosakkeita pidetään suhteellisen halpoina, mutta vertailuja hankaloittaa venäläisten kirjanpitoa, joka useammin tähtää verojen välttämiseen kuin oikean tiedon antamiseen yhtiön taloudellisesta tilanteesta. Myös osakkeen likvidiys vaikuttaa sen suosioon. RTS-indeksin osakkeiden keskimääräinen päivävaihto on noin 40 miljoonaa dollaria.
- *****
Korot lähes ennallaan Venäjällä. Keskiviikkona 19.2. pidetyssä sijoitustodistusten huutokaupassa kuuden kuukauden koroksi tuli 30 % (viikko sitten 28 %) ja kymmenen kuukauden koroksi 31 % (viikko sitten 30 %). Yhteensä Venäjän valtio lainasi markkinoilta 7840 miljardia ruplaa eli noin 1.4 miljardia dollaria.
Venäjän keskuspankin mukaan ulkomaisten sijoittajien hallussa oli tammikuun lopussa noin 3.8 miljardin dollarin edestä venäläisiä sijoitustodistuksia. Sijoitustodistusten ja alle kahden vuoden joukkovelkakirjalainojen kokonaismäärä on noin 45 miljardia dollaria. Sijoitustodistusmarkkinat ovat Venäjällä selvästi likvidimpejä kuin osakemarkkinat. Keskimääräinen päivävaihto lähentelee miljardia dollaria.
- *****
Venäjän työttömien määrä nousi ja keskipalkka laski tammikuussa. Venäjän tilastokomitean tietojen mukaan työttömiä oli tammikuussa ILO:n määritelmän mukaisesti laskettuna 6.9 miljoonaa eli 9.5 % työvoimasta. Näistä virallisesti työttömiksi rekisteröityneitä oli 2.6 miljoonaa (3.6 %). Joulukuusta 1996 työttömyys nousi 1.5 % ja tammikuusta 1996 lähes 7 %.
Keskipalkka laski tammikuussa 870 000 ruplaan eli 15 % joulukuun keskipalkkaan verrattuna. Arviolta 22 % väestöstä (32 milj.) eli ns. elintasominimin alapuolella tammikuussa 1997.

***** **Latvian uusi hallitus jatkaa taloussuodistuksia.** Parlamentti hyväksyi pääministeri Andris Skelen uuden hallituksen torstaina 13. helmikuuta äänin 70-17. Kokoonpanoltaan uusi hallitus on paljolti edellisen kaltainen ja edustettuina ovat mm maan kolme suurinta puoluetta, Saimnieks, Latvian tie sekä Kotimaa ja Vapaus -puolue. Ulkoministeriksi nimitettiin Latvian tietä edustava Valdis Birkavs, talousministeriksi Kotimaa ja Vapaus -puolueen Guntars Krasts ja sisäasiainministeriksi Saimnieks -puolueen edustaja Dainis Turlais. Pääministeri Skele hoitaa toistaiseksi valtiovarainministerin tehtäviä. Aikaisempi, joulukuussa 1995 muodostettu hallitus kaatui tammikuun puolessa välissä, kun pääministeri Skele jätti eroanomuksensa. Eroon vaikuttivat mm. ristiriidat kahdeksan eri ryhmittymän koalitiollahituksessa sekä erimielisyydet henkilönimityskysymyksissä.

Uuden hallituksen on tarkoitus jatkaa taloussuodistuksia, strategisten infrastruktuuriyritysten yksityistämistä sekä yhteistyötä Kansainvälisen valuuttarahaston (IMF) kanssa. Näin pyritään tiivistämään suhteita myös Euroopan Unioniin. Rahapolitiikan osalta pääministeri Skele ja keskuspankin pääjohtaja Einars Repse korostavat, että latia ei tulla devalvoimaan maan vientikilpailukyvyyn parantamiseksi viimeaikaisista devalvaatiohuhuista huolimatta. Tärkein yksittäinen tavoite on inflaation alentaminen. Euroopan Unionin mielestä myös koulutuksen ja kauttakululiikenteen vaatiman infrastruktuurin kehittäminen ovat talouskehityksen kannalta merkittäviä.

***** **Baltian pankkimarkkinat keskittyvät.** Seitsemän suurinta pankkia hallitsee hieman yli puolta Baltian pankkimarkkinoista. Baltian suurin pankki on virolainen Hansapank, jolla on toimintaa myös Latviassa. Hansapankin osuus Baltian pankkimarkkinoista oli taseella mitattuna 11 % viime vuoden lopulla. Muut kuusi suurta pankkia ovat: liettualainen Land Bank (6 % markkinoista), latvialainen Parex Bank (6%), virolainen Hoiupank (6 %), liettualainen Savings Bank (5 %), latvialainen Unibanka (5 %) ja virolainen Ühispank (5%). Kun Ühispankin ja Põhja-Eesti Pankin fuusio toteutuu myöhemmin keväällä, tulee uudesta Ühispankista Baltian toiseksi suurin pankki.

***** **Puola, Unkari ja Viro ulkomaisten sijoittajien suosiossa.** YK:n Economic Commission for Europe (ECE) on julkaissut tutkimuksen suorista sijoituksista entiseen sosialistisiin maihin. Taloussuodistusten alusta vuoden 1996 puoleenväliin eniten ulkomaisia suorita sijoituksia oli saanut Unkari (13.9 miljardia dollaria). Toiseksi eniten sijoituksia sai Puola (9.1 miljardia dollaria) ja kolmanneksi eniten Venäjä (6 miljardia dollaria). Kun sijoituksia verrataan maiden väkilukuihin, tilanne muuttuu jonkin verran. Eniten sijoituksia per capita sai Unkari, toiseksi eniten Tsekin tasavalta ja kolmanneksi eniten Viro.

Uutisaineisto on toimitettu eri lähteistä saadun informaation perusteella.

Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

Suomen Pankki / Idäntalouksien yksikkö

Puh 09 - 1831 / fax 09-183 2294 / <http://www.bof.fi/env/fin/it/itfi.stm>

IDÄNTALOUKSIEN VIIKKO 9

***** **Kansainvälinen valuuttarahasto lykkäsi taas Venäjän lainaerän maksua.** Kansainvälisen valuuttarahaston (IMF) edustajat ovat ilmoittaneet, että IMF ei voi vielä maksaa Venäjän 10.2 miljardin dollarin lainan uutta kuukausierää, joka olisi 320 miljoonaa dollaria. IMF ja Venäjä eivät ole päässeet yhteisymmärrykseen budjetin tämän vuoden tulotavoitteista. Lisäksi Venäjä ei kyennyt keräämään tammikuussa veroja sovittua määrää. IMF ja Venäjä jatkavat neuvotteluja piakkoin.

IMF:n lainaerät eivät enää ole Venäjälle aivan välttämättömiä taloudellisesti. Venäjä voi tällä hetkellä lainata varsin joustavasti ja suhteellisen alhaisella korolla sijoitustodistusmarkkinoilta, ja viime vuoden dollarimääräinen joukkovelkalaina saa jatkukseen Saksan markoissa liikkeeseen laskettavan jvk-lainan ilmeisesti jo maaliskuussa. IMF:n lainaerillä on kuitenkin poliittista merkitystä, ja useat ulkomaalaiset sijoittajat seuraavat niitä tarkasti, eli jos IMF ja Venäjä eivät pääse yhteisymmärrykseen, Venäjän lainanoton kustannukset saattavat nousta.

***** **Venäjän vuoden 1997 budjetti hyväksytty lopullisesti.** Venäjän kuluvan vuoden budjetti tuli lopullisesti hyväksytyksi keskiviikkona 26. helmikuuta, kun presidentti Boris Jeltsin allekirjoitti asiaa koskevan lain. Budjetin tulot ovat 434 000 mrd. ruplaa (77 mrd. dollaria) ja menot 529 800 mrd. ruplaa (94 mrd. dollaria). Vaje on Venäjän oman budjettikäytännön, joka ei ota huomioon julkisen velan korkomenoja, mukaan 3.5 % BKT:sta. Esimerkiksi IMF:n käyttämän laskutavan mukaan budjettivaje olisi yli 6 prosenttia BKT:sta. Budjettirahojen käytännön käsittelyä ollaan siirtämässä valtuutetuilta pankeilta valtion oman budjettiviraston ja sen paikallishallintojen hoidettavaksi.

***** **Venäjän hallitukseen odotetaan muutoksia.** Presidentti Boris Jeltsin esitti maanantaina 24. helmikuuta pääministeri Viktor Tshernomyrdinille tyytymättömyytensä tämän hallituksen toimintaan. Venäjän talouden suurimpana ongelmana presidentti näki entisestään kasvaneet palkka- ja eläkerästit. Venäjän tilastokomitean mukaan rästejä oli tammikuun lopulla lähes 50 000 miljardia ruplaa ja ne olivat kasvaneet joulukuusta 3 prosentilla. Presidentti arveli, että joitakin ministereitä olisi ehkä vaihdettava, sillä maan sosiaaliset ongelmat ovat suuret ja kansalaisten luottamus maan hallitukseen ja presidenttiin on alkanut horjua. Izvestija-lehti arveli tiistaina, että myös pääministeri Tshernomyrdin joutuisi jättämään paikkansa sen jälkeen, kun presidentti on 6. maaliskuuta antanut vuosittaisen selontekonsa parlamentille.

***** **Korot pysyivät muuttumattomina Venäjällä.** Keskiviikkona 26. helmikuuta pidetyssä sijoitustodistusten huutokaupassa kolmen kuukauden koroksi tuli 29 % ja 12 kuukauden koroksi 31 %. Sijoitustodistusten korot ovat pysyneet samalla tasolla jo kolmisen viikkoa. Yhteensä Venäjä lainasi keskiviikkona markkinoilta 8090 miljardia ruplaa eli noin 1.4 miljardia dollaria. Lähes koko summa käytettiin vanhojen joukkovelkakirjalainojen korkoihin ja takaisinmaksuun.

Rupla on heikentynyt erittäin tasaisesti keskuspankin asettamassa valuuttaputkessa, ja keskiviikkona dollarin ruplakurssi MICEX:ssä (Moscow Interbank Currency Exchange) oli 5671.

***** **Moskovan kaupunki sai luokituksen eurobondilleen.** Moskovan kaupunki sai tämän viikon alussa luokituksen eurobondilleen. Venäläisten lähteiden mukaan Moskova laskee maaliskuussa liikkeeseen noin 400 miljoonan dollarin lainan. Moskova sai lainalleen saman luokituksen kuin Venäjän Federaatio, eli Moody's antoi sille luokituksen BA2 ja Standard & Poor's BB-.

***** **Venäjän duuma hyväksyi ulkomaisia investointeja rajoittavan lain.** Perjantaina 21. helmikuuta ensimmäisessä käsittelyssä hyväksytty laki rajoittaisi toteutuessaan ulkomaisia investointeja useilla aloilla. Joitakin - mm. öljyteollisuutta - koskevia rajoituksia on voimassa jo nyt, mutta uuden lain myötä kiellettäisiin kokonaan investoinnit mm. radio- ja TV-lähetystoimintaan, sähköenergiasektoriin sekä kiinteistö- ja maakauppaan. Useilla muilla aloilla investointeja rajoitettaisiin. Laki hyväksyttiin selvällä enemmistöllä 261 puolesta ja 10 vastaan. Duumassa lain ajoivat läpi ennen

kaikkea kommunistit liittolaisineen. Voimaanastuakseen laki vaatii vielä kaksi duuman käsittelyä sekä parlamentin ylähuoneen ja presidentin hyväksynnän.

Lain hyväksymisen jälkeen esitettiin vahvoja epäilyjä lain voimaanastumisesta. Teollisuusministeriön edustaja Sergei **Mihailov** totesi ulkomaisten investointien olevan Venäjälle välttämättömiä. Liberaalien kansanedustaja Grigori **Javlinski** uskoi päätöksen olevan osoitus kansanedustajien vähäisestä taloudellisesta tietämyksestä. Duuman päätösten epäjohton mukaisuutta kuvastaa se, että duuma samana päivänä hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä toisen ulkomaisia investointeja koskevan lain, joka takaa ulkomaisille sijoittajille tasavertaisen kohtelun kotimaisten sijoittajien kanssa.

***** **Venäjän duuma haluaa lisätä valtiontukea Norilsk Nickel - metalliyhtymälle.** Keskiviikkona 19. helmikuuta duuma hyväksyi yhtymää koskevan vetoituksen hallitukselle. Vetoimuksessa vaaditaan yhtymälle valtiontukea ja valtion osakeomistuksen lisäämistä. Samalla yli puolet yhtymän äänivaltaisista osakkeista omistavan Uneximbankin ehdotukset taloudellisiin vaikeuksiin joutuneen Norilsk Nickelin tervehdyttämisestä kumottiin. Duuman vetoituksen mukaan ehdotusten toteutuminen merkitsee valtion luopumista nikkelin, kuparin ja platinan tuotannon kontrolloimisesta. Norilsk Nickel on alallaan yksi maailman suurimmista tuottajista. Yhtymän finanssikiin syynä ovat mm. korkeat tuotantokustannukset ja työntekijöiden lakkoilu maksamattomien palkkojen vuoksi. Työntekijät ovat uhanneet aloittaa lakon 15. maaliskuuta alkaen. Norilsk Nickelin edustajien arviot tilanteesta ovat ristiriitaisia. Joidenkin tietojen mukaan yhtymän tavoitteena on olla tuottava yritys eikä arktisen alueen rahoittaja. Toisaalta yhtymän pääjohtaja **Hloponin** pitää valtiontukea välttämättömänä.

***** **Viron pääministeri Tiit Vähi jätti eroanomuksensa tiistaina 25. helmikuuta.** Pääministerin eroaminen johtaa nykyisen kokoomuksen ja maakansan liiton muodostaman vähemmistöhallituksen hajoamiseen. Presidentti Lennart **Merellä** on kaksi viikkoa aikaa nimetä uusi pääministeriehdokas ja hallituksen muodostaja. Presidentti aloitti neuvottelut parlamenttipuolueiden kanssa keskiviikkona. Toistaiseksi kokoomuspuolueen puheenjohtaja Mart **Siiman** on saanut eniten kannatusta uutena pääministeriehdokkaana. Presidentti voi esittää pääministeriksi myös muita, mutta esityksen on saatava parlamentin enemmistön tuki. Nykyinen hallitus jatkaa tehtävässään, kunnes uusi hallitus on muodostettu.

Vähin luottamusta on viime aikoina horjuttanut mm. sekaantuminen vähintäänkin epäselviksi luonnehdittuihin asuntokauppoihin, minkä seurauksena parlamentti järjesti epäluottamusäänestyksen. Vähi selvisi helmikuun alussa pidetystä epäluottamusäänestyksestä täpärästi äänin 45-46. Äänestyksen jälkeen Vähi ilmoitti olevansa valmis eroamaan heti, kun löytyy uusi hallituksen muodostaja ja nykyistä laajempi hallituspohja.

***** **Viron ja Suomen välinen viisumivapaus astuu voimaan 1. toukokuuta.** Suomalaiset ja virolaiset asiantuntijat kokoontuivat keskustelemaan asiasta viimeksi helmikuun puolivälissä, jolloin etsittiin ratkaisua jäljellä oleviin teknisiin kysymyksiin. Suomi on mm. edellyttänyt, että ennen viisumivapautta Viro rakentaa luotettavan passirekisterin ja järjestää rajavalvontansa tehokkaammin. Viisumivapaus sopimus on määrä allekirjoittaa 26. maaliskuuta. Suomi on toinen Skandinavian maa Tanskan lisäksi, joka on sopinut viisumivapaudesta Viron kanssa. Viro on keskustellut mahdollisesta viisumivapaudesta myös Ruotsin ja Norjan kanssa.

IDÄNTALOUKSIEN VIIKKO 10

***** **Venäjän ja Euroopan unionin vuosittainen huippukokous Moskovassa.** EU-komission puheenjohtaja Jacques **Santer** ja EU:n puheenjohtajamaan Hollannin pääministeri Wim **Kok** tapasivat maanantaina 3. maaliskuuta Moskovassa sekä presidentti Boris **Jeltsinin** että pääministeri Viktor **Tshernomyrdinin**. Tapaamisten asialistalla olivat mm. keskinäisen kaupan kehittäminen, EU:n laajenemissuunnitelmat Itä-Eurooppaan, huumeiden ja järjestäytyneen rikollisuuden torjunta sekä EU:n tuki Venäjän WTO-jäsenyydelle.

Venäjän ja EU:n Korfussa vuonna 1994 allekirjoittama kumppanuus- ja yhteistyösopimus on toistaiseksi vielä EU:n puolelta lopullisesti ratifioimatta. Santerin mukaan sopimus pitäisi saada voimaan vuoden loppuun mennessä. Venäjän ja EU-maiden välistä tavarakauppaa koskevat määräykset on saatettu voimaan väliaikaisella sopimuksella. EU-maat ovat tällä hetkellä Venäjän tärkein kauppakumppani ja niiden osuus Venäjän koko ulkomaankaupasta on lähes 40 %. EU-maat tuovat Venäjältä pääasiassa energiaa ja raaka-aineita. Kauppatase on ollut pitkään Venäjälle ylijäämäinen.

***** **Presidentti Jeltsin kritisoi budjettia radiopuheessaan.** Perjantaina 28.2. pitämässään lyhyessä radiopuheessa presidentti **Jeltsin** totesi hyväksyneensä vuoden 1997 budjetin vain välttääkseen Venäjän poliittisen tilanteen kärjistymisen. Jeltsin epäilee budjetin toteutumista ja odottaa hallitukselta konkreettisia toimenpiteitä, jotta etenkin valtion velvoitteet kansalaisille saadaan hoidettua. Puheessaan Jeltsin käsitteli myös Venäjän armeijaan liittyviä kysymyksiä. Tänään 6.3.97 Jeltsinin on määrä pitää vuosittainen puheensa parlamentille.

***** **Venäjän tuotannonjakolainsäädäntö juuttui duumaan.** Venäjän duuma ei ole päässyt sopimukseen tuotannonjakosopimusten piiriin tulevasta öljy- ja kaasualueista. Sopimusten avulla on tarkoitus houkuttaa jopa kymmenien miljardien dollarien ulkomaalaisinvestoinnit Venäjän öljy- ja kaasukenttien hyödyntämiseen. Duumalle on tehty yhdeksän kilpailevaa lakiehdotusta, joissa hyödynnettävien alueiden määrä vaihtelee yhdestä 127:ään. Hallituksen lisäksi ehdotuksia ovat tehneet federaation yksittäiset hallintoalueet ja kansanedustajat. Duuman luonnonvarakomitea on kallistumassa 20 - 25 kohteen listaan.

Tuotannonjakosopimusten vastustajat duumassa pitävät koko järjestelmää Venäjän rikkauksien polkumyyntinä. Eräiden asiantuntijoiden mukaan kilpailu kenttien pääsystä listalle tuo duumaan ennen näkemättömän lahjonta- ja lobbausvyöryn. Venäjän kaasuyhtiö Gazprom ei ole kiinnostunut tuotannonjakosopimuksilla saatavista eduista. Se katsoo olevansa yksinäänkin tarpeeksi iso ja varakas.

***** **Ukrainan parlamentti ei ratifioinut Venäjän ja Ukrainan välistä sopimusta neuvostoaikaisista veloista.** Kyseessä on vuonna 1994 sovittu ns. nollaratkaisuun perustuva sopimus, jonka mukaan Venäjä ottaa hoitaakseen Ukrainan osuuden (runsas 16 % eli 13 mrd. dollaria) entisen Neuvostoliiton noin 80 mrd. dollarin suuruisista ulkomaanveloista. Samalla Ukraina luopuu vaateistaan ulkomailla olevaan entiseen neuvosto-omaisuuteen. Venäjä on sopinut vastaavasta järjestelystä myös muiden entisten neuvostotasavaltojen kanssa. Ukrainan parlamentti päätti 19.2. pidättäytyä ratifiointista, kunnes se saa täydelliset ulkomaisten tilintarkastajien vahvistamat tiedot entisen NL:n ulkomaisesta omaisuudesta ja pankeista, kulta- ja timanttivarannosta sekä NL:n velallisten velkasaldoista 1.12.1991. Ratifiointin lykkääminen perustuu epäilyille siitä, että Venäjän aiemmin ilmoittamat arviot NL:n varoista olivat liian pieniä. Ukrainan parlamentti vaatii lisäksi Venäjän maksavan entisen ulkomaankauppankin (Vneshekonombank) velan ukrainalaisille yrityksille ja yksityishenkilöille korkoineen. Parlamentin hyväksymässä asetuksessa velkayksymysten ratkaisuun liitetään myös muita maiden välisiä kiistakysymyksiä. Parlamentti vaatii mm. Venäjän noudattavan vapaakaupan periaatteita suhteessa Ukrainaan.

Ukrainan ja Venäjän välisen velkakiistan tekee vaikeaksi se, että Venäjä on vuoden 1994 sopimuksen jälkeen jo maksanut 480 milj. dollarin arvosta Ukrainan osuutta entisen NL:n veloista.

Mikäli sopimukseen nollaratkaisun purkamisesta päästäisiin, Ukraina joutuisi maksamaan osuuden takaisin. Tämä lisäisi entisestään Ukrainan velkaa (4.3 mrd. dollaria) Venäjälle.

***** **Norilsk Nickelin lakkouhan toteutuminen epäselvää.** Maailman suurimpiin nikkelin, kuparin ja platinan tuottajiin kuuluvan yhtymän työntekijöiden lakon alkaminen on toistaiseksi epävarmaa. Hallitus ei ole tehnyt päätöstä yhtymän tukemisesta budjettivaroin. Yhtymä on velkaa työntekijöille noin 900 mrd. ruplaa (160 milj. dollaria) ja eri tason budjetteihin 1200 mrd. ruplaa (211 milj. dollaria). Yhtymällä on Norilskissa 120 000 työntekijää, joista 50 000 uskotaan ottavaan osaa lakkoon, mikäli se toteutuu. Norilsk Nickel-yhtymä vastaa Norilskin kaupungin julkisten rakennusten, asuintalojen ja teiden lämmityksestä ja kunnossapidosta sekä valtaosasta asukkaiden sosiaalimenoja. Norilsk Nickel käytti ilmoituksensa mukaan 42 % vuoden 1996 tuloistaan sosiaalimenoihin. Yhtymä haluaisi luopua sille varsinaisesti kuulumattomista tehtävistä, mutta Krasnojarskin alueella ei ole varaa niiden hoitamiseen. Vaikka palkatta jääneet työntekijät toisaalta uhkaavat lakolla, on Norilsk Nickel alueen päätyöllistäjä ja yhtymän palkkalistoilla olemisesta on palkattakin enemmän etuja kuin työttömänä olemisesta. Lakkouhan seurauksena nikkelin ja sen sivutuotteiden platinan ja palladiumin hinnat nousivat selvästi maailmanmarkkinoilla.

***** **Latviaan ja Liettuaan nimitettiin uudet valtiovarainministerit.** Latviassa Robert Zile valittiin uudeksi valtiovarainministeriksi. Zile edustaa oikeistopuoluetta Isänmaa ja Vapaus. Hän on toiminut aikaisemmin mm. parlamentin budjettikomitean puheenjohtajana. Latvian parlamentti hyväksyi pääministeri Andris Skelen uuden hallituksen 13. helmikuuta. Valtiovarainministerin paikasta keskusteltiin jo edellisen hallituksen aikana, mutta nimeämistä hidastivat mm. erimielisyydet henkilönimityskysymyksissä. Zileä ennen valtiovarainministerinä toimi liikemies Vasily Melnik, joka joutui eroamaan eturistiriitojen vuoksi. Eron jälkeen valtiovarainministerin tehtäviä hoiti pääministeri.

Presidentti Algirdas Brazauskas nimitti Liettuan uudeksi valtiovarainministeriksi Algirdas Gediminas Semetan. Semeta on aikaisemmin toiminut mm. arvopaperikomission puheenjohtajana. Semetan edeltäjä liikemies Ronaldas Matilitauskas erotettiin kavallussyytteiden johdosta.

***** **Baltian maiden viime vuoden kauppataaseet alijäämäisiä.** Virossa viennin arvo viime vuoden tammikuusta marraskuuhun oli 23 miljardia kruunua ja tuonnin arvo 34 miljardia kruunua. Vuoteen 1995 verrattuna vienti kasvoi noin 20 % ja tuonti 29 %. Viron merkittävimpiä kauppakumppaneita ovat Suomi, Ruotsi, Saksa ja Latvia. Latvian viime vuoden vienti oli arvoltaan noin 795 ja tuonti 1280 miljardia latia. Vuoteen 1995 verrattuna vienti kasvoi noin 16 % ja tuonti 33 %. Latvian suurin kauppakumppani oli Euroopan unioni. Liettuaassa viennin arvo viime vuoden tammikuusta marraskuuhun oli noin 12 ja tuonnin arvo noin 16 miljardia litia. Kaiken kaikkiaan vienti kasvoi edellisvuoteen verrattuna 22 % ja tuonti 20 %. Liettuan suurimpia kauppakumppaneita olivat Venäjä, Saksa ja Valko-Venäjä.

***** **Euroopan komissio ennustaa Latvialle Baltian maiden heikointa talouskasvua.** Komission mukaan Latvian talouden on ennustettu kasvavan tänä vuonna 2.2 % ja ensi vuonna 2.9 %. Virossa vastaavat talouden kasvuluvut ovat 4.5 % ja 5.2 % ja Liettuaassa 5.1 % ja 2.8 %. Kaiken kaikkiaan Keski- ja Itä-Euroopan maista tilanne näyttää heikoimmalta Bulgariassa, jossa BKT:n on arvioitu vähenevän 3.1 % tänä vuonna. Vastaavasti suurinta BKT:n kasvua on ennustettu Puolalle, missä talouden on arvioitu kasvavan tänä vuonna 5.9 %.

***** **Idäntalouksien viikko ilmestyy nyt myös englanninkielisenä.** "Russian and Baltic Economies"-niminen julkaisu on sisällöltään pääpiirteissään yhdenmukainen suomalaisen viikkokatsauksen kanssa. Se ilmestyy perjantaisin. Katsaus on saatavissa vain faksilla tai sähköpostitse. Tilaukset: Timo Harell, fax 09/1832294.

Uutisaineisto on toimitettu eri lähteistä saadun informaation perusteella.

Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

Suomen Pankki / Idäntalouksien yksikkö

Puh 09 - 1831 / fax 09-183 2294 / <http://www.bof.fi/env/fin/it/itfi.stm>

IDÄNTALOUKSIEN VIIKKO 11

- *****
Jeltsin aloitti lupaamansa uudelleenjärjestelyt Venäjän hallituksessa. Presidentti Jeltsin antoi tiistaina 11. maaliskuuta asetuksen, jolla Venäjän koko hallitus järjestetään uudelleen. Vanhasta hallituksesta jatkavat varmuudella vain pääministeri Viktor **Tshernomyrdin** ja viime viikolla nimitetty 1. varapääministeri Anatoli **Tshubais**. Asetus ei merkitse hallituksen virallista eroa. Pääministerillä on asetuksen mukaan viikko aikaa nimetä uudet ministeriehdokkaat. Tshernomyrdinin mukaan ajatus hallituksen uudelleenjärjestämisestä kypsä jo viime vuoden lopulla. Uuteen hallitukseen tulee pääministerin mukaan markkinatalouden kannattajia. Samalla ministerien ja ministeriöiden määrää vähennetään ja joitakin ministeriöitä järjestetään uudelleen.
- *****
Jeltsin nimitti Anatoli Tshubaisin varapääministeriksi. Presidentti Jeltsin nimitti perjantaina 7. maaliskuuta virastopäällikkönsä Anatoli **Tshubaisin**, 41, ensimmäiseksi varapääministeriksi. Tshubaisin uskotaan saavan tehtäväkseen talouden johtamisen. Hänen arvellaan olevan myös koko tulevan hallituksen vahva mies. Presidentti voi tehdä muutoksia hallitukseen ilman duuman suostumusta. Duuman vahvistus tarvitaan ainoastaan pääministerin nimittämiseen.
- Pietarissa poliittisen uransa aloittanut Tshubais tuli ministeriksi Jegor **Gaidarin** hallitukseen vuonna 1991. Vuosina 1991 - 96 hän johti Venäjän laajaa valtionomaisuuden yksityistämistä. Tshubais oli Gaidarin ajan uudistajista ainoa, joka pysyi myös Viktor Tshernomyrdinin hallituksessa. Jeltsin erotti hänet 1. varapääministerin tehtävistä tammikuussa 1996 kommunistien parlamenttivaalivoiton jälkeen. Presidentti kuitenkin nimitti Tshubaisin virastonsa päälliköksi kesällä 1996. Jeltsin nimitti 10. maaliskuuta uudeksi virastopäälliköksen Ogonjok-lehden entisen päätoimittajan Valentin **Jumashevin**, 39.
- *****
Venäjä laski liikkeeseen toisen eurobondin. Venäjä laski tänään 13.3. liikkeeseen toisen eurobondinsa. Tällä kertaa joukkovelkakirjalaina laskettiin liikkeeseen Saksan markoissa. Venäjä lainaa tällä tavalla markkinoilta 2 miljardia Saksan markkaa eli noin 1.2 miljardia dollaria. Seitsemän vuoden lainan korko on yhdeksän prosenttia eli noin 3.7 prosenttiyksikköä enemmän kuin Saksan valtion vastaavissa lainoissa.
- *****
Korot nousivat Venäjällä hieman. Keskiviikkona 12.3. pidetyssä sijoitustodistusten huutokaupassa kuuden kuukauden koroksi tuli 35 % ja kahdentoista kuukauden koroksi 34 %. Venäjä lainasi markkinoilta yhteensä 7350 miljardia ruplaa eli noin 1.3 miljardia dollaria. Nousseet korot hidastivat hieman ruplan heikentymistä keskuspankin valuuttaputkessa. Keskiviikkona dollarin ruplakurssi oli MICEX:ssä (Moscow Interbank Currency Exchange) 5699.
- *****
Venäjän inflaatio laskee edelleen. Kuluttajahinnat nousivat helmikuussa edellisen vuoden vastaavasta ajankohdasta 18.2 %. Tämä on alin vuosi-inflaatio talousuudistusten alkamisen jälkeen. Vuosi-inflaatio on laskenut tasaisesti vuoden 1995 kesästä lähtien, jolloin se oli yli 200 %. Tammikuusta hinnat nousivat 1.5 %.
- *****
Venäjän vaihtotase ylijäämäinen. Venäjän vaihtotase oli vuoden 1996 kolmen ensimmäisen neljänneksen aikana noin 10.2 miljardia dollaria ylijäämäinen. Vaihtotaseen ylijäämä oli koko vuoden 1995 aikana 12.3 miljardia dollaria. Vaihtotaseen ylijäämää piti yllä kauppataseen suuri ylijäämä. Kauppataseen ylijäämä oli vuoden 1996 kolmen ensimmäisen neljänneksen aikana 17.5 miljardia dollaria, ja koko vuonna 28 miljardia. Koko vuoden vienti oli Venäjän tilastokomitean mukaan 88 ja tuonti 60 miljardia dollaria.
- *****
Venäjältä jäi 1996 perusteettomien tullihelpotusten vuoksi saamatta suuria summia. Talousrikollisuutta kitkemään pantu varapääministeri, sisäministeri Anatoli **Kulikov** järjesti ensi töikseen Venäjän tullikomitean tarkastuksen. Kävi ilmi, että vuonna 1996 eräille järjestöille ja yrityksille oli kiellosta huolimatta myönnetty tullihelpotuksia, joiden tuloksena valtiolta jäi saamatta

budjettituloja 12 400 miljardia ruplaa (2.4 mrd. dollaria). Suurimmat tappiot syntyivät öljystä ja öljyjalosteista, alkoholista, tupakasta, autoista, elintarvikkeista sekä rauta- ja värimetalleista. Tullikomitea tilitti vuonna 1996 budjettiin yhteensä 45 900 miljardia ruplaa (8.9 mrd. dollaria), mikä oli lähes viidennes Venäjän kaikista budjettituloista.

***** **Venäjän keskuspankin voitosta puolet federaation budjettiin.** Venäjän duuma päätti asiasta 19.2. hyväksyessään keskuspankkilain muutoksen. Laki vaatii vielä presidentti **Jeltsinin** hyväksymisen. Vuonna 1995 keskuspankin lähes 3000 miljardin ruplan (500 milj. dollaria) voitto tuloutettiin lähes kokonaisuudessaan budjettiin.

***** **Budjettivelkojen maksaminen Venäjällä vaikeaa.** Venäjän varafinanssiministerin Izosim **Moltshanov**in mukaan kertyneiden palkka- ja eläkevelkojen maksaminen on mahdotonta niin kauan, kun teollisuustuotanto on lamassa. Samalla Moltshanov romutti eläkeläisten toiveet siitä, että eläkkeet maksettaisiin presidentti Jeltsinin 14.2. pitämän radiopuheen mukaisesti. Puheessaan **Jeltsin** totesi, että helmikuun alusta lähtien eläkkeet maksetaan ajallaan ja rästit hoidetaan heinäkuun alkuun mennessä. Eläkeläisten aseman helpottamiseksi joillakin alueilla on päätetty ottaa väliaikaisesti käyttöön järjestelmä, jossa yritykset maksavat eläkerahastovelkoja tuottaminaan tavaroina. Varatalousministeri Sergei **Vasiljevin** mukaan hallitus on valmistellut päätöksen, joka hyväksytyksi tullessaan rajoittaisi vähäosaisten kunnallispalveluiden maksut enintään 15 prosenttiin perheen tuloista. Eläkerästärien arvioidaan olevan 15 000 - 17 000 miljardia ruplaa (2.6 - 3 mrd dollaria).

***** **Mart Siimann Viron uuden hallituksen muodostajaksi.** Viron presidentti Lennart **Meri** nimitti **Siimannin** uudeksi pääministerikandidaatiksi 27. helmikuuta, jonka jälkeen parlamentti hyväksyi presidentin esityksen 12. maaliskuuta äänin 72-13. Siimann, 50, on toiminut aikaisemmin kokoomuspuolueen varapuheenjohtajana. Perustuslain mukaan Siimannilla on nyt seitsemän päivää aikaa muodostaa uusi hallitus ja tehdä siitä esitys parlamentille. Edellinen kokoomuksen ja maakansan liiton muodostama vähemmistöhallitus kaatui 25. helmikuuta, kun Vähi erosi kasvaneen epäluottamuksen seurauksena.

***** **Inflaatio hidastui Virossa ja Latviassa, Liettuassa nousua.** Vuosi-inflaatio jatkoi hidastumistaan Virossa ja Latviassa helmikuussa, mutta Liettuassa hintojen kasvuvauhti kiihtyi ensi kerran vuoden 1995 lopun jälkeen. Virossa vuosi-inflaatio oli helmikuussa 9.9 % (tammikuussa 12.6 %), Latviassa 9.8 % (tammikuussa 11.4%) ja Liettuassa 13.9 % (12.7 %). Helmikuussa vuosi-inflaatio alitti ensimmäisen kerran kymmenen prosentin rajan Virossa ja Latviassa. Liettuassa inflaatiota nosti erityisesti puhelinmaksujen korotus; maksuja korotettiin helmikuussa noin 40 %.

***** **Baltian maiden työttömyys 1996.** Euroopan jälleenrakennus- ja kehitys pankin mukaan Latvian työttömyys oli Baltian maiden korkein vuonna 1996. Keskimäärin työttömiä oli Latviassa 7.1 %, Virossa 3.0 % ja Liettuassa 6.4 %. Vuoteen 1995 verrattuna työttömyys laski vain Virossa.

***** **Viron ja Latvian kiinteistömarkkinat kehittyvät.** Virossa kiinteistömarkkinat ovat rauhoittumassa. Viime vuosien nousun jälkeen kiinteistöhintojen ennustetaan säilyvän tänä vuonna lähes ennallaan. Liiketilojen vuokratason odotetaan puolestaan nousevan. Alueelliset erot kaupunginosien välillä ovat kasvussa sekä hintojen että vuokrien osalta. Liiketilamarkkinoiden suotuisaan kehitykseen on vaikuttanut mm. korkojen lasku viime vuonna sekä uusien liiketilojen tarjonnan kasvu. Erityisesti vakuutuslaitokset, pankit ja suuryritykset ovat ylläpitäneet kiinteistöjen rakennus- ja kunnostustointimintaa. Tällä hetkellä Virossa toimii 400 kiinteistönvälitystoimistoa, joista enemmistö on keskittynyt Tallinnan, Pärnun ja Tarton kaupunkeihin.

Latviassa kiinteistömarkkinoiden vilkastumiseen on vaikuttanut mm. lainmuutokset sekä valtion kiinteistövirston perustaminen. Elokuussa 1996 Latvian yksityistämislaisa tehtiin muutos, jonka seurauksena maata voivat ostaa Latviaan rekisteröityneet yritykset, joiden pääomasta yli 50 % omistavat sellaisten maiden yritykset, joilla on Latvian kanssa investointisuojasopimus. Valtion kiinteistävirsto perustettiin viime vuoden toukokuussa. Virston edeltäjänä toimi valtion omaisuusrahasto. Kiinteistövirston tehtävänä on mm. kiinteistöjen paikallistaminen, arviointi, kunnostus, vuokraaminen sekä rekisteröinti maarekisteriin. Valtion omistamien kiinteistöjen lisäksi virsto hoitaa kiinteistöjä, joiden omistaja ei ole tiedossa tai ei ole uusinut sopimusta kyseessä olevan kiinteistön omistusoikeudesta. Arvioiden mukaan kiinteistövirston 5000 kohteesta vasta noin 500 on rekisteröity ja otettu virston haltuun. Virsto rahoittaa toimintansa pääasiallisesti vuokratuloilla. Toistaiseksi se on tehnyt 250 maanvuokraus- ja 150 liiketilavuokrasopimusta.

IDÄNTALOUKSIEN VIIKKO 12

*****
Yhdysvaltain presidentti Bill Clinton ja Venäjän presidentti Boris Jeltsin tapaavat Helsingin huippukokouksessa 20-21. maaliskuuta. Asialistalla ovat mm. Euroopan turvallisuuskysymykset sekä siihen liittyen Pohjois-Atlantin liiton NATO:n itälaajentuminen. Talouskysymyksissä todennäköisiä keskusteluaiheita ovat mm. Venäjän suhteet WTO:n, OECD:n sekä G-7 maiden kanssa sekä Venäjälle annettava taloudellinen apu.

*****
Jeltsin uudisti Venäjän hallituksen ja nimitti sen talouslohkoon nuoria uudistajia. Presidentti Jeltsin nimitti maanantaina 17. maaliskuuta tuoreen 1. varapääministerin Anatoli Tshubaisin myös Venäjän finanssiministeriksi. Yllätys oli Nizhni Novgorodin läänin uudistusmielisen maaherran Boris Nemtsovin, 37, nimitys toiseksi 1. varapääministeriksi vastuualueenaan sosiaalisektori, ns. luonnolliset monopolit (kaasu ja sähkö, rautatiet) ja aluepolitiikka. Presidentin 11. maaliskuuta antamassa asetuksessa mainittiin vain yksi 1. varapääministerin virka. Uudelleenjärjestetyssä hallituksessa on lisäksi kuusi varapääministeriä, joista uusia ja uudistushenkisiä ovat talousministerin salkun saanut Jakov Urinson, 52, valtionomaisuuskomitean puheenjohtaja Alfred Koh, 35, (vastuualueena yksityistäminen) Samaran kaupunginjohtaja Oleg Sysujev, 42, ja tietoliikenneministeri Vladimir Bulgak, 55.

Jeltsin osoitti näillä nimityksillään, joissa huomionarvoista on uudistusmielisten ryhmän ja provinssin edustuksen kasvu, olevansa tiukasti vallan kahvassa ja pyrkivänsä todella pureutumaan Venäjän talouden ongelmiin. Akuutein uudistetun hallituksen yksittäinen ongelma on verojärjestelmän toimimattomuus.

*****
Venäjän bruttokansantuotteen supistuminen pysähtynyt? Joulukuussa - helmikuussa bruttokansantuote pysyi samalla tasolla verrattuna vastaavaan ajanjaksoon vuosi sitten. Tätä edeltävällä kolmen kuukauden jaksolla supistuminen oli vielä 5.9 %. On kuitenkin huomattava, että Venäjän tilastokomitea on hieman muuttanut BKT:n laskutapaa, ja joidenkin tarkkailijoiden mukaan tämä saattaa selittää ainakin osan BKT:n laskun hidastumisesta. Vuositasolla myös teollisuustuotannon supistuminen on hidastunut. Joulukuussa - helmikuussa teollisuustuotanto oli 1.5 % pienempi kuin vuosi sitten. Kausitasoitettu teollisuustuotanto jopa nousi joulukuussa - helmikuussa vuositasolla 3.7 % edeltävästä kolmen kuukauden jaksosta.

*****
Korot ennallaan Venäjällä. Keskiviikkona 19.3. pidetyssä sijoitustodistusten huutokaupassa kuuden kuukauden koroksi tuli 35 % (viikko sitten sama) ja kymmenen kuukauden koroksi myös 35 % (viikko sitten kahdentoista kuukauden korko 34 %). Yhteensä Venäjä lainasi markkinoilta 7560 miljardia ruplaa eli noin 1.3 miljardia dollaria. Hallituksen uudelleenjärjestely ei vaikuttanut venäläisiin arvopaperimarkkinoihin juuri lainkaan.

*****
Virossa uusi hallitus. Viron presidentti Lennart Meri hyväksyi sunnuntaina 16. maaliskuuta pääministeri Mart Siimannin esityksen uudesta hallituksesta. Hallituksen muodostavat oikeistolainen kokoomuspuolue ja maakansan liitto, joilla on 41 paikkaa 101-paikkaisessa parlamentissa riigikogussa. Maakansanliitto koostuu kahdesta maaseutupuolueesta sekä perheiden ja eläkeläisten liitosta. Edelliseen verrattuna uudessa hallituksessa on pääministerin lisäksi vain kaksi uutta ministeriä, maatalousministeri ja opetusministeri. Uusi hallitus aikoo jatkaa uudistuspolitiikkaa. Poliittisesti merkittävintä lienee maakansan puolueen Andres Varikin nimittäminen uudeksi maatalousministeriksi. Maaseutupuolueet ovat jo muutaman vuoden ajan vaatineet maataloudelle suojatulleja, joita mm. edellisen hallituksen maatalousministeri Ilmar Mändmets ei puoltanut. Suojatullien hyväksyminen olisi vahvasti ristiriidassa Viron toistaiseksi varsin liberaalin kauppapolitiikan kanssa.

***** **Kansainvälinen valuuttarahasto IMF pääosin tyytyväinen Latvian talouspolitiikkaan.** IMF:n delegaatio vieraili Latviassa 4.-14. maaliskuuta. IMF:n mukaan Latvian talouskehitys näyttää suotuisalta. Kevään 1995 pankkikriisistä johtunut kokonaistuotannon supistuminen on pysähtynyt ja BKT kasvoi viime vuonna 2.5 prosenttia. Myös inflaatio laski viime vuonna jo 13 prosenttiin, mikä on kymmenen prosenttiyksikköä vähemmän kuin vuotta aiemmin. Kansainvälinen valuuttarahasto on niin ikään tyytyväinen Latvian kireään finanssi- ja rahapolitiikkaan, joiden ansiosta budjetin alijäämä on pienentynyt ja keskuspankin valuuttareservien määrä kasvanut. Suurimpina huolenaiheina IMF pitää kuitenkin rakenteellisten uudistusten hidasta etenemisvauhtia (mm. maarekisterin kehittyminen, asuinhuoneistojen yksityistäminen ja kauppapolitiikka), suurten infrastruktuuriyritysten hidasta yksityistämistä sekä investointivarojen vähäisyyttä.

***** **Liettua ja Kansainvälinen valuuttarahasto IMF pääsivät sopimukseen tuontitulleista.** Tullikysymyksistä neuvoteltiin 8. maaliskuuta. IMF vaati aikaisemmin keskimääräisen maataloustuotteisiin kohdistuvan tullin alentamista nykyisestä 27.5 prosentista 20 prosenttiin maaliskuuhun mennessä ja edelleen 10 prosenttiin syyskuuhun mennessä. Neuvottelujen tuloksena IMF kuitenkin luopui vaatimuksistaan ja sopimuksen mukaan keskimääräinen maataloustuotteiden tuonnista maksettava tulli pysyy ennallaan. Jatkossa Liettua voi nostaa yksittäisten maataloustuotteiden tuontitulleja, mutta samalla sen tulee laskea tulleja muiden tuotteiden osalta siten, että keskimääräinen tulli säilyy ennallaan. IMF pääjohtajalle Michel Camdessuselle osoitetussa kirjeessä pääministeri Gediminas Vagnorius ja keskuspankin pääjohtaja Reinoldijus Sarkinas korostivat, että maan talouden keskeisimpiä tavoitteita ovat mm. nykyisen raha- ja valuuttakurssipolitiikan muuttaminen, budjettitulojen kasvattaminen verojen keruuta tehostamalla, pankkisektorin vahvistaminen, rahoitustilanteen parantaminen energiasektorilla sekä infrastruktuuriyritysten yksityistämisen edistäminen.

***** **Bruttokansantuotteen supistuminen IVY-maissa jatkui 1996.** Keskimäärin IVY-maiden BKT supistui 6 % viime vuonna. Supistuminen kiihtyi vuodesta 1995, jolloin BKT:n muutos oli -3.5 %. Yksittäisten IVY-maiden talouskehityksessä oli kuitenkin suuria eroja. Eniten viime vuonna kasvoi Georgian BKT, 11 %. On kuitenkin huomattava, että Georgiassa tuotannon romahtaminen oli kaikkein voimakkainta IVY-maista, ja 1996 sen BKT oli vain kolmannes vuoden 1991 tasosta. Toiseksi nopeinta kasvu oli Kirgisiassa (6 %) ja kolmanneksi nopeinta Armeniassa (4 %). Virallisten tilastojen mukaan kasvua tapahtui myös Valko-Venäjällä (3 %), Uzbekistanissa (2 %) ja Azerbaidzanissa (1 %). Kazakstanissa ja Turkmenistanissa BKT pysyi vuoden 1995 tasolla. Eniten BKT supistui vuonna 1996 Tadžikistanissa, 17 %. Ukrainassa BKT:n muutos oli -10 %, Moldovassa -8 % ja Venäjällä -6 %.

Uutisaineisto on toimitettu eri lähteistä saadun informaation perusteella.

Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

Suomen Pankki / Idäntalouksien yksikkö

Puh 09 - 1831 / fax 09-183 2294 / <http://www.bof.fi/env/fin/it/itfi.stm>

IDÄNTALOUKSIEN VIIKKO 13

*****
Venäjän ja Yhdysvaltojen Helsingin-huipputapaamisen (21.3) taloutta koskevat linjaukset odotusten mukaiset. Yhdysvallat lupasi edesauttaa Venäjän pääsyä julkisten rahoituslaitosten saamia käsittelevään Pariisin klubiin, Maailman kauppajärjestöön (WTO) sekä WTO-jäsenyyden jälkeen teollisuusmaiden järjestöön OECD:hen. Pariisin klubin jäsenyys, mikä suunnitelmien mukaan voisi toteutua jo 1997, auttaisi Venäjää selvittämään kehitysmaasaamiaan, joiden kokonaisuuden arvioidaan olevan 100 - 150 mrd. dollaria. WTO-jäsenyyden osalta mainittua vuotta 1998 on pidetty epätodennäköisenä, sillä Venäjän ulkomaankauppajärjestelmä on vielä kovin kaukana WTO-jäsenyyden edellytyksistä. Venäjä pääsee myös osallistumaan suurimpien teollisuusmaiden (G-7) ryhmän talouskeskusteluihin, mutta tämä mahdollisuus ei koske kaikkia asiakokonaisuuksia. Vaikka Venäjä on jo aiemmin osallistunut eräisiin G-7 -ryhmän poliittisiin keskusteluihin, ei Venäjän osallistumisoikeuden laajentuminen Helsingin kokouksen jälkeen vielä merkitse Venäjän pääsemistä tasavertaiseksi G-7 ryhmän muiden valtioiden kanssa. Maat keskustelivat myös amerikkalaisten Venäjälle suuntautuvan viennin ja investointien rahoittamisesta sekä Venäjän suosituimmuusaseman (MFN) Yhdysvaltojen markkinoilla saattamisesta pysyvälle pohjalle.

Turvallisuuspolitiikkaa koskevien pääteemojen osalta Venäjä ja Yhdysvallat ovat edelleen tiukasti eri mieltä Naton laajenemisesta, mutta eräiden muiden turvallisuuteen liittyvien kysymysten osalta maat sopivat jatkotoimista. Maat jatkavat Venäjän ja Naton välistä säännöllistä neuvotteluyhteyttä edistävän asiakirjan valmistelua sekä neuvotteluja tavanomaisten aseiden rajoittamisesta. Presidentti **Jeltsin** pyrkii edistämään Start-2 -sopimuksen ratifiointia duumassa, mikä loisi pohjan ydinaseiden maakohtaisen lukumäärän edelleen vähentämiselle 2000 - 2500 ydinkärkeen vuoteen 2007 mennessä Start-3:n puitteissa.

*****
Suomen ja Venäjän välisissä talouskeskusteluissa painopiste maiden välisissä liikenne- ja rahoituskysymyksissä. Helsingin huippukokouksen yhteydessä myös Suomi ja Venäjä kävivät kahdenvälisiä neuvotteluja maiden välisistä suhteista. Neuvotteluissa sovittiin, että lähitulevaisuudessa päätetään mahdollisesti kahden uuden (Salla ja Svetogorsk) kansainvälisen rajanylityspaikan avaamisesta maiden välille. Keskusteluja käytiin myös Saimaan kanavan maksuja ja rekkojen kokoa koskevista erimielisyyksistä. Molemmat maat tukivat suunnitelmaa rakentaa öljyputki Venäjältä Porvooseen. Rahoituskysymysten osalta Venäjän vanhojen velkojen kuolettamista ja uudelleenjärjestelyjä koskeneet epäselvyydet (velkakonversiota koskeva tilinpito ja Pariisin klubi) alkavat olla järjestyksessä, mikä on luonut mahdollisuuden päästä erityisesti rahoituksen takuukysymyksissä lähitulevaisuudessa eteenpäin. Tärkeänä kysymyksenä neuvotteluissa olivat myös standardisointi- ja sertifiointikysymykset. Eräitä edellä olevista asioista tullaan käsittelemään pääministeri **Lipposen** huhtikuussa tapahtuvan Moskovan-vierailun yhteydessä.

*****
Venäjän lakot suuri haaste uudistetulle hallitukselle. Venäjän ammattiyhdistykset ja poliittinen oppositio järjestävät torstaina 27. maaliskuuta päivän kestäväen laajan varoituslakon ja suurmielenosoituksia eri puolilla maata. Ay-liikkeen arvioiden mukaan toimintapäivään osallistuu lähes 20 miljoonaa ihmistä ja lähes 30 000 yritystä on lakossa. Opposition hallitsema duuma ja sen suurin puolue kommunistit, jotka ovat tyytymättömiä presidentin uudistuksia tukeviin varapääministerinimityksiin, ilmoittivat tukevansa mielenosoituksia. Toimintapäivään osallistuvien tyytymättömyyden suurimpana syynä ovat kymmeneen miljardiin dollariin kohonneet palkka- ja eläkerästit. Hallitus on jo yrittänyt erityistoimin selvittää osan maksurästeistä. Perjantaina 21. maaliskuuta ensimmäinen varapääministeri Anatoli **Tshubais** kävi henkilökohtaisesti tärkeällä hiilikaiivosalueella Kemerovossa. Hän lupasi paikallisen kaivosmiehiliiton kokouksessa, että kaikki palkkarästit maksetaan vuoden loppuun mennessä ja eläkerästit jo kesäkuuhun mennessä. Venäjän pääministeri kehotti maaherroja pysymään torstaina kotipaikkakunnillaan tarkkailemassa tilannetta. Parlamentin ylähuoneen liittoneuvoston ensi viikoksi sovittu kokous lykättiin myöhemmäksi.

*****
Palkkarästit Venäjällä ovat edelleen kasvaneet. Venäjän tilastokomitean mukaan palkkarästien

määrä lisääntyi tämän vuoden helmikuun loppuun mennessä 50 000 miljardiin ruplaan (8.9 mrd. USD), josta 40 000 miljardia ruplaa on kertynyt yritysten omien varojen puutteen takia ja loput 10 000 miljardia ruplaa sen vuoksi, ettei varoja ole saatu hallituksen ja muun julkisen sektorin budjeteista. Palkkarästeistä noin puolet on teollisuusyritysten velkaa. Palkkarästien nimellissumma on yli kaksinkertaistunut vuoden 1996 helmikuusta. Suhteutettuna bruttokansantuotteeseen palkkarästien kasvu hidastui tammi - helmikuussa jonkin verran, mutta palkkarästit lisääntyivät edelleen summalla, joka vastaa 0.8 prosenttia tammi - helmikuun BKT:sta (1.3 % koko vuoden 1996 aikana).

***** **Latvian uusi eläkelaki kritiikin kohteena.** Uusi eläkelaki astui voimaan vuoden alusta. Lain mukaan kuluvana vuonna ja myöhemmin eläkkeelle jäävien työntekijöiden eläkkeet määräytyvät niiden edellisinä vuosina ansaittujen tulojen perusteella, joista asianomainen on maksanut sosiaaliveroa. Esimerkiksi tänä vuonna eläkkeelle jäävien eläkkeiden perustana käytetään viime vuoden tuloja. Vuonna 1998 eläkkeelle jäävien eläkkeet määräytyvät viimeisen 12 kuukauden keskimääräisen palkan perusteella ja vuonna 2000 eläkkeelle jäävien eläke määräytyy viimeisten kolmen vuoden tulojen perusteella. Eläkeudistuksella pyritään mm. kannustamaan oikeiden tulotietojen antamista, koska eläke määräytyy suoraan tulojen perusteella. Muiden muassa Maailmanpankki on puoltanut kyseisen järjestelmän käyttöönottoa. Aikaisemmin eläke määräytyi Latviassa virallisen keskipalkan (147 USD) ja sosiaaliturvavakuutuksen voimassaoloajan perusteella.

Joidenkin arvioiden mukaan uusi laki on epäoikeudenmukainen, eikä esimerkiksi ota tasapuolisesti huomioon alueellisia eroja tai työttömyyden aiheuttamia vaikutuksia. Työttömyys pienentää eläkkeen perustana käytettyä tulopohjaa. Lisäksi Latviassa työttömyyskorvaus lasketaan minimipalkan perusteella, joka on pienempi kuin ns. minimitoimeentuloraja. Useissa teollisuusmaissa minimipalkka on sama kuin minimitoimeentuloraja. Uutta eläkelakia on pidetty puutteellisena myös siksi, että se ei ota huomioon inflaation vaikutuksia.

***** **Baltian maat arvioivat Helsingin huippukokouksen onnistuneeksi.** Yhdysvaltain presidentti Bill Clinton ja Venäjän presidentti Boris Jeltsin keskustelivat Helsingin huippukokouksessa 20. - 21. maaliskuuta mm. Euroopan turvallisuuskysymyksistä ja erityisesti Pohjois-Atlantin liiton Naton itälaajentumisesta. Erityisesti Baltian maat odottivat huippukokouksen tuloksia levottomina, sillä Venäjä oli aikaisemmin useaan otteeseen ilmoittanut vastustavansa Baltian maiden liittymistä Natoon. Perjantain lehdistötilaisuudessa Venäjän presidentti kuitenkin vakuutti, että Venäjä takaa tulevaisuudessa Baltian tasavaltojen turvallisuuden ja kunnioittaa maiden itsenäisyyttä. Lisäksi Jeltsin korosti, että Venäjälle on tärkeää ylläpitää hyviä suhteita Baltian maihin, sekä toivoi lisäksi, että osapuolet löytäisivät ratkaisun Baltian venäläisvähemmistöjen ongelmiin. Yhdysvaltain presidentti Bill Clinton vakuutti, että ne Baltian maat, jotka jäävät Naton ensimmäisen laajennuksen ulkopuolelle, voivat silti myöhemmin päästä jäseneksi. Lisäksi Clinton totesi mm., että venäläiset eivät tule saamaan veto-oikeutta Naton laajentamisessa.

***** **Baltian maat kohti WTO:n jäsenyyttä.** Maailman kauppajärjestön ja Viron edustajat kokoontuivat viimeksi kuluvan vuoden helmikuussa Genevessä, missä keskusteltiin mm. maataloustuotteiden tuontitulleista sekä WTO-jäsenyyden tuomista velvoitteista palvelusektorilla. Viro on ollut WTO:n edeltäjän GATTin (General Agreement on Tariffs and Trade) tarkkailijajäsen kesäkuusta 1992 lähtien.

Latvian ja WTO:n edustajat neuvottelivat viimeksi niin ikään helmikuussa. WTO:n mukaan Latvian ulkomaankauppaa koskevat järjestelyt täyttävät periaatteessa jäsenyysvaatimukset. Suurimmat muutokset kohdistuvat lainsäädäntöön ja erityisesti henkisen omaisuuden suojaan ulkomaankauppaan liittyvissä kysymyksissä.

Liettua ja Maailman kauppajärjestö jatkoivat jäsenyysneuvotteluja maanantaina 24. maaliskuuta. Asialistalla olivat mm. maatalouspolitiikka sekä henkisen omaisuuden suojan järjestäminen WTO-jäsenyysehtojen mukaisesti. Kaikkien Baltian maiden tavoitteena on päästä WTO:n jäseniksi vielä tämän vuoden aikana.

Uutisaineisto on toimitettu eri lähteistä saadun informaation perusteella.

Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

Suomen Pankki / Idäntalouksien yksikkö

Puh 09 - 1831 / fax 09-183 2294 / <http://www.bof.fi/env/fin/it/itfi.stm>

IDÄNTALOUKSIEN VIIKKO 14

*****

Jeltsin ja Lukashenko allekirjoittivat suppean liittosopimuksen. Venäjän ja Valko-Venäjän presidentit allekirjoittivat keskiviikkona 2.4. huomattavasti odotettua suppeamman version liittosopimuksesta. Alunperin 17-sivuinen sopimus supistui kolmeen sivuun. Laajempaa versiota kannattanut presidentti **Lukashenko** ilmaisi tyytymättömyytensä sopimukseen kohdistuneesta vastustuksesta, mutta uskoi tukea löytyvän jatkossa. Venäjällä sopimusta vastustivat etenkin liberaalit finanssiministeri **Anatoli Tshubaisin** johdolla. Laajan liittosopimuksen kannattajiin kuuluvat kommunistit ja galluppien mukaan enemmistö kummankin maan asukkaista. Presidentti Jeltsinin lehdistösihteeri **Sergei Jastrzhembski** on todennut liiton olevan sekä geopoliittisesti että taloudellisesti välttämätön.

Allekirjoitettu sopimus on jatkoa vuosi sitten solmitulle sopimukselle maiden välisestä yhteisöstä. Sopimuksen mukaan maat säilyttävät suvereenisuutensa ja maiden asukkailla taataan liikkumis- ja asumisvapaus. Siinä korostetaan maiden yhteistyön tiivistämistä mm. taloudessa, puolustuksessa ja ulkopolitiikassa määrittelemättä tarkemmin, mitä sillä käytännössä tarkoitetaan. Sopimuksessa ei puututa maiden perustuslakeihin eikä kysymykseen rahaliitosta. Maiden parlamenttien on hyväksyttävä sopimus ennen sen voimaantumista.

*****

Kansainvälisen valuuttarahaston toimitusjohtaja katsoo, että lainananto Venäjälle voi jatkua. Kansainvälisen valuuttarahaston (IMF) toimitusjohtaja **Michel Camdessus** sanoi keskiviikkona Moskovassa, että kansainvälisen yhteisön tulee jatkaa lainanantoaan Venäjälle. Huolimatta näistä positiivisista kommentteista IMF ei ole vielä tehnyt päätöstä myöntämänsä 10 miljardin dollarin lainan viivytettyjen kuukausierien maksamisesta. Veronkannon epäonnistuminen on ilmeisesti ollut suurin syy lainaerien viivästyttämiseen. Lisäksi IMF haluaa Venäjän jatkavan yksityistämistä. Joidenkin tarkkailijoiden mukaan veronkanto olisi jo päässyt lähemmäksi tavoitteita maaliskuun loppupuoliskolla.

*****

Venäjän lakkopäivä ei saanut odotettua kannatusta. Venäjän sisäministeriön mukaan Venäjän työtätekevien toimintapäivään 27. maaliskuuta osallistui vain noin 2 miljoonaa ihmistä. Toimintapäivän järjestäjän, Ammattiliittojen keskusjärjestön, arvio mukana olleiden lukumäärästä oli kymmenkertainen. Moskovassa oli sisäministeriön mukaan koolla 80 000 mielenosoittajaa ja Pietarissa 40 000. Marssit ja kokoukset, joita järjestettiin yli tuhannessa kaupungissa, sujuivat pääosin ilman välikohtauksia. Toimintapäivän aattona pääministeri **Tshernomyrdin** lupasi, että valtio ja yksityiset työnantajat maksavat noin viidenneksen rästipalkoista ja -eläkkeistä (2 mrd. dollaria) vielä maaliskuun aikana. Hän ei kertonut, mistä rahat otetaan.

*****

Valtion omistusosuus Venäjän 100 suurimmassa yrityksessä keskimäärin 20 %. Professori **Joseph Blasin** tutkimuksen mukaan loput yritysten osakkeista jakautuvat siten, että työntekijöiden ja yritysjohton osuus on 22 % ja ulkopuolisten sijoittajien 58 %. Ulkomaalaisten osuus suuryritysten osakkeista on keskimäärin 15 %. Myös yritysten tavaratoimittajat ja asiakkaat ovat nousseet merkittäväksi ulkopuoliseksi omistajaryhmäksi (15 %). Tulokset perustuvat 24 yrityksen otokseen 100 suurimmasta yrityksestä. Tutkimuksen mukaan ulkopuoliset omistajat ovat vielä selvästi aliedustettuina yritysten päätöksentekooelimityksissä ja osakkeiden omistajajärjestelyihin liittyy usein selviä rikkomuksia, mikä heijastelee sisäpiirin ja ulkopuolisten osakkeenomistajien välisiä intressiristiriitoja.

*****

Venäjän inflaatio laskee edelleen. Maaliskuussa kuluttajahinnat olivat 16.6 % korkeammat kuin viime vuoden maaliskuussa. Tämä oli alhaisin vuosi-inflaatio talousuudistusten alkamisen jälkeen. Vuosi-inflaatio on laskenut tasaisesti vuoden 1995 syksystä lähtien. Helmikuusta hinnat nousivat 1.4 %.

***** **Venäjän kauppataaseen ylijäämä kasvaa.** Venäjän kauppataaseen ylijäämä oli tammi-helmikuussa 4.6 miljardia dollaria. Vienti oli 13.2 ja tuonti 8.6 miljardia dollaria. Kauppataaseen ylijäämä kasvoi selvästi vuoden 1996 vastaavasta ajasta, jolloin se oli 3 miljardia dollaria.

***** **Suorat investoinnit Venäjälle kasvoivat 1996, taso edelleen alhainen.** Venäjän tilastokomitean mukaan suorat investoinnit Venäjälle olivat 2.1 miljardia dollaria viime vuonna. Edellisestä vuodesta suorat investoinnit kasvoivat tilastokomitean mukaan 11 %, mutta ne ovat edelleen selvästi vähemmän kuin moniin muihin Itä-Euroopan maihin. Esimerkiksi Unkari ja Tsekki saivat vuonna 1995 enemmän suoria sijoituksia kuin Venäjä huolimatta maiden välisestä kokoerosta. Suorat sijoitukset suhteessa väkilukuun olivat Venäjällä 11 dollaria, Albaniassa 20 dollaria ja Kroatiassa 17 dollaria. Portfolioinvestointeja Venäjä sai 1996 noin neljä miljardia dollaria, joista suurin osa oli sijoituksia valtion sijoitustodistuksiin. Pääoman vienti ylittää kuitenkin selkeästi tuonnin.

***** **Korot hieman nousussa Venäjällä.** Keskiviikkona 2.4. pidetyssä sijoitustodistusten huutokaupassa seitsemän kuukauden koroksi tuli 36 % (kaksi viikkoa sitten kuuden kuukauden korko 35 %). Lisäksi Venäjä laski keskiviikkona liikkeeseen myös kahden vuoden joukkovelkakirjalainan, jonka koroksi tuli 48 %. Yhteensä Venäjä lainasi markkinoilta 6940 miljardia ruplaa eli noin 1.2 miljardia dollaria. Lähes koko summa käytettiin erääntyvien sijoitustodistusten takaisinmaksuun.

Rupla on heikentynyt dollaria vastaan hyvin tasaisesti Venäjän keskuspankin asettamassa valuuttaputkessa tammikuun puolivälistä lähtien. Keskiwiikkona dollarin ruplakurssi oli MICEX:ssä (Moscow Interbank Currency Exchange) 5731.

***** **Pohjoismaiden suurin pankki Svenska Handelsbanken ensimmäisenä ulkomaalaisena mukaan Viron arvopaperimarkkinoille.** Svenska Handelsbanken on ostanut 100 % virolaisen pankkiiriliikkeen AS Aktoriksen osakkeista. Aktoris on Tallinnan pörssin perustajajäsen ja järjestänyt Virossa mm. yritysten osakeanteja ja pörssiin listautumisia. Sopimuksen seurauksena yhtiön nimeksi tulee Handelsbanken Aktoris. Tallinnan pörssi perustettiin viime vuoden kesäkuussa ja sen toiminta on alusta lähtien ollut vilkkaampaa kuin Riian ja Vilnan pörsseissä. Kaiken kaikkiaan Virossa arvopaperimarkkinat ovat kehittyneet niin markkina-arvoltaan kuin liikevaihdoltaankin muita Baltian maita nopeammin.

***** **Euroopan unionin kyselytutkimuksen mukaan EU-jäsenyyden suosio on vähentynyt Baltian maissa.** EU:n tiedotusyksikön tutkimuksessa Eurobarometrissä oli mukana 20 Keski- ja Itä-Euroopan maata. Kyselyn mukaan EU-jäsenyyden kannattajia oli Virossa 29, Latviassa 34 ja Liettuaissa 35 %. Virossa EU-jäsenyyden kannatus on vähentynyt 15, Latviassa 13 ja Liettuaissa 7 %. Jäsenyyden kannatuksen väheneminen ei kuitenkaan toistaiseksi ole muuttunut vastustukseksi. Suosion laskuun on vaikuttanut mm. EU-tietämyksen heikko taso Baltian maissa. EU-jäsenyyden kannatus oli suurinta Romaniassa ja Puolassa, missä jäsenyyttä kannatti 80 ja 70 % vastanneista. Kyselyssä mukana olleista 20 maasta 40 % näkee maansa tulevaisuuden Euroopan Unionissa, kun taas 17 % suosii suhteiden tiivistämistä Yhdysvaltojen kanssa.

***** **IVY-maiden presidenttien kokous pohti yhteistyön linjauksia.** Moskovassa 28.3. kokoontuneet 12 IVY-maan presidentit ilmaisivat Boris Jeltsinin johdolla olevansa selkeästi tyytymättömiä yhteisön toimintaan. Toiminnan tehostumuksesta kertoo mm. se, että yhteisön viisivuotisen olemassaolon aikana allekirjoitetuista arviolta 800 asiakirjasta vain muutamia kymmeniä on käytännössä voimassa. Kokouksen käsittelyssä olleen yhteisön sisäistä integraatiota koskevan asiakirjan allekirjoitti vain presidentti Jeltsin muiden presidenttien jätettyä kansallisille hallituksilleen mahdollisuuden muokata sitä. Nykyisessä muodossaan dokumentti korostaa yhteisön sisäisten markkinoiden kehittämistä ja IVY-maiden oman tuotannon tukemista. Kokouksessa käsiteltiin myös yhteisön rajojen puolustamiseen liittyviä kysymyksiä sekä yhteisön alueella käytävien konfliktien ratkaisemista.

Uutisaineisto on toimitettu eri lähteistä saadun informaation perusteella.

Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

Suomen Pankki / Idäntalouksien yksikkö

Puh 09 - 1831 / fax 09-183 2294 / <http://www.bof.fi/env/fin/it/itfi.stm>

IDÄNTALOUKSIEN VIIKKO 15

*****
Luonnollisten monopolien asemasta ja tuotannonjakolainsäädännöstä kiistellään Venäjällä. Perjantaina 4.4. duuma hyväksyi kommunistien johdolla julkilausuman, jossa ns. luonnollisten monopolien (mm. kaasujätti Gazprom, Venäjän Yhtyneet Energiayhtiöt (UES) ja rautatieministeriö) yksityistämistä ja uudistuksia pyritään hidastamaan. Julkilausuma hyväksyttiin sen jälkeen, kun presidentti **Jeltsin** hylkäsi veto-oikeudellaan duuman samana päivänä hyväksymän lain, joka rajoittaa ulkomaalaisomistuksen UES:ssa 25 prosenttiin ja pitää valtion omistusosuuden vähintään 51 prosentissa.

Ensimmäiseksi varapääministeriksi (vastuualueenaan mm. luonnolliset monopolit) muutama viikko sitten nimitetty Boris **Nemtsov** on kritisoinut UES:in johtoa yrityksen maksuvaikeuksista ja uhannut hallituksen valvonnan yrityksessä lisääntyvän. Valtio omistaa yhtiöstä 52 prosentin osuuden. Reilu neljännes UES:in osakkeista on ulkomaalaisten hallussa, mutta yhtiön Neuvostoliiton aikainen johto on pyrkinyt rajaamaan ulkomaisten osakkeenomistajien äänioikeutta ja edustusta johtokunnassa. Hallituksen tavoitteena on luoda kilpailulliset sähköenergian tukkumarkkinat, muttei ilmeisesti pilkkoa yritystä. Nemtsovin mukaan UES laskee tänä vuonna teollisuusyritysten sähkötariffeja

13 %. Venäjän hallitus on päättänyt myös kotitalouksien kaasutariffien nostamisesta vähintään vuoteen 1999 mennessä tukkuhintojen tasolle.

Luonnollisia monopoleja koskevat uudistukset kuuluvat presidentti Jeltsinin mukaan uuden hallituksen päätavoitteisiin. Kuluvana vuonna valtion on määrä vähentää omistusosuuttaan suuryrityksissä. Yksityistämistulojen budjettivaikutukset arvioidaan kuitenkin vähäisiksi. Valtio laskee saavansa yksityistämistuloja vain runsaan 1 mrd. dollarin arvosta. Vuonna 1996 valtio keräsi yksityistämistuloja 340 milj. dollaria, mikä oli ainoastaan 14 % budjetoiduista yksityistämistuloista.

Luonnollisten monopolien ohella duumassa kiistellään tuotannonjakolainsäädännöstä. Vuoden 1995 lopulla voimaanastunut tuotannonjakolaki vaatii useita muita lakeja rinnalleen voidakseen toimia käytännössä. Tärkeimpiä näistä on laki, joka määrittelee tuotannonjakosopimusten piiriin tulevat maa-alueet. Alueiden määrä vaihtelee ehdotuksissa muutamasta kymmenestä pitkälti yli kahteensataan. Duumassa tilanne on ristiriitainen, sillä duumaa hallitsevat kommunistit pelkäävät luonnonvarojen myymistä pilkkahintaan ulkomaalaisille, mutta toisaalta valtion omat resurssit mm. öljysektorin investointien tukemiseen ovat riittämättömät.

*****
Venäjän uudistetun hallituksen on näytettävä kyntensä. Presidentti Boris **Jeltsin** ja pääministeri Viktor **Tshernomyrdin** keskustelivat tiistaina 8. huhtikuuta Venäjän uudistetun hallituksen ensisijaisista tehtävistä: verojen keruun tehostamisesta, palkka- ja eläkerästien hoitamisesta, vuoden 1998 budjettilinjojen hahmottelemisesta 20. huhtikuuta mennessä, kauan odotetun verolakikokoelman käsittelyn nopeuttamisesta, monopoliyritysten rakenne-uudistuksesta ja korruption kitkemisestä.

Vuoden ensimmäisellä neljänneksellä Venäjän budjettitulokertymä oli hallituksen mukaan vain 58 % suunnitellusta. Budjettilain mukaan, jos vuosineljänneksen kertymä on yli 10 % budjetoitua pienempi, mahdolliset budjetin menoleikkaukset on vietävä duuman hyväksyttäväksi. Hallituksen mukaan tilanteesta ei selvitä ilman suuria menojen leikkauksia. Duuman budjettialakomitean varapuheenjohtaja Aleksandr **Potshinok** sanoi pelkäävänsä, että koko vuoden budjettituloista saattaa jäädä saamatta jopa neljännes. Duuman puhemies Gennadi **Seleznjov** ja kommunistien puheenjohtaja Gennadi **Zjuganov** ilmoittivat vastustavansa jyrkästi menoleikkauksia. Venäjän veroviraston johtaja Vitali **Artjuhov** ilmoitti tiistaina 8. huhtikuuta eroavansa tehtävistään.

*****
Korot hieman alas Venäjällä. Keskiviikkona 9. huhtikuuta pidetyssä sijoitustodistusten huutokaupassa sekä neljän kuukauden että vuoden koroksi tuli 34 % (viikkoa aiemmin seitsemän kuukauden korko 36 %). Yhteensä Venäjä lainasi markkinoilta 7320 miljardia ruplaa eli noin 1.3 miljardia dollaria.

Venäjän keskuspankki on ilmoittanut aikataulusta, jonka mukaan kaikki esteet ulkomaalaisten sijoittajien osallistumiselle Venäjän sijoitustodistusmarkkinoille poistetaan asteittain tämän vuoden loppuun mennessä. Tällä hetkellä ulkomaalaisten sijoittajien on venäläisiä sijoitustodistuksia ostaessaan tehtävä samaan aikaan termiinisopimus ruplien myynnistä keskuspankin määräämään kurssiin. Keskuspankki rajoittaa ulkomaalaisten sijoittajien venäläisistä sijoitustodistuksista saaman vuotuisen dollarituoton 12.5 prosenttiin. Viime kuukausien aikana ulkomaalaiset ovat sijoittaneet Venäjän valtion sijoitustodistuksiin 700 - 1000 miljoonaa dollaria kuukaudessa.

***** **Taluskasvua Baltiassa 1996.** Maiden omien tilastoviranomaisten mukaan bruttokansantuote kasvoi vuonna 1996 Virossa 3.7 %, Latviassa 2.5 % ja Liettuassa 3.6 %. BKT kasvoi vuonna 1995 Virossa 4.3 % ja Liettuassa 3 %, mutta Latviassa se supistui 1.6 %.

***** **Inflaatio hidastui maaliskuussa Baltiassa.** Vuosi-inflaatio hidastui maaliskuussa Virossa 9.1, Latviassa 8.7 ja Liettuassa 8.1 prosenttiin. Helmikuussa vuosi-inflaatio oli Virossa 9.9 %, Latviassa 9.8 % ja Liettuassa 10.6 %. Helmikuusta maaliskuuhun kuluttajahinnat nousivat 0.8 % Virossa, 0.4 % Latviassa ja 0.1 % Liettuassa. Inflaatio on alentunut Baltian maissa erittäin nopeasti. Vielä vuoden 1996 alussa vuosi-inflaatio oli Virossa ja Liettuassa noin 30 % ja Latviassa noin 25 %.

***** **Virolle ensimmäinen kansainvälinen luottoluokitus.** Thomson Bankwatch on ensimmäisenä kansainvälisenä luokituslaitoksena antanut Virolle luottoluokituksen. Viron luokitus BBB- on korkeampi kuin muiden Baltian maiden (Latvian ja Liettuan luokitus BB-) tai Venäjän (B+). Thomson Bankwatchin mukaan Viro sai korkean luokituksen alentuneen inflaation, tasapainoisen budjetin, alhaisen valtionvelan, kasvavan valuuttavarannon ja vakaan valuutan ansiosta. Korkea kauppataseen alijäämä esti Viroa saamasta korkeampaa luokitusta.

***** **Viron keskuspankki asettaa uusia rajoituksia hillitäkseen talouden ylikuumenemistä.** Keskuspankki aikoo mm. nostaa lokakuun alusta pankeilta vaadittavan omanpääoman ja lainarahan suhdetta kahdeksasta kymmeneen prosenttiin. Lisäksi kuntien lainojen riskikerrointa nostetaan nykyisestä 50:stä sataan prosenttiin. Joidenkin asiantuntijoiden mukaan Viron markkinoilla on liikkeellä liikaa rahaa, jolloin keskuspankin tehtävänä on rajoittaa pankkien lainanantoa. Keskuspankki perustelee päätöstään rajoitusten lisäämisestä mm sillä, että mitä enemmän pankit ovat tekemisissä sisään virtaavan rahan vaihdon kanssa, sitä enemmän ne myös altistuvat ulkomaisen pääoman ja talouden ylikuumenemisen tuomille riskeille.

***** **Sosiaalidemokraatit voittivat Latvian kunnallisvaalit, konservatiiville eniten kannatusta Liettuan kunnallisvaaleissa.** Latviassa kunnallisvaalit järjestettiin 9. maaliskuuta. Vasemmistoa edustavat Sosiaalidemokraattinen puolue ja Sosiaalidemokraattinen työväenpuolue saivat 23.5 % äänistä. Seuraavaksi eniten kannatusta saivat vasemmistokeskustalainen Saimnieks -puolue (11.5 %) ja Keskustaoikeistolainen Latvian tie -puolue (10.5 %). Edelliset kunnallisvaalit järjestettiin Latviassa vuonna 1994. Tällöin eniten kannatusta saivat uudistuksien kannattajat. Sosiaalidemokraattisen puolueen johtajan Juris Bojarsin mukaan puolueen tavoitteena on mm. sosiaalipolitiikan tehostaminen ja sosiaaliturvan parantaminen. Monien mielestä liberaalin talouspolitiikan ja uudistuksien myötä elintaso on laskenut eikä sosiaaliturvakysymyksiin ole riittävästi kiinnitetty huomiota.

Liettuassa kunnallisvaalit järjestettiin 23. maaliskuuta. Konservatiivit saivat kaikkiaan 34 % äänistä. Toiseksi ja kolmanneksi eniten kannatusta saivat Liettuan demokraattinen työväenpuolue (15 %) ja Kristillisdemokraattinen puolue (13%). Konservatiivinen puolue voitti niin ikään viime vuoden parlamenttivaalit. Konservatiivien puhemiehen Lile Alminiten mukaan puolueen suosioon on vaikuttanut mm. kansan tyytyväisyys sen harjoittamaan uudistuspolitiikkaan. Liettuassa järjestettiin kunnallisvaalit viimeksi vuonna 1995. Vaalilautakunnan mukaan äänestysvilkkaus oli noin 40 %, mikä on neljä prosenttiyksikköä vähemmän kuin edellisissä kunnallisvaaleissa.

Uutisaineisto on toimitettu eri lähteistä saadun informaation perusteella.

Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

Suomen Pankki / Idäntalouksien yksikkö

Puh 09 - 1831 / fax 09-183 2294 / <http://www.bof.fi/env/fin/it/itfi.stm>

IDÄNTALOUKSIEN VIIKKO 16

- *****
Virallisten tilastojen mukaan Venäjän kokonaistuotannon supistuminen pysähtynyt. Venäjän tilastokomitean mukaan bruttokansantuote kasvoi vuoden ensimmäisellä neljänneksellä 0.2 % viime vuoden vastaavasta ajasta. Useiden tarkkailijoiden mukaan tilastokomitean luvut eivät kuitenkaan ole täysin luotettavia. Komitea lisäsi tämän vuoden alusta arviotaan virallisten tilastojen ulkopuolella olevan tuotannon osuudesta BKT:ssa 20:stä 23 prosenttiin. Tilastokomitean mukaan vuoden 1996 tuotantolukujen tarkistuksen yhteydessä nyt ilmoitetut kasvuluvut eivät tule muuttumaan merkittävästi. Teollisuustuotanto on Venäjän tilastokomitean mukaan kääntynyt vuoden alkukuukausina nousuun. Ensimmäisellä neljänneksellä tuotanto oli 0.5 % suurempi kuin vuotta aiemmin. Kausitasoitettu teollisuustuotanto nousi ensimmäisellä neljänneksellä selvästi viime vuoden viimeisestä neljänneksestä. Vuositasolla muutos oli lähes 5 %.
- *****
Venäjän ja Tshetshenian neuvottelut umpikujassa. Venäjän keskusvallan ja itsenäiseksi pyrkivän Tshetshenian rauhanneuvottelut ovat edenneet heikosti. Tammikuussa valittu Tshetshenian presidentti Aslan **Mashadov** on syyttänyt venäläisiä rauhanneuvottelujen ajamisesta umpikujaan ja Tshetshenian taloudellisesta saartamisesta. Mashadov ilmoitti pitävänsä armeijansa aseissa siihen asti, kunnes kestävä rauhansopimus on saatu aikaan. Presidentti Mashadovin johtama hallitus on pyrkinyt kasvattamaan poliittista ja sotilaspoliittista painoarvoaan Pohjois-Kaukasian alueella parantamalla suhteitaan naapurimaahan Georgiaan. Tshetshenian sodan aikaisilla terrori-iskuilla mainetta saavuttaneen Shamil **Basajevin**, 32, nimittäminen Tshetshenian hallituksen ensimmäiseksi varapääministeriksi ei lupaa hyvää Tshetshenian ja Venäjän suhteisiin, mutta Mashadoville oli sisäpoliittisesti elintärkeätä päästä sopuun Basajevin kanssa. Asiantuntijat luonnehtivat Tshetshenian tämän hetkistä tilannetta ylimenokaudeksi: presidentti ja parlamentti on valittu, hallitus on muodostettu ja edessä ovat paikallisvaalit. Tasavallan sosiaalinen ja taloudellinen tilanne on kuitenkin vaikea. Tshetshenian lähes ainoa tulonlähde tällä hetkellä on bensiinin myynti. Federaation kuluvan vuoden budjettiin on varattu Tshetshenialle 1 000 mrd. ruplaa lähinnä sosiaalimenoihin ja jälleenrakentamiseen.
- *****
Korot ennallaan Venäjällä. Keskiviikkona 17.4. pidetyssä sijoitustodistusten huutokaupassa viiden ja kahdeksan kuukauden koroiksi tuli 34 %. Yhteensä Venäjä lainasi markkinoilta 7860 miljardia ruplaa eli noin 1.4 miljardia dollaria.
- *****
Maailmanpankki lupaa Venäjälle 6 miljardin dollarin lainat kahden vuoden aikana. Maailmanpankin lainoja tullaan pääasiassa käyttämään talouden muutosten luomien sosiaalisten ongelmien hoitoon, esimerkiksi palkka- ja eläkerästien purkamiseen. Lisäksi Maailmanpankin lainoja tullaan käyttämään Venäjän pohjoisten alueiden asukkaiden siirtämiseen etelämmäksi.
- *****
Venäjän suurien kaupunkien ulkomaiselle lainanotolle rajat. Presidentti **Jeltsinin** antaman asetuksen mukaan Moskovan ja Pietarin sekä Nizhni Novgorodin läänin ulkomaille tarkoitettujen joukkovelkakirjalainojen liikkeeseen laskettu määrä ei saa ylittää 30 prosenttia budjetin tuloista kunkin tilivuoden aikana. Velkakirjojen korkoihin ja lyhennyksiin saa käyttää korkeintaan 15 % kunkin tilivuoden tuloista. Joukkovelkakirjalainojen liikkeeseen laskijan on saatava luottoluokitus ainakin kahdelta kansainväliseltä luottoluokituslaitokselta. Lisäksi lainojen liikkeeseen laskuun on saatava lupa keskuspankilta. Näiden säädösten avulla Venäjän keskushallinto pyrki rajoittamaan kaupunkien ja alueiden ulkomaista lainanottoa sekä varmistamaan sen että lainanottajat pystyvät kaikissa olosuhteissa hoitamaan lainavelvoitteensa.
- *****
EU ja Venäjä sopimukseen teräksen tuonnin vapauttamisesta. Moskovassa huhtikuun 5. päivänä tehdyn sopimuksen mukaan EU lisää kuluvana vuonna Venäjän teräskiintiötä 10 prosentilla vuodesta 1996. Jatkossa kiintiötä kasvatetaan siten, että vuoden 2001 loppuun mennessä EU poistaa kaikki kiintiöt venäläiseltä teräkseltä. Tällä hetkellä kiintiöt koskevat noin 14 %

Venäjältä EU:n markkinoille tulevasta teräksestä. EU-markkinoiden avautumisen vastapainoksi Venäjän on määrä ottaa käyttöön EU:n kaltaiset kilpailulainsäädäntöä, valtion tukea ja ympäristönsuojelua koskevat periaatteet ja menetelmät, mihin EU antaa teknistä apua Tacis-ohjelman puitteissa. Venäjä ei rajoita EU-maista peräisin olevan teräksen tuontia, mutta Venäjän vähäisen rakentamisen ja investointien johdosta teräksen vienti EU:sta Venäjälle on kuluvalla vuosikymmenellä romahtanut. Osapuolet tarkistavat sopimusta kahden ja puolen vuoden kuluttua ja se lakkaa olemasta voimassa, mikäli Venäjältä tulee WTO:n jäsen ennen vuotta 2001. Sopimuksen on määrä tulla voimaan lokakuun alusta 1997 sen jälkeen, kun EU:n ministerineuvosto ja Venäjän hallitus ovat sen hyväksyneet. Huhtikuun alussa EU määräsi väliaikaiset polkumyynnin vastaiset tullit Venäjältä ja Puolasta tulevalle käsittelemättömälle sinkille. Venäjän kohdalla tullin määrä on 5.5 % ja Puolan osalta pääsääntöisesti 14.4 %.

***** **Duuman maatalouslobby syyttää hallitusta luvatussa rahoituksen puutteesta.** Duuman 35 kansanedustajan ryhmä poistui keskiviikkona 9.4. duuman istunnosta protestiksi sille, ettei hallitus ole maksanut kevätkylvöihin aiemmin osoittamaansa summaa. Tämän vuoden 16 000 mrd. ruplan (2.8 mrd. dollaria) budjettisummasta viidennes oli määrä maksaa vuoden ensimmäisen neljänneksen aikana. Maatalousministeri Viktor **Hlystun** pystyi vastaamaan protestiin vain toteamalla, että tilanne pyritään korjaamaan, mutta tällä hetkellä rahaa ei ole. Asiantuntijat pitävät Venäjän maatalouden tilaa kriittisenä. Duuman maaliskuussa lähes yksimielisesti hyväksymässä julkilausumassa todetaan, että 70 % tiloista on maksukyvyttömiä. Parhaiten pärjäävät ennen vuotta 1992 aloittaneet yksityisviljelijät, jotka ehtivät saada halpoja luottoja ja pystyivät hyötymään hintojen noususta. Yksityisviljelijöitä on vain kolmisen prosenttia (noin 280 000) kaikista maatalouden työntekijöistä ja heidän lukumääränsä on laskussa. Vuonna 1996 maataloustuotanto laski noin 7 %, ja viljasato (69.3 milj. tonnia) oli alhaisimpia kymmeneen vuosiin. Kuluvan vuoden kevätkylvö etenee tavallista hitaammin rahoituksen ja siementen puutteen vuoksi.

***** **Venäjälle uusi ulkomaankauppaministeri.** Venäjän ulkomaankauppaministeriksi nimitettiin Mihail **Fradkov**. Hän toimi aiemmin ensimmäisenä varaministerinä. Erotettu ministeri Oleg **Davydov** oli myös Suomen ja Venäjän talouskomission puheenjohtaja.

***** **Viron uusi hallitus puoltaa maatalouden suojatulleja.** Hallitus hyväksyi suunnitelman maataloustuottajien toimintaa tukevista periaatteista ja toimenpiteistä tiistaina 15. huhtikuuta. Suunnitelman mukaan tänä vuonna tulisi hyväksyä tulleja koskeva laki, jonka puitteissa Viroon tuoduille maataloustuotteille voidaan asettaa tullit. Lisäksi kotimaisia maataloustuottajia on tarkoitus tukea verohelpotuksin sekä edullisin lainoin. Kysymys maatalouden suojatulleista oli yksi edellisen hallituksen suurimmista ongelmista. Maaseutupuolueet ovat jo muutaman vuoden ajan vaatineet maataloudelle suojatulleja, joita edellisen hallituksen maatalousministeri Ilmar **Mändmets** vastusti.

***** **Lainsäädännön harmonisointi EU-jäsenyyden vaatimalle tasolle työllistää Baltian maita.** EU:n ulkosuhteista vastaavan komissaarin Hans **van den Broekin** mukaan Baltian maiden suurin haaste ennen EU-jäsenyyttä on kansallisen lainsäädännön harmonisointi EU:n sisämarkkinalainsäädännön mukaiseksi. Erityisesti kaupan rajoituksiin, kilpailuun sekä pankkitoimintaan liittyvää lainsäädännön harmonisointia tulisi tehostaa. Lisäksi van den Broek kannustaa Baltian maita etsimään ratkaisua vähemmistökysymyksiin, jotka ovat aiheuttaneet erimielisyyksiä Venäjän ja Baltian maiden välillä.

***** **Korot varsin matalalla Baltian maissa.** Baltian maissa on tällä hetkellä alhaisin korkotasoa kaikista entisen Neuvostoliiton maista. Tämä johtuu maiden alhaisesta inflaatiosta ja yleisestä luottamuksesta talous- ja etenkin valuuttakurssipolitiikkaan. Huhtikuun alkupuolella valtion kolmen kuukauden sijoitustodistusten korko oli Latviassa 5.8 % ja Liettuassa 11 %. Virossa ei ole samanlaista valtion sijoitustodistusten markkinaa, koska Viro on pitänyt budjettinsa tasapainossa, mutta pankkien välisillä interbank-markkinoilla kolmen kuukauden korko oli hieman yli 7 %. Vuoden alussa vastaavat korot olivat Virossa 7.4 %, Latviassa 10 % ja Liettuassa noin 10 %.

Uutisaineisto on toimitettu eri lähteistä saadun informaation perusteella.

Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

Suomen Pankki / Idäntalouksien yksikkö

Puh 09 - 1831 / fax 09-183 2294 / <http://www.bof.fi/env/fin/it/itfi.stm>

IDÄNTALOUKSIEN VIIKKO 17

***** **Kansainvälinen valuuttarahasto ennustaa nopeutuvaa kasvua Itä-Eurooppaan.** Kansainvälisen valuuttarahaston (IMF) uusi World Economic Outlook ennustaa kasvun nopeutuvan Itä-Euroopan siirtymätalouksissa. IMF:n mukaan vuonna 1996 Itä-Euroopan siirtymätalouksien yhteenlaskettu BKT kasvoi vain 1.6 %, mutta tänä vuonna kasvu kiihtyisi jo 3.3 prosenttiin. Viime vuonna talouskasvu oli nopeinta Slovakiassa (6.5 %) ja Puolassa (5.5 %). BKT supistui edelleen Ukrainassa (-10 %), Moldovassa (-8 %), Bulgariassa (-7.5 %) ja Venäjällä (-2.8 %). On kiintoisaa huomata, että IMF:llä on selvästi myönteisempi kuva Venäjän viime vuoden talouskehityksestä kuin maan omilla tilastoviranomaisilla, joiden mukaan BKT supistui viime vuonna 6 %.

Tänä vuonna kasvun uskotaan lähtevän käyntiin Venäjällä (3 %), Ukrainassa (2.7 %) ja Moldovassa (3 %). Nopeinta kasvun uskotaan olevan Slovakiassa (6 %) ja Puolassa (5.5 %). IVY-maista nopeinta talouskasvua ennustetaan Georgialle (10 %) ja Kirgisialle (6.9 %).

Inflaation IMF ennustaa pysyvän alueella keskimäärin ennallaan. Viime vuonna Itä-Euroopan maiden keskimääräinen inflaatio oli 31 %, ja tänä vuonna IMF ennustaa 32 prosentin inflaatiota. Itä-Euroopan maiden inflaatiovauhdit vaihtelivat viime vuonna huomattavasti, Slovakian kuudesta Bulgarian 123 prosenttiin. Tänä vuonna hitainta inflaatiota ennustetaan Slovakiaan (6 %) ja Tshekin tasavaltaan (8 %).

	BKT 96	BKT 97	Inflaatio 96	Inflaatio 97
Bulgaria	-7.5%	-1.1%	123%	281%
Latvia	2.5%	4.0%	19%	12%
Liettua	3.5%	4.5%	25%	12%
Moldova	-8.0%	3.0%	24%	11%
Puola	5.5%	5.5%	20%	16%
Romania	4.1%	-1.5%	39%	109%
Slovakia	6.5%	6.0%	6%	6%
Slovenia	3.5%	4.0%	10%	8%
Tshekin tasavalta	4.2%	4.5%	9%	8%
Ukraina	-10.0%	2.7%	80%	25%
Unkari	0.3%	2.0%	24%	18%
Valko-Venäjä	2.0%	0.0%	35%	30%
Venäjä	-2.8%	3.0%	48%	14%
Viro	3.1%	4.4%	23%	17%

***** **Korot hieman alas Venäjällä.** Keskiviikkona 24.4. pidetyssä sijoitustodistusten (GKO) huutokaupassa vuoden korkoksi tuli 32 % (viikko sitten kahdeksan kuukauden korko 34 %). Lisäksi Venäjä laski liikkeeseen 23 kuukauden joukkovelkakirjalainan (OFZ), jonka korko oli 37 %. Sijoitustodistusten korot ovat alkuvuoden vaihdelleet 30 ja 35 prosentin välillä. Vaikka korot ovat selvästi laskeneet esimerkiksi vuoden takaisista arvoista, on reaalkorko edelleen erittäin korkea. Täksi vuodeksi ennustetaan alle 15 % inflaatiota, eli sijoitustodistusten reaalkorko olisi lähes 20 %, jos inflaatioennustus toteutuu.

Venäjän valtiovarainministeriö on ilmoittanut, että se pyrkii nostamaan Venäjän lainanoton keskimaturiteettia. Tähän pyritään erityisesti laskemalla liikkeeseen enemmän 1 - 2 vuoden joukkovelkakirjalainoja. Tähän mennessä Venäjä on laskenut liikkeeseen lähinnä joukkovelkakirjalainoja, joiden neljännesvuosittain maksettava korkomääräytyy sijoitustodistusmarkkinoilla vallitsevan korkotason mukaan. Näin ollen sijoittajan on vaikea tietää etukäteen omistamansa velkapaperin tuotto. Tämän takia monet ulkomaalaiset sijoittajat ovat halunneetkin välttää joukkovelkakirjalainoja ja sijoittaa niiden sijaan alle kahdentoista kuukauden sijoitustodistuksiin. Lisäksi joukkovelkakirjalainojen tuottoa verotetaan kovemmin kuin sijoitustodistusten. Venäjän valtiovarainministeriö aikoo laskea piakkoin liikkeeseen joukkovelkakirjalainan, jonka kuponkikorko on 20 % koko kolmen vuoden laina-ajan.

Venäjän kotimaisille markkinoille liikkeelle laskettujen velkapaperien painotettu keskimaturiteetti oli perjantaina 18. huhtikuuta 163 päivää, eli se oli pidentynyt tammikuun 146 päivästä. Kotimaisten velkapaperien nimellinen arvo oli perjantaina 283 330 miljardia ruplaa (49.3 miljardia dollaria) ja näistä alle vuoden sijoitustodistusten osuus oli lähes 90 %.

*****

Duuma hyväksyi lain elintasominimistä. Lain mukaan minimipalkka ja -eläke nostetaan viiden vuoden kuluessa vähitellen ns. elintasominimin tasolle. Hallitus määrittelee vuosittain budjetin hyväksymisen yhteydessä montako prosenttia minimipalkka ja -eläke ovat elintasominimistä. Tällä hetkellä minimieläke on noin viidennes elintasominimistä ja minimipalkka hieman enemmän. Lain mukaan kaikki eläkkeet, stipendit ja muut sosiaaliturvamaksut määritellään suhteessa minimipalkkaan ja -eläkkeeseen. Laissa edellytetään myös budjetista rahoitettavaa tukea perheille, joiden henkeä kohden laskettu keskitulo jää alle elintasominimin.

Elintasominimin (prozhitotshnyi minimum) käsite otettiin Venäjällä käyttöön vuoden 1992 alussa. Sitä määriteltäessä pyrittiin huomattavasti tiukentamaan köyhyysrajoja, jotka aiemmin määriteltiin ns. minimikulutusbudjetin avulla. Minimikulutusbudjetin mukaiset tulot vastasivat lähes keskituloja. Duuman nyt hyväksymä laki astuu voimaan vuoden 1998 alusta, mikäli parlamentin ylähuone ja presidentti hyväksyvät sen.

*****

Kotimme Venäjä -liikkeen edustajakokous. Keskustaa edustava poliittinen liike Kotimme Venäjä piti neljännen edustajakokouksensa Moskovassa 19. huhtikuuta. Liikkeen puheenjohtajaksi valittiin uudestaan Venäjän pääministeri Viktor **Tshernomyrdin**. Puheenjohtaja esitti katsauksessaan mm., että liikkeen pitäisi asettaa oma ehdokas vuoden 2000 presidentinvaaleihin. Liike ei edelleenkään halua järjestäytyä puolueeksi, vaan säilyttää vähemmän sitovan muodon. Liikkeen ongelmina ovat karismaattisen johtajan puuttuminen, tietty rakenteellinen hajanaisuus ja samaistuminen liikaa Venäjän hallitukseen. Kotimme Venäjä tuki voimakkaasti presidentti Boris **Jeltsin**in uudelleenvalintaa viime kesän presidentinvaaleissa. Nykyisessä duumassa liikkeellä on 10 prosentin edustus.

*****

Venäjän kommunistisen puolueen edustajakokous. Venäjän kommunistinen puolue piti neljännen edustajakokouksensa Moskovassa sunnuntaina 20. huhtikuuta. Puolueen puheenjohtajaksi edustajat valitsivat uudestaan Gennadi **Zjuganovin**. Kokous esitti tyytymättömyytensä Venäjän nykyiseen presidenttiin ja hallitukseen. Uudelleen valittu puheenjohtajakehotti "kansanryöstämiseen" kyllästyneitä kansalaisia joukkomielenoitoiksiin vappuna ja uudelleen Voiton päivänä 9. toukokuuta. Kommunistisella puolueella on jäseniä n. 600 tuhatta.

*****

IVY-yhteistyö hajautuu? Itsenäisten valtioiden yhteisön (IVY) toiminnan tehottomuus on johtanut pienempien ryhmittymien syntyyn IVY:n sisällä ja maiden kääntymiseen kohti länttä. Maaliskuun lopulla pidetyssä IVY-maiden presidenttien kokouksessa yhteisön sisäistä integraatiota käsittelevän asiakirjan allekirjoitti presidenteistä vain Boris **Jeltsin**. Nezavisimaja Gazetan (NG) mukaan Jeltsin arvosteli IVY-yhteistyötä erityisen voimakkaasti varsinaisen päämiesten tapaamisen yhteydessä järjestetyssä maiden presidenttien suljetussa istunnossa. Puheessa tuli selvästi esille Jeltsinin jo vuoden 1995 syksyllä hyväksymän asetuksen mukainen IVY-yhteistyön lähtökohta, joka perustuu Venäjän johtavaan asemaan yhteisössä. NG:n julkaiseman puheen mukaan IVY:llä on edessään kaksi vaihtoehtoa: IVY joko lisää keskinäistä integraatiota ja muuttuu kukoistavaksi tai jää teollisuusmaita palvelevaksi raaka-ainetoimittajaksi. Tällä hetkellä IVY on talouskriisissä ja alueen laajat markkinat on jaettu osiin. Tavaroiden, palvelujen ja pääomien vapaa liikkuvuus ei toteudu. Jeltsin totesi lisäksi Venäjän saavan IVY:n alueella toteuttamastaan rauhanturvatoiminnasta osakseen lähes pelkästään arvostelua.

Uutisaineisto on toimitettu eri lähteistä saadun informaation perusteella.

Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

Suomen Pankki / Idäntalouksien yksikkö

Puh 09 - 1831 / fax 09-183 2294 / <http://www.bof.fi/env/fin/it/itfi.stm>

IDÄNTALOUKSIEN VIIKKO 18

- *****
Venäjä sopi talouspolitiikan linjoista IMF:n kanssa. Venäjän finanssiministeri Anatoli Tshubaisin mukaan Venäjä pääsi tiistaina 29.4. sopimukseen Kansainvälisen valuuttarahaston (IMF) kanssa uudesta talousohjelmasta. Samassa yhteydessä Venäjä sopi lisäksi Maailmanpankin kanssa 600 miljoonan dollarin rakennesopeutusluotosta. IMF:n edustajan mukaan Venäjän tulee kuitenkin hyväksyä mm. joitakin yksityistämiseen liittyviä säädöksiä ennen kuin talousohjelma voidaan viedä IMF:n johdon hyväksyttäväksi. Ohjelmaa ei toistaiseksi ole julkistettu, mutta ennakkotietojen mukaan se keskittyy budjettitulojen varmistamiseen ja rakennemuutokseen. Ohjelmassa on tulo- ja vaje tavoitteet kullekin vuosineljännekselle.
- *****
Venäjän inflaatio laskee edelleen. Huhtikuussa kuluttajahinnat olivat 15.2% korkeammat kuin viime vuoden huhtikuussa. Tämä oli alhaisin vuosi-inflaatio talousuudistusten alkamisen jälkeen. Vuosi-inflaatio on laskenut tasaisesti vuoden 1995 syksystä lähtien.
- *****
Venäjällä kunnianhimoisia suunnitelmia monopolien purkamiseksi. Presidentti Boris Jeltsin allekirjoitti maanantaina 28.4. varapääministeri Boris Nemtsovin valmisteleman asetuksen Venäjän monopoliyhtiöiden toiminnan tehostamiseksi. Asetus koskee ns. luonnollisia monopoleja eli suuria yhtiöitä, joilla ei tällä hetkellä ole kilpailijoita. Tunnetuin "luonnollinen" monopoli on kaasuyhtiö Gazprom, mutta tällaisia yrityksiä on myös muualla energiasektorilla, telekommunikaatiossa sekä rautatieliikenteessä. Asetus määrää hallituksen valmistelemaan ohjelman monopolien tehostamiseksi, yksityistämiseksi sekä niiden valvonnan parantamiseksi.
- "Luonnollisten" monopolien toiminnan tehostaminen ja uudelleenjärjestely on ollut yksi Kansainvälisen valuuttarahaston (IMF) vaatimuksista, ja täten asetus auttaa Venäjää neuvotteluissa IMF:n lykkäämien lainaerien kohtalosta.
- Venäjän hallitus aikoo säilyttää enemmistön kaikissa "luonnollisissa" monopoleissa, mutta osia yrityksistä aiotaan myydä sekä kotimaisille että ulkomaalaisille sijoittajille. Lisäksi hallitus aikoo lisätä kilpailua, ja esimerkiksi Gazpromin pitäisi suunnitelmien mukaan kilpailla tulevaisuudessa uusista kaasukentistä ulkomaalaisten kaasuyritysten kanssa. Kuitenkin esimerkiksi rautatieliikennettä aiotaan vastaisuudessakin tukea valtion varoin.
- *****
Tuotannonjakosopimusten kohteista ei sopua duumassa. Venäjän duuma epäonnistui perjantaina (25.4.) yrityksessään luetteloida tuotannonjakosopimusten piiriin otettavia esiintymiä. Tuotannonjakosopimuslain mukaan esiintymäluettelot on hyväksyttävä erillisellä federaation lailla. Duuman tuotannonjakokomitean laatima viiden öljy-, yhden kulta- ja yhden rautamalmiesiintymän luettelo tuli hylätyksi duuman ensimmäisessä käsittelyssä. Näihin seitsemään kohteeseen tarvittaisiin arvioiden mukaan 16 mrd. dollarin investoinnit, joista ulkomaalaisten osuus olisi 500 miljoonaa dollaria. Ehdotetuista esiintymistä vain kaksi (Prirazlomnojen öljykenttä ja Kuranahin kultaesiintymä) olisi ollut avoimia ulkomaalaisille. Ehdotus voi asiantuntijoiden mukaan hylkäämisestään huolimatta tulla toiseen käsittelyyn.
- Lain mukaan tuotannonjakosopimuksen tehnyt yritys hyödyntää esiintymää omalla kustannuksellaan ja riskillään ja saa palkkseen sovitun osan tuotannosta. Tuotannonjakosopimusten on odotettu tuovan Venäjälle yhteensä jopa 50 - 60 mrd. dollarin ulkomaiset investoinnit. Duuman konservatiivien ja nationalistien vastustus on kuitenkin lykkäämässä odotetut investoinnit hamaan tulevaisuuteen.
- *****
Eläkerästien kasvu jatkuu. Venäjän eläkerahasto ei tällä hetkellä pysty suoriutumaan täysimääräisesti normaalien kuukausierien maksamisesta ja on erittäin epätodennäköistä, että presidentti Jeltsinin lupaus eläkerästien hoitamisesta heinäkuun alkuun mennessä toteutuu. Eläkerahaston kannalta tilannetta pahentaa parlamentin viime viikolla hyväksymä laki, joka nostaisi minimieläkettä takautuvasti 1.3. lähtien 13 prosentilla (69 575 ruplasta 78 620 ruplaan). Lain voimaantumiseen

tarvitaan enää presidentti Jeltsinin hyväksyntä. Vaikka laki hyväksyttäisiin, sillä ei käytännössä ole merkitystä, mikäli sen rahoitusta ei hoideta erityisjärjestelyin. Eläkerahaston johtaja Vasili **Bartshuk** on vedonnut lain voimaantulon siirtämisen puolesta.

Venäjän eläkelain mukaan eläkkeet on korjattava kuluttajahintaindeksin nousua vastaavasti vähintään kerran neljännesvuodessa, mutta eläkkeitä on korotettu viimeksi toukokuussa 1996. Yritysten velat Venäjän eläkerahastolle olivat vuoden 1997 alussa 61 000 mrd. ruplaa (noin 30 % BKT:sta) ja Venäjän finanssiministeriön velat noin 15 000 mrd. ruplaa (7.5 % BKT:sta). Eläkerahaston velat eläkeläisille ovat kuitenkin huomattavasti pienemmät. Yritysten veloista rahastolle valtaosa on suurten monopoliyritysten velkaa. Eläkeviiveet vaihtelevat tällä hetkellä keskimäärin viikosta kahteen kuukauteen, mutta huonoimmassa asemassa olevilla alueilla kuten Tulassa ja Kemerovossa eläkkeitä ei ole maksettu neljään kuukauteen.

***** **Viron viime vuoden BKT-lukuja korjattiin ylöspäin.** Viron tilastoviranomaiset ovat nostaneet arviotaan Viron viime vuoden BKT:n kasvusta 3.7:stä 4 prosenttiin. Viranomaisten mukaan kasvu kiihtyi vuoden aikana niin, että vuoden viimeisellä neljänneksellä BKT kasvoi vuoden 1995 vastaavasta ajankohdasta 7.3 %. Nopeinta kasvu oli teollisuudessa ja yksityisissä palveluissa.

***** **Suomi, Ruotsi ja Norja luopuivat viisumeista Viron kanssa.** Viisumivapaus tuli voimaan 1. toukokuuta. Aikaisemmin Tanska oli ainoa Skandinavian maa, joka oli sopinut viisumivapaudesta. Viro ja Suomi allekirjoittivat viisumivapaussopimuksen 26. maaliskuuta ja Ruotsi ja Viro 25. maaliskuuta. Sopimus Norjan kanssa allekirjoitettiin 7. huhtikuuta. Islanti ja Viro ovat tehneet asiasta periaatepäätöksen.

***** **Liettuan pankkikriisin jälkihoito jatkuu.** Vuoden 1995 lopun pankkikriisin jälkiselvittely jatkuu Liettuassa edelleen. Vuoden 1995 lopussa Liettuan keskuspankki sulki maan kaksi suurinta yksityistä liikepankkia, Innovation Bankin ja Litimpeks Bankin. Viime viikolla parlamentti hyväksyi lain, jonka mukaan Innovation Bankin toiminta lopetetaan. Yksityisille tallettajille maksetaan talletuksia takaisin 8000 litiin (2000 dollaria) asti seuraavan kahden vuoden aikana. Suurempien talletusten omistajat saavat tästä ylimenevää osaa vastaavan määrän valtion velkakirjoina. Yritykset, joiden varoja jäi Innovation Bankiin sen sulkeutuessa, saavat näitä varoja vastaavan määrän valtion velkakirjoina. Innovation Bankilla on velkaa yhteensä noin 600 miljoonaa litiä (200 miljoonaa dollaria).

Toinen pankkikriisin yhteydessä suljettu pankki, Litimpeks Bank, sai jatkaa toimintaansa kesäkuussa 1996. Tällä hetkellä Litimpeks Bank valmistelelee osakeantia, ja yleisesti uskotaan joko yhden tai useamman ulkomaisen pankin hankkivan merkittävänä osan pankista. Esimerkiksi virolainen Tallinna Pank ja useat puolalaiset pankit neuvottelevat tällä hetkellä Litimpeksin osakkeiden ostosta.

***** **Ukrainan grivnalle valuuttakurssiputki.** Ukraina siirtyi kiinteän valuuttakurssiputken (1.70 - 1.90 grivnaa dollarilta) käyttöön 25.4. ja suunnitelmien mukaan putki on käytössä ainakin vuoden 1997 loppuun saakka. Kansainvälinen valuuttarahasto (IMF) tuki valuuttaputken käyttöönottoa. Keskuspankin ilmoituksen mukaan sen valuuttareservit ovat viime kuukausien aikana kaksinkertaistuneet eikä kurssin puolustaminen tuota vaikeuksia.

Valuuttaputken käyttöönotolla pyritään osaltaan vakauttamaan maan taloutta ja myötävaikuttamaan ulkomaisten lainojen saantiin. Läntiset hallitukset ja rahoituslaitokset päättivät vuoden 1996 lopulla myöntää Ukrainalle yhteensä 5 miljardin dollarin suuruisen lainapaketin vuosina 1997 - 1999. Vuodelle 1996 tästä on osoitettu ainakin 2.5 - 3 miljardia dollaria IMF:n luottona (EFF). Lainojen saamiseksi Ukrainan on edettävä talousuudistuksessaan tiettyjen suuntaviivojen mukaisesti. IMF:n edustajat ovat viime aikoina esittäneet huolestuneisuutensa talousuudistuksen hidastumisesta ja asettaneet lainojen ehdoksi mm. vuoden 1997 budjetin ja joidenkin verojärjestelmän uudistamiseen tähtäävien lakien hyväksymisen. Budjettiluonnoksessa vajeeksi arvioidaan 5.8 % BKT:sta (4 % BKT:sta länsimaisen laskutavan mukaan).

Uutisaineisto on toimitettu eri lähteistä saadun informaation perusteella.

Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

Suomen Pankki / Idäntalouksien yksikkö

Puh 09 - 1831 / fax 09-183 2294 / <http://www.bof.fi/env/fin/it/itfi.stm>

IDÄNTALOUKSIEN VIIKKO 19

***** **Venäjän tämän vuoden budjetti uudelleen duumaan.** Venäjän hallitus on antanut duumalle lakiesityksen, joka leikkaisi tämän vuoden budjetin menoista yhden viidenneksen eli 108 000 miljardia ruplaa (18.8 miljardia dollaria). Lakiesityksen syynä on Venäjän verohallinnon kyvyttömyys kerätä veroja budjetoitu määrä. Vuoden ensimmäisellä neljänneksellä valtion menot olivat 63 % budjetoidusta, ja tulot 57 %. Lakiesitys leikkaisi duuman budjettikomitean päällikön Mihail **Zadornov**in mukaan mm. 55 % maataloustuista, 30 % hiiliteollisuuden tuista sekä joitakin sosiaalihojelmia.

Kommunistit ovat ilmoittaneet vastustavansa lakiesitystä. Zadornov odottaa, että kommunistit vastaavat lakiesitykseen esittämällä budjetin tulopuolen paikkaamista rahan painamisella.

***** **Venäjän hallitus jätti verolakiesityksensä duumalle.** Venäjän hallitus jätti 30. huhtikuuta duumalle esityksensä uudeksi verolakikokoelmaksi. Esityksen jättäminen on ollut yksi Kansainvälisen valuuttarahaston Venäjälle täksi vuodeksi asettamista lainansaannin ehdoista. Valtiovarainministeriön mukaan uudet verolait merkitsisivät verotuksen yksinkertaistumista ja kokonaisveroasteen laskua nykyisestä noin 35 prosentista noin 33 prosenttiin. Yhdessä verolakiesityksen kanssa duuma sai myös hallituksen esityksen kuluvan vuoden budjettimenojen leikkauksista.

***** **Korot hieman alas Venäjällä.** Keskiviikkona 7.5. pidetyssä sijoitustodistusten huutokaupassa vuoden koroksi tuli 31 % (kaksi viikkoa sitten 32 %) ja viiden kuukauden koroksi 28 %. Yhteensä Venäjän valtio lainasi markkinoilta 8000 miljardia ruplaa eli noin 1.4 miljardia dollaria.

Torstaina 8.5. dollarin ruplakurssi oli MICEX:ssä (Moscow Interbank Currency Exchange) 5751.

***** **Hansapank Baltian suurin pankki.** Hansapank oli maaliskuun lopulla taseella mitattuna Baltian suurin pankki. Sen taseen loppusumma oli 6.86 miljardia kruunua eli noin 510 miljoonaa dollaria. Baltian kolmen maan pankkien taseiden yhteenlaskettu summa oli maaliskuun lopussa noin viisi miljardia dollaria. Pankkien yhteenlaskettu tase on pienentynyt vuoden alusta, jolloin se oli noin 5.4 miljardia dollaria. Tämä johtuu liettualaisten pankkien suurista luottotappiokirjauksista.

***** **Baltian maiden vuoden alun kauppataaseet alijäämäisiä.** Virossa vuoden ensimmäisen neljänneksen kauppataase oli 1.6 miljardia kruunua alijäämäinen. Viennin arvo oli 3 ja tuonnin 4.6 miljardia kruunua. Merkittävimpiä kauppakumppaneita olivat Suomi, Venäjä, Ruotsi ja Saksa. Viennistä 51 prosenttia suuntautui Euroopan unioniin ja 21 prosenttia IVY-maihin. Myös suurin osa tuonnista, 56 prosenttia, tuli Euroopan unionista, kun taas IVY-maiden osuus tuonnista oli 21 prosenttia. Latviassa kahden ensimmäisen kuukauden kauppataaseen alijäämä oli 92 miljoonaa latia. Viennin arvo oli 132 ja tuonnin 204 miljoonaa latia. Latvian tärkeimmät kauppakumppanit olivat Venäjä, Saksa ja Iso-Britannia. Euroopan unionin osuus kokonaisviennistä oli 50 prosenttia ja IVY-maiden osuus 31 prosenttia. Vastaavasti tuonnista 49 prosenttia tuli Euroopan Unionista ja 23 prosenttia IVY-maista. Liettuassa kauppataase kahden ensimmäisen kuukauden jälkeen oli 916 miljoonaa litia alijäämäinen. Vienti oli arvoltaan 2159 ja tuonti 3075 miljoonaa litia. Eniten Liettua kävi kauppaa Venäjän, Saksan, Latvian ja Valko-Venäjän kanssa.

***** **Baltian maiden palkat ja eläkkeet maaliskuussa.**

	Viro	Latvia	Liettua
Minimipalkka \$	63.20	65.50	82.50
Vuosittainen kasvu %	24	36	57
Keskipalkka \$	248	217	188
Vuosittainen kasvu %	23	25	22
Keskimääräinen eläke \$	75	69	52
Vuosittainen kasvu %	29	10	25

***** **Arvioita EU:n itälaajentumisen taloudellisista vaikutuksista.** EU:n itälaajentumisen taloudellisista vaikutuksista on viime vuosina tehty lukuisia laskelmia, joissa on pyritty arvioimaan toisaalta kaupan vapautumisen taloudellisia hyötyjä ja toisaalta EU:n budjettiin kohdistuvia paineita. Laskelmien perussanoma on selvä: Keski- ja Itä-Euroopan maat tulevat olemaan nettohyötyjiä. EU muodostaa merkittävän osan KIE-maiden ulkomaankaupasta, 50-60 %, kun taas KIE-maiden osuus EU:n kaupasta on vain noin 4 %. Lisäksi KIE-maat ovat Euroopan Unionin jäsenmaihin verrattuna köyhempiä ja maatalouden keskimääräinen osuus niiden BKT:sta on EU-maita korkeampi. Laskelmien mukaan KIE-maiden BKT per asukas on tällä hetkellä keskimäärin vain noin 25 % EU:n vastaavasta arvosta. Joidenkin arvioiden mukaan KIE-maiden reaalitulon suhteellinen kasvu olisi kokonaisuudessaan lähes seitsenkertainen verrattuna EU:n saamaan hyötyyn. Laajentumisen suurimmat kustannukset muodostunevat maatalouden tukimaksuista ja rakenteellisesta tuesta, jotka yhdessä kattavat lähes 80 % EU:n nykyisestä budjetista. Komission viimevuotisten arvioiden mukaan itälaajentumisen seurauksena maataloustukiaisten osuus saattaisi kasvaa 12 miljardilla eculla nykyisestä 40 miljardista ecusta. Vuosien 1991-1999 rakennerahasto-budjetin 28 miljardiin ecuun tulisi puolestaan noin 9 miljardin ecun lisäys. Arviot itälaajentumisen vaikutuksista EU:n budjettiin vaihtelevat ja viime vuosina niitä on korjattu alaspäin.

IDÄNTALOUKSIEN VIIKKO 20

***** **Venäjä ja NATO alustavaan sopuun keskinäisestä turvallisuussopimuksesta.** Venäjän ulkoministeri Jevgeni Primakov ja NATOn pääsihteeri Javier Solana pääsivät kuukausia kestäneiden neuvottelujen jälkeen keskiviikkona (14.5.) Moskovassa sopuun Venäjän ja NATOn turvallisuussopimuksesta, joka on tarkoitus allekirjoittaa Pariisissa 27. toukokuuta. Molemmat osapuolet vaikuttivat tyytyväisiltä neuvottelujen tulokseen. Ennen allekirjoitusta sopimuksen on saatava presidentti Jeltsinin ja kaikkien 16 NATO-maan hallitusten hyväksyntä. Sopimuksessa on tarkoitus määritellä ehdot, joilla Venäjä hyväksyy Naton laajenemisen entisiin Itä-Euroopan maihin.

Presidentti Jeltsin totesi lausunnossaan, että Venäjä vastustaa periaatteessa edelleenkin NATOn laajenemista, mutta nyt solmittava sopimus antaa Venäjälle veto-oikeuden NATOn päätöksiin. Presidentin mukaan uuden sopimuksen pitäisi olla samalla lailla sitova kuin Helsingin ETYK-loppuasiakirja. Presidentti Clinton puolestaan korosti, että Venäjä toimii yhdessä NATOn kanssa, mutta ei NATOssa, ja että sopimus antaa Venäjälle äänioikeuden, mutta ei veto-oikeutta.

***** **Venäjällä pyritään eroon asumiskustannusten subventoinnista.** Venäjällä käydään vilkasta keskustelua asuntojen vuokrien ja kunnallispalveluiden (sähkö, vesi, ylläpito) subventoinnista. Presidentti Jeltsin kannattaa asumistukijärjestelmän uudistamista, jotta tukiin käytettävät varat saataisiin tehokkaampaan ja oikeudenmukaisempaan käyttöön. Jeltsinin mukaan asumiskustannuksia tuetaan vuodessa 119 000 mrd. ruplalla (4 % BKT:sta, 30 % julkisista menoista). Kansainvälisen valuuttarahaston (IMF) tukeman Venäjän hallituksen esityksen mukaan asuntojen vuokria ja kunnallispalveluiden tariffeja korotetaan tänä vuonna 27 prosentista 35 prosenttiin niiden todellisista kustannuksista. Tämän jälkeen osuus kasvaa vähitellen ja vuonna 2003 asunnonhaltijat maksavat kustannukset kokonaan todellisten kulujen mukaisina. Vähäosaisten suojelemiseksi kuluille asetetaan kuitenkin maksimirajat suhteessa perheen tuloihin. Vuonna 1997 asumiskustannukset saavat olla korkeintaan 16 % ja vuonna 2003 25 % perheen kokonaistuloista. Mikäli raja ylittyy, perhettä tuetaan valtion varoin. Tällä hetkellä venäläinen kotitalous käyttää asumiskustannuksiin keskimäärin 5 % tuloistaan. Moskovan pormestari Juri Luzhkov on näkyvästi ajanut Moskovan itsemääräämisoikeutta asuntouudistuksen toteuttamisessa. Myös presidentti Jeltsinin mukaan kunkin hallintoalueen tulisi itsenäisesti päättää uudistusten toteuttamisesta hallituksen suuntalinjojen mukaisesti.

***** **Osakekurssit nousussa Venäjällä.** Kahdenkymmenen neljän vaihdetuimman venäläisen osakkeen kurssikehitystä kuvaava RTS-indeksi nousi kaikkien aikojen huippuunsa maanantaina 12.5. Osakekurssit ovat nousseet vuoden alusta noin 70 %. Hintojen nousua on avittanut korkojen lasku ja viime viikkojen aikana etenkin hallituksen ainakin aiempaan verrattuna päättäväiset toimet talousuudistusten jatkamiseksi ja talouden toiminnan tehostamiseksi. Lisäksi osakkeiden hintojen nousu maailmalla on pitänyt yllä positiivista virettä Moskovan osakemarkkinoilla.

Noususta huolimatta Venäjän osakemarkkinat ovat edelleen varsin pienet. Viidenkymmenen vaihdetuimman osakkeen markkina-arvo on hieman yli 45 miljardia dollaria. Tässä luvussa ei kuitenkaan ole mukana kaasujätti Gazpromia, jonka markkina-arvo on noin 15 miljardia dollaria. Myös vaihto Moskovan osakemarkkinoilla on edelleen varsin vaatimatonta, noin 150 miljoonaa dollaria viikossa.

***** **Korot ennallaan Venäjällä.** Keskiviikkona 14.5 pidetyssä kuuden kuukauden sijoitustodistusten huutokaupassa korkoksi tuli 28 % (viikko sitten viiden kuukauden korko oli 28%). Lisäksi Venäjä laski liikkeeseen 23 kuukauden joukkovelkakirjalainan (OFZ). Yhteensä Venäjän valtio lainasi markkinoilta 7 300 miljardia ruplaa eli noin 1.3 miljardia dollaria.

Torstaina 15.5 dollarin ruplakurssi oli MICEX:ssä (Moscow Interbank Currency Exchange) 5,758.

***** **Venäjän ja Tshetshenian presidentit allekirjoittivat rauhansopimuksen.** Boris Jeltsin ja Aslan Mashadov allekirjoittivat maanantaina 12. toukokuuta Moskovassa sopimuksen rauhasta ja keskinäisten suhteiden periaatteista Venäjän federaation ja Itshkerian tshetsheenitasavallan välillä. Osapuolet sopivat rakentavansa keskinäiset suhteensa yleisesti hyväksytyjen periaatteiden ja kansainvälisen oikeuden normien mukaisesti. Presidentti Jeltsinin edustaja korosti, että kansainvälisen oikeuden mainitseminen sopimuksessa ei tarkoita, että Moskova aikoo tunnustaa Tshetshenian itsenäisyyden. Elokuussa 1996 tehdyn aseleposopimuksen mukaan Tshetshenian valtiollisesta asemasta päätetään vuonna 2001.

Presidentti Mashadov ja Venäjän pääministeri Viktor Tshernomyrdin allekirjoittivat myöhemmin maanantaina taloudellisen sopimuksen, jolla on tarkoitus saada käyntiin Moskovan rahoittamat Tshetshenian jälleenrakennusohjelmat.

Tshetshenian sota, jota presidentti Jeltsin on luonnehtinut poliittisen uransa suurimmaksi virheeksi, alkoi presidentin kurinpalautuskampanjana itsenäiseksi julistautuneessa Tshetsheniassa joulukuussa 1994. Täydeksi sodaksi paisunut kampanja kesti 21 kuukautta ja vaati useita kymmeniä tuhansia kuolonuhreja.

***** **Huhtikuun inflaatio maltillinen Baltian maissa.** Huhtikuun lopussa kuluttajahinnat olivat Virossa 9.2 %, Latviassa 8.8 % ja Liettuaissa 7.3 % korkeammat kuin vuosi sitten. Kaiken kaikkiaan inflaatio on hidastunut Baltian maissa nopeasti. Vielä viime vuoden alussa vuosi-inflaatio oli 25 - 30 %.

***** **Baltian maat pyrkivät tehostamaan valtion taloudenhoitoa.** Virossa valtion ja kuntien budjettipolitiikan koordinoimista on pyritty tehostamaan mm. rajoittamalla kuntien lainanottoa. Toukokuussa parlamentti hyväksyi lakiesityksen, jonka mukaan kuntien lainanotto saa olla korkeintaan 15 prosenttia suunnitelluista budjettituloista aikaisemman 20 prosentin sijaan. Kaiken kaikkiaan Virossa on harjoitettu tiukkaa budjettipolitiikkaa, sillä budjetin tasapaino on määrätty lailla. Tämän vuoden budjetti hyväksyttiin viime vuoden joulukuussa ja sen loppusumma on 12.5 miljardia kruunua (1 mrd. USD). Summa poikkeaa alkuperäisestä viime vuoden syyskuussa tehdystä esityksestä, jossa loppusummaksi oli arvioitu 15.1 miljardia kruunua. Joulukuun budjettikäsittelyssä päätettiin, että 56 prosenttia tuloveroista, 2.6 miljardia kruunua, siirretään suoraan kunnille. Tämän vuoden ensimmäisellä neljänneksellä valtion koko vuoden budjettituloista oli kerätty 21 prosenttia ja myös menoihin käytetty 21 prosenttia suunnitelluista.

Latviassa viime vuoden budjetti oli noin 23 miljoonaa latia (42 milj. USD) alijäämäinen eli noin 1 % BKT:sta. Tämän vuoden budjetin on määrä olla tasapainossa ja sen loppusumma on 546 miljoonaa latia. Viime vuosina Kansainvälisen valuuttarahaston ja Latvian välisen sopimuksen mukaan budjetti on saanut olla alijäämäinen korkeintaan 2 prosenttia BKT:sta. Viimeaikoina erityisesti verojen keruuta on pyritty tehostamaan. Lisätuloja valtion kassaan odotetaan niin ikään valmisteveron korotuksista sekä yksityistämisestä. Huhtikuun lopulla valtion budjetti oli 12 miljoonaa latia ylijäämäinen.

Liettuaissa viime vuoden budjetti oli noin 769 miljoonaa latia (192 milj. USD) alijäämäinen eli noin 2.5 % BKT:sta. Tänä vuonna budjetin alijäämän on laskettu supistuvan 698 miljoonaan litiin eli noin 1.7 %:iin BKT:sta. Valtion taloudenhoidon parantamiseksi mm. verojen keruuta on tehostettu, verohelpotuksia poistettu ja valmisteveroa korotettu. Vuoden kolmen ensimmäisen kuukauden jälkeen oli kerätty 93 prosenttia ensimmäisen neljänneksen suunnitelluista tuloista.

Uutisaineisto on toimitettu eri lähteistä saadun informaation perusteella.

Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

Suomen Pankki / Idäntalouksien yksikkö

Puh 09 - 1831 / fax 09-183 2294 / <http://www.bof.fi/env/fin/it/itfi.stm>

IDÄNTALOUKSIEN VIIKKO 21

*****
IMF hyväksyi Venäjän talousohjelman vuodelle 1997 ja päätti ensimmäisen lainaerän maksamisesta. Kansainvälisen valuuttarahaston (IMF) johtokunta päätti perjantaina 16.5. maksaa Venäjälle 696.7 milj. dollarin suuruisen erän yhteensä yli 10 mrd. dollarin ns. EFF (Extended Fund Facility) -luotosta. Samalla päätettiin siirtyä kuukausittaisesta neljännesvuosittain tapahtuvaan talousuudistuksen etenemisen seurantaan. Maksuun tuleva summa on ensimmäinen vuoden 1997 ohjelman neljästä lainaerästä. Mikäli uudistus etenee IMF:n kanssa sovittujen suuntalinjojen mukaisesti, Venäjä voi vuoden 1997 ohjelman puitteissa nostaa yhteensä 2.8 mrd. dollarin edestä lainoja. Lainojen ehtona olevasta IMF:n hyväksymästä uudesta talousohjelmasta ei ole julkistettu yksityiskohtaisia tietoja. Venäjän hallituksen äskettäin julkaiseman seitsenkohtaisen toimintaohjelman mukaan hallituksen tavoitteena on palkkarästien maksaminen julkisen sektorin työntekijöille, sosiaaliturvan tarkempi kohdentaminen, teollisuus- ja maataloustuotannon elvyttäminen edullisilla luotoilla, paikallisen aloitteellisuuden tukeminen, korruption kitkeminen, valtion menojen suhteuttaminen tulojen mukaisiksi (mm. vähentämällä byrokratiaa) sekä avoimuuspolitiikka kansalaisia kohtaan. Presidentti **Jeltsin** hyväksyi ohjelman maanantaina 19.5. ja totesi sen olevan rivikansalaista ajatellen tiukka.

*****
Kokonaistuotanto näyttää nousevan Venäjällä. Helmi-huhtikuussa bruttokansantuote oli noin 2.5 % suurempi kuin vastaavana ajanjaksona vuosi sitten. Vuoden neljän ensimmäisen kuukauden bruttokansantuote oli samalla tasolla kuin vuoden 1996 neljän ensimmäisen kuukauden aikana. On kuitenkin otettava huomioon, että Venäjän tilastokomitea lisäsi tämän vuoden alusta arviotaan harmaan talouden osuudesta BKT:ssa, mutta tätä korjausta ei ole vielä tehty viime vuoden lukuihin. Myös teollisuustuotanto näyttää kasvavan. Helmi-huhtikuussa teollisuustuotanto oli 0.4 % korkeammalla kuin vuotta aiemmin vastaavana ajanjaksona. Kasvu näyttää lähteneen liikkeelle viime syksynä, ja helmi-huhtikuussa kausitasoitettu teollisuustuotanto oli vuositasolle muutettuna lähes 5 % suurempi kuin edellisellä kolmen kuukauden jaksolla.

*****
Korot laskivat Venäjällä. Keskiviikkona 21.5. pidetyssä sijoitustodistusten huutokaupassa kuuden kuukauden koroksi tuli 25 % (viikko sitten 28 %) ja vuoden koroksi 27 %. Yhteensä Venäjä lainasi markkinoilta 7530 miljardia ruplaa eli 1.3 miljardia dollaria.

Venäjän keskuspankki ilmoitti, että kesäkuun alusta lähtien ulkomaalaisten sijoittajien sijoitustodistuksista saama dollarituotto lasketaan 11 prosenttiin. Kun ulkomaalainen sijoittaja ostaa venäläisiä sijoitustodistuksia, on hänen samalla tehtävä valuuttatermiinikauppa ruplien myymisestä keskuspankin määräämään kurssiin. Keskuspankin termiinikurssi on tällä hetkellä sellainen, että tuotto dollareissa on 12.5 %. Keskuspankki on sitoutunut poistamaan kaikki rajoitukset ulkomaalaisten sijoituksilta valtion sijoitustodistuksiin tämän vuoden loppuun mennessä.

*****
Venäjä uudistaa kaasuyhtiö Gazpromia. Presidentti Boris **Jeltsin** antoi 12. toukokuuta asetuksen valtion edustuksesta kaasuyhtiö Gazpromissa, jonka osakkeista valtio omistaa 41 %. Presidentti nimitti asetuksellaan valtion etujen hoitajaksi kymmenhenkisen kollegion, jonka puheenjohtajana toimii 1. varapääministeri Boris **Nemtsov**. Yhtiön pääjohtaja Rem **Vjahirev** ei ole kovin ilahtunut valtion vallan lisäämisestä yhtiössään.

Venäjän hallitus käsitteli 15. toukokuuta Gazpromin rakenteellista uudistamista. Hallitus on teettänyt ministeri Jevgeni **Jasinin** johtamalla työryhmällä selvityksen Gazpromin uudistamisesta. Selvityksen mukaan yhtiön toiminta tulisi tehdä avoimemmaksi ja helpommin valvottavaksi, kaasun tukkuhintoja olisi alennettava, oheistoimintoja (kunnallispalvelut, rakentaminen, tutkimuslaitokset ja maatalous) olisi siirrettävä pois yhtiöltä ja lisäksi yhtiön tuotanto-, markkinointi-, kuljetus- ja rahoitustoiminnot olisi eriytettävä. Pääjohtaja Vjahirev ilmoitti olevansa samoilla linjoilla, mutta hänen mielestään vain Gazpromilla itsellään on riittävä asiantuntemus Venäjän kansantaloudelle ensiarvoisen tärkeän yrityksen uudistamiseksi.

Sekä hallitus että Gazprom haluavat edelleenkin säilyttää ulkomaalaisomistuksen rajoitukset

yhtiössä. Ulkomaalaiset voivat nykymääräysten mukaan omistaa enintään yhdeksän prosenttia yhtiön osakkeista, jotka sitä paitsi myydään heille kolminkertaiseen hintaan kotimaan osakkeisiin verrattuna. Tällä hetkellä ulkomaalaisomistuksen osuus on kaksi prosenttia.

Gazpromin hallussa on kolmannes maailman tunnetuista kaasuvaroista ja neljännes Länsi-Euroopan kaasumarkkinoista. Työntekijöitä yhtiöllä on 340 000, joista uudistusten yhteydessä jopa 100 000 on saamassa lopputilin. Valtio on Gazpromille velkaa kaasusta 22 000 mrd. ja Gazprom vuorostaan valtiolle 15 000 mrd. ruplaa maksamattomina veroina. Nemtsovin mukaan velat pitäisi hoitaa keskinäisellä kuittausmenettelyllä.

*****

Venäjällä aloitetaan Opel Astran tuotanto. General Motorsin tytäryhtiö Opel, suomalainen Valmet ja venäläinen AvtoVAZ alkavat koota Opel Astraa Leningradin alueella vuoden 1998 loppuun mennessä. 62 miljoonaa dollaria maksavan tehtaan rahoittavat pääasiassa Opel ja Valmet. Myös venäläinen osapuoli osallistuu tehtaan rahoitukseen. Venäjä maksaa osuudellaan osan vanhoista veloistaan Suomelle. Myöhemmin Opelin tuotanto aloitetaan myös AvtoVAZin Togliattin tehtaalla.

General Motors on myös osallisena yhteisyrityksessä, joka kokoaa Chevy Blazereitä Tatarstanissa. Blazereita on valmistettu vasta 220 kappaletta, mutta tarkoituksena on tuottaa 50 000 autoa vuodessa.

Autojen tuotanto kasvaa muutenkin Venäjällä. Ensimmäisellä vuosineljänneksellä kasvua oli 13 % verrattuna viime vuoteen. Eniten on kasvanut henkilöautojen tuotanto (16 %). Tuontiautojen osuus Venäjän automarkkinoilla on kuitenkin suuri. Esimerkiksi vuonna 1995 Venäjälle tuotiin 450 000 autoa, kun Venäjän oma tuotanto oli 1.1 miljoonaa autoa.

*****

Euroopan jälleenrakennus- ja kehitys pankki ennustaa kasvua Itä-Eurooppaan. Transition Report update -julkaisussaan Euroopan jälleenrakennus- ja kehitys pankki (EBRD) ennustaa transitiotalouksiin keskimäärin 3 prosentin BKT:n kasvua tälle vuodelle. Kasvu on suhteellisen nopeaa Itä-Euroopassa ja Baltiassa, mutta IVY-maissa talous takeltelee edelleen. Venäjälle EBRD ennustaa 1.5 prosentin BKT:n kasvua (IMF:n ennuste World Economic Outlookissa 3 %) ja kaikkiin Baltian maihin 4 prosentin kasvua (IMF:n ennuste Virolle 4.4 %, Latvialle 4 % ja Liettualle 4.5 %).

Inflaation EBRD ennustaa laskevan edelleen suurimmassa osassa transitiotalouksia, mutta esimerkiksi Bulgariassa ja Valko-Venäjällä inflaatio kiihtyy tänä vuonna selvästi. Venäjälle EBRD ennustaa 17 prosentin inflaatiota, kun esimerkiksi maan oma budjetti pohjautuu 12 prosentin inflaatioennusteeseen. Baltian maihin EBRD ennustaa varsin alhaista inflaatiota; Viroon 12 %, Latviaan 10 % ja Liettuaan 13 %. EBRD:n inflaatioennuste koskee hintojen nousua vuoden aikana.

	BKT 96	BKT 97	Inflaatio 96	Inflaatio 97
Bulgaria	-10.0%	-4.0%	311%	690%
Latvia	2.3%	4.0%	13%	10%
Liettua	3.0%	4.0%	13%	13%
Moldova	-8.0%	5.0%	15%	11%
Puola	6.0%	5.5%	19%	15%
Romania	4.3%	-2.5%	57%	100%
Slovakia	6.8%	5.0%	5%	6%
Slovenia	3.5%	4.0%	9%	8%
Tshekin tasavalta	4.0%	4.0%	9%	8%
Ukraina	-10.0%	-2.0%	40%	30%
Unkari	0.5%	2.5%	20%	18%
Valko-Venäjä	2.6%	0.0%	39%	102%
Venäjä	-6.0%	1.5%	22%	17%
Viro	3.3%	4.0%	16%	12%

Uutisaineisto on toimitettu eri lähteistä saadun informaation perusteella.

Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

Suomen Pankki / Idäntalouksien yksikkö

Puh 09 - 1831 / fax 09-183 2294 / <http://www.bof.fi/env/fin/it/itfi.stm>

IDÄNTALOUKSIEN VIIKKO 22

*****
Presidentti Jeltsin allekirjoitti asetuksen maanomistuksesta. Toukokuun 16 päivänä allekirjoitetun asetuksen mukaan kiinteistön omistajalla on etuosto-oikeus maahan, jolla hänen kiinteistönsä sijaitsee. Jatkossa kiinteistöt tullaan yksityistämään samaan aikaan tontin kanssa, jolla ne sijaitsevat. Maan ostohinnan pitää olla vähintään tontille määrätty maavero viisinkertaisena. Asetuksen tarkoituksena on kehittää Venäjän kiinteistömarkkinoita, houkutellessa investointeja ja luoda olosuhteet tehokkaalle maankäytölle.

Kansainvälisen valuuttarahaston (IMF) Moskovan edustuston päällikön Martin **Gilmanin** mukaan asetus luo välttämättömän laillisen perustan Venäjän uudistuksille. Gilman muistutti myös, että kiinteistöjen ja maan luovutusta koskevan lainsäädännön aikaansaaminen oli yksi tärkeimmistä kohdista Venäjän talousohjelmassa, jonka IMF on hyväksynyt.

*****
Venäjä ja NATO allekirjoittivat turvallisuussopimuksen. Pariisissa 27.5. pidettyyn allekirjoitustilaisuuteen osallistui kaikki 16 NATO:n jäsenmaata. Sopimuksessa sovittiin, että Venäjän ja NATO:n yhteistyön koordinoitelmiksi perustetaan pysyvä neuvosto, jossa Venäjällä on äänioikeus, muttei veto-oikeutta. Tilaisuudessa presidentti **Jeltsin** ilmoitti Venäjän purkavan kaikkien NATO-maita vastaan suunnattujen ydinohjustensa taistelukärjet. Myöhemmin täsmennettiin, että Jeltsin tarkoitti itse asiassa asejärjestelmien maalittamisen lopettamista.

*****
Venäjä ja Valko-Venäjä solmivat liiton. Presidentit Boris **Jeltsin** ja Aleksandr **Lukashenko** allekirjoittivat perjantaina 23. toukokuuta Moskovassa Valko-Venäjän ja Venäjän liiton peruskirjan. Peruskirjasta tuli maiden aiemmin 2. huhtikuuta 1997 tekemän liittosopimuksen osa. Liitto tähtää peruskirjansa mukaan osanottajavaltioiden vapaaehtoiseen yhdistymiseen. Liiton talouteen liittyvinä tehtävinä ovat mm. yhtenäisen talousalueen muodostaminen, yhteisestä talouden uudistamisohjelmasta sopiminen, yhteisten kuljetus-, energia- ja teleliikennejärjestelmien muodostaminen, raha-, budjetti- ja verotusjärjestelmien yhtenäistäminen sekä edellytysten luominen yhteiselle rahalle. Liiton toimintaa varten osapuolet perustavat korkeimman neuvoston, toimeenpanevan komitean sekä liittoparlamentin, johon kumpikin maa nimittää 36 edustajaa. Liitolla on oma budjetti yhteisten ohjelmien ja hankkeiden toteuttamiseen ja toimielinten ylläpitoon. Segodnja-lehden arvion mukaan liitto jää varsin löyhäksi, eikä tuo suuria muutoksia vallinneeseen tilanteeseen.

*****
Jeltsin vauhditti armeijan uudistusta erottamalla puolustusministerin. Presidentti **Jeltsin** arvosteli torstaina 22.5. tiukkasävyisesti armeijan tilaa ja erotti puolustusministeri Igor **Rodionovin** ja pääesikunnan päällikön Viktor **Samsonovin**. Jeltsin syytti heitä kyvyttömyydestä uudistaa armeijaa, jonka akuutteihin ongelmiin kuuluvat palkkarästit, korruptio, varastelu ja itsemurhat. Uudeksi puolustusministeriksi nimitettiin strategisten ohjusjoukkojen komentaja kenraali Igor **Sergejev** (59). Sergejevin vastuulla olleet ydinaseet ovat asiantuntijoiden mukaan paremmassa tilassa kuin asevoimat yleensä. Presidentti Jeltsin on vaatinut asevoimien vahvuuden supistamista ja pitänyt tärkeänä varustelumenojen vähentämistä nykyisestä arviolta viiden prosentin BKT-osuudesta. Viime kevään vaalikampanjansa aikana Jeltsin lupasi, että vuoteen 2000 mennessä perustetaan palkka-armeija, mutta tavoitteen saavuttamista pidetään epärealistisena.

*****
Presidentti Jeltsin on koventanut taistelua korruptiota vastaan. Presidentti **Jeltsin** ilmoitti aikomuksestaan kitkeä korruptio jo ensimmäisen presidenttikautensa alussa, mutta vasta nyt on odotettavissa ensimmäisiä konkreettisia toimenpiteitä. Jeltsin antoi 16.5. asetuksen, jonka mukaan presidentin, ministerien, parlamentin jäsenten ja kaikkien valtion virkamiesten on vuosittain ilmoitettava tulonsa ja varallisuutensa. Asetuksessa kehoitetaan ilmoittamaan myös sekä puolison että lasten tulot ja varallisuus. Asetuksen takana oli uusi varapääministeri Boris **Nemtsov**, joka myös hiljattain ehdotti presidentti Jeltsinille valtionhallinnon käytössä olevien ulkomaisten autojen myymistä ja siirtymistä venäläisiin autoihin.

***** **Osakkeenomistajat vahvistamassa asemiaan Venäjällä.** Venäjällä monet suuryritykset ovat räikeästi rikkoneet osakkeenomistajien oikeuksia vastaan. Toukokuussa käydyissä oikeudenkäynneissä venäläinen sijoitusyhtiö Renaissance Capital, venäläinen pankki MFK ja kansainvälinen investointirahasto Cambridge Capital Management (CCM) voittivat osakkeenomistajien oikeuksia koskevat kiistansa Novolipetskin metallikombinaattia vastaan. Syytteet koskivat erityisesti sitä, että sijoittajat eivät ole saaneet omistusosuutensa mukaista edustusta yrityksen hallitukseen. Novolipetskin tapausta on pidetty tärkeänä ennakkotapauksena koskien ylipäänsä osakeyhtiölain toimeenpanoa, osakkeenomistajien oikeuksia ja yritysjohdon mielivallan rajoja Venäjällä.

***** **Venäjän velkasaamiset 150 mrd. dollaria.** Venäjän duuman budjettikomitean mukaan Venäjällä on saamisia 57 maalta, mutta 18 suurinta velallista kattaa velkasummasta 94 %. Suurimpien velallisten ryhmään kuuluvat Kuuba (28 mrd. USD), Mongolia (17), Vietnam (16), Intia (13), Syyria (11), Afganistan (8), Irak (6) ja Etiopia (5). Yli kaksi kolmasosaa kaikista velallisista ei ole hoitanut lainkaan velkaansa liittyviä maksuja ja noin puolet velasta on jo erääntynyt.

Venäjän talousministeriön mukaan IVY-maiden velat Venäjälle ovat noin 6 mrd. dollaria. Suurimmat velalliset ovat Ukraina, Kazakstan ja Turkmenistan.

***** **Venäjän väkiluku vähenee.** Viisivuotisjaksona 1992 - 1996 Venäjän väkiluku on supistunut syntyvyyden laskun ja kuolleisuuden nousun seurauksena. Vuonna 1996 kuolleisuus oli Venäjällä 60 % korkeampi kuin syntyvyys. Venäjän kuolleisuusaste oli vielä 1990-luvun alussa eurooppalaisella tasolla, mutta on nyt selkeästi korkeampi kuin keskimäärin Euroopassa, Amerikassa ja jopa suurimmassa osassa Aasian ja Afrikan maita. Erikoista Venäjän korkeissa kuolleisuusluvuihin on se, että suuri osa kuolleista on työiässä olevia miehiä. Vuonna 1995 kolmannes kuolleista oli työiässä olevia ja näistä 80 % oli miehiä. Yhtenä syynä kuolleisuuden kasvuun pidetään miesten heikentynyttä terveydentilaa. Esimerkiksi armeijassa palvelevista 15 % on alipainoisia. Vuonna 1996 Venäjän väkiluku väheni 475 000 hengellä (0.3 %:lla) ja vuoden 1997 alussa Venäjällä oli 147.5 miljoonaa asukasta.

***** **Latviaan eniten ulkomaisia suoria investointeja Baltiassa.** Euroopan jälleenrakennus- ja kehityspankin (EBRD) mukaan ulkomaiset suorat investoinnit Latviaan olivat 171 miljoonaa dollaria vuonna 1996. Latvia ohitti ulkomaisten investointien määrässä ensimmäisen kerran Viron, jonne suuntautui ulkomaisia investointeja 70 miljoonaa dollaria. Liettuassa ulkomaisten investointien määrä kasvoi 55 miljoonasta dollarista 80 miljoonaan dollariin vuonna 1996.

IVY-maissa ulkomaisten suorien investointien määrä on kasvanut erityisesti energiasektorilla. Venäjälle investoitiin 1.6 miljardia dollaria vuonna 1996. Sen sijaan Tshekin tasavallassa suorat sijoitukset laskivat 2.5 miljardista dollarista vuonna 1995 1.2 miljardiin dollariin vuonna 1996 ja Unkarissa 4.5 miljardista dollarista vuonna 1995 1.9 miljardiin dollariin vuonna 1996. Vuoden 1995 poikkeuksellisen suuret investoinnit Tshekin tasavallassa ja Unkarissa johtuivat laajamittaisesta infrastruktuurin yksityistämisestä. Kaikista siirtymätalousmaista ulkomaisia investointeja houkutteli eniten viime vuonna Puola (2.3 mrd. USD).

IDÄNTALOUKSIEN VIIKKO 23

***** **Venäjä ja Ukraina allekirjoittivat ystävyyssopimuksen.** Presidentit Boris **Jeltsin** ja Leonid **Kutshma** allekirjoittivat Kiovassa lauantaina 31.5. pitkään odotetun ystävyyssopimuksen, jolla tunnustetaan itsenäisen Ukrainan suvereniteetti ja aluerajat. Sopimus on voimassa kymmenen vuotta ja mikäli kumpikin osapuoli haluaa - edelleen seuraavat kymmenen vuotta. Jo vuosia valmiina olleen sopimuksen allekirjoittaminen on lykkääntynyt presidentti Jeltsinin peruutettua Ukrainan-matkansa useita kertoja maiden keskinäisten kiistojen vuoksi.

Ystävyyssopimuksen allekirjoitusta edelsi maiden pääministerien tapaaminen. Keskiviikkona 28.5. Viktor **Tshernomyrdin** ja Pavel **Lazarenko** sopivat Krimin niemimaalla sijaitsevan laivaston jakamisesta ja Sevastopolin sotasataman asemasta. Sopimuksen mukaan Ukraina vuokraa tukikohdan Venäjälle kahdeksikymmeneksi vuodeksi. Tukikohdan vuokra on 100 milj. dollaria vuodessa ja vuokralla lyhennetään Ukrainan öljy- ja kaasuvelkoja Venäjälle. Kokonaisuudessaan Ukrainan velat Venäjälle arvioidaan 3 - 3.5 mrd. dollarin suuruisiksi. Sopimus on ratifioitava kummankin maan parlamentissa.

Venäjän ja Ukrainan suhteet ovat olleet kireät koko Neuvostoliiton hajoamisen jälkeisen ajan. Kiistaan Mustanmeren laivaston jakamisesta ovat liittyneet erimielisyydet venäläisenemmistöisen Krimin niemimaan asemasta yleensä. Maat ovat tehneet useita sopimuksia Ukrainan Neuvostoliiton aikaisten velkojen siirtämisestä Venäjän hoidettaviksi. Vuoden 1996 aikana maat kiistelivät mm. Venäjän raakaöljytoimituksista Ukrainan kautta Länsi-Eurooppaan ja Venäjän asettamista arvonlisäveroista Ukrainasta tuodulle sokerille ja alkoholille.

***** **Venäjä ja OECD sopivat yhteistyöstä.** OECD:n pääsihteeri Donald **Johnston** ja Venäjän ulkoministeri Jevgeni **Primakov** allekirjoittivat tiistaina 27.5. yhteistyösopimuksen, jonka tarkoituksena on auttaa Venäjää sen markkinatalouteen tähtäävässä talousuudistusprosessissa. Sopimus edellyttää kahden korkeantason kokouksen järjestämistä vuosittain.

OECD ja Venäjä sopivat yhteistyöstä ensi kerran jo vuonna 1990 ja järjestön viimevuotisessa ministerikokouksessa Venäjä haki yllättäen OECD-jäsenyyttä. Uuden yhteistyösopimuksen allekirjoittamisen yhteydessä OECD:n taholta tuotiin selkeästi esille, ettei uusi sopimus tarkoita jäsenyysneuvottelujen alkamista, vaikka Venäjän OECD-jäsenyys onkin kummankin osapuolen tavoitteena.

***** **Venäjän tuotannonjakosopimuksiin yllättävää edistymistä.** Venäjän duuma hyväksyi 16. toukokuuta yllättäen listan ensimmäisistä tuotannonjakosopimusten piiriin otettavista esiintymistä. Tuotannonjakosopimus tarkoittaa valtion ja joko kotimaisen tai ulkomaisen yrittäjän välistä sopimusta, joka antaa yrittäjälle määräajaksi oikeuden hyödyntää luonnonvaraesiintymää. Yrittäjä toimii omalla kustannuksellaan ja jakaa tuotannon valtion kanssa sopimuksessa määrittelyllä tavalla. Kyseessä oli sama seitsemän kohteen lista, jonka duuma oli kommunistien äänillä hylännyt 25. huhtikuuta. Lista hyväksyttiin nyt kolmen äänen enemmistöllä, vaikka Vladimir **Zhirinovskin** johtamat liberaali-demokraatit olivat vaihtaneet puolta ja äänestivät tällä kertaa esitystä vastaan. Lista sisältää viisi öljy- ja kaasu-, yhden kulta- ja yhden rautamalmiesiintymän, joiden on arvioitu houkuttelevan yli 16 miljardin dollarin investoinnit. Duuman luonnonvarakomitean puheenjohtaja Aleksei **Mihailov** sanoi toivovansa, että listan käsittely saadaan loppuun kesäkuun aikana ennen duuman kesälomia. Tuotannonjakosopimusten kohteita listaava työryhmä on sopinut toisestakin seitsemän kohteen listasta, mutta sen käsittely duumassa jäänee syksyyn.

***** **Presidentti Jeltsinin allekirjoittama asetus rajoittaa ulkomaalaisomistusta Gazpromissa.** **Jeltsin** allekirjoitti 28.5 asetuksen, joka estää ulkomaisia sijoittajia ostamasta Gazpromin osakkeita Venäjällä. Ulkomaisia sijoittajia on jo aikaisemmin koskenut sääntö, jonka mukaan he voivat ostaa ainoastaan ulkomailla myytäviä American Depositary Receipt -todistuksia. ADR -todistukset maksavat noin kolme kertaa enemmän kuin Venäjällä myytävät Gazpromin osakkeet. Tätä ulkomaalaisia koskevaa sääntöä on kuitenkin pystytty kiertämään Venäjälle rekisteröityjen tytäryhtiöiden avulla. Uusi asetus pyrkii estämään tämän määrittelemällä ulkomaalaisiksi kaikki

yritykset, joissa venäläisomistus on alle 50 %. Asetuksessa toistetaan myös vaatimus siitä, että ulkomaalaisomistus Gazpromissa ei saa ylittää 9 prosenttia. Uusia sääntöjä ei sovelleta vanhoihin omistuksiin, joten ulkomaalaisten ei tarvitse myydä aikaisemmin Venäjällä hankkimiaan osakkeita.

Asetuksella pyritään myös vapauttamaan Venäjällä käytävää Gazpromin osakkeiden kauppaa. Tähän asti Gazpromilla on ollut veto-oikeus Venäjän sisäisillä markkinoilla tehtyihin yksittäisiin kauppoihin, mutta Jeltsinin asetus poistaa tämän oikeuden. Asetuksella pyritään entistä selkeämmin jakamaan kotimaiset ja ulkomaiset markkinat. Presidentti Jeltsinin mukaan asetus annettiin, koska Gazpromilla on erityinen merkitys Venäjän taloudelle ja koska haluttiin huolehtia Venäjän taloudellisesta turvallisuudesta.

***** **Palveluiden osuus Venäjän bruttokansantuotteesta puolet.** Tuotantorakenteen muutos talousuudistuksen kuluessa on ollut raju, sillä vuonna 1992 palveluiden osuus kokonaistuotannosta oli vain noin kolmanneksen. Tavaratuotannon sisällä rakennemuutos jatkuu voimakkaana huolimatta siitä, että teollisuustuotannon määrä neljän ensimmäisen kuukauden aikana on pysynyt suunnilleen edellisvuoden tasolla. Vuoden takaiseen tilanteeseen verrattuna tuotanto on kasvanut muiden muassa lääketieteellisyydessä (9 %), värimetallien tuotannossa (4 %) ja painotuotteissa (3 %). Autoteollisuuden tuotanto on kasvanut 11 %. Tuotanto on puolestaan laskenut esimerkiksi rakennusaineteollisuudessa (9 %), metsäteollisuudessa (8 %), elintarviketeollisuudessa (7 %) sekä voimantuotannossa (5 %). Vaikka kevyen teollisuuden tuotannon ilmoitetaan laskeneen 6 prosentilla, niin tekstiiliteollisuuden määrä on kasvanut 8 prosentilla edellisvuodesta.

***** **Moskovan kaupungin velkapaperit kävivät hyvin kaupaksi.** Moskova oli ensimmäinen kaupunki Venäjällä, joka laski liikkeelle omia velkapapereitaan kansainvälisillä markkinoilla. Velkapapereiden arvo oli 500 miljoonaa dollaria. Myös Pietarin kaupunki aikoo laskea liikkeelle eurobondeja 300 miljoonan dollarin arvosta vielä kesäkuun aikana. Venäjän valtiovarainministeriö aikoo kuitenkin tiukentaa sääntöjä, jotka koskevat läänien ja kaupunkien oikeutta lainata ulkomailta. Nykyisin lainanottajan täytyy olla liittovaltion budjetin nettomaksaja ja ulkomaisen velan osuus ei saa ylittää 30 prosenttia koko velasta. Korkomenot puolestaan eivät saa olla yli 15 prosenttia budjetista. Nämä ehdot täyttäviä läänejä ja kaupunkeja on Venäjällä tällä hetkellä yhdeksän.

***** **Viro kiinnittänee kruunun euroon, jos Euroopan yhteisvaluutta toteutuu ja Saksan markka poistuu käytöstä.** Viron keskuspankin presidentin Vahur Kraftin mukaan kruunu irrotetaan Saksan markasta ja kiinnitetään euroon heti, kun mahdollisuus ja tarve siihen ilmenee. Kruunu on ollut kiinnitettynä Saksan markkaan (1 DEM = 8 EEK) vuodesta 1992, jolloin Virossa otettiin käyttöön currency board -järjestelmä.

IDÄNTALOUKSIEN VIIKKO 24

***** **Lisää lainarahaa Venäjälle.** Maailmanpankki ja Venäjä pääsivät toukokuun lopulla sopimukseen 800 miljoonan dollarin suuruisen lainan myöntämisestä Venäjän sosiaaliturvajärjestelmän uudistamiseen. Laina on suurin yksittäinen Maailmanpankin Venäjälle myöntämä. Lainan ensimmäinen 300 miljoonan dollarin suuruinen erä on tarkoitettu ensi sijassa federaatiobudjetin eläkevelkojen maksamiseen. Näiden velkojen kuolettaminen 1.7. mennessä on ehtona lainan seuraavan 300 miljoonan dollarin erän maksamiselle. Lainan toinen ja kolmas erä on tarkoitettu yksityisten eläkejärjestelmien kehittämiseen, sosiaaliturva- ja työttömyysrahastojen uudistamiseen sekä lapsilisien maksamiseen. Maailmanpankilta odotetaan lähiaikoina päätöksiä myös useista muista lutoista.

Japanin ulkomaankauppapankki on myöntänyt 200 miljoonaa dollaria öljynjalostamon saneeraamiseen Jaroslavissa. Alunperin vuonna 1991 humanitäärisiin ohjelmiin osoitettu 500 miljoonan dollarin laina on nyt suunnattu lastenruokatehtaan rakentamiseen Habarovskissa ja lääke diagnostiikkakeskuksen rakentamiseen Irkutskissa. Lainasta sovittiin varapääministeri Boris Nemtsovin Japanin-matkan aikana.

***** **Kokonaistuotanto supistui Venäjällä alkuvuonna.** Vuoden viiden ensimmäisen kuukauden aikana Venäjän bruttokansantuote laski 0.2 % verrattuna viime vuoden vastaavaan ajanjaksoon. Venäjän hallituksen ministerit ja keskuspankin pääjohtaja Sergei Dubinin uskoivat vielä jokin aika sitten bruttokansantuotteen kasvavan tänä vuonna 2 %. Nyt ennusteita on korjattu alaspäin ja kokonaistuotannon ennustetaan olevan tänä vuonna samalla tasolla tai laskevan jopa 2% verrattuna vuoteen 1996.

Joitakin merkkejä Venäjän talouden elpymisestä kuitenkin on, sillä teollisuustuotanto kasvoi tammi-toukokuussa 0.5 % verrattuna viime vuoden vastaavaan ajankohtaan. Kauppataseen ylijäämä oli tammi-huhtikuussa 6.8 miljardia dollaria, kun se vuoden 1996 neljänä ensimmäisenä kuukautena oli 5.5 miljardia dollaria. Kauppataseen ylijäämän kasvun syynä oli sekä Venäjän tuonnin väheneminen että viennin kasvu.

***** **Inflaatio hidastuu Venäjällä edelleen.** Venäjän tilastokomitean mukaan vuosi-inflaatio oli toukokuussa 14.6 %. Tämä oli kaikkien aikojen alhaisin vuosi-inflaatio Venäjällä. Vuoden 1996 toukokuussa vuosi-inflaatio oli 58.5 %.

***** **Moskovan kaupunginhallitus päätti asumiskustannusten subventoinnin jatkamisesta.** Moskovan pormestari Juri Luzhkovin johdolla laadittu ohjelma asumiskustannusten subventoinnista hyväksyttiin Moskovan kaupunginhallituksessa tiistaina 3.6. Kuusikohtaisen ohjelman mukaan asumiskustannukset säilyvät vuosina 1997 - 99 nykyisellä tasollaan valtaosalla kaupungin asukkaista. Ainoastaan tietyn tulorajan ylittävät perheet tai perheet, jotka omistavat enemmän kuin 25 m² asuinpinta-alaa henkeä kohden, joutuvat maksamaan asumiskustannuksensa niiden todellisten kustannusten mukaisina jo tänä vuonna. Muilla kaupungin asukkailla asumiskustannukset eivät kolmen vuoden aikana nouse yli 12.5 prosenttiin perheen kokonaistuloista. Tarvittaessa perhe saa tukea kaupungin budjettivaroista.

Moskovan ohjelma poikkeaa Venäjän hallituksen esityksestä asumistukijärjestelmän uudistamiseksi. Venäjän hallituksen esityksen mukaan asumiskustannukset ovat vuonna 1997 korkeintaan 16 % perheen tuloista ja nousevat 20 prosenttiin vuoteen 1999 mennessä. Vuonna 2003 asunnonhaltijat maksavat asumiskustannukset kokonaan todellisten kulujen mukaisina kuitenkin siten, etteivät kulut saa ylittää 25 % perheen kokonaistuloista. Moskovassa vastaava tilanne saavutetaan vuonna 2006.

Moskovassa asumiskustannukset ovat Venäjän korkeimmat. Lehtitietojen mukaan asunnosta kaikkine kuluineen maksetaan Moskovassa keskimäärin 150 - 400 000 ruplaa (26 - 69 USD) kuukaudessa. Maaseudulla tai syrjäisessä kaupungissa asumiskustannukset ovat 100 - 120 000 ruplan (17 - 21 USD) luokkaa.

***** **Liettua sai luottokelpoisuusluokituksen amerikkalaiselta luokituslaitokselta Standard & Poor'silta.** Aiemmin Liettualla on ollut vain ns. spekulatiivisia luokituksia. Maa haki luokitusta tarkoituksenaan laskea liikkeelle heinäkuussa uusi 200 miljoonan dollarin suuruinen erä valtion velkakirjoja ulkomaisille markkinoille. Kesäkuun alussa julkistettu Liettuan luokitus on valtion pitkäaikaisille ulkomaanvaluuttamääräisille lainoille BBB- ja kotimaanvaluuttamääräisille BBB+. Lyhytaikaisille lainoille vastaavat luokitukset ovat: A3 ja A2. Luokitukset perustuvat konservatiivisen finanssi- ja rahapolitiikan lisäksi hallituksen sitoutumiseen talouden uudistamiseen sekä suunnitelmiin nopeuttaa yksityistämisprosessia. Myös aikaisempaa vähäisempi taloudellinen riippuvuus entisen Neuvostoliiton maista katsottiin positiiviseksi tekijäksi.

Latvia on aiemmin saanut yhtä tasoa paremman luokituksen S&P:lta. Toinen luokituslaitos Thomson BankWatch paransi Viron riskiluokitusta aiemmin tässä kuussa antaen sille muita Baltian maita paremman luokituksen.

***** **Inflaation hidastuminen pysähtyi kaikissa Baltian maissa toukokuussa.** Liettuan inflaatio oli alhaisin, siellä vuosi-inflaatio oli toukokuussa 7.9 % (huhtikuussa 7.3 %). Latvian vastaava luku oli toukokuulle 9.1 % (8.8 %). Virossa hintojen nousu vuositasolla oli nopeinta: 10.8 % (9.2 %). Viron inflaation kiihtymisen syyksi on tarjottu monien hintasäännöstelyjen palveluiden hintojen samanaikaista nostamista.

IDÄNTALOUKSIEN VIIKKO 25

*****
Duuma hylkäsi hallituksen esityksen sosiaalietuuksien leikkauksista. Venäjän hallituksen esitys olisi supistanut mm. asumis- ja liikennetariffien subventointia erityisryhmien (mm. eläkeläiset, veteraanit) osalta. Hallituksen mukaan kaksi kolmasosaa väestöstä saa erilaisia sosiaalietuuksia, joiden arvo on yli 60 miljardia dollaria vuodessa. Hallitus yritti leikkauksilla pienentää budjetin alijäämää.

Torstaina 19.6 duuma käsittelee verolakikokoelmaa. Duuman budjettikomitea on suositellut verolakikokoelman hylkäämistä. Komitean suosituksen mukaan uusi verojärjestelmä olisi muodostettava hyväksymällä yksittäisiä lakeja vähitellen. Ensimmäinen varapääministeri Anatoli **Tshubais** on kehottanut duumaa hyväksymään kokoelman kesäkuun loppuun mennessä, jotta vuoden 1998 budjetti saataisiin hyväksytyä ajoissa. Duumalta odotetaan myös päätöstä hallituksen budjettileikkauksiin liittyen.

*****
Aluekysymykset nousseet esille Venäjällä. Presidentti **Jeltsin** korosti aluekysymysten tärkeyttä kesäkuun alussa pitämässään radiopuheessa. Jeltsinin mukaan alueiden epätasainen taloudellinen kehitys ja suuret elintasoerot ovat suuri ongelma. Valtion tuki alueille on tehotonta ja heikosti suunnattua. Alueiden edistyminen talousuudistuksessa on toistaiseksi kuvernöörien aktiivisuudesta kiinni. Erityisesti Moskovan kaupunki sekä Novgorodin ja Novosibirskin läänit ovat Jeltsinin mukaan olleet menestyksellisiä alueita. Huonona esimerkkinä Jeltsin mainitsi viime viikkoina lehtien palstoilla olleen Tyynenmeren rannalla sijaitsevan Primorskin maakunnan. Alueen hallinnon epäillään olevan pitkälle korruptoitunutta. Kuvernööri Jevgeni **Nazdratenko** syytetään maakunnassa vastikään puhjennesta energiakriisistä. Syytteiden mukaan Nazdratenko on manipuloinut energianhintoja saadakseen alueelle lisää valtiontukea. Toukokuun lopulla Jeltsin nimitti Venäjän tiedustelupalvelun Primorskin osaston päällikön Viktor **Kondratovin** edustajakseen alueella. Samalla hän siirsi osan kuvernöörille kuuluvista valtaoikeuksista edustajalleen.

Venäjän hallintojärjestelmä on kolmiportainen. Ylintä tasoa edustavat federaation hallintorakenteet. Toisella tasolla on 89 ns. federaation subjektia, joiden asema ei kuitenkaan ole tasavertainen. Federaation subjekteihin kuuluu 21 tasavaltaa, 50 lääniä (oblast), 6 maakuntaa (krai), 10 autonomista piirikuntaa (okrug) ja kaksi kaupunkia. Kolmannen tason muodostaa paikallishallinto, jonka uudistus Venäjällä on vasta alkamassa. Toukokuun lopulla Jeltsin hyväksyi asetuksen paikallisen itsehallinnon neuvoston perustamisesta edistämään talousuudistuksen etenemistä paikallistasolla. Jeltsin itse johtaa neuvostoa.

*****
Gazprom maksoi verorästinsä valtiolle. Kaasuyhtiö Gazprom oli velkaa valtiolle maksamattomia veroja 15 000 mrd. ruplaa eli noin 2.6 mrd. dollaria. Verorästien eräpäivä oli 10.6, mutta Gazpromin pääjohtaja Rem **Vjahirev** sai ensimmäiseltä varapääministeriltä Anatoli **Tshubaisilta** 10 päivää lykkäystä velan maksuun. Gazprom on kuitenkin edelleen velkaa erälle muille liittovaltion elimille kuten esimerkiksi eläkerahastolle.

Gazprom on viime viikkoina yrittänyt hankkia ulkomaista rahoitusta voidakseen maksaa velkojilleen. Kaasuyhtiö ilmoitti 16.6, että se on antanut Credit Lyonnaisin ja Dresdner Kleinwort Bensonin tehtäväksi järjestää 3 - 4 mrd. dollarin lainan. Goldman Sachs ja ABN Amron piti puolestaan järjestää viime viikolla miljardin dollarin laina Gazpromille, mutta teknisten ongelmien takia lainaa jouduttiin lykkäämään.

*****
Venäjän keskuspankki laski jälleenrahoituskorkoa. Jälleenrahoituskorkoa laskettiin maanantaista 16.6. lähtien 24 prosenttiin. Tätä ennen korko oli 36 %. Keskuspankki ei tarjoa pankeille rahoitusta jälleenrahoituskorolla, mutta sitä käytetään Venäjällä viitekorkona. Lisäksi sijoitustodistusten korot eivät käytännössä juurikaan nouse sen yli. Sijoitustodistusten korkojen lasku tarjosi mahdollisuuden jälleenrahoituskoron muuttamiseen. Tämän viikon alussa sijoitustodistusten korot olivat noin 20 %.

***** **Venäläisten edustusta ulkomaalaisomisteisissa pankeissa pyritään lujittamaan säädöksellä.** Venäjän keskuspankin antaman säädöksen mukaan Venäjällä toimivien pankkien, joissa on ulkomaista omistusta, on toimeenpanevaa elintä nimittäessään huolehdittava siitä, että vähintään puolet sen jäsenistä on Venäjän kansalaisia. Lisäksi pankin työntekijöistä vähintään 75 % on oltava Venäjän kansalaisia. Säädös astui voimaan tämän vuoden toukokuussa ja jo toimiville ulkomaalaisomisteisille pankeille on annettu aikaa 31.12.1997 saakka määräysten toteuttamiseen.

***** **Viron hallitus aikoo jatkaa liberaalia talouspolitiikkaa IMF:n tuella.** Hallituksen tätä ja ensi vuotta koskevan ohjelman pääasiallisina tavoitteina on pitää vuotuinen talouskasvu viiden prosentin tasolla ja inflaatio 10 - 12 prosentissa. Pääministeri **Siimann** piti maan viimeaikaista talouskehitystä jopa yllättävän myönteisenä katsoen mahdollisuuksien viiden prosentin kasvun saavuttamiseen olevan hyvät. Hallituksen finanssipolitiikan tavoitteena pysyy tasapainotettu budjetti, ja ohjelman mukaan nykyinen valuuttakomitea (currency board) pidetään rahajärjestelmän perustana edelleenkin.

Osana ohjelmaansa Viron hallitus aikoo uudistaa Kansainvälisen valuuttarahaston kanssa tehdyt sopimukset maan talouspolitiikasta. IMF:n edustajien mukaan he tulevat pitämään ennen elokuuksi suunniteltuja varsinaisia neuvotteluja virolaisten kanssa epävirallisen tapaamisen, jossa tullaan sopimaan tulevan sopimuksen sisällöstä tarkemmin. IMF:n mukaan neuvotteluissa käsitellään kaikkia Viron makrotalouden osa-alueita. Erityisesti IMF on kiinnostunut yksityistämisen jatkamisesta maassa, vaikka onkin varsin tyytyväinen yksityistämisen nykyvauhtiin. Huolta IMF näkee lähinnä Viron ulkomaankaupan kasvavassa alijäämässä ja toivookin Viron hallituksen puuttuvan siihen.

***** **Liettuan keskuspankki antoi uudet määräykset pankkien vakavaraisuudesta ja maksuvalmiudesta.** Heinäkuun 1. päivästä alkaen keskuspankilla on oikeus sulkea ne pankit, jotka eivät täytä uusia vaatimuksia, joiden mukaan pankkien riskipainotetun vakavaraisuusasteen tulee olla 5 prosenttia heinäkuun alussa ja 10 prosenttia ensi vuodenvaihteessa. Lisäksi pankkien on pystyttävä täyttämään kaikkien velkojensa vaateet viidessä pankkipäivässä. Keskuspankin johtokunnan puheenjohtajan Reinoldijus **Sarkinasin** mukaan toukokuun lopussa uusia pääomavaatimuksia ei täyttänyt kolme pankkia: Agriculture Bank, State Commercial Bank ja Litimpeks Bank. Näiden ohella Taurus Bank ei kyennyt täyttämään maksuvalmiusmääräystä.

***** **Amsterdamin huippukokouksessa 16.-17. kesäkuuta uusittiin Euroopan unionin toimintarakenteita.** Vuoden 1996 maaliskuussa alkaneen HVK:n (Hallitusten Väli- sen Konferenssin) päätöskokouksessa sovittiin unionin perustamissopimukseen (Maastrichtin sopimus) tehtävistä lisäyksistä ja muutoksista, jotka mahdollistavat unionin toiminnan tehokkuuden ja joustavuuden tulevaisuudessa. Suurimpia haasteita luovat erityisesti Euroopan Rahaliiton (EMU) toteuttaminen vuoden 1999 alusta lähtien sekä unionin itälaajentuminen. Tällä hetkellä EU:n komissio viimeistelee ns. maaraportteja, jotka sisältävät mielipiteen kunkin kandidaattimaan jäsenyysvalmiuksista sekä vaadittavista toimenpiteistä jäsenyyden saavuttamiseksi. Varsinaiset jäsenyysneuvotteolot voidaan aloittaa aikaisintaan kuuden kuukauden kuluttua HVK:n päättymisestä.

Uutisaineisto on toimitettu eri lähteistä saadun informaation perusteella.

Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

Suomen Pankki / Idäntalouksien yksikkö

Puh 09 - 1831 / fax 09-183 2294 / <http://www.bof.fi/env/fin/it/itfi.stm>

IDÄNTALOUKSIEN VIIKKO 26

*****
Venäjän hallituksen ja duuman väliset suhteet kiristyvät. Venäjän 1. varapääministeri Anatoli **Tshubais** arvosteli parlamentin alahuonetta duumaa yhteistyökyvyttömyydestä tiistaina 24.6. Huolimatta siitä, että duuma hyväksyi kiistellyn verolakikokoelman 1. käsittelyssä viime viikolla, se hylkäsi hallituksen esittämät viidenneksen (19 mrd. dollarin) budjettileikkaukset maanantaina ja lähes kaikki sosiaaliturvaleikkaukset tiistaina. Venäjän hallituksen mukaan menoleikkausten hyväksyminen merkitsee itse asiassa vain vallitsevan tilanteen tunnustamista - kun rahaa ei ole, sitä ei voida käyttää. Hallituksen on joka tapauksessa saatava valtion menoja supistetuksi vaikkapa presidentin asetusten kautta.

Ensimmäisen käsittelyn läpäisseen verolakikokoelman hyväksymistä edelsivät huhut, joiden mukaan presidentti **Jeltsin** olisi uhannut hajottaa duuman ja määrätä järjestettäväksi uudet vaalit, mikäli duuma ei hyväksy hallituksen esityksiä. Verolaki vaatii voimaan tullakseen vielä kaksi duuman käsittelyä ja yhden parlamentin ylähuoneen käsittelyn. Duuman seuraavaan 1.11. määrättyyn käsittelyyn on ennakkotietojen mukaan odotettavissa huomattava määrä muutosehdotuksia eikä verolakikokoelman etenemisen duumassa uskota sujuvan ongelmitta. Uuden lakikokoelman tarkoituksena on vähentää verotaakkaa ja selkeyttää verojärjestelmää.

*****
Jeltsin sai tukea politiikalleen G7-mailta. Viikonvaihteessa Denverissä pidetty G7-maiden ja Venäjän huippukokous edisti Venäjän tavoitteita päästä mukaan markkinatalousmaiden tärkeimpiin talousjärjestöihin. Venäjä ja velkojamaiden Pariisin klubi pääsivät ennen Denverin kokouksen alkua periaatteelliseen sopimukseen Venäjän liittymisestä klubiin. Pariisin klubin mukaan Venäjän liittyminen edellyttää vielä koko ryhmän muodollista hyväksyntää. Venäjä toivoo Pariisin klubin jäsenyyden ansiosta saavansa takaisin edes osan Neuvostoliiton kehitykselle myöntämistä lainoista, jotka Venäjä Neuvostoliiton hajoamisen jälkeen peri. G7-maat ilmaisivat myös tukensa Venäjän pyrkimykselle liittyä Maailman kauppajärjestöön (WTO) ja OECD:hen.

Presidentti **Jeltsin** osallistui Denverissä kaikkiin tapaamisiin lukuun ottamatta tilaisuutta, jossa G7-maiden johtajat keskustelivat talousasioista. Vaikka Denverin kokous vahvisti Venäjän asemaa maailman johtavien teollisuusmaiden joukossa, G7-maat eivät ole valmiita ottamaan Venäjää mukaan keskustellessaan kansainväliseen rahoitukseen ja makrotalouteen liittyvistä kysymyksistä.

*****
Venäjä alentaa energiatariffeja. Presidentti **Jeltsin** antoi 19.6 asetuksen, jonka mukaan kaasuyhtiö Gazprom voi antaa kotimaisille yrityksille alennusta toimittamastaan maakaasusta jopa 40%. Alennuksen saamisen ehtona on, että yritys maksaa aikaisemmat velkansa Gazpromille viimeistään vuoden 1997 loppuun mennessä. Lisäksi yritysten on hoidettava maksunsa tästä lähtien ennakkoon käteisellä. Asetuksen tarkoituksena on vähentää teollisuussektorin velkoja Gazpromille. Gazpromin mukaan sen asiakkaat eivät pysty tällä hetkellä maksamaan kaasutoimituksista, mikä puolestaan on johtanut siihen, että Gazprom ei ole voinut maksaa ajoissa velkojaan valtiolle. Kaasun hinnan alennuksen vaikutus voi kuitenkin jäädä odotettua pienemmäksi, koska monilla yrityksillä ei ole varaa maksaa vanhoja velkojaan tämän vuoden loppuun mennessä. Venäläisyriyten arvioidaan olevan velkaa Gazpromille yhteensä noin 10 mrd. dollaria.

Ensimmäinen varapääministeri Boris **Nemtsov** puolestaan ilmoitti 23.6, että kotimainen teollisuus saa alennusta myös sähkön hinnasta heinäkuusta alkaen. Alennus on korkeintaan 30% ja sen voi saada yritys, joka on maksanut energiatoimituksista ajallaan.

*****
Duuma päätti Venäjän ulkomaisesta lainanotosta. Duuma hyväksyi maanantaina 23.6. valtion ulkomaisen lainanoton ohjelman. Venäjä aikoo lainata tämän vuoden aikana ulkomailta 9.8 mrd. dollaria. Kansainväliseltä valuuttarahastolta ja Maailmanpankilta Venäjä aikoo lainata noin 4.5 miljardia dollaria. Ulkomaille liikkeeseen lasketuilla joukkovelkakirjalainoilla Venäjä pyrki saamaan sijoittajilta 3.4 miljardia dollaria.

Venäjä laski 19.6. liikkeeseen kolmannen eurobondinsa. Lainasumma oli 2 mrd. dollaria, ja laina-aika kymmenen vuotta. Aiemmissa Venäjän eurobondeissa laina-ajat ovat olleet lyhyempiä.

Venäjä joutuu maksamaan lainastaan korkoa 10.4 %.

***** **Venäjän osakemarkkinat ylös, korot alhaalla.** Venäjän osakemarkkinat ovat nousseet voimakkaasti kuluvan vuoden ensimmäisellä puoliskolla. Keskiviikkona 25.6. kahdenkymmenenviiden vaihdetuimman osakkeen hintakehitystä mittaava RTS-indeksi nousi kaikkien aikojen huippuarvoonsa. Vuoden alusta RTS-indeksi on noussut noin 115 %. Välittäjien mukaan osakkeiden hinnat ovat nousseet erityisesti ulkomaisten sijoittajien kiinnostuksen takia.

Myös laskeneet korot ovat auttaneet osakkeiden nousua. Keskiviikkona 25.6. pidetyissä sijoitustodistusten huutokaupoissa vuoden koroksi tuli 20 % ja neljän kuukauden koroksi 19 %. Vuoden alussa vastaavat korot olivat noin 40 %. Yhteensä Venäjä lainasi keskiviikkona markkinoilta 10300 miljardia ruplaa eli noin 1.8 miljardia dollaria.

***** **Talletussuojaa parannetaan Liettuassa.** Parlamentti päätti tiistaisessa istunnossaan talletussuojalakiin tehtävistä lisäyksistä. Ensi vuoden alusta lähtien talletuksille maksettavan korvauksen yläraja nousee nykyisestä 5000 litistä 25 000 litiin (4 LTL = 1 USD). Vuoden 1999 alussa korvaus nousee edelleen 45 000 ja vuonna 2000 65 000 litiin. Lisäksi ensi vuoden alusta lähtien talletussuoja kattaa aikaisempien liti- ja dollarimääräisten talletusten lisäksi kaikkien EU-maiden valuutoissa tehdyt talletukset. Liettuan pankkisektorilla on tehty lukuisia uudistustoimia sitten vuoden 1995 pankkikriisin. Viimeaikoina erityisesti pankkien valvontaa on tiukennettu ja pääomavaatimuksia korotettu.

Uutisaineisto on toimitettu eri lähteistä saadun informaation perusteella.

Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

Suomen Pankki / Idäntalouksien yksikkö

Puh 09 - 1831 / fax 09-183 2294 / <http://www.bof.fi/env/fin/it/itfi.stm>

IDÄNTALOUKSIEN VIIKKO 27

- ***** **Venäjän BKT kasvoi vuoden ensimmäisellä puoliskolla?** Pääministeri Viktor Tshernomyrdin mukaan Venäjän bruttokansantuote kasvoi vuoden ensimmäisellä puoliskolla prosenttien viime vuoden vastaavasta ajasta. Hän ei kuitenkaan kertonut mihin laskelmiin tämä ilmoitus perustuu. Venäjän tilastokomitean mukaan BKT supistui 0.2 % tämän vuoden viiden ensimmäisen kuukauden aikana. Epävarmuutta Venäjän BKT-luvuista lisää se, että harmaan talouden osuutta bruttokansantuotteesta ei ole välttämättä käsitelty johdonmukaisesti vuosien 1996 ja 1997 kohdalla, ja tämä nostaa arviota vuoden 1997 kasvuluvuista.
- ***** **Venäjän tilastokomitea nosti arviotaan vuoden 1996 BKT:sta.** Tilastokomitean arvion mukaan Venäjän bruttokansantuote supistui 1996 viisi prosenttia aiemmin ilmoitetun kuuden prosentin sijasta. Uudet tilastot ovat hieman lähempänä Kansainvälisen valuuttarahaston (IMF) arviota Venäjän viime vuoden BKT:n muutoksesta, joka on -2.8 %. IMF:n mukaan vuonna 1996 laajentunut veronkierto pienensi Venäjän virallista arviota BKT:sta tuntuvasti
- ***** **Venäjän hallitus maksoi eläkerästit.** Ensimmäinen varapääministeri Anatoli Tshubais ilmoitti 26.6, että hallitus on maksanut velkansa eläkerahastolle. Eläkeläisten saatavat olivat suurimmillaan helmikuussa, jolloin niiden määrä kohosi 17 500 mrd. ruplaan eli noin 3 mrd. dollariin. Venäjän valtiovarainministeriön mukaan rahat eläkkeiden maksuun on saatu kesäkuussa liikkeelle lasketusta eurobondista, kotimaisista joukkovelkakirjalainoista ja kaasuyhtiö Gazpromin maksamista verorästeistä. Presidentti Jeltsin määräsi aikaisemmin tänä vuonna hallituksen maksamaan eläkerästit 1.7 mennessä ja huolehtimaan siitä, että eläkkeet maksetaan tulevaisuudessa ajallaan. Heinäkuun alussa Jeltsin lisäksi määräsi, että hallituksen on maksettava armeijan henkilöstön palkkasaatavat 2 kuukauden kuluessa ja muiden julkisen sektorin työntekijöiden palkkarästit 3 kuukauden kuluessa.
- ***** **Inflaatio jatkaa laskuaan Venäjällä.** Kuluttajahinnat nousivat kesäkuusta 1996 tämän vuoden kesäkuuhun 14.3 %. Tämä oli alhaisin vuosi-inflaatio Venäjällä talousuudistusten alkamisen jälkeen. Vielä tämän vuoden alussa inflaatio oli noin 20 %.
- ***** **Korot vakaat Venäjällä.** Keskiviikkona 2.7. pidetyssä sijoitustodistusten huutokaupassa vuoden koroksi tuli 20 % eli sama kuin viikko sitten. Venäjä huutokauppasi myös kahden vuoden joukkovelkakirjalainoja, joiden koroksi tuli 19 %. Yhteensä Venäjä lainasi markkinoilta 7870 miljardia ruplaa eli noin 1.4 miljardia dollaria.
- Ruplan kurssi on ollut hieman aiempaa epävakampi kesäkuun alusta lähtien. Viime päivinä rupla on taas heikentynyt hieman, ja keskiviikkona dollarin ruplakurssi oli MICEX:ssä (Moscow Interbank Currency Exchange) 5785.
- ***** **Pietari järjestelee eurobond-lainalla velkojaan uudelleen.** Pietarin kaupunki laski kesäkuussa toisena venäläisenä kaupunkina Moskovan jälkeen liikkeelle velkapapereita kansainvälisillä markkinoilla. Velkapapereilla Pietari lainasi 300 miljoonaa dollaria. Viiden vuoden pituisen lainan korko on 9.5 % eli sama kuin Moskovan toukokuuisessa kolmen vuoden pituisessa 500 miljoonan dollarin lainassa. Pietarin lainaamista varoista kaksi kolmasosaa kaupunki käytti maksaakseen takaisin venäläisiltä pankeilta saamansa luotot, joiden korko on ollut keskimäärin 23 %. Lopuilla varoilla aiotaan kuolettaa osa velkapapereista, joita Pietari on laskenut liikkeelle kotimaassa 30-40 % korolla. Pietarin ei odoteta laskevan liikkeelle uusia velkapapereita kansainvälisillä markkinoilla tämän vuoden aikana.
- ***** **Suomen Pankki lisäsi Viron kruunun valuuttaindeksiin.** Valuuttaindeksi kuvaa Suomen markan ulkoisen arvon kehitystä suhteessa tärkeimpiin kauppakumppaneihin. Kunkin valuutan paino määräytyy sen mukaan, miten suuri osuus kyseisellä maalla on Suomen ulkomaankaupassa.

Kruunun indeksipaino on 2.6 %.

***** **Baltian maiden ulkomaankauppa edelleen alijäämäistä.** Virossa tämän vuoden viiden ensimmäisen kuukauden kauppataase oli 533 miljoonaa dollaria alijäämäinen. Viron merkittävimpiä kauppakumppaneita olivat Suomi, Venäjä, Ruotsi ja Saksa. Vuonna 1996 kauppataaseen alijäämä toukokuun lopussa oli 357 miljoonaa dollaria. Latviassa kauppataase oli tammi-huhtikuussa 279 miljoonaa dollaria alijäämäinen, mikä on lähes sama kuin vuosi sitten (274). Latvia kävi eniten kauppaa Venäjän, Iso-Britannian ja Saksan kanssa. Liettuassa vuoden ensimmäisen neljänneksen kauppataase oli 384 miljoonaa dollaria alijäämäinen. Liettuan tärkeimpiä kauppakumppaneita olivat Venäjä, Saksa, Latvia sekä Valko-Venäjä. Vuoden 1996 ensimmäisellä neljänneksellä alijäämä oli 218 miljoonaa dollaria.

***** **Yksityistäminen etenee Virossa.** Valtion omistaman Eesti Energian sekä amerikkalaisomisteisen NRG Energy:n laatima suunnitelma yhteisyrityksen perustamisesta esiteltiin talousministeri Jaak Leimanille viime maanantaina. Suunnitelman mukaan Viron tärkeimpiä voimaloita hoitamaan perustettavaan yritykseen AS Narva Elektriijaamadiin tulisivat osakkaiksi molemmat sopimuspuolet niin, että olemassa olevat Narvan seudun kaksi voimalaa omistava Eesti Energia siirtää ne uudelle yhtiölle ja amerikkalainen osapuoli sijoittaa alkuvaiheessa rahana 930 miljoonaa Viron kruunua uuden yrityksen osakepääomaan. Hankkeen virolainen osapuoli saisi osakkeista 51 prosenttia ja amerikkalainen 49 prosenttia. Osana hanketta yritykset ovat laatineet liiketoimintasuunnitelman, jonka mukaan vuoteen 2005 mennessä investoidaan noin kuusi miljardia kruunua uusiin laitteisiin ja parannuksiin kahdessa voimalassa.

Vuoteen 2001 asti ulko- ja kotimaan kaukopuhelumonopolia hallussaan pitävän Eesti Telekomin osakkeista valtio aikoo myydä ensi vuoden aikana n. 30 prosenttia jossakin kansainvälisessä pörssissä listattuaan yhtiön ensin Tallinnan arvopaperipörssissä. Eesti Telekomille kuuluvat hakupalvelu-, puhelinluettelo- ja tietoverkkoyritykset valtio suunnittelee myyvänsä kokonaan kuluvan vuoden aikana. Eesti Telekom yhdessä sen omistamien Eesti Telefonin ja Eesti Mobiiltelefonin kanssa kuuluvat ns. strategisten yritysten listalle, joiden enemmistöstä luopuminen edellyttää parlamentin hyväksyntää. Viron liikenneministeriön edustajien mukaan valtio tulee säilyttämään niissä enemmistön myös tulevaisuudessa.

Edellisten lisäksi Viron yksityistämisvirasto on julistanut tarjouskilpailun Eesti Gaasin, Hotell Olumpian ja metallialan yritys Esmetan vähemmistöosuuksista. Tämä tarjouskilpailu päättyy heinäkuun 18. päivänä, jonka jälkeen kyseiset osakkeet myydään.

IDÄNTALOUKSIEN VIIKKO 28

*****
Presidentti Jeltsin lykkäsi palkkarästien maksua. Jeltsin allekirjoitti tiistaina asetuksen, jonka mukaan armeijan henkilöstön palkkarästit on maksettava kahden kuukauden kuluessa ja muun julkisen sektorin henkilöstön palkkarästit vuoden 1998 alkuun mennessä. Jeltsin joutui perääntymään viimeviikkoisesta määräyksestään, jonka mukaan armeijan henkilöstön palkkarästit tulisi maksaa kahden ja muun julkisen sektorin henkilöstön palkkarästit kolmen kuukauden kuluessa. Ensimmäisten varapääministerien Boris Nemtsovin ja Anatoli Tshubaisin mielestä tämä aikataulu oli epärealistinen. Tshubaisin mukaan pelkästään armeijan palkkasaatavat ovat noin 860 milj. USD.

*****
Venäjän kansallinen energiayhtiö EES aikoo laskea liikkeelle 1.25 miljardin dollarin arvosta vaihtovelkakirjoja kansainvälisille markkinoille. EES:n pääjohtaja Boris Brevnov ilmoitti heinäkuun alussa, että yhtiö aloittaa syksyllä vaihtovelkakirjaohjelman, jolla valtio luopuu 2.7 prosentista EES:n osakkeista. Valtio aikoo kuitenkin pitää omistuksensa vähän yli 50 prosentissa. Vaihtovelkakirjaohjelma liittyy yritykseen uudistaa sähkösektoria, jota EES hallitsee. EES:n osuus Venäjän sähköntuotannosta ja -jakelusta on noin 85 %. Viime vuonna se oli tuloilla mitattuna Venäjän suurin yritys ja sillä oli 1.2 miljoonaa työntekijää. Yhtiö aikoo aloittaa tänä kesänä myös American Depositary Receipt -ohjelman, jotta sen osakkeilla voitaisiin käydä kauppaa ulkomailla.

*****
Julkisten palveluiden hinnat nousivat Venäjällä runsaat 20 prosenttia alkuvuonna. Venäjän tilastokomitean mukaan kuluvan vuoden kuuden ensimmäisen kuukauden aikana julkisten palveluiden hinnat kohosivat 20,5 prosenttia. Samaan aikaan kaikkien palveluiden hinnat nousivat 13,7 prosenttia inflaation ollessa 8,6 prosenttia. Suurimmat hinnankorotukset kohdistuivat tilastokomitean ilmoituksen mukaan kaasuun (57,4 %), kunnallisten vuokra-asuntojen vuokriin (23,5 %) sekä sähköön (19,1 %).

*****
Venäjän osakemarkkinoilla korjausliikettä alaspäin korkotason pysyessä alhaalla. Viime maanantain ennätysluvuista (507,75) Venäjän RTS-indeksi laski tiistai-iltapäivään mennessä kolme prosenttia lukuun 489,92. Keskiviikkona indeksi palautui kuitenkin lähes maanantain tasolle (503,37), joten sijoittajien pelkäämä laskusuunta ei alkanut ainakaan vielä. Vuoden alusta lukien RTS-indeksi on noussut 151 prosenttia. Erityisesti viimeisen kuukauden aikana Venäläisten osakkeiden hinnat ovat olleet nousussa ulkomaisten sijoittajien ostaessa suuria määriä osakkeita. Alkuviikon laskun katsotaan johtuneen juuri voittojen kotiuttamisesta.

Keskiviikon sijoitustodistushuutokaupassa keskimääräiseksi korkotasoksi muodostui 22,6 prosenttia toukokuussa 1999 erääntyville sijoitustodistuksille ja 19,5 prosenttia kesäkuussa 2000 erääntyville todistuksille. Uutta rahaa Venäjän valtio keräsi markkinoilta yhteensä 3,6 triljoonaa ruplaa. Korot ovat laskeneet toukokuun noin 30 prosentista, ja markkinat odottavat laskun jatkuvan edelleen.

*****
Venäjä ja Kiina solmivat 7 mrd. dollarin arvoisen periaatesopimuksen kaasutoimituksista. Venäjän pääministerin Viktor Tshernomyrdinin viimeviikkoisella Kiinan-vierailulla allekirjoitetun sopimuksen mukaan Venäjä toimittaa Kiinaan 25 mrd. kuutiometriä maakaasua vuodessa. Tavoitteena on rakentaa kaasuputki Irkutskista Kiinan rannikolle. Venäjä ja Kiina sopivat myös sähkön toimittamisesta koillis-Kiinaan. Sähkönsopimuksen arvo on 1.5 mrd. dollaria.

Maiden pyrkimyksenä on keskinäisen kaupan kasvattaminen 20 mrd. dollariin vuoteen 2000 mennessä. Viime vuonna Venäjän ja Kiinan välisen kaupan arvo oli vain 6.8 mrd. dollaria. Venäjä oli vasta kahdeksannella tilalla Kiinan kauppakumppaneiden joukossa. Kiinan vienti Venäjälle oli 1.7 mrd. dollaria ja tuonti Venäjältä puolestaan oli 5.1 mrd. dollaria.

- ***** **Baltian maiden kesäkuun inflaatio maltillinen.** Virossa kuluttajahinnat nousivat 0.7 %, Latviassa ja Liettuassa 0.2 %.
- ***** **Liettuassa aloitettu presidentinvaalivalmistelut.** Parlamentin heinäkuun alussa tehdyn päätöksen mukaan presidentinvaalit järjestetään 21. joulukuuta. Toistaiseksi ehdokkuudestaan ovat ilmoittaneet parlamentin puhemies oikeistoa edustava Vytautas **Landsbergis**, keskustan Valdas **Adamkus**, entinen yleinen syyttäjä ja liberaali Arturas **Paulauskas**, antropologian professori ja liikemies Liucija **Baskauskaitė** sekä katolisen radioaseman entinen johtaja Vaidotas **Zukas**. Liettuan nykyinen presidentti Algirdas **Brazaukas** ei toistaiseksi ole ilmoittanut asettuvansa ehdokkaaksi.
- ***** **Euroopan unioni suunnittelee aloittavansa jäsenyysneuvottelut viiden itä-Euroopan maan kanssa.** Puolan, Unkarin ja Tsekin tasavallan lisäksi myös Viro ja Slovenia saattavat olla mukana unionin itälaajentumisen ensimmäisessä vaiheessa. EU:n komission maaraportit kunkin maan jäsenyysvalmiuksista julkistetaan 16. heinäkuuta. Lopullinen päätös ensimmäiseen vaiheeseen osallistuvista maista on määrä tehdä Luxemburgin huippukokouksessa joulukuussa. Jäsenyysneuvottelujen arvioidaan kestävä ainakin kolme vuotta. Keski- ja itä-Euroopan maista EU:n jäsenyyttä ovat hakeneet myös Latvia, Lettua, Bulgaria, Slovakia ja Romania.
- ***** **NATO päätti jäsenyysneuvottelujen aloittamisesta Puolan, Unkarin ja Tsekin tasavallan kanssa.** Asiasta tehtiin virallinen päätös Madridin kokouksessa 8. heinäkuuta. Jäsenyyden on suunniteltu astuvan voimaan huhtikuussa 1999. NATO:n pääsihteerin Javier **Solan** mukaan NATO on myös jatkossa valmis vastaanottamaan uusia jäseniä ja esimerkiksi Slovenia, Romania ja Baltian maat ovat potentiaalisia kandidaatteja seuraavalla laajennuskierroksella. Baltian maiden tilannetta on hankaloittanut mm. se, että Venäjä on toistuvasti ilmoittanut vastustavansa jyrkästi niiden NATO-jäsenyyttä.

IDÄNTALOUKSIEN VIIKKO 29

***** **Venäjän BKT supistui ensimmäisellä vuosipuoliskolla.** Venäjän tilastokomitean mukaan bruttokansantuote supistui vuoden kuuden ensimmäisen kuukauden aikana 0.2 % verrattuna viime vuoden samaan ajanjaksoon. Toisella neljänneksellä BKT:n muutos oli -0.6 % vuoden takaiseen ajanjaksoon verrattuna (ensimmäisellä neljänneksellä 0.3 %) ja kesäkuussa BKT pysyi ennallaan (toukokuussa -0.4%).

Teollisuustuotanto on tilastojen mukaan kehittynyt suotuisammin kuin koko BKT. Kesäkuussa teollisuustuotannon vuosimuutos oli 2 % (toukokuussa 0.2 %). Huhti-kesäkuussa teollisuustuotanto oli 1.2 % korkeammalla kuin vuotta aiemmin samalla ajanjaksolla. Kausitasoitettu teollisuustuotanto oli näiden kolmen kuukauden aikana vuositasolle muutettuna lähes 5 % suurempi kuin edellisellä kolmen kuukauden jaksolla.

***** **Ulkomaiset investoinnit Venäjälle kasvoivat alkuvuonna.** Vuoden 1997 ensimmäisellä neljänneksellä ulkomaiset investoinnit Venäjälle olivat 2.2 mrd. dollaria, joka on 2.5 kertaa enemmän kuin vastaavana ajankohtana viime vuonna. Eniten investoitiin rahoitussektorille, kun taas alueittain jaoteltuna Moskovan osuus investoinneista on ylivoimaisesti suurin (86.5 %).

Venäjän kauppataseen ylijäämä puolestaan kasvoi tammi-toukokuussa 11 mrd. dollariin. Vuonna 1996 vastaavana ajankohtana ylijäämä oli 6.8 mrd. dollaria. Venäjän työttömyysaste laski ensimmäisen kerran kuuteen kuukauteen ja on Venäjän tilastokomitean mukaan nyt 9.5 %. Työttömänä on tällä hetkellä 6.9 miljoonaa henkilöä. Toukokuussa työttömyysaste oli 9.6 %.

***** **Korot lähes ennallaan Venäjällä.** Keskiviikkona 16.7. pidetyssä sijoitustodistusten huutokaupassa vuoden koroksi tuli 19 %. Kahden vuoden joukkovelkakirjalainan koroksi tuli 24 %. Sijoitustodistusten korot ovat pysyneet nykyisellä tasollaan jo yli kuukauden. Yhteensä Venäjä lainasi markkinoilta keskiviikkona 7140 miljardia ruplaa eli noin 1.2 miljardia dollaria.

Venäjän keskuspankki laski heinäkuun 15. päivästä lähtien ulkomaalaisten sijoittajien sijoitustodistuksista saamaa dollarituottoa 9 prosenttiin. Kun ulkomaalainen sijoittaja ostaa venäläisiä sijoitustodistuksia, on hänen samalla tehtävä valuuttatermiinikauppa ruplien myymisestä keskuspankin määräämään kurssiin. Keskuspankin termiinikurssi on tällä hetkellä sellainen, että vuotuinen tuotto dollareissa on 11 %. Keskuspankki on sitoutunut poistamaan kaikki rajoitukset ulkomaalaisten sijoituksilta valtion sijoitustodistuksiin tämän vuoden loppuun mennessä.

***** **Euroopan unionin komissio esittää jäsenyysneuvottelujen aloittamista kuuden maan kanssa.** Komissio teki virallisen ehdotuksen Strasbourgissa keskiviikkona 16. heinäkuuta. Ehdotuksen mukaan unionin itälaajentumisen ensimmäisessä vaiheessa olisivat mukana Kypros sekä Keski- ja Itä-Euroopan maista Puola, Unkari, Tsekin tasavalta, Viro ja Slovenia. Komission ehdotus on luonteeltaan suositus. Lopullinen päätös ensimmäiseen vaiheeseen osallistuvista maista on määrä tehdä Luxemburgin huippukokouksessa joulukuussa. Kuuden maan ehdokaslista on osa ns. uudistuspakettia, "Agenda 2000", joka sisältää maalausunnot hakijamaiden jäsenyysvalmiuksista, ehdotukset maatalouden ja aluepolitiikan uudistamisesta sekä vuosituhannen alun budjetin. Ennen laajentumista unioni joutunee lisäksi tehostamaan äänestyskäytäntöään. Tällä hetkellä monista asioista päätetään yksimielisesti, mikä on hidastanut päätöksentekoa. Muutos merkitsisi näin ollen sitä, että yhä suurempi osa päätöksistä tehtäisiin jatkossa enemmistöperiaatteella.

EU:n viime vuonna tekemän mielipidekyselyn mukaan enemmistö EU-maiden kansalaisista kannattaisi Puolan, Tsekin tasavallan ja Unkarin jäsenyyttä, kun taas Viron ja Slovenian kohdalla vastustajia on enemmän kuin kannattajia. Joidenkin laskelmien mukaan KIE-maiden BKT per asukas on tällä hetkellä keskimäärin vain noin 25 % EU:n vastaavasta arvosta. Itälaajentumisen seurauksena unionin BKT:n on arvioitu nousevan noin 5 % väkiluvun noustessa 500 miljoonaan (tällä hetkellä 370 milj.).

***** **Viro valmis EU-jäseneksi viiden vuoden kuluttua?** EU-komission 16. heinäkuuta julkistaman

maalausannon (avis) mukaan Viro saavuttaa jäsenyyskelpoisuuden keskipitkällä aikavälillä. Komission mukaan Viro on onnistunut uudistus- sekä rahapolitiikassaan. Jatkossa Viron tulisi keskittyä erityisesti kilpailukyvyn parantamiseen. Kasvavaa kauppataseen vajetta komissio pitää Viron talouden suurimpana uhkana.

*****

Virolaiset pankit ovat suurimpia Baltiassa. Toukokuun lopussa varojen kokonaisuudella mitattuna Baltian kolme suurinta pankkia oli virolaisia. Suurin pankeista oli edelleen virolainen Hansapank, jonka varojen osuus kaikkien Baltian maiden pankkien yhteenlasketuista varoista oli 8,3 prosenttia. Baltian maissa toukokuun lopussa toimineen 57 pankin kokonaisvaroista virolaisten pankkien osuus oli 36,7 prosenttia, latvialaisten 36,4 ja liettualaisten 26,9. Viiden suurimman pankin tiedot löytyvät allaolevasta taulukosta, summat on ilmoitettu miljoonina Viron kruunuina.

Sija	Pankki	Varat	Osuus kaikista, %
1.	Hansapank	7 048,4	8,3
2.	Eesti Hoiupank	6 219,6	7,4
3.	Uhispank (Viro)	6 122,3	7,2
4.	Lithuanian Savings Bank	4 822,5	5,7
5.	Parekss-Banka (Latvia)	4 796,4	5,7

*****

Virossa Baltian korkein inflaatio. Kesäkuussa kuluttajahinnat nousivat Virossa viime vuoden kesäkuusta 10.8 %, kun Latviassa ja Liettuaassa inflaatio oli vain 7.5 %. Virossa eniten nousivat hallinnollisesti määrättyt hinnat, 14.3 %. Latviassa ja Liettuaassa eniten nousivat palveluiden hinnat.

*****

Idäntalouksien katsauksia 6/97 ilmestynyt. Suomen Pankin Idäntalouksien yksikön uusin katsaus sisältää seuraavat artikkelit: Towards European Union Eastern Enlargement - Progress and Problems in Pre-Accession, Theory of Economic Reform and the Case of Poland ja Dollarization and Monetary Policy in Russia.

Uutisaineisto on toimitettu eri lähteistä saadun informaation perusteella.

Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

Suomen Pankki / Idäntalouksien yksikkö

Puh 09 - 1831 / fax 09-183 2294 / <http://www.bof.fi/env/fin/it/itfi.stm>

IDÄNTALOUKSIEN VIIKKO 30

*****
Euroopan unionin ja Venäjän suhteet esillä Brysselissä. Perjantaina 18. heinäkuuta komission puheenjohtajan **Santerin** ja pääministeri **Tshernomyrdinin** johdolla käydyissä keskusteluissa päähuomio oli EU:n ja Venäjän välisissä talouteen liittyvissä kysymyksissä. EU otti esille jäsenvaltioiden Venäjän markkinoilla kohtaamat kaupan esteet, jotka liittyvät mm. sertifiointiin, lainsäädännön vakiintumattomuuteen ja uusiin ruokatarvikkeiden etikettivaatimuksiin. EU kritisoi myös Venäjän Siperian ylilentoihin soveltamia korkeita veroja. Venäjän valtuuskunta puolestaan kritisoi sitä, että EU:n lainsäädäntö ei luokittele Venäjää vielä markkinataloudeksi. Venäläiset ovat huolissaan erityisesti EU:n polkumyynnin vastaisten toimien aiheuttamasta uhasta Venäjän viennille. Venäläiset toivoivat myös, että Euroopan investointipankki (EIB) voisi rahoittaa hankkeita Venäjän alueella.

Tärkeänä kysymyksenä tapaamisessa nousivat esille myös EU:n ja Venäjän rajakysymykset ja osapuolet tekivät joukon aloitteita, jotka koskevat rajanylityspaikkojen toiminnan tehostamista ja tulliviranomaisten yhteistyön lisäämistä ja koulutusta. Tacis-varoista on ohjattu tähän tarkoitukseen noin 30 milj. ecua. Osapuolet allekirjoittivat myös asiakirjan, jossa määritellään Tacis-ohjelman toimintapuitteet Venäjällä.

EU:n ja Venäjän kauppapyöryhmälle annettiin tehtäväksi valmistella syksyyn mennessä ratkaisuesityksiä kaupan esteitä koskeviin ongelmiin. EU:n ja Venäjän tulee valmistautua myös siihen, että kumppanuus- ja yhteistyösopimus tulee voimaan mahdollisesti kuluvan vuoden loppuun mennessä, minkä seurauksen EU:n ja Venäjän väliseen yhteistyöhön tulee mukaan uusia elimiä (yhteistyöneuvosto, yhteistyökomitea, parlamentaarinen yhteistyökomitea).

*****
Presidentti Jeltsin hyväksyi ensimmäiset tuotannonjakosopimusten kohteet. Presidentti allekirjoitti kohteita koskevan lain 22. heinäkuuta. Lain mukaan kahden kohteen, Kuranahin kultaesiintymän ja Prirazlomnojen öljyesiintymän, hyödyntämiseen voivat osallistua myös ulkomaiset investoijat. Samotlorin öljy- ja kaasukenttä, Krasnoleninskojen öljyesiintymä, Jakovlevskojen rautaesiintymä, Romashkinskojen öljykenttä ja Sahalinin öljyesiintymät ovat avoinna vain venäläisille investoijille. Asiantuntijoiden mukaan hyväksytty laki on hyvä alku. Se ei kuitenkaan takaa riittäviä investointeja, joista on toivottu Venäjän talouskasvun veturia.

Venäjän duuma päätti 17. kesäkuuta Venäjän lainsäädännön saattamisesta sopusointuun tuotannonjakosopimuslain kanssa. Duuma hyväksyi kaksi tärkeätä periaatteellista parannusta tuotannonjakosopimukseen: sopimuksen kesto ei rajoiteta ja saatua hyötyä verotetaan progressiivisesti.

*****
Venäjän asevoimia uudistetaan. Presidentti Boris **Jeltsin** antoi 16.7. asetuksen ensisijaisista toimista Venäjän asevoimien uudistamiseksi ja niiden rakenteen kehittämiseksi. Presidentin mukaan asevoimat on saatettava vastaamaan maan puolustus- ja turvallisuustarpeita. Presidentti viittasi myös maan tämänhetkiseen taloudelliseen kykyyn uudistaa asevoimiaan. Asetuksen mukaan asevoimien miesvahvuus supistetaan 1.1.1999 mennessä 1.7 miljoonasta 1.2 miljoonaan. Pääosa supistuksista tulee koskemaan miehistöä, upseereita vähennetään arvioiden mukaan muutamia kymmeniä tuhansia. Supistusten yhteydessä vapautuvista rakennuksista sekä kalustosta ja aseistuksesta saatavat tulot käytetään asetuksen mukaan erotettavien sosiaaliturvaan, mm. asuntoihin. Puolustusministeri Igor **Sergejevin** mukaan asevoimien uudistamiselle ei ole vaihtoehtoa ja vain uudistamalla pystytään säilyttämään armeijan taistelukelpoisuus.

Presidentin asetus herätti heti vastalauseita mm. entisen puolustusministerin Igor **Rodionovin**, presidentin entisen turvallisuusneuvonantajan Aleksandr **Lebedin** ja duuman puolustuskomitean puheenjohtajan Lev **Rohlinin** taholta.

*****
Venäjän ja Tshetshenian keskuspankit sopimukseen kirjeenvaihtotileistä. Venäjän keskuspankin voitoksi laskettava sopimus allekirjoitettiin 11. heinäkuuta. Täysin Venäjän keskuspankin valvonnan ulottumattomissa olleet tshetshenialaisliikepankit voivat tämän jälkeen

olla tekemisissä venäläisliikepankkien kanssa vain Tshetshenian keskuspankin kirjeenvaihtotilin kautta. Tilin käyttöä Tshetsheniassa valvoo pääministeri.

Liikepankkien rekisteröinnin ja valvonnan Tshetsheniassa hoitaa tästä lähtien Tshetshenian keskuspankki ja Venäjän keskuspankki vastaavasti peruuttaa kaikki tshetshenialaispankeille myöntämänsä toimitukset ja poistaa pankit rekisteristään.

***** **Venäjän hallitus ei aio rahoittaa palkkarästien maksua lainanotolla.** Ensimmäisen varafinanssiministerin Aleksei Kudrinin mukaan valtion lainanotto pysyy vuoden 1997 budjetissa määritellyissä raameissa. Palkkarästien maksaminen rahoitetaan vähentämällä valtion työntekijöitä, parantamalla verojen keruuta sekä yksityistämistä saatavilla tuloilla. Presidentti Jeltsin on valtuuttanut hallituksen päättämään, mitkä yritykset yksityistetään ja milloin.

Liittovaltion hallitus on velkaa julkisen sektorin henkilöstölle noin 1.3 mrd. dollaria ja alueiden hallitukset noin 4.4 mrd. dollaria. Kudrinin mukaan liittovaltion hallitus on luvannut myöntää luottoa 50 % palkkarästien määrästä niille alueille, jotka eivät pysty itse suoriutumaan maksuista. Presidentti Jeltsinin määräyksen mukaan palkkarästit on maksettava vuoden 1998 alkuun mennessä.

***** **Gazprom rajoitti kaasutoimituksia Ukrainaan.** Kaasuyhtiö Gazprom ilmoitti 22.7, että se on vähentänyt kaasutoimitukset Ukrainaan kahteen kolmasosaan entisestä, koska Ukrainalla on maksamatta kaasutoimituksista satoja miljoonia dollareita. Gazprom on vähentänyt kaasutoimituksia Ukrainaan useasti aikaisemminkin maksamattomien toimitusten takia. Gazpromin toimia rajoittaa kuitenkin se, että suurin osa sen viennistä Eurooppaan kulkee Ukrainan kautta.

Gazprom vähensi kaasutoimituksia myös Valko-Venäjälle alkuvuodesta. 22.7 Gazprom ilmoitti kuitenkin, että se on päässyt Valko-Venäjän kanssa sopimukseen 126 milj. dollarin suuruisen velan maksusta ja kaasua aletaan toimittaa taas normaalisti. Gazprom tarvitsee käteistä, sillä se on Venäjän yrityksistä suurin veronmaksaja ja Venäjän uudistusmielinen hallitus painostaa sitä maksamaan veronsa ajoissa. Kesäkuussa Gazprom maksoi valtiolle noin 3 mrd. dollaria verorästejä.

***** **Komission päätöksellä positiivisia vaikutuksia Virossa.** Euroopan komission viimeviikkoisella päätöksellä suositella Viron ottamista mukaan Euroopan Unionin laajentumisneuvotteluihin ensimmäisten joukossa nähdään olevan myönteisiä vaikutuksia maan taloudelle. Komission julkistamaan Agenda 2000 -ohjelmaan liittyvien Baltian maiden maaraporttien välinen suurin ero oli, että komission näkemyksen mukaan Viro pystyisi toimimaan Unionin jäsenyyden tuomien kilpailupaineiden kanssa. Latvian sekä Liettuan taloudet eivät komission mukaan tule saavuttamaan jäsenyyden edellyttämää kilpailukykyä keskipitkällä aikavälillä Viron tavoin.

Komission päätöksen nähdään lisäävän sijoittajien luottamusta ja kiinnostusta Viroon. Eri virolaisten markkinalähteiden mukaan juuri komission suositus on ollut syynä Tallinnan pörssin viimeaikaiseen nousuun, jonka on sanottu perustuneen lähinnä ulkomaisten sijoittajien lisääntyneisiin ostoihin. Tallinnan pörssissä noteerattavien osakkeiden arvoa kuvaava TALSE-indeksi nousi viime maanantaina uuteen ennätykseen (346.14) laskien kuitenkin tiistaina jonkin verran edellisen päivän huipustaan.

Komission antaman suosituksen on nähty myös helpottavan virolaisten pankkien lainansaantia kansainvälisiltä markkinoilta parantamalla lainaehdoja. Samalla suosituksen sanotaan kohentavan Viron mahdollisuuksia saada investointikelpoinen luottoluokitus. Viron keskuspankin, Eesti Pankin, mukaan maan viimeaikoina laskeneen korkotason taustalla on alentuneen inflaation ohella virolaisten liikepankkien saamat uudet pitkäaikaiset ulkomaiset lainat. Viron kruunumääräisten luottojen keskimääräinen korko laski kesäkuussa ensi kertaa alle kymmenen prosenttiin, ollen 9.6 prosenttia.

Uutisaineisto on toimitettu eri lähteistä saadun informaation perusteella.

Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

Suomen Pankki / Idäntalouksien yksikkö

Puh 09 - 1831 / fax 09-183 2294 / <http://www.bof.fi/env/fin/it/itfi.stm>

IDÄNTALOUKSIEN VIIKKO 31

*****
Venäjän yksityistämisen toinen vaihe täydessä vauhdissa. Venäjällä vuonna 1994 päättynyt massayksityistäminen on vaihtunut suuryritysten yksityistämiseksi yhtiö kerrallaan. Yksityistämistä Venäjällä tutkineen amerikkalaisen professorin Joseph **Blasin** mukaan keskimäärin 21 % Venäjän johtavien yritysten osakkeista on valtion hallussa. Perjantaina 25.7. myytiin 25 prosentin osuus telekommunikaatioyhtiö Svjazinvestistä. Kaupan arvo oli lähes 1.9 mrd. dollaria, mikä on suurin yksittäinen yksityistämishankkeen puitteissa tehty kauppa. Osuuden osti Mustcom-konsortio, jonka omistavat Venäjän kolmanneksi suurin pankki Uneximbank ja Deutsche Morgan Grenfell. Tiedot muista konsortioon kuuluvista yrityksistä vaihtelevat, mutta suurin yksittäinen sijoittaja oli George Soros 980 milj. dollarin sijoituksellaan. Venäjän valtio aikoo myydä Svjazinvestistä vielä 24 prosentin osuuden, mutta tarjouksia saavat tehdä vain venäläiset sijoittajat. Valtiolle jää vielä 51 prosentin osuus yhtiön osakkeista.

Lähiaikoina myös muiden suuryritysten osakkeita on tulossa myyntiin. Maailman suurimpiin nikkelin, kuparin ja platinan tuottajiin kuuluvasta Norilsk Nickelistä voi parhaillaan jättää ostotarjouksia. Yhtiön osakkeista myydään 38 %. Ostotarjouksia otetaan vastaan myös öljy-yhtiö KomiTEKin ja Itä-Siperian öljy- ja kaasuyhtiön osakkeista. Elokuussa myyntiin on tulossa lähes 49 % Tjumenin öljy-yhtiön osakkeista. Yhtyneet energiayhtiöt (UES) on ilmoittanut myyvänsä lähes 3 % osakkeistaan ja valtio yhtä suuren osan omistamistaan UES:n osakkeista. Presidentti **Jeltsin** kieltäytyi viime viikolla allekirjoittamasta lakia, joka olisi rajoittanut UES:n ulkomalaisomistuksen 25 prosenttiin. Valtio käyttää yksityistämistulonsa lähinnä palkkarästien maksuun.

*****
Venäjistä Maailman kauppajärjestön WTO:n jäsen vuonna 1998? Genevessä 22. - 23.7. käytyjen Venäjän ja WTO:n välisten neuvottelujen yhteydessä ilmoitettiin maan mahdollisuudesta päästä WTO:n jäseneksi ensi vuoden lopulla, mikäli järjestön nykyisten jäsenten jäsenyydelle asetettavat ehdot täyttyvät. Amerikkalaiset vaativat Venäjää poistamaan kokonaan tuontitullit tietyiltä tuotteilta (lääkkeet, olut, teräs, rakennustarvikkeet, maatalousalan tarvikkeet ym.) sekä sitoumusta liittymisestä informaatioteknologian kaupan vapauttamiseen v. 2000 mennessä. Euroopan Unioni vaatii USA:n tavoin tuontitullien poistamista eräiltä tuotteilta kokonaan ja informaatioteknologian kaupan liberalisointia. Lisäksi EU odottaa Venäjän alentavan kemian tuotteiden tullejaan WTO:n edeltäjän GATTin Uruguayn kierroksen neuvotteluissa sovitulle tasolle. Neuvotteluissa on myös esitetty Venäjälle vaatimus olla asettamatta uusia kaupan esteitä ennen jäsenyyttä. Edellisten ohella maataloustuotteita vievien maiden järjestön (Cairns Group) odotetaan esittävän venäläisille omat ehtonsa markkinoille pääsyn helpottamisesta.

Venäjä on jo ilmoittanut olevansa valmis alentamaan tuontitullien maksimitasoa nykyisestä 30 prosentista kymmeneen. Venäläiset ovat ilmaisseet tyytyväisyytensä neuvottelujen nopeutumisesta, mutta samalla arvelleet niistä tulevan vaikeat. Pääministeri **Tshernomyrdin** on sanonut maan tarvitsevan tiettyjä helpotuksia WTO-maiden vaatimuksiin voidakseen uudistaa talouttaan paremmin.

Venäjä haki jo vuonna 1993 GATTin jäsenyyttä, mutta neuvottelut alkoivat toden teolla vasta 1995, kun asiaa käsittelevä työryhmä aloitti toimintansa. Uutta vauhtia keskustelut saivat presidenttien **Jeltsinin** ja **Clintonin** tapaamisesta Helsingissä aiemmin tänä vuonna sekä kuluvan kesän Denverin-huippukokouksesta ja Tshernomyrdinin äskettäiseltä käynniltä Brysselissä.

*****
Jeltsin ei hyväksynyt maalakikokoelmaa. Presidentti Boris **Jeltsin** ei allekirjoittanut Venäjän uutta maalakikokoelmaa. Hylkäämisen pääsyyinä oli, että laki ei edelleenkään sisältänyt oikeutta maan vapaaseen myyntiin ja ostoon. Jos duuma ja liittoneuvosto haluavat lain voimaan presidentin nyt hylkäämässä muodossa, niiden on hyväksyttävä se uusintakäsittelyssä 2/3 enemmistöllä. Duuman talouskomitean puheenjohtajan Adrian **Puzanovskin** mukaan duuma olisi kuitenkin valmis kompromissiin presidentin kanssa.

*****
Kaspian alueen öljy. Venäjä, Azerbaidzhan ja Tshetshenia solmivat 12. heinäkuuta kolmikan-tasopimuksen Kaspian öljyn kuljettamisesta maailmanmarkkinoille ns. pohjoista reittiä eli Bakusta

Tshetshenian kautta Novorossijskiin Mustan meren rannalle. Asiantuntijoita hämmästytti Tshetshenian hyväksyminen tasavertaiseksi sopimuskumppaniksi ja huomattavien transitotulojen saajaksi. Dagestan ja Ingushia, joiden kautta öljyputki Novorossijskiin myös kulkee, ovat jo vaatineet omaa osuuttaan transitomaksuista.

Öljyn kuljetusreitit alueella ovat vuosia olleet kiistelyn kohteena. Muut kuin Venäjä karttoivat pohjoisen reitin valintaa lähinnä Tshetshenian epävakkaan tilanteen vuoksi. Tilanne ei parantunut sodan päätyttyäkään. Eräiden arvioiden mukaan Tshetshenian alueella kulkevista putkista varastetaan öljyä päivittäin jopa 3 000 tonnia. Sen tislamisesta huonolaatuiseksi bensiiniksi on sodan jälkeen tullut monien tshetshenien ainoa toimeentulolähde. Azerbaidzhan piti painostaakseen Venäjää koko neuvottelujen ajan auki ns. läntistä vaihtoehtoa, joka kulkee Azerbaidzhanista Georgian kautta Ceyhaniin Turkkiin. Se vaatisi kuitenkin osittain uuden putkilinjan rakentamista. Georgian ja Turkin ohella Ukraina ja useat länsiyhtiöt ovat kannattaneet läntistä reittiä.

Toinen periaatteellinen kiista koskee Kaspianmeren kansainvälistä asemaa, jota rantavaltiot eivät ole toistaiseksi pystyneet sopimaan. Azerbaidzhan, Kazakstan ja Turkmenia halusivat jakaa Kaspianmeren kansallisiin vyöhykkeisiin. Venäjä ja Iran taas halusivat antaa kullekin maalle vain kapeahkon aluevesivyöhykkeen ja hyödyntää muuta aluetta rantavaltioiden yhteistyönä.

Kolmas kiista syntyi, kun Venäjä ja Azerbaidzhan solmivat 4. heinäkuuta sopimuksen Kjapasin öljykentästä. Kuitenkin Turkmenian presidentin ilmoituksen mukaan kyseinen öljykenttä sijaitsee Turkmenian alueella. Turkmenia vaati sopimuksen välitöntä peruuttamista.

*****

Venäjän pankit pieniä kansainvälisessä vertailussa. Banker-lehden vertailussa Venäjän suurin pankki omalla pääomalla mitattuna oli vuoden 1996 lopussa Vneshtorgbank. Sen pääoma oli 908 miljoonaa dollaria. Näin mitattuna Vneshtorgbank oli kuitenkin vasta maailman 315. suurin pankki. Taseella mitattuna Venäjän ylivoimaisesti suurin pankki on Sberbank, jonka tase on noin 18 miljardia dollaria. Vneshtorgbank on noin 4 miljardin dollarin taseellaan toiseksi suurin. Venäläisten pankkien kansainvälisesti pientä kokoa kuvaa hyvin se, että esimerkiksi Postipankin tase oli vuoden 1996 lopussa yli 25 miljardia dollaria.

Vuonna 1996 Venäjän kymmenen suurinta pankkia olivat kaikki voitollisia. On kuitenkin huomattava, että venäläisten pankkien kustannusrakenne on varsin raskas. Joidenkin analyytikkojen mukaan suurimpien pankkien kustannukset ovat keskimäärin noin 12 % koko taseesta, kun esimerkiksi Yhdysvalloissa vastaava luku on 2 %. Lisäksi suuri osa pankkien tuloista on tullut arvopaperikaupasta, ja korkojen lasku on jo nyt vähentänyt pankkien tuloja sijoitustodistuksista.

Myös muissa Itä-Euroopan maissa pankit ovat pääasiassa pieniä. Itä-Euroopan suurin pankki omalla pääomalla mitattuna oli tšhekkiläinen Komerční banka, jonka oma pääoma oli vuoden 1996 lopussa noin miljardi dollaria. Tällä mittarilla se oli maailman 279. suurin pankki. Sen tase oli puolestaan noin 16 miljardia dollaria, eli Komerční banka oli lähes Sberbankin kokoinen.

*****

Osakkeet nousivat kaikkien aikojen huippuunsa Venäjällä. Osakkeiden hinnat olivat huipussaan tiistaina 29. heinäkuuta, jolloin 22 vaihdetuimman osakkeen hintakehitystä kuvaava RTS-indeksin pisteluku oli 517.5. RTS-indeksi on noussut vuodenvaihteesta noin 160 %. Osakkeiden hintojen nousua ovat avittaneet korkojen lasku ja alentunut inflaatio. Lisäksi Venäjän talousuudistusten katsotaan edenneen jo niin pitkälle, että ulkomaalaiset sijoittajat uskaltavat tulla markkinoille.

*****

Suomi sopii Latvian ja Liettuan kanssa viisumivapaudesta. Ulkoministeri Tarja Halonen allekirjoitti viisumivapaussopimuksen vierailullaan Latviassa maanantaina 28.7 Latvian ulkoministerin Valdis Birkavsin kanssa. Suomi haluaa ennen sopimuksen voimaanssaattamista Latvian ratifioivan YK:n pakolaissopimuksen. Halosen mukaan viisumivapaus voi alkaa ensi syksyn aikana.

Liettuan kanssa vastaava sopimus on tarkoitus allekirjoittaa 4.8. pääministeri Lipposen Liettuan-vierailun yhteydessä. Ruotsi ja Latvia allekirjoittavat viisumivapaussopimuksen ensi viikolla.

Uutisaineisto on toimitettu eri lähteistä saadun informaation perusteella.

Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

Suomen Pankki / Idäntalouksien yksikkö

Puh 09 - 1831 / fax 09-183 2294 / <http://www.bof.fi/env/fin/it/itfi.stm>

IDÄNTALOUKSIEN VIIKKO 32

*****
Ruplasta poistetaan kolme nollaa. Venäjän presidentti Boris **Jeltsin** allekirjoitti ruplan nimellisarvon muutosta koskevan päätöksen maanantaina neuvoteltuaan asiasta viime viikolla maan keskuspankin pääjohtajan Sergei **Dubininin** kanssa. Vuoden 1998 alusta yksi uusi rupla vastaa tuhatta nykyruplaa. Venäjän keskuspankin mukaan kierto on tuleen viiden, kymmenen, viidenkymmenen, sadan sekä viidensadan ruplan seteleiden ohella yhden ja viiden ruplan kolikoita. Lisäksi kopeekat palaavat käyttöön usean vuoden tauon jälkeen. Nykyiset ruplaselitteet toimivat maksuvälineinä uusien rinnalla koko vuoden 1998 ja keskuspankin konttorit tulevat vaihtamaan niitä uusiin v. 2002 loppuun.

Venäläiset haluavat tällä liikkeellä osoittaa saaneensa inflaation hallintaan ja uskovansa pystyvän pitämään inflaation alhaisena tulevaisuudessa. Uudistuksella halutaan katkaista inflaatio-odotusten kierre ja sen tarkoituksena on talouden dollarisaation vähentäminen vahvistamalla yleistä luottamusta ruplaan. Toisaalta myös käytännön seikat ovat päätöksen takana, sillä suurien summien käyttö maksuissa hankaloittaa jokapäiväistä elämää. Monet läntiset tarkkailijat, kuten Kansainvälisen valuuttarahaston Moskovan edustaja Martin **Gilman**, ovat tervehtineet muutosta positiivisena merkinä uskosta inflaation pysähtymisestä korostaen samalla sen symbolista luonnetta.

*****
Venäjän yksityistämiskauppoja arvostellaan kiivaasti. Viime viikolla telekommunikaatioyhtiö Svjazinvestin yksityistämiskaupasta alkunsa saanut kiistely jatkui tällä viikolla, kun tulokset kaivosyhtiö Norilsk Nickelin 38 % osuuden yksityistämiskilpailusta julkistettiin. Tarjouskilvan voittajaksi ilmoitettiin venäläinen yritys Svift, joka välillisesti on Venäjän kolmanneksi suurimman pankin, Oneximbankin omistuksessa. Oneximbank oli mukana myös Svjazinvestin osuuden voittaneessa konsortiossa. Svift voitti tarjouskilpailun 236 milj. ecun (250 milj. dollarin) tarjouksellaan, mikä on noin 30 % enemmän kuin kilpailun hävinneen osapuolen tarjous. Kauppahinnan lisäksi ostajan on tehtävä 300 milj. dollarin arvosta investointeja ja maksettava yhtiön 70 milj. dollarin velat. Kauppaa on arvosteltu siitä, että tarjouskilpailun ehdot suosivat voimakkaasti Oneximbankia. Kilpailun voittajasta päättäneessä kuuden henkilön komiteassa oli kolme hallituksen edustajaa ja kolme edustajaa Oneximbankista. Komitean puheenjohtajalla - joka oli yksi Oneximbankin edustajista - oli päätöstä tehtäessä ratkaiseva ääni. Sekä pääministeri Viktor **Tshernomyrdin** että yksityistämismministeri Alfred **Koh** vaativat jo ennen tulosten julkistamista kaupan lykkäämistä. Myös monet ulkomaiset tahot vetosivat kaupan peruuttamiseksi. Tarjouskilpailun tulosten julkistamisen jälkeen Tshernomyrdin ilmoitti vaativansa kaupan laillisuuden tutkimista.

*****
Venäjän verotulot kasvaneet. Venäjän veroviraston tietojen mukaan lähes kaikki (99.8 %) kuluvan vuoden toiselle neljännekselle budjetoiduista verotuloista saatiin kerättyä. Ensimmäisen puolen vuoden osalta tulos on 64 %. Lähes tavoitteen mukainen tulos johtui viraston johtajan Aleksandr **Potshinokin** mukaan suuryritysten maksamista verorästeistä. Yli sadan verovelallisen suuryrityksen joukosta kuitenkin vasta viitisentoista on valmisteltu perintäkuuntoon.

*****
IMF tyytyväinen Venäjän talouskehitykseen. Verotulojen vähäisyydestä huolimatta Kansainvälisen valuuttarahaston (IMF) Venäjällä vierailut missio oli IMF:n Moskovan edustajan Martin **Gilmanin** mukaan tyytyväinen Venäjän suoriutumiseen IMF:n kanssa sovitusta tavoitteista. IMF:n lainojen ehtona olevassa talousohjelmassa on määritelty tulo- ja vajatavoitteet kullekin vuosineljännekselle. Gilman uskoi, että IMF:n johtokunta hyväksyy EFF-luoton seuraavan erän (700 milj. dollaria) maksamisen ajallaan syyskuun loppupuolella. Gilmanin mukaan IMF-missio oli erityisen tyytyväinen valuuttavaranon kasvuun ja rakenneuudistusten etenemiseen Venäjällä.

*****
Venäjä lyhentää palkkarästejä. Ensimmäisen varafinanssiministeri Vladimir **Petrovin** mukaan Venäjän hallitus lyhentää palkkarästejään lähes 6000 mrd. ruplalla (yli 1 mrd. dollaria) elokuun aikana. Summasta 4000 mrd. ruplaa maksetaan puolustusministeriölle, 900 mrd. ruplaa sisäasianministeriölle

poliisien palkkoihin ja reilut 900 mrd. ruplaa tiedemiesten palkkarästien lyhentämiseen. Varat palkkarästien maksuun on saatu viimeaikaisista valtionyritysten yksityistämiskaupoista. Kesäkuun alussa palkkarästit olivat Goskomstatin mukaan yhteensä noin 54 000 mrd. ruplaa, josta yritysten ja organisaatioiden palkkarästien osuus oli 43 000 mrd. ruplaa (80 %) ja julkisen sektorin palkkarästien 11 000 mrd. ruplaa (20 %). Näiden lisäksi on epävirallisesti arvioitu olleen 5400 mrd. ruplaa armeijan palkkasaatavia. Presidentti **Jeltsin** on luvannut maksaa armeijan palkkarästit syyskuun alkuun mennessä.

*****

Venäjän korot alhaalla, osakkeet ylös. Keskiviikkona 6.8. pidetyssä sijoitustodistusten huutokaupassa vuoden koroksi tuli 19 %. Vuoden korko on ollut samalla tasolla jo monta viikkoa. Venäjä laski liikkeeseen myös kahden vuoden joukkovelkakirjalainan, jonka korko oli 25 %. Yhteensä Venäjä lainasi näissä huutokaupoissa markkinoilta 11 830 miljardia ruplaa eli noin 2 miljardia dollaria.

Venäjän osakemarkkinat nousivat taas keskiviikkona uuteen ennätykseen. 22 vaihdetuimman osakkeen hintakehitystä kuvaava RTS-indeksi on noussut tänä vuonna 166 %. Alkuvuonna ulkomaalaiset sijoittajat ostivat venäläisiä osakkeita talouden vakaantumisen jälkeen, mutta viime aikoina myös venäläiset pankit ja sijoittajat ovat siirtyneet entistä enemmän venäläisiin osakkeisiin.

*****

Venäjän keskuspankki ryhtyi pidentämään joukkovelkakirjalainojen maturiteettia. Venäjän keskuspankki on aloittanut sellaisten joukkovelkakirjalainojen myymisen markkinoille, joiden maturiteetti on neljästä kahdeksaan vuoteen. Tähän asti venäläisten joukkovelkakirjalainojen pisin maturiteetti on ollut kolme vuotta. Joukkovelkakirjalainat on konvertoitu Venäjän valtion veloista keskuspankille. Keskuspankki lainasi valtiolle vuosina 1992-1994 80 400 miljardia ruplaa budjettivajeiden täyttämiseksi. Tällä hetkellä myynnissä on 30 710 miljardin ruplan (5.3 miljardia dollaria) edestä joukkovelkakirjalainoja, joiden korko on 17.5 %. Myöhemmin keskuspankki aikoo myydä salkustaan vielä pitempiä joukkovelkakirjalainoja.

*****

Käytettävissä olevat tulot nousussa Venäjällä. Maan hallituksen julkaisemien tietojen mukaan käytettävissä olevat tulot nousivat reaalisesti viisi prosenttia kuluvan vuoden ensimmäisellä puoliskolla verrattuna viime vuoden vastaavan aikajaksoon. Kuukausipalkat nousivat reaalisesti samana aikana kaksi ja eläkkeet laskivat kolme prosenttia. Nimellinen keskipalkka kuukaudessa oli 845 000 ruplaa (146 dollaria) ja keskimääräinen eläke 320 700 ruplaa (55 dollaria) toukokuussa 1997.

*****

Inflaatio Venäjällä lähes ennallaan. Kuluttajahinnat nousivat heinäkuussa 14.7 % vuoden takaisesta tasostaan. Kesäkuussa inflaatio oli 14.5 %. Venäjän hallituksen ennuste tämän vuoden inflaatioksi on 11.8 %, mutta tällä hetkellä näyttää siltä, että inflaatio tulee olemaan korkeampi.

*****

Venäjän kauppatase ylijäämäinen. Venäjän tilastokomitean ennakkotietojen mukaan maan kauppataseen ylijäämä v. 1997 ensimmäisellä puoliskolla oli 11.6 miljardia dollaria. Vienti oli 41.2 miljardia ja tuonti 29.3 miljardia dollaria. Viime vuoden vastaavasta ajasta vienti laski 1.9 ja tuonti 5.3 prosenttia.

*****

Viron talouskasvu erittäin nopeaa vuoden ensimmäisellä neljänneksellä, muissa Baltian maissa myös kasvua. Bruttokansantuote kasvoi Virossa tämän vuoden ensimmäisellä neljänneksellä 10.8 % viime vuoden vastaavasta ajasta. Vuoden 1996 viimeisellä neljänneksellä kasvuvauhti oli 7.3 %. Vaikka vuoden 1996 ensimmäisellä neljänneksellä kokonaistuotanto olikin normaalia hieman alhaisempi ankaran talven takia, on nopea kasvu saanut jo monet vaatimaan selvästi kireämpää talouspolitiikkaa ylikuumenemisen estämiseksi.

Liettuaassa ja Latviassa BKT:n kasvu oli selvästi alhaisempaa. Latviassa BKT kasvoi ensimmäisellä neljänneksellä 2.6 % ja Liettuaassa 2.4 %.

Useat kansainväliset rahoituslaitokset ovat ennustaneet Baltian maihin noin neljän prosentin talouskasvua tälle vuodelle, mutta saattaa olla, että ainakin Viron osalta talousennusteita täytyy nostaa ylöspäin.

Uutisaineisto on toimitettu eri lähteistä saadun informaation perusteella.

Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

Suomen Pankki / Idäntalouksien yksikkö

Puh 09 - 1831 / fax 09-183 2294 / <http://www.bof.fi/env/fin/it/itfi.stm>

IDÄNTALOUKSIEN VIIKKO 33

***** **Venäjän budjetista vuodelle 1998.** Venäjän varapääministeri Anatoli **Tshubais** sanoi ensi viikon alussa hallituksen käsittelyyn tulevan vuoden 1998 budjettiluonnoksen perusalijäämäksi (tulojen ja menojen erotus poislukien valtion velan hoitokulut) muodostuvan 0.4 prosenttia BKT:sta. Venäjän valtionvarainministeriön arvion mukaan budjettialijäämä mukaan lukien velanhoitokulut tulee olemaan noin 5 prosenttia BKT:sta tämänvuotisen noin 8 prosentin asemesta. Budjettiluonnokseen liittyy arvio viiden prosentin inflaatiosta ensi vuodelle. Venäjän lain mukaan budjettiesitys on tuotava parlamentin alahuoneeseen, Duumaan, elokuun 25. päivään mennessä. Riippumattomien tarkkailijoiden mukaan tavoiteltuun alijäämään pääseminen edellyttää menoleikkauksien lisäksi voimakkaasti parannettua tulojen keruuta.

Ensi vuoden budjetin lisäksi Tshubais kommentoi valtion viimeaikaista tulojen keruuta sanoen heinäkuussa tulojen muodostuneen pääasiassa yksityistämismyyneistä eikä kannetuista veroista, joiden kokonaismäärä jäi alle toivotun. Maan viranomaiset odottavat uusien valuutan ja arvopapereiden ostoverojen lisäävän valtion tuloja. Tshubaisin mukaan tilanne onkin parantunut elokuussa. Venäjän tullikomitea on ilmoittanut sen valtion budjettiin siirtämien maksutulojen määrän ylittäneen vuoden 1997 ensimmäisellä puoliskolla tavoitteet 10.5 prosentilla, ja tullin ennakkotietojen mukaan sama kehitys olisi jatkunut myös heinäkuussa.

***** **Venäjäälle uusi yksityistämisministeri.** Venäjän varapääministeri ja valtionomaisuuskomitean puheenjohtaja Alfred **Koh**, 36, erosi tehtävistään keskiviikkona 13. elokuuta. Ero ei ole tiettävästi sidoksissa viimeisimpiin, kiistoja herättäneisiin yksityistämiskauppoihin. Presidentti nimitti Kohin seuraajaksi apulaisvirastopäällikkönsä Maksim **Boikon**, 37. Boikolla on hyvät suhteet talousuudistuksista vastaavaan 1. varapääministeriin Anatoli **Tshubaisiin**, jonka neuvonantajana hän toimi 90-luvun alussa. Aiemmin Boiko on toiminut mm. Venäjän yksityistämiskeskuksen johtajana ja häntä pidetään Venäjän massayksityistämisen vahvana taustavaikuttajana.

***** **Valuutanvaihtovero käyttöön Venäjällä.** Heinäkuun lopulla käyttöön otetun 0.5 % suuruisen valuutanvaihtoveron alaista on lain mukaan valuutanvaihto ruplista ulkomaanvaluutaksi tai ulkomaanvaluuttojen kesken. Vero koskee myös ulkomaanvaluuttamääräisiä maksuvälineitä kuten matka- tai pankkikortteja. Kyseisissä operaatioissa verotetaan vastaavaa ruplasummaa. Verotuksen alaista ei ole esim. ulkomaanvaluutan nosto pankkikorteilla. Vero koskee sekä fyysisiä että juridisia henkilöitä, mutta sitä ei sovelleta pankkien välisissä operaatioissa. Verosta 60 % tuloutetaan federaatiobudjettiin ja 40 % aluebudjetteihin.

Valuutanvaihtoveron käyttöönotto näkyi heti pankkien osto- ja myyntikurssien veroa vastaavina muutoksina. Vuonna 1996 Venäjän pankit myivät lähes 52 mrd. dollaria käteisvaluuttaa ja ostivat sitä 24 mrd. dollarin arvosta. Väestön hallussa olevat käteiset valuuttavarat arvioidaan 20 - 35 mrd. dollariksi. Kaksi kolmannesta käteisvaluuttakaupoista tehdään Moskovassa ja sen ympäristössä.

***** **Venäjällä kokeillaan kiinteistöveron käyttöönottoa.** Duuman ensimmäisessä käsittelyssä kesäkuussa hyväksymään verolakikokoelmaan sisältyvää kiinteistöveroa kokeillaan Novgorodin ja Tverin kaupungeissa vuosina 1997 - 98. Presidentti **Jeltsin** hyväksyi asiaa koskevan lain heinäkuussa. Lain mukaan kaupungit päättävät itse veroprosentin ja veron perimiseen liittyvän käytännön. Tulot kiinteistöverosta tuloutetaan kaupunkien budjetteihin. Kiinteistöveroa maksavat kaikki kiinteistöjen omistajat lukuun ottamatta vieraita valtioita tai kansainvälisiä organisaatioita. Asuinkiinteistöjen osalta verotuksen alaiseksi tulee enintään 50 % niiden arvosta 1.1.97. Kiinteistöveron voimassaolo poistaa verolakikokoelman mukaisesti käytöstä maaveron ja omaisuusveron ko. kaupungeissa.

***** **Eläkkeiden määräytymisen perusteet Venäjällä muuttuvat.** Helmikuun alusta 1998 voimaanastuvan lain mukaan eläke määräytyy kunkin eläkkeensaajan henkilökohtaisen kertoimen

mukaan joko kahden viimeisen tai valinnaisten viiden vuoden keskitulojen perusteella. Eläkkeeseen vaikuttaa palkan suuruuden lisäksi työvuosien määrä ja Venäjän keskipalkka eläkkeen maksamisen ajankohtana. Uusia eläkkeitä ei indeksoida hintoihin. Työvuosiin ei lasketa mm. opiskeluvuosia ja lasten hoitovapaalla oloaika, mutta kylläkin armeijassa tai työttömänä oloaika. Siirtyminen uuteen järjestelmään on vapaaehtoista. Työtätekevät eläkeläiset säilyttävät vielä voimassaolevan lain mukaiset oikeutensa.

***** **Korot hieman ylös Venäjällä.** Keskiviikkona 13.8. pidetyssä sijoitustodistushuutokaupassa sekä kuuden kuukauden että vuoden korkoksi tuli 19 % (viikko sitten vuoden korko 18 %). Sijoittajien mukaan pankkijärjestelmän alhainen likviditeetti nosti korkoja. Yhteensä valtio lainasi markkinoilta 8370 miljardia ruplaa eli noin 1.4 miljardia dollaria.

***** **Venäjän Lontoon klubin velkojen uudelleenjärjestelystä 70 % sovittu.** Venäjän mukaan uudelleenjärjestelystä on sovittu 70 prosentissa sen veloista Lontoon klubin jäsenille. Noin 340 velkojaa on suostunut neuvoteltuun velkojen uudelleenjärjestelyyn. Lontoon klubi edustaa yksityisiä lainanantajia, ja Venäjän velka näille on yhteensä 35 miljardia dollaria. Jotta uudelleenjärjestely astuisi voimaan, on uudelleenjärjestely sovittava 90 prosentissa alkuperäisestä velkapääomasta, 24 miljardista dollarista. Tämän uskotaan tapahtuvan niin nopeasti, että lopullinen sopimus uudelleenjärjestelystä voidaan tehdä ennen vuodenvaihdetta.

***** **Inflaatio hieman ylös Baltiassa.** Heinäkuussa Virossa oli edelleen Baltian maiden korkein inflaatio, 10.8 % (sama kuin kesäkuussa). Alhaisinta inflaatio oli Latviassa, jossa kuluttajahintojen vuosimuutos oli 7.7 % (kesäkuussa 7.5 %). Liettuassa inflaatio nousi selvästi. Heinäkuussa inflaatio oli 8.6 %, kun kesäkuussa se oli vain 7.5 %. Liettuan nopeutuneen inflaation takana oli päätös nostaa sähkön, lämmityksen sekä muiden julkisten palveluiden hintoja lähes 10 %.

***** **Baltian maat jatkavat yhteistyötä Kansainvälisen valuuttarahaston (IMF) kanssa.** Maat ovat olleet IMF:n jäseniä vuodesta 1992 lähtien. Viron ja IMF:n viimeisin ohjelasopimus Viron talouspolitiikan linjauksista päättyi heinäkuun alussa ja uudet sopimusneuvottelut on tarkoitus aloittaa elokuussa. Neuvotteluissa käsitellään kaikkia Viron makrotalouden osa-alueita ja erityisesti yksityistämistä, maatalouden tuontitullien mahdollista käyttöönottoa, säästämisen edistämistä sekä talouden ylikuumenemisen ehkäisytöimenpiteitä. Rahallista tukea Viro on saanut yhteensä 95 miljoonaa dollaria, josta se on käyttänyt 53 miljoonaa dollaria.

Myös Latvia ja IMF neuvottelevat parhaillaan uutta sopimusta talouspolitiikasta. Neuvottelut on tarkoitus saada päätökseen syksyn aikana. IMF:n rooli on siirtymässä entistä enemmän pois rahallisesta tuesta tekniseen ja konsultointiapuun talouspolitiikan toimeenpanossa. Latvialle on kaikkiaan myönnetty 272 miljoonan dollarin arvosta luottoa, josta se on tähän mennessä käyttänyt 96 miljoonaa dollaria. Liettuassa suunnitellaan niin ikään uusia yhteistyömahdollisuuksia IMF:n kanssa. Tähän mennessä Kansainvälinen valuuttarahasto on myöntänyt Liettualle lainaa 404 miljoonaa dollaria, josta on käytetty 233 miljoonaa dollaria. Liettuan keskuspankin mukaan lokakuussa päättyvää lainaohjelasopimusta ei ole tarvetta uusida. IMF:n rooli muuttunee jatkossa enemmän neuvoo-antavaksi samalla tavalla kuin Virossa ja Latviassa.

***** **Latviassa uusi hallitus.** Edellinen hallitus kaatui heinäkuun lopussa, jolloin pääministeri Andris Skele jätti eroanomuksensa. Hallituksen hajoamiseen ja Skelen eroon vaikuttivat toistuvat erimielisyydet pääministerin ja parlamenttipuolueiden välillä. Latvian 100-jäseninen parlamentti hyväksyi uuden hallituksen 7. elokuuta. Uudeksi pääministeriksi valittiin edellisen hallituksen talousministeri ja Kotimaa ja vapaus -puoluetta edustava Guntar Krasts. Uudessa hallituksessa on edustettuna neljä puoluetta: Kotimaa ja vapaus -puolue, keskustaoikeistolainen Latvian tie, vasemmistokeskustalain Saimnieks sekä maatalouspuolueen ja uudistuspuolueen koalitio. Hallitusohjelmassaan pääministeri Krasts on ilmoittanut jatkavansa tiukkaa raha- ja budjettipolitiikkaa.

***

Uutisaineisto on toimitettu eri lähteistä saadun informaation perusteella.

Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

Suomen Pankki / Idäntalouksien yksikkö

Puh 09 - 1831 / fax 09-183 2294 / <http://www.bof.fi/env/fin/it/itfi.stm>

IDÄNTALOUKSIEN VIIKKO 34

***** **Venäjän teollisuustuotanto selvässä nousussa, bruttokansantuote polkee vielä paikallaan.** Heinäkuussa teollisuustuotannon vuosimuutos oli 3.4 % (kesäkuussa 2 %). Touko-heinäkuussa teollisuustuotanto oli 2.8 % korkeammalla kuin vuotta aiemmin samalla ajanjaksolla. Teollisuustuotannon kasvu näyttää olevan kiihtymässä, sillä vuositasolle muutettuna viimeisen kolmen kuukauden kasvu suhteessa edelliseen kolmen kuukauden ajanjaksoon oli 6 %.

Tammi-heinäkuussa BKT oli 0.2 % pienempi kuin viime vuoden vastaavana aikana, mutta heinä- ja kesäkuussa tilastoitu BKT oli täsmälleen viime vuoden tasolla.

Heinäkuussa Venäjän työttömyysaste oli 9.3 %. Vuosi sitten heinäkuussa työttömyysaste oli täsmälleen sama ja tämän vuoden kesäkuussa 9.5 %. Tavallisesti työttömyys nousee heinäkuussa kesäkuusta. Tänä keväänä työttömyys oli lähellä 10 prosenttia, ja jää nähtäväksi, onko heinäkuun alhainen työttömyysluku osoitus työttömyyden kääntymisestä laskuun vai johtuuko lasku ainoastaan satunnaistekijöistä. Työttöminä oli heinäkuussa 6.7 miljoonaa venäläistä.

***** **Venäjän vuoden 1998 budjettiesitys.** Venäjän valtionvarainministeriön maan hallituksen käsittelyyn toimittama esitys ensi vuoden talousarviosta perustuu arvioihin kahden prosentin BKT:n kasvusta ja viiden prosentin inflaatiosta. Samaan aikaan teollisuustuotannon oletetaan kasvavan 3 prosenttia. Lisäksi budjettiesityksessä on arvioitu valtion velkakirjojen tuoton laskevan ensi vuonna 12 - 14 prosenttiin tämänhetkisestä 18 - 19 prosentista.

Budjetin alijäämäksi v. 1998 mukaan lukien valtion velanhoitokulut muodostuu esityksessä 4.8 prosenttia BKT:sta (132 tuhatta mrd. RUR eli 23 mrd. USD), josta hallitus suunnittelee rahoittavansa 102 tuhatta miljardia ruplaa kotimaisilta markkinoilta ja loput ulkomailta. Viimeisen Venäjän valtionvarainministeriön tiedon mukaan kuluvan vuoden budjetin alijäämä olisi 5.4 prosenttia BKT:sta. Ensi vuoden ulkomaisesta lainanotosta merkittävä osa on tarkoitus koota IMF:ltä (2 mrd. USD) sekä Eurobond-ohjelmalla (3.5 mrd. USD).

***** **Venäjän julkisen sektorin palkkarästit lähes täysin maksettu.** Venäjän finanssiministeriön edustajan mukaan hallituksen velka julkisen sektorin työntekijöille oli 15. elokuuta noin 50 mrd. ruplaa (8.7 milj. dollaria) ja armeijalle 10 mrd. ruplaa (1.7 milj. dollaria). Julkisen sektorin palkkarästit ovat supistuneet nopeasti. Kesäkuun alussa niitä oli 11 000 mrd. ruplaa ja tämän lisäksi arvioitiin epävirallisesti olleen 5400 mrd. ruplaa armeijan palkkarästejä. Valtaosa kaikista palkkarästeistä - 43 000 mrd. ruplaa (7.4 mrd. dollaria) - on edelleen yrityksillä ja organisaatioilla.

***** **Venäjän hallituksessa valmistellaan uutta asetusta yksityistämisestä.** Viimeaikaiset yksityistämiskauppoihin liittyvät epäselvyydet ovat saaneet Venäjän hallituksen ryhtymään toimeen yksityistämisen pelisääntöjen selkiyttämiseksi. Yksityistämiskauppoja on kritisoitu etenkin siitä, että tarjouskilpailuihin osallistunut Uneximbank on ollut jäsenenä kauppajen voittajasta päättäneessä komiteassa. Hallituksen luonnostelevan asetuksen mukaan tämä ei olisi enää mahdollista. Luonnoksessa yksityistämishuutokaupan järjestäjä valitaan tarjouskilpailun perusteella ja kauppajien ehdot tulee määritellä presidentin asetuksilla. Hallituksen periaatteena on valtion tulojen maksimointi kussakin yksittäisessä kaupassa.

Telekommunikaatioyhtiö Svjazinvestin yksityistämistä koskevat tutkimukset jatkuvat edelleen. Venäjän valuutta- ja vientitarkastusvirasto on lehtitietojen mukaan julistanut kaupan laittomaksi, koska kauppaa järjestäneellä Venäjän yksityistämisrahastolla ei ole keskuspankin lupaa valuuttaoperaatioiden suorittamiseen. Venäjän antimonopolikomitea ja oikeusministeriö eivät ole esittäneet omien tutkimustensa tuloksia. Syyskuussa odotetaan öljy-yhtiö Rosneftin yksityistämishuutokauppaa ja syys-lokakuussa on vuorossa uusi Svjazinvestin 24 prosentin osuuden huutokauppa, johon voivat osallistua ainoastaan venäläiset.

***** **Venäjälle suuntautunut valuuttavirta tuottaa ongelmia keskuspankille.** Viime kuukausina Venäjälle virrannut valuutta aiheuttaa ongelmia inflaatiota vastaan taistelevalle keskuspankille.

Ulkomaalaisten sijoittajien rahoja on tullut sekä sijoituksina venäläisiin osakkeisiin että lainoina valtiolle ja pankeille. Venäjän keskuspankki on taistellut ruplan vahvistuspaineita vastaan ostamalla dollareita markkinoilta. Heinäkuussa Venäjän valuuttavaranto kaksinkertaistui kesäkuusta 10.5 miljardiin dollariin. Syntyneen likviditeetin keskuspankki on steriloinut myymällä salkustaan valtion sijoitustodistuksia ja vähentämällä näin pankkijärjestelmän likviditeettiä. Tämä on pitänyt korot ylhäällä. Näin keskuspankki toivoo painavansa inflaation ensi vuonna selvästi alle kymmenen prosentin.

*****

Venäjän maatalouden ongelmat jatkuvat, mutta viljasadosta odotetaan viimevuotista parempaa. Venäjän maatalouden tämän vuoden viljasadon arvioidaan nousevan 76 - 82 miljoonaa tonniin, mikä olisi noin 15 % viimevuotista enemmän. Se on kuitenkin vähemmän kuin vuosina 1991 - 1995 keskimäärin. Kuluvalle vuosikymmenellä Venäjän viljantuotanto on supistunut noin 40 prosentilla. Venäjän duuma tuomitsikin viimeksi maaliskuussa hallituksen maatalousuudistukset. Duuma totesi, että maataloudessa tarvittavien teollisuustuotteiden hintojen nousu ylittää 1000-kertaisesti maataloustuotteiden hintojen nousun, minkä seurauksena 70 % tuottajista on joutunut vararikkoon. Maataloudesta on duuman mukaan poistunut 18 miljoonaa hehtaaria viljelysmaata, viljelykasvien satoisuus on pudonnut puoleen ja elintarvikkeissa tuonnin osuus on noussut yli 50 prosenttiin

Presidentti allekirjoitti 18. heinäkuuta maataloustuotannon valtiollista säätelyä koskevan federaation lain, jonka avulla valtiovalta pyrkii osaltaan parantamaan vaikeuksiin ajautuneen maatalouden selviämismahdollisuuksia. Lain mukaan valtiovalta osallistuu maatalouden tukemiseen 1) säätelemällä markkinoita, 2) rahoituksella, luototuksella, vakuuksilla ja verotuksella, 3) suojelemalla kotimaisia tuottajia, 4) tukemalla tutkimusta ja 5) kehittämällä maaseudun sosiaalisia oloja.

Hallituksen ja keskuspankin vuotta 1997 koskevan talouspoliittisen julkilausuman mukaan presidentin pitäisi antaa marraskuun loppuun mennessä asetus maakauppoja koskevista yksityiskohtaisista määräyksistä. Samaan aikaan hallituksen on määrä julkistaa ohjelmansa varattomien tilojen tervehdyttämiseksi tai lopettamiseksi.

Hallituksen joulukuussa 1996 hyväksymän vuoteen 2000 ulottuvan yksityistilojen ja osuus-kuntien kehittämisohjelman mukaan vuoden 1995 lopussa maassa oli yli 280 tuhatta yksityistilaa ja näillä maata yhteensä 11 miljoonaa hehtaaria. Ne tuottivat vuonna 1995 viljasta lähes 5 %. Ohjelman mukaan hallitus pyrkii mm. toteuttamaan kansalaisten perustuslaillisen oikeuden omistaa maata, kehittämään toimivat maamarkkinat, lisäämään yksityistilojen määrää ja suurentamaan tilakokoa.

*****

Osakkeet jatkavat nousuaan Baltiassa. Osakkeiden hinnat Baltiassa ovat nousseet maailmanlaajuisen osakeboomin vanavedessä, mutta erityisesti Virossa voimakas talouskasvu on antanut osakkeille vielä oman noususykäksensä. Tämän vuoden alusta Tallinnan pörssin TALSE-indeksi on noussut lähes 190 %. Tallinnan pörssin osakevaihto on myös selvästi suurempi kuin muiden Baltian maiden pörssien. Esimerkiksi kesäkuussa Tallinnassa vaihtui osakkeita 80 miljoonalla dollarilla, kun Riian vaihto oli vain 2 ja Vilnan 9 miljoonaa dollaria. Elokuun ensimmäisellä viikolla vaihto oli Tallinnassa 25, Riassa 0.7 ja Vilnassa 1.9 miljoonaa dollaria. Vilnan pörssissä osakkeiden hinnat ovat nousseet vuoden alusta 21 %. Riian pörssissä ei ole laskettu hintaindeksiä vuoden alusta, mutta vaihdetuimman osakkeen Unibankin hinta on noussut vuoden alusta noin 50 %.

*****

Seminaari Venäjän taloudesta. Helsingin Säätytalossa järjestetään 2. ja 3. lokakuuta 1997 **Russian Economy in Transition** -seminaari. Seminaarin aiheita ovat: talouden nykytila ja kehitysnäkymät Venäjällä, maan yhteiskunnallis-poliittinen tilanne, Venäjän metsäteollisuusklusteri, alueellinen kehitys Venäjällä ja Venäjän ulkomaiset taloussuhteet. Ilmoittautumisia tilaisuuteen ottavat vastaan ja lisätietoja antavat Kristiina **Helansuo** Suomen Akatemiasta, puh. 09 - 774 88339 ja 15.9. lähtien Vesa **Korhonen** Suomen Pankista, puh. 09 - 183 2294. Tilaisuus on maksuton.

***

Uutisaineisto on toimitettu eri lähteistä saadun informaation perusteella.

Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

Suomen Pankki / Idäntalouksien yksikkö

Puh 09 - 1831 / fax 09-183 2294 / <http://www.bof.fi/env/fin/it/itfi.stm>

IDÄNTALOUKSIEN VIIKKO 35

*****
Venäjän verouudistuksesta. Venäjän hallitus odottaa parlamentin alahuoneen duuman hyväksyvän suunnitellun verouudistuksen ennen kuluvaan vuoden loppua. Hallituksen verolainsäädäntöön haluamia muutoksia ovat arvonlisäveroasteen nostaminen 22 prosenttiin ja arvonlisäveropohjan yhtenäistäminen verohelpotuksia poistamalla sekä tuloverotuksen uudistaminen kaksiportaiseksi. Uusi järjestelmä koostuisi 12 prosentin perustuloveroasteesta ja yleimmästä 30 prosentin verosta. Osana uudistusta viranomaiset haluavat tehostaa valtion tulojen keruuta päästäkseen tavoittelemansa tasapainoon tulojen ja menojen välillä pois lukien valtion velan hoitokulut v. 1999.

Eri tarkkailijat ovat sanoneet uudistuksen läpimenon olevan ensivuoden budjettiesityksen vajeitavoitteen toteutumisen ehto. Venäjän varatalousministeri Vladimir **Petrov** kumosi väitteet sanoen verouudistuksen itse asiassa laskevan kerättävien tulojen kokonaismäärää viittaamalla esitykseen kuuluviin veron alennuksiin. Varafinanssiministeri Sergei **Shatalov**in mukaan Venäjän kokonaisverorasitus laskisi esityksen toteutuessa 35.1 prosentista 32.4 prosenttiin BKT:sta, eli 2.7 prosenttiyksikköä. Erityisesti paikalliset verotulot laskisivat esityksen mukaan, mikä on synnyttänyt kiistoja liittovaltion ja paikallisviranomaisten välille. Liittovaltio ei aio kompensoida paikallisviranomaisten menetyksiä.

*****
Novgorod houkuttelee ulkomaisia investointeja Venäjälle. Maailmanpankin tutkijoiden mukaan Luoteis-Venäjän talousalueeseen kuuluvaan, 739 000 asukkaan Novgorodin läänin tehty ulkomaiset investoinnit asukasta kohden laskettuna olivat vuonna 1996 Moskovan jälkeen toiseksi suurimmat Venäjällä. Vuonna 1996 2.5 % kaikista Venäjälle tehdyistä investoinneista kohdistui Novgorodiin. Läänin väestömäärä vastaa 0.5 prosenttia koko maan väestöstä. Vuosina 1992 - 1996 Novgorodin läänin tehtiin ulkomaisia sijoituksia yhteensä 380.2 milj. dollarin arvosta. Sijoituksista 154 milj. dollaria tehtiin vuonna 1996.

Läänin on sijoittunut yli 160 yritystä, joissa on ulkomaista pääomaa. Niiden joukossa ovat mm. suomalaiset Schauman Wood ja Raute. Myös saksalaisia, amerikkalaisia, puolalaisia ja norjalaisia yrityksiä on läänin alueella. Ulkomaalaisten osakkuusyhtiöiden osuus läänin teollisuustuotannosta on 39 %, viennistä 83 % ja tuonnista 31 %. Ulkomaisia yrityksiä vetävät alueelle etenkin huomattavat verohelpotukset. Läänin ulkomaalaiset osakkuusyhtykset on vapautettu alueellisista veroista investointien takaisinmaksuajan loppuun saakka. Useilla läänin alueilla myönnetään lisäksi ylimääräisiä verohelpotuksia. Läänin budjettiin on sisällytetty erityinen takuurahasto ulkomaisille investoijille. Lisäksi ulkomaalaisilla osakkuusyhtyksillä on mahdollisuus ostaa tonttimaata.

*****
Venäläisten tuloista huomattava osa vaihdetaan dollareiksi. Venäjän tilastokomitean tietojen mukaan venäläiset käyttivät vuoden 1997 ensimmäisen puolen vuoden 770 000 mrd. ruplan (133 mrd. dollarin) tuloistaan 68 % tavaroiden ja palveluiden ostoon. Jopa viidennes tuloista käytettiin dollareiden hankkimiseen. Verojen, pakollisten sotu-maksujen jne. osuus oli runsaat 5 % . Pankkisäästöihin ja arvopaperisijoituksiin käytettiin vajaat 3 % tuloista. Heinäkuun alussa pankkitileillä oli 140 000 mrd. ruplaa, joista Sberbankin osuus oli 76 %.

*****
Korkotaso laski hieman Venäjällä. Keskiviikkona 27.8 järjestetyssä valtion sijoitustodistusten huutokaupassa muodostui vuoden koroksi 18.8 prosenttia. Korot ovat pysyneet viime viikkoina samalla tasolla. Yhteensä Venäjän valtionvarainministeriö keräsi keskiviikon huutokaupoilla markkinoilta noin 8000 miljardia RUR. USA:n dollari noteerattiin keskiviikkona 5 826.50 ruplaksi Moskovan valuuttapörssissä MICEX:ssa.

*****
IMF myönsi Ukrainalle valmiusluoton (stand-by). Yhteensä 542 milj. dollarin lainasta 49 milj. dollaria on Ukrainan käytettävissä välittömästi. Lainalla tuetaan hallituksen talousohjelmaa vuosiksi 1997 - 98. Ohjelman tavoitteena on BKT:n reaaliakasvu jo vuonna 1998 kolmella prosentilla. Viime vuonna BKT supistui 10 %. BKT:n kasvuennusteet perustuvat etenkin

maataloustuotannon elpymiseen. Inflaatio pyritään supistamaan vuoden 1996 40 prosentista 15 prosenttiin vuoden 1997 ja 12 prosenttiin vuoden 1998 loppuun mennessä. Konsolidoitu budjettivaje rajoitetaan ohjelman mukaan 4.6 prosenttiin BKT:sta vuonna 1997 ja 4.5 prosenttiin vuonna 1998. Vuonna 1996 budjettivaje oli 3.2 prosenttia BKT:sta, mutta siihen ei sisällynyt mittavia palkka- eläke- ja sosiaalimaksurästejä, joita nyt pyritään supistamaan. Grivnan kurssi on tarkoitus pitää vakaana kapeassa valuuttaputkessa. Rakennemuutosten pääpaino on yksityissektorin tukemisessa, koti- ja ulkomaisten investointien lisäämisessä sekä maa-uudistuksessa. Aiemmin esillä ollut kolmen vuoden EFF (Extended Fund Facility)-luotto kariutui Ukrainan sisäisiin erimielisyyksiin lainaa tukevan talousohjelman avainkohdista.

*****

Eläkejärjestelmä uudistus Itä-Euroopan talouksien suuri haaste. Ikääntyvän väestön osuuden kasvu sekä suurten ikäluokkien siirtyminen eläkkeelle lähitulevaisuudessa on ajanut Itä-Euroopan maiden hallitukset etsimään ratkaisuja järjestelmän uudistamiseksi. Pienimmät jo toteutetut muutokset ovat kohdistuneet olemassa olevan järjestelmän tehostamiseen mm. eläkeikää ja eläkemaksuja korottamalla sekä eläkkeitä pienentämällä. Esimerkiksi Tsekin tasavallassa eläkeindeksointia muutettiin äskettäin siten, että eläkkeet seuraavat nopeasti kasvavien palkkojen sijaan maltillisempaa inflaatiota. Unkarissa on puolestaan korotettu eläkemaksuja ja Romaniassa nostettu eläkkeen perustana käytettävää vuosien määrää. Toinen eläkejärjestelmän uudistamisen kannalta merkittävä toimenpide olisi edistää yksityisten eläkerahastojen perustamista. Toistaiseksi eläkerahastojen vähyteen ovat vaikuttaneet mm. kehittymättömät rahamarkkinat ja sopivien investointikohteiden puute. Eläkejärjestelmän uudistamiseksi Maailmanpankki julkisti vuonna 1994 ohjelman, jonka pääasiallisena tavoitteena on pienentää valtion roolia ja vastaavasti kasvattaa yksityisen sektorin osuutta eläkejärjestelmän hoidossa. Ohjelman mukaan eläkkeet perustuvat palkkatuloon. Niitä varten, jotka haluavat suurempia eläkkeitä, olisi tarkoitus perustaa yksityisiä eläkerahastoja. Maailmanpankin ohjelmaa toteutetaan tällä hetkellä mm. Unkarissa ja Puolassa. Lisäksi ohjelman käyttöönottoa on suunniteltu Tsekin tasavallassa, Virossa, Latviassa ja Sloveniassa.

*****

Maailmanpankin lainasitoumukset kehitysmaille ja siirtymätalouksille 19 miljardia dollaria vuonna 1997. Tilinpäätös vuosi päättyi 30. kesäkuuta. Keski- ja Itä-Euroopan maiden sekä IVY-maiden osuus lainasitoumuksista oli yhteensä noin 5 miljardia dollaria. Maakohtaisesti laskettuna Venäjä lainasi eniten (1.7 mrd. USD). Maailmanpankin lainat sisältävät sekä Kansainvälisen jälleenrakennus- ja kehityspankin (IBRD) että Kansainvälisen kehitysjärjestön (IDA) antamat lainat, joilla rahoitetaan mm. talouden rakennemuutukseen liittyviä projekteja. Tänä vuonna suurin sektorikohtainen lainansaaja oli sosiaalisektori. IBRD:n osuus lainoista on 70 % ja IDA:n 30 %. Vuosina 1995 ja 1996 Maailmanpankin lainasitoumukset kehitys- ja siirtymätalouksille olivat yhteensä 22 ja 21 miljoonaa dollaria.

***

Uutisaineisto on toimitettu eri lähteistä saadun informaation perusteella.

Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

Suomen Pankki / Idäntalouksien yksikkö

Puh 09 - 1831 / fax 09-183 2294 / <http://www.bof.fi/env/fin/it/itavko/itavko.stm>

IDÄNTALOUKSIEN VIIKKO 36

***** **Venäjän pankkijärjestelmän kehityssuuntia.** Venäjän pankkijärjestelmän kehityksessä on viime vuosien hallitsevana piirteenä ollut pankkien lukumäärän selvä väheneminen. Vuoden 1995 alusta pankkien lukumäärä on pienentynyt 2 500:sta alle 1 900:aan. Toukokuun alussa Venäjällä oli 151 pankkia, joissa oli ulkomaista pääomaa. Näistä 13 oli täysin ulkomaalaisomisteisia. Jatkossa pankkien lukumäärän arvioidaan supistuvan edelleen, kun pelkästään nopean inflaation ja korkeiden korkojen mahdollistamaan spekulatiiviseen toimintaan keskittyneet pankit joutuvat lopettamaan toimintansa ja pankkeja yhdistyy. Osaltaan pankkien lukumäärän supistumista edistävät keskuspankin kiristynyt toimilupapolitiikka ja minimipääomavaatimusten vähittäinen nostaminen.

Entiset valtionomisteiset pankit ovat Venäjällä säilyttäneet asemansa huolimatta uusien yksityisten pankkien nopeasta kasvusta. Sberbankin ja Vneshtorgbankin tileillä on kolmannes koko pankkijärjestelmän varoista, neljännes varoista on muissa maan 20 suurimmassa pankissa ja 43 prosenttia varoista hallitsevat pienet pankit. Noin 80 % pankkien pääomista on Moskovassa. Kansainvälisten standardien mukaan venäläiset pankit ovat pieniä. Peruspääoma lähes 70 prosentissa venäläisistä pankeista on 1 - 20 mrd. ruplaa (0.2 - 3.5 milj. dollaria). Koko Venäjän pankkijärjestelmän varat Vneshekonombankia lukuun ottamatta olivat vuoden 1997 alussa noin 890 000 mrd. ruplaa (160 mrd. dollaria). Venäjän kymmenen suurinta pankkia mahtuu Banker-lehden pääoman mukaisessa luokituksessa tuhannen suurimman joukkoon maailmassa.

Venäläisten pankkien pitkälti finanssioperaatioihin perustunut toiminta on näkynyt mm. lainaoperaatioiden ja vähittäispankkipalveluiden vähäisyytenä. Kolme neljäsosaa kotitalouksien talletuksista on edelleen Sberbankissa. Pitkäaikaiset lainat muodostavat keskimäärin prosentin venäläisten pankkien lainasalkusta. Järjestelemättömiksi luotoiksi luokitellaan arviolta 15 % myönnettyistä lainoista.

Venäläiset pankit ovat vuoden 1997 aikana lisääntyvässä määrin hakeutuneet kansainvälisille syndikoidujen luottojen markkinoille. Elokuun lopulla Rossijski Kredit -pankki sai tähän saakka suurimman venäläiselle liikepankille myönnetyn syndikoidun luoton - 125 milj. dollaria. Tätä ennen Vneshtorgbankille oli myönnetty 120 milj. dollarin ja Inkombankille 115 milj. dollarin syndikoidu luotto.

***** **Alkuvuonna Venäjän valtiontalouden perusalijäämä 4.1 % bruttokansantuotteesta.** Venäjän tilastokomitean mukaan budjettialijäämä, johon ei ole laskettu mukaan valtionvelan hoitomenoja, oli vuoden ensimmäisellä puoliskolla 50 300 miljardia ruplaa eli noin 8.6 miljardia dollaria. Koko vuoden alijäämäksi on budjetoitu 95 400 miljardia ruplaa (16.4 miljardia dollaria). Alkuvuonna valtio sai tuloja 126 100 miljardia ruplaa (21.6 miljardia dollaria), kun koko vuodelle tuloja on budjetoitu 434 400 miljardia ruplaa (74.4 miljardia dollaria). Muita menoja kuin lainanhoitokuluja Venäjällä oli alkuvuonna 176 400 miljardia ruplaa (30.2 miljardia dollaria), kun koko vuoden menoiksi on budjetoitu 529 800 miljardia ruplaa (90.7 miljardia dollaria). Tulojen jääminen selvästi tavoitteista johtuu pääasiassa Venäjän heikosta veronkannosta. Sekä tulojen että menojen osuus bruttokansantuotteesta oli tämän vuoden alkupuoliskolla pienempi kuin viime vuoden vastaavana aikana. Tulot olivat 10.2 % ja muut kuin velanhoitomienot 14.3 % bruttokansantuotteesta. Alijäämästä 64 % rahoitettiin ulkomaisista lähteistä ja loput kotimaasta.

***** **Venäjän budjetin käsittely duumassa.** Venäjän hallitus jätti ensi vuoden budjettiesityksen maanantaina 1.9. kesälomansa lopettaneen duuman käsiteltäväksi. Hallitus itse oli hyväksynyt esityksen 21. elokuuta. Tullakseen lainvoimaiseksi esityksen täytyy läpäistä ensin neljä eri käsittelyä duumassa loppuvuoden aikana ja sen jälkeen saada hyväksyntä parlamentin ylähuoneelta, liittoneuvostolta. Lisäksi budjettiesitys vaatii vielä presidentin allekirjoituksen. Ensimmäisessä käsittelyssään duuma keskustelee budjetista yleisesti ja esitykseen liittyvistä talousennusteista. Toisessa käsittelyssä duuma keskittyy esityksen suurempien tulo- ja menoluokkien arviointiin. Kolmannessa käsittelyssä duuma tutkii budjetin yksittäisiä menoluokkia ja pohtii liittovaltion varainkäyttöehdotuksia. Viimeisessä käsittelyssä on tarkoitus tehdä mahdolliset muutosesitykset

ja antaa esitykselle lopullinen hyväksyntä ennen budjetin siirtämistä liittoneuvostolle.

Suunnitellun aikataulun mukaan duuma pitää neljännen käsittelynsä 24.12. ja antaa budjetin liittoneuvoston käsiteltäväksi joulukuun 29. päivänä. Näin on epätodennäköistä, että budjetti saataisiin valmiiksi ennen vuoden 1998 alkua. Mikäli duuma ei hallituksen esitystä hyväksy, on sillä kolme vaihtoehtoa: muodostaa sovittelulautakunta liittoneuvoston ja hallituksen kanssa, palauttaa esitys hallitukselle tai esittää hallitukselle luottamuslauseäänestystä. Tämän vuoden budjetti hyväksyttiin duumassa lopullisesti 24.2.1997 ja presidentti vahvisti sen helmikuun 26. päivänä.

***** **Inflaatio kiihtyi hieman Venäjällä.** Elokuussa kuluttajahinnat nousivat viime vuoden elokuusta 14.9 %. Heinäkuussa vastaava luku oli 14.7 %. Tämä oli toinen perättäinen kuukausi, jolloin inflaatio kiihtyi.

Rahan määrä on Venäjällä noussut alkuvuonna varsin nopeasti. Alkuvuonna raha-aggregaatti M2 on kasvanut noin 35 % vuosivauhtia. Näin ollen ei ole täysin yllättävää, että kasvanut rahan määrä näkyikin nousseina hintoina, vaikka ruplien kysyntäkin on varmasti kasvanut alkuvuonna.

***** **Venäläiset osakkeet laskeneet viime viikkoina muun maailman mukana.** Kahdenkymmenen vaihdetuimman venäläisen osakkeen hintakehitystä kuvaava RTS-indeksi laski maanantaihin 1.9. mennessä yli 20 % huippuarvostaan 8. elokuuta. Venäläisten osakkeiden hinnat ovat tulleet alas muiden pörssien mukana, ja myös viime päivien hintojen nousu on ollut tuontitavaraa. Keskiwiikkona 3.9. RTS-indeksi oli noussut 10 % maanantain tasosta.

***** **Einars Repše jatkaa Latvian keskuspankin pääjohtajana.** Latvian parlamentti nimitti Repšen (36) toiseksi kuusivuotiskaudeksi torstaina 28.8. Fyysikon koulutuksen saanut Repše aloitti keskuspankin johdossa alun perin 3.9.1991 oltuaan aiemmin parlamentin jäsen vuosina 1990 - 1991. Repše toimi parlamentin pankki- ja rahoituslakomitean puheenjohtajana ennen nimitystään keskuspankin johtoon ja häntä pidetään maan rahauudistuksen tärkeimpänä taustahahmona. Repše kommentoi uudelleenvalintaansa kiittämällä tukijoitaan ja sanoen takaavansa latin vakauden sekä inflaation laskun edelleen.

***** **Baltian maiden ensimmäisen vuosipuoliskon kauppataaset alijäämäisiä.** Viron kauppataase oli tämän vuoden tammi - kesäkuussa 9.8 miljardia kruunua alijäämäinen (viime vuonna vastaava luku oli 5.5 mrd.) maan tullitilastojen mukaan. Viime vuoden vastaavasta ajasta Viron vienti kasvoi noin 50 prosenttia 18.1 mrd. kruunuun ja tuonti 60 prosenttia 27.9 mrd. kruunuun.

Latviassa kauppataaseen alijäämäksi muodostui samaan aikaan 258 miljoonaa latia (viime vuonna 214 miljoonaa) Latvian tilastokomitean julkaisemien tietojen mukaan. Vienti kasvoi viime vuoden ensimmäiseen puoliskoon verrattuna 23 prosenttia 454 miljoonaan latiin ja tuonti kasvoi 22 prosenttia 713 miljoonaan latiin.

Liettuan tilastoviranomaisten mukaan maan kauppataaseen alijäämä vuoden kuudelta ensimmäiseltä kuukaudelta oli 3.3 mrd. litiä (viime vuonna 2.0 mrd.). Viennin kokonaissumma oli 7.1 mrd. litiä ja tuonnin 10.4 mrd. litiä. Liettuan vienti kasvoi 16 % ja tuonti 28 % viime vuoden vastaavasta ajasta.

Koko viime vuoden kauppataaseen alijäämän osuus BKT:sta oli Virossa noin 26 %, Latviassa 17 % ja Liettuassa 15 %.

*****

Uutisaineisto on toimitettu eri lähteistä saadun informaation perusteella.

Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

Suomen Pankki / Idäntalouksien yksikkö

Puh 09 - 1831 / fax 09-183 2294 / <http://www.bof.fi/env/fin/it/itavko/itavko.stm>

IDÄNTALOUKSIEN VIIKKO 37

***** **IMF päätti EFF-luottoerän maksusta Venäjälle.** IMF hyväksyi viime viikolla päätöksen 700 miljoonan dollarin suuruisen erän maksamisesta Venäjälle aiemmin myönnetystä yhteensä 10 miljardin dollarin kolmivuotisesta EFF-luottojärjestelystä (Extended Fund Facility). Lausunnossaan IMF sanoi Venäjän alkuvuoden talouskehityksen olevan rohkaisevaa kiinnittäen erityistä huomiota maan rahapolitiikkaan. Samalla IMF kuitenkin muistutti Venäjän tarpeesta parantaa valtion tulojen keruuta ja saada budjettimenojen kehitys parempaan kontrolliin budjettialijäämän pitämiseksi hallinnassa. IMF on viimeisen vuoden aikana lykännyt useiden lainaerien maksamista Venäjälle vedoten huoleensa julkisen talouden tilasta. Kuluvan vuoden aikana Venäjän odotetaan saavan valuuttarahastolta yhteensä 2.8 mrd. dollaria luottoina.

Venäjälle saattaa aueta mahdollisuus saada IMF:ltä lisäksi 1.7 miljardia dollaria erityisnosto-oikeuksina (SDR = 1.36 USD). Venäjä saa sille tulossa olevan SDR-määrän, mikäli IMF:n jäsenvaltiot hyväksyvät myöhemmin tässä kuussa valuuttarahaston vuosikokouksessa Hong Kongissa suunnitelmat korottaa rahaston keskuspankeille tarjottavia luottomahdollisuuksia (Overdraft Facility). IMF ei ole vuoden 1981 jälkeen laskenut liikkeelle erityisnosto-oikeuksia, minkä jälkeen valuuttarahastoon liittyneet maat eivät ole voineet turvautua SDR-rahoitukseen. Tällaisten maiden määrä on noin viidennes kaikkiaan 181 valuuttarahaston jäsenmaasta.

***** **Venäjän vuoden 1998 yksityistämishjelma.** Venäjän yksityistämiskomitean uusi johtaja Maxim Boiko on julkistanut maan yksityistämishjelman ensi vuodelle. Ohjelman mukaan valtio huutokauppaa osuuksiaan omistamistaan yrityksistä kaikkiaan n. 30 000 miljardin ruplan edestä (n. 5.1 mrd USD). Ohjelma on laadittu Venäjän elokuun alussa voimaan tulleen yksityistämislainsäädännön mukaan. Uusi laki vaatii hallitusta esittämään duumalle yksityistettävien yritysten listan ennen varsinaisia myyntejä. Huomattavimpia myyntioperaatiota ovat 25 prosentin osuus Svjazinvestistä (lähtöhintana 8 900 mrd. ruplaa eli n. 1.5 mrd. dollaria), 6.6 % LUKoilista (6 000 mrd. ruplaa eli runsaat 1.0 mrd. dollaria) sekä 96 % Rosneftin osakkeista (5 400 mrd. ruplaa eli 930 milj. dollaria). Suunniteltujen myyntien kokonaissumma ylittää huomattavasti hallituksen aiemmin ensi vuodelle ennustamat 6 100 mrd. ruplan yksityistämistulot. Ohjelman odotetaan herättävän vastusta duuman käsittelyssä.

***** **Yksityisten eläkerahastojen suosio Venäjällä kasvaa.** Yksityisten eläkerahastojen perustaminen on Venäjällä ollut mahdollista viiden vuoden ajan. Tällä hetkellä yksityisiä eläkerahastoja on 260. Vuoden 1997 ensimmäisen puolen vuoden aikana niiden varat kaksinkertaistuivat ja olivat 6200 mrd. ruplaa (1.1 mrd. dollaria). Yli 130 000 eläkeläistä saa yksityisistä eläkerahastoista eläkkeitä valtioneläkkeen ohella. Nämä valtioneläkkeen lisäksi maksetut eläkkeet ovat keskimäärin 102 000 ruplaa (18 dollaria) kuukaudessa, kun keskieläke toukokuussa 1997 oli 320 700 ruplaa (55 dollaria). Yksityisten eläkerahastojen yleistymistä ovat haitanneet erimielisyydet rahastojen edustajien ja rahastoja valvovan Venäjän arvopaperikomission välillä.

***** **Pääoman tuonti Venäjälle lisääntynyt.** Venäjän tilastokomitean mukaan pääoman tuonti Venäjälle tämän vuoden kuuden ensimmäisen kuukauden aikana oli noin 6.7 miljardia dollaria. Viime vuonna samaan aikaan pääoman tuonti oli vain 2 miljardia dollaria. Lainat venäläisille yrityksille ja pankeille (4.4 mrd. dollaria) kattoivat suurimman osan pääoman tuonnista. Suoria sijoituksia Venäjälle tuli ensimmäisen vuosipuoliskon aikana 2.2 miljardia dollaria. Eniten Venäjälle sijoitettiin Alankomaista ja Yhdysvalloista.

***** **Korot hieman alas Venäjällä.** Keskiviikkona 10.9. pidetyssä sijoitustodistusten huutokaupassa vuoden koroksi tuli 18.1 % (viikko sitten 18.4 %). Yhteensä valtio lainasi markkinoilta 5650 miljardia ruplaa eli noin miljardi dollaria. Sijoitustodistusten korot ovat laskeneet hitaasti lähes koko kesän.

***** **Pankkien luotonanto kasvaa Virossa nopeasti.** Heinäkuun lopussa virolaisten pankkien luotonanto asiakkailleen oli 16.9 miljardia kruunua (1.15 miljardia dollaria). Vuoden alusta luotonanto on kasvanut 47 % ja viime vuoden heinäkuusta 91 %. On merkillepantavaa, että 46 % lainakannasta on muissa valuutoissa kuin Viron kruunuissa, pääasiassa Saksan markkoina. Lisäksi monissa kruunulainoissakin on valuuttaklausuuli, eli lainamäärä muuttuu, jos Viron kruunu devalvoidaan. Tämä merkitsee käytännössä sitä, että virolaiset pankit siirtävät valuuttariskin asiakkailleen.

Viron keskuspankki on jatkanut toimenpiteitä pankkien luotonannon hillitsemiseksi. Keskuspankki aikoo vaatia liikepankkeja tekemään suurempia luottotappiovarauksia, ja lisäksi pankkien pääomavaatimuksia aiotaan nostaa.

***** **Viron keskuspankki peruutti pankin toimiluvan.** Keskuspankki peruutti tiistaina Eesti Innovatsioonipankin luottolaitostoimiluvan, koska pankki ei pystynyt antamaan tyydyttävää selvitystä pääomistajastaan. Heinäkuun lopussa Innovatsioonipank oli Viron kymmenenneksi suurin liikepankki, ja sen tase oli noin prosentti koko pankkijärjestelmän taseesta.

***** **Virolla ja Kansainvälisellä valuuttarahastolla eri näkemys budjettipolitiikasta.** Viro ja Kansainvälinen valuuttarahasto (IMF) eivät ole päässeet yksimielisyyteen toimista Viron talouden ylikuumenemisen estämiseksi. IMF:n mukaan valtiontalouden ylijäämän olisi ensi vuonna oltava kaksi prosentti bruttokansantuotteesta. Viron mukaan maan budjettilait vaativat, että budjetti on tasapainossa, eli sitä ei voida käyttää suhdanepolitiikan välineenä. Viron talouden nopea kasvu alkuvuonna on saanut monet pelkäämään ylikuumenemistä. Ensimmäisellä neljänneksellä bruttokansantuote kasvoi 10.8 %, ja maan vaihtotaseen alijäämä syvenee jatkuvasti.

***** **Baltian elokuun inflaatioluvut.** Viron kuluttajahintojen nousu viime vuoden vastaavasta ajasta oli elokuussa 11.9 prosenttia. Latviassa kuluttajahinnat nousivat samana aikana 8.6 prosenttia ja Liettuaassa 8.7 prosenttia. Kaikissa kolmessa maassa inflaatio kiihtyi heinäkuusta: Liettuaassa hintojen nousu kiihtyi vähiten (heinäkuussa 8.7 %), Latviassa (7.7 %) sekä Virossa (10.8 %) nousu oli voimakkaampaa.

***

Uutisaineisto on toimitettu eri lähteistä saadun informaation perusteella.

Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

Suomen Pankki / Idäntalouksien yksikkö

Puh 09 - 1831 / fax 09-183 2294 / <http://www.bof.fi/env/fin/it/itavko/itavko.stm>

IDÄNTALOUKSIEN VIIKKO 38

***** **Venäjä Pariisin klubin jäseneksi.** Venäjä liittyi keskiviikkona 17.9. Pariisin klubin jäseneksi. Pariisin klubi edustaa valtioita, joilla on saatavia toisilta valtioilta. Venäjä on sopinut jo vuonna 1995 omien velkojensa uudelleenjärjestelyistä ja nyt se voi Pariisin klubin kautta sopia omien saataviensa kohtalosta. Venäjällä on saatavia yhteensä 37 miljardin dollarin edestä entisiltä Neuvostoliiton liittolaisilta, lähinnä köyhiltä kehitysmailta, jotka eivät pysty maksamaan veloistaan takaisin kuin murto-osan. Valtiovarainministeri Anatoli **Tshubaisin** mukaan velkojen uudelleenjärjestely Pariisin klubin kautta merkitsee, että Venäjä saisi vuosittain velallisiltaan 500-700 miljoonaa dollaria nykyisen 150-200 sijaan.

***** **Venäjän teollisuustuotanto selvässä kasvussa, bruttokansantuote hieman ylös.** Elokuussa Venäjän teollisuustuotannon vuosimuutos oli 3 % (heinäkuussa 3.4 %). Kesä-elokuussa teollisuustuotanto oli 4 % korkeammalla kuin vuotta aiemmin samalla ajanjaksolla. Vuositasolle muutettuna viimeisen kolmen kuukauden kasvu suhteessa edelliseen kolmen kuukauden ajanjaksoon oli 6.3 %. Venäjän tilastokomitean mukaan bruttokansantuote oli ennallaan vuoden kahdeksan ensimmäisen kuukauden aikana viime vuoden vastaavaan ajanjaksoon verrattuna. Elokuussa bruttokansantuote nousi 0.7 % viime vuoden elokuusta.

***** **Venäjän maanomistuspykäliin odotettavissa muutoksia.** Venäjän presidentin odotetaan lähiaikoina antavan maakysymyksistä kaksi uutta asetusta. Ensimmäinen koskee kaupunkimaan yksityistämistä. Sen mukaan paikallishallinnot saisivat oikeuden myydä muutakin maata kuin yksityistettävien yritysten tontteja. Toisella asetuksella on tarkoitus parantaa entisten kolhoosityöntekijöiden oikeuksia kolhoosien uusjaossa saamaansa maahan. Presidentti **Jeltsin** jätti heinäkuussa allekirjoittamatta parlamentin molempien kamarien hyväksymän Venäjän maalakikokoelman lähinnä yksityistä maanomistusta koskevan erilaisen näkemyksensä vuoksi.

***** **Venäjän valtion tilejä siirretään keskuspankin hallintaan.** Venäjän hallituksen hyväksymän asetuksen mukaan valtion tilien käytön valvontaa pyritään tehostamaan siirtämällä keskeiset budjettitilit liikepankeilta keskuspankin hallintaan. Asetuksen mukaan Venäjän tullikomitean Mosbusinessbankissa ja Oneximbankissa olevat tilit siirretään keskuspankkiin 1.12. mennessä. Alueellisten tulliviranomaisten tilit jäävät edelleen liikepankkeihin, mutta 1.11. mennessä järjestetään huutokauppa oikeudesta kyseisten tilien hoitamiseen vuonna 1998. Huutokauppa on avoin kaikille liikepankeille. Huutokaupassa voittanut pankki joutuu maksamaan valtion tilien hoitamisesta komissiota, jonka suuruus on puolet 30 - 60 päivän sijoitustodistusten keskikorosta (tällä hetkellä noin 18 %). Venäjän keskuspankin varajohtaja Sergei **Alekshashenkon** mukaan myös muita Venäjän valtion tilejä siirretään lähiaikoina keskuspankkiin.

***** **Suomen vienti Venäjälle ja Viroon kasvaa.** Tullin mukaan tämän vuoden ensimmäisellä puoliskolla Suomen vienti Venäjälle oli 6.2 miljardia markkaa (6.3 % koko viennin arvosta), ja viime vuoden vastaavasta ajasta kasvua viennin arvossa oli 17 %. Vienti Viroon oli 2.9 miljardia markkaa (3 % viennistä), ja viennin kasvu oli peräti 26 %. Itä-Euroopan entisistä sosialistisista maista seuraavaksi eniten vietiin Puolaan (1.9 % viennistä) ja Tsekin tasavaltaan (0.6 %). Koko viennin arvo nousi vuoden alkupuoliskolla 7 %. Suomen vienti Neuvostoliittoon oli huipussaan vuonna 1983, jolloin viennin arvo oli 18.2 miljardia. Jos alkuvuoden tahti jatkuu, saattaa vienti entisen Neuvostoliiton alueelle nousta samalla tasolle. Inflaatio on kuitenkin syönyt markan arvoa, ja kun tämä vaikutus otetaan huomioon, ei Suomen vienti entisiin Neuvostoliiton maihin nouse reaalisesti tänä vuonna kuin noin 60 prosenttiin huippuvuoden arvosta.

Suomen ylijäämä oli kaupassa Viron kanssa 1.9 miljardia markkaa. Yksittäisistä maista ainoastaan kauppa Ison-Britannian kanssa on Suomelle enemmän ylijäämäistä. Myös Puolan kaupassa ylijäämä on varsin suuri, noin miljardi. Suomen Venäjän-kaupan ylijäämä vuoden alkupuoliskolla oli 258 miljoonaa markkaa.

***** **Baltian maat valmistelevat ensi vuoden budjetit.** Viron hallitus hyväksyi vuoden 1998 valtion budjettiluonnoksen 10. syyskuuta. Luonnoksen mukaan valtion budjetti on 54 miljoonaa kruunua ylijäämäinen ja budjettitulot ovat 15 miljardia kruunua. Kansainvälisen valuuttarahaston (IMF) mukaan Viron tulisi noudattaa tiukempaa finanssipolitiikkaa, ja siten ehkäistä talouden ylikuumeneminen. IMF:n suosituksen mukaan valtion ja paikallishallintojen budjettien kokonaisylijäämä tulisi kasvattaa 1-2 miljardiin kruunuun. Viron pääministerin Mart **Siimannin** mukaan Virolla on mahdollisuuksia kuitenkin vain 500 miljoonan kruunun ylijäämän saavuttamiseen. Osa tästä summasta koostuisi mm. kuluvan vuoden ylijäämätuloista sekä käyttämättä jääneistä yksityistämistuloista. Budjettiluonnos on tällä hetkellä parlamentin käsittelyssä.

Myös Latviassa hallitus on hyväksynyt ensi vuoden budjettiluonnoksen. Budjetti on hieman alijäämäinen, sillä budjettitulot ovat arviolta 1214 ja menot 1250 miljoonaa latia. Menopuolta kasvattavat erityisesti investointihankkeet. Budjettiesitys siirtyy parlamentin käsittelyyn lokakuun alussa. Liettuassa budjettiluonnoksen käsittely on vielä kesken.

***** **Jäsenyysneuvottelujen aloituskokoonpano ja itälaajentumisen kustannukset puhuttavat EU-maita.** Euroopan unionin komissio teki virallisen ehdotuksen itälaajentumisen ensimmäiseen vaiheeseen osallistuvista maista Strasbourgissa heinäkuussa. Ehdotus on osa komission valmistamaa unionin uudistuspakettia Agenda 2000, ja sen mukaan jäsenyysneuvottelujen ensimmäisessä vaiheessa olisivat mukana Kypros sekä Keski- ja Itä-Euroopan maista Puola, Unkari, Tsekin tasavalta, Viro ja Slovenia. Jotkut EU:n jäsenmaista kuten esimerkiksi Saksa ja Suomi tukevat komission ehdotusta neuvottelujen aloittamisesta kuuden maan kanssa. Toisaalta mm. Ruotsi, Italia, Kreikka ja Tanska kannattavat neuvottelujen aloittamista kaikkien kymmenen KIE-maan ja Kyproksen kanssa samanaikaisesti. Asiasta tehdään lopullinen päätös Luxemburgin kokouksessa joulukuussa.

Laajentumisen kustannuksista ja niiden jakautumisesta on niin ikään käyty keskusteluja EU-maissa. Kokonaisuudessaan EU:n budjettikatto on 1.27 % (86.5 miljardia ecua vuonna 1996) unionin yhteenlasketusta BKT:sta. Itälaajentumisen suurimmat kustannukset muodostunevat maatalouden tukimaksuista ja rakenteellisesta tuesta, jotka yhdessä kattavat noin 80 % unionin menoista. Keski- ja Itä-Euroopan maiden BKT per asukas on keskimäärin noin 33 % EU:n keskiarvosta ja maatalouden osuus niiden BKT:sta on EU-maita korkeampi. Mm. Saksan ja Hollannin mielestä sekä laajennuskustannukset että jäsenmaiden kontribuutiot unionin budjettiin tulisi jakaa tasaisemmin jäsenmaiden kesken. Tähän mennessä jäsenmaiden maksut unionin budjettiin ovat määrittyneet pääasiassa asukaskohtaisen bruttokansantuotteen perusteella. Lisäksi tuloja on kertynyt arvonlisävero- ja tullimaksuista. Agenda 2000 -toimintaohjelmassa komissio arvioi itälaajentumisen maksavan kaiken kaikkiaan noin 70 miljardia ecua vuosien 2000-2006.

***** **Idäntalouksien viikkoon uusi säännöllinen tietopaketti.** Idäntalouksien viikko julkaisee jatkossa tiedot Venäjän keskuspankin virallisista RUR/USD- ja RUR/FIM-valuuttakursseista, Venäjän valtion lyhytaikaisten velkapapereiden keskimääräisestä korosta (GKO-korko) sekä osakemarkkinoiden kehitystä kuvaavasta ruplapohjaisesta Moscow Times-indeksistä. Baltian maiden osalta julkaistaan tiedot maiden pörssi-indeksistä (Tallinnan pörssin TALSE-indeksi, Riian pörssin Dow Jones RSE-indeksi ja Vilnan pörssin LITIN-indeksi). Suluisia ilmoitetaan prosenttimuutos edellisestä viikosta ja GKO-koron osalta edellisen viikon korko. Kaikki tiedot ovat kunkin viikon tiistailta.

*****

Valuuttakurssit, korko ja pörssi-indeksi Venäjällä 16.9.97 (ed. viikko)
RUR/USD 5847, RUR/FIM 1099, GKO-korko 18.3 % (18.1 %), Moskova MT-indeksi 997 (-2.5%)

Baltian pörssi-indeksit 16.9.97

Tallinna TALSE 437 (-7.8 %), Riika DJRSE 490 (+6.2 %), Vilna LITIN 1242 (+1.8 %)

*****

Uutisaineisto on toimitettu eri lähteistä saadun informaation perusteella.

Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

Suomen Pankki / Idäntalouksien yksikkö

Puh 09 - 1831 / fax 09-183 2294 / <http://www.bof.fi/env/fin/it/itavko/itavko.stm>

IDÄNTALOUKSIEN VIIKKO 39

***** **Venäjän työttömyys ei enää kasva.** Venäjän tilastokomitean mukaan elokuun työttömyysaste oli 9.1 %. Heinäkuussa työttömyysaste oli 9.3 % ja vuoden 1996 elokuussa 9.2 %. Työttömiä oli elokuussa 6.6 miljoonaa. Työttömyys oli Venäjällä suurimmillaan tänä keväänä, kun työttömyysaste oli 9.5 %. Näyttää siltä, että usean vuoden ajan jatkunut työttömyyden tasainen kasvu on ainakin tällä erää päättynyt.

***** **Venäjän duuma äänesti kumoon presidentin maalakikokoelmaa koskevan veton.** Venäjän maalakikokoelma tuli hyväksytyksi duuman uusintakäsittelyssä keskiviikkona 24. syyskuuta entisessä, presidentin heinäkuussa hylkäämässä muodossa. Presidentin veton kaatamiseen duuma tarvitsi 2/3 enemmistön eli vähintään 300 edustajaa. Presidentin duumassa oleva edustaja piti äänestystä pätemättömänä, koska ääniä entisen muotoilun puolesta annettiin 304, vaikka istunnossa oli läsnä vain 184 edustajaa. Jotta presidentin veto tulisi lopullisesti kumotuksi, lakiesitys on hyväksyttävä alkuperäisessä muodossaan myös liittoneuvostossa 2/3 enemmistöllä. Presidentti **Jeltsin**in mukaan kehittymättömät maanomistusolot ovat Venäjän maatalousuudistuksen suurin este.

***** **Venäjän ja Tshetshenian sekava sopu öljynkuljetuksista.** Venäjä ja Tshetshenia pääsivät 9. syyskuuta sopimukseen azerbaidzhanilaisen öljyn kuljettamisesta Kaspianmereltä ns. pohjoista reittiä Tshetshenian kautta Mustalle merelle ja Tshetshenialle maksettavasta öljynkuljetustariffista. Venäjä maksaa Tshetshenialle kaikkiaan yli 850 000 dollaria 200 tuhannen öljytonnin kuljettamisesta loppuvuoden aikana. Summaan sisältynee myös sodan aikana tulleiden putkivaurioiden korjauskuluja ja putken vartiointikuluja. Tehty sopimus koskee vain kuluvaa vuotta.

Jatkossa Venäjän on saatava öljyputkensa toimimaan häiriöttä pystyäkseen säilyttämään asemansa Kaspian alueen öljynkuljetuskilpailussa ja täyttämään British Petroleumin johtaman Azerbaidžan International Operating Companyn (AIOC) kanssa tekemänsä sopimuksen velvoitteet. Venäjän 1. varapääministeri Boris **Nemtsov** onkin tuonut varsin ponnekkaasti esiin Tshetshenian kiertävän uuden putken rakentamisen. Lähes 290 km pitkä uusi putki lienee Venäjän ainut mahdollisuus ongelmattomiin öljynkuljetuksiin Kaukasian alueella. Putken rakentaminen vie Nemtsovin mukaan noin yhdeksän kuukautta ja tulee maksamaan 200 - 300 miljoonaa dollaria. Rahoituksen järjestämiseen kuluu varapääministerin mukaan muutamia kuukausia. Venäjä aikoo rahoittaa osan uuden putken rakentamisesta myymällä viisi prosenttia valtiollisesta öljyputki-monopolista Transneft-yhtiöstä. Myynnistä odotetaan saatavan noin 200 miljoonaa dollaria. Samalla kun Venäjä vapautuu öljynkuljetusongelmistaan Tshetsheniassa, se saa alulle Transneftin yksityistämisen, jota maan hallitus on ajanut jo jonkin aikaa.

***** **Viron vaihtotaseen alijäämä edelleen suuri.** Vuoden toisen neljänneksen alijäämä oli suunnilleen sama kuin ensimmäisellä neljänneksellä, 2.1 miljardia kruunua. Tämän vuoden ensimmäisellä puoliskolla vaihtotaseen alijäämä oli siis noin 4.3 miljardia kruunua. Vaihtotaseen alijäämä on kasvanut viime vuoden vastaavasta ajasta merkittävästi, sillä viime vuoden ensimmäisellä puoliskolla alijäämä oli vain 1.6 miljardia kruunua. Vaihtotaseen alijäämä koko viime vuonna oli 9.8 % BKT:sta. Tänä vuonna alijäämän on arvioitu nousevan jopa 13 - 14 prosenttiin BKT:sta. Suuren vaihtotaseen alijäämän lisäksi Viron talouden ylikuumenemisesta kertoo talouden nopea kasvu. Bruttokansantuote kasvoi vuoden ensimmäisellä neljänneksellä 10.8 % vuotta aiemmasta.

***** **Oikeus mitätöi Innovatsioonipankin toimiluvan peruuttamisen.** Viron keskuspankki peruutti kaksi viikkoa sitten pienen Innovatsioonipankin toimiluvan, mutta tallinnalainen oikeusistuimien peruutti maanantaina keskuspankin päätöksen. Oikeuden mukaan keskuspankki ei ollut perustellut päätöstään tarpeeksi hyvin. Keskuspankki aikoo valittaa oikeuden päätöksestä, mutta ottaa myös

Innovatsioonipankin toimiluvan peruuttamisen uudelleen käsittelyyn.

*****

Keski- ja Itä-Euroopan maat työskentelevät pankkisektorin vahvistamiseksi ja kilpailukyvyn parantamiseksi. Komission heinäkuussa julkaisemien maalausuntojen mukaan Keski- ja Itä-Euroopan hakijamaiden yleisimpiä ongelmia ovat olleet mm. järjestelemättömien lainojen suuri osuus, ammattitaitoisten pankkitoimihenkilöiden vähäisyys, heikko valvonta, puutteellinen talletussuoja, riittämätön lainsäädäntö, vähäinen kilpailu ja siitä johtuva pankkien otto- ja antolainauskorkojen suuri ero. Lisäpaineita ovat luoneet nopea inflaatio sekä epävakaa taloudellinen ja poliittinen ilmapiiri.

Unkarissa enemmistö pankkisektorin uudistustoimista ajoittui vuosille 1993 - 1996. Tällöin mm. järjesteltiin uudelleen pankkien velkoja ja tehtiin suuria henkilömuutoksia pankkien johdossa. Lisäksi pankkien yksityistäminen on edennyt nopeasti ja ulkomaalaisten omistusosuus pankeissa on kasvanut. Tällä hetkellä enemmistö maan suurimpien pankkien äänivallasta on ulkomaalaisilla.

Tshekin tasavallassa pankkijärjestelmän yksityistäminen on edennyt hitaasti ja valtiolla on yhä huomattava osuus maan neljässä suurimmassa pankissa, jotka kattavat noin 80 % pankkitoiminnasta. Toisaalta neljän suuren pankin ryhmittymällä on laaja sivukonttoriverkosto sekä uudenaikainen ja monipuolinen palveluvalikoima. Pankkimonopolia ollaan kuitenkin purkamassa, sillä hallitus on päättänyt yksityistää maan kolmanneksi suurimman pankin ja kolmen muun pankin yksityistämisestä on tehty periaatepäätös.

Puolassa pankkien yksityistäminen on saanut vauhtia ja ensi vuoteen mennessä valtion osuutta on tarkoitus pienentää alle 50 prosenttiin nykyisestä 55 prosentista. Suurimpia ongelmia ovat edelleen mm. pankkien vähäisyys ja pieni koko, tallettajien heikko suoja sekä kilpailun puute. Valtio omistaa edelleen maan kaksi suurinta pankkia ja kokonaisuudessaankin markkinoita dominoi vain muutama suuri pankki. Valtion omistamien pankkien yksityistämisätkätaulusta ja tavasta ei vielä ole tehty päätöstä. Lisäksi mm. ulkomaalaisten pankkien sivukonttoreiden perustamista sekä korkomarginaaleja koskevat rajoitukset rajoittavat kilpailua. Pankkisektorin uudistuksiin odotetaan vauhtia uuden lain myötä, joka helpottaisi ulkomaalaispankkien etabloitumista. Lain odotetaan astuvan voimaan ensi vuoden alussa.

Virossa minimipääomavaatimuksia on viime aikoina korotettu useasti, mikä on johtanut lukuisiin pankkifuusioihin. Pankkisektori on lähes yksityistetty, sillä valtiolla on omistuksia enää kahdessa pankissa ja nekin osuudet on tarkoitus myydä. Lisäksi pankkivalvontaa on tehostettu ja talletussuojaa koskevaa lakia valmistellaan parhaillaan. Virossa on tällä hetkellä 12 pankkia ja kaiken kaikkiaan virolaiset pankit ovat Baltian maiden suurimpia.

*****

Suorat sijoitukset Itä-Eurooppaan supistuivat 1996. YK:n alaisen kauppaja-kehitysjärjestön (UNCTAD) mukaan suorat sijoitukset Itä-Euroopan maihin supistuivat vuonna 1996. Tämä selittyi suureksi osaksi sillä, että monissa maissa valtionyhtiöiden yksityistäminen on saatettu päätökseen. Venäjällä 1996 oli eräänlainen välivuosi yksityistämässä ja siellä poliittinen epävarmuus haittasi ulkomaalaisten investointeja. Eniten suoria ulkomaisia investointeja sai Puola, 5.2 miljardia dollaria (3.7 mrd. vuonna 1995). Toiseksi eniten investointeja tuli Unkariin, 2 miljardia dollaria (4.5 mrd.), kolmanneksi eniten Venäjälle, 1.8 miljardia dollaria (2 mrd.) ja neljänneksi eniten Tshekin tasavaltaan, 1.2 miljardia dollaria (2.6 mrd.). Baltian maista eniten suoria sijoituksia sai viime vuonna Latvia, 292 miljoonaa dollaria (180 milj. vuonna 1995), toiseksi eniten Liettua, 152 miljoonaa dollaria (73 milj.) ja vähiten Viro, 138 miljoonaa dollaria (202 milj.). IVY-maista eniten suoria sijoituksia Venäjän jälkeen sai Azerbaidzhan, 600 miljoonaa dollaria (275 milj. vuonna 1995). Ukraina sai 440 miljoonaa dollaria (267 milj.) ja Kazakstan 301 miljoonaa dollaria (280 milj.).

*****

Valuuttakurssit, korko ja pörssi-indeksi Venäjällä 23.9.97 (ed. viikko)
RUR/USD 5855, RUR/FIM 1105, GKO-korko 18.4 % (18.3 %), Moskova MT- indeksi 1009 (+1.2%)

Baltian pörssi-indeksit 23.9.97
Tallinna TALSE 464 (+6.1 %), Riika DJRSE 472 (-3.7 %), Vilna LITIN 1207 (-2.9 %)

*****

Uutisaineisto on toimitettu eri lähteistä saadun informaation perusteella.

Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

Suomen Pankki / Idäntalouksien yksikkö

Puh 09 - 1831 / fax 09-183 2294 / <http://www.bof.fi/env/fin/it/itavko/itavko.stm>

IDÄNTALOUKSIEN VIIKKO 40

- *****
Presidentti Jeltsin ylisti markkinataloutta ja vaati valtion roolin vahvistamista. Presidentti **Jeltsin** korosti parlamentin ylähuoneen avajaisissa 24.9. pitämässään puheessa markkinatalouden roolia maan talousuudistuksen etenemisessä. Toisaalta presidentti totesi, ettei kestäväan talouskasvuun päästä ilman vahvaa valtiota ja voimakasta keskusvaltaa. Jeltsinin mukaan tämä tarkoittaa mm. kaikille selviä ja yhdenmukaisia sääntöjä - mitään painostusta pankkien tai yritysten taholta erityisoikeuksien saamiseksi ei sallita ja kaikenlainen korruptio pyritään kitkemään pois. Jeltsin kritisoi parlamenttia vuoden 1998 budjetin ja verokoodeksin hitaasta käsittelystä eikä ollut tyytyväinen parlamentin päätökseen hyväksyä Jeltsinin jo kertaalleen hylkäämä versio maalakikokoelmasta. Jeltsin listasi Venäjän viimeaikaisiksi saavutuksiksi mm. teollisuustuotannon elpymisen, Pariisin klubiin pääsemisen sekä palkka- ja eläkerästien supistumisen. Vuosi 1998 tulee Jeltsinin mukaan olemaan maan talouskasvun käännekohta.
- *****
Lontoon klubi ja Venäjän velat. Venäjä solminee 6. lokakuuta sopimuksen velkojensa uudelleenjärjestelystä Lontoon klubin kanssa. Klubi edustaa 3 300 yksityistä velkojaa, joilla on Venäjän kanssa yhteensä noin 27 000 erillistä velkasopimusta. Velkojen kokonaissumma on tällä hetkellä n. 35 mrd. dollaria. Aiemmin sovitun menettelyn mukaisesti uudelleenjärjestelysopimus on mahdollinen, kun velkojien kanssa tehdyt erillissopimukset kattavat 90 % alkuperäisestä 24 mrd. dollarin velkasummasta. Uudelleenjärjestelyn ei odoteta vaikuttavan välittömästi Venäjän luottoluokitukseen.
- *****
Ulkomaanvaluutan käyttö käteis- ja luottokorttimaksuissa kielletään Venäjällä. Venäjän keskuspankki on päättänyt kieltää ulkomaan valuutan käytön käteis- ja luottokorttimaksuissa 10. lokakuuta alkaen. Venäjän keskuspankin varajohtaja Aleksandr **Turbanovin** mukaan ruplan kurssin vakiintuminen ja dollareiden käytön väheneminen Venäjällä ovat keskeisiä syitä päätökselle. Ulkomaanvaluuttamääräiset käteismaksut kiellettiin jo vuonna 1994, mutta etenkin luottokorttimaksuissa ulkomaanvaluutan käyttäminen on säilynyt. Kyseinen määräys ei koske duty free-kauppoja eikä esim. ulkomaisia lentoyhtiöitä, mikäli niiden edustamilla mailla on Venäjän kanssa sopimus asiasta.
- *****
Yksityishenkilöiden ulkomaanvaluuttasiirrot yksinkertaistuvat Venäjällä. Ulkomaanvaluutan siirtäminen Venäjältä ulkomaille tai päinvastoin helpottuu yksityishenkilöiden osalta lähiaikoina. Venäjän keskuspankin ilmoituksen mukaan kyseisten operaatioiden hoitamiseen ei enää tarvita keskuspankin lupaa. Venäjälle voidaan ulkomailta siirtää rajoittamaton summa ulkomaanvaluuttaa. Venäläiset voivat siirtää ulkomaanvaluuttaa ulkomaille 2000 dollarin arvosta päivässä ja yhtä pankkia kohden. On siis mahdollista siirtää myös suurempia summia, mikäli käyttää eri pankkeja. Ulkomaan kansalaisia kyseiset rajoitukset eivät koske. Uudet määräykset tulevat voimaan, kun ne julkaistaan Venäjän keskuspankin viikkokatsauksessa. Määräysten yksinkertaistuminen on yhdenmukainen Kansainvälisen valuuttarahaston IMF:n suositusten kanssa. Rajoitusten alaiseksi jäävät edelleen venäläisten investoinnit ulkomaille. Venäjän keskuspankissa valmistellaan parhaillaan myös lakiluonnosta, joka antaisi venäläisille mahdollisuuden avata rajoituksetta tilejä ulkomaisissa pankeissa.
- *****
Ulkomaiset autonvalmistajat halukkaita investoimaan Venäjälle. Ulkomaiset autonvalmistajat ovat osoittaneet kasvavaa kiinnostusta tuotannon tai kokoonpanon aloittamiseen Venäjällä huolimatta siitä, että autoteollisuus on Venäjällä ollut yleisesti tappiota tuottavaa. Maanantaina 29.9. venäläinen kuorma-autoja ja Volga- henkilöautoja valmistava GAZ ja italialainen Fiat sopivat alustavasti yhteisyrityksen perustamisesta. Suunnitelmiin kuuluu autotehtaan rakentaminen ja 150 000 Fiat-auton kokoaminen vuosittain GAZ-yhtiön Nizhni Novgorodin tehtailla. Kauppa vahvistetaan lopullisesti helmikuun alussa 1998. GAZ:in pääjohtajan Nikolai **Puginin** mukaan GAZ:in ja Fiatin osuus yhteisyrityksestä on 40 % ja Euroopan jälleenrakennus- ja kehityspankin (EBRD) 20 %. Fiat investoi projektiin 610 milj. ja EBRD 240 milj. dollaria.

General Motors ja korealaiset Daewoo, Hyundai ja Kia toimivat jo Venäjällä. GM pyrkii laajentamaan toimintaansa ja on neuvotellut suomalaisen Valmetin ja venäläisen AvtoVAZin kanssa Opel Astran kokoamisesta Leningradin alueella. Projektia uhkaa Venäjän hallituksen varoitus AvtoVAZin pakkosaneerauksesta, mikäli se ei pikaisesti sovi verorästiensä hoidosta. Myös mm. Fordilla ja Skodalla on käynnissä neuvotteluja tuotannon aloittamisesta Venäjällä.

***** **Virolaiset pankit laajentavat toimintaansa Venäjälle.** Viron toiseksi suurin pankki Eesti Hoiupank teki sopimuksen venäläispankki FABAn koko osakekannan ostosta tiistaina 30. syyskuuta. Kauppa on arvoltaan noin 7 miljoonaa kruunua. Hoiupank aikoo investoida moskovalaispankkiin kaikkiaan noin 30 miljoonaa kruunua seuraavan puoleltoista vuoden aikana. Viron kolmanneksi suurin pankki Uhispank aloittaa pankkitoiminnan Pietarissa ensi vuoden alussa. Pankin nimeksi tulee Venemaa Uhispank ja sen osakepääoma on 160 miljoonaa kruunua. Myös Viron suurin pankki Hansapank toimii Moskovassa ja suunnittelee toiminnan laajentamista ensi vuonna sekä Liettuaan että Ukrainaan. Virolaispankkien asiantuntijoiden mukaan Viron markkinat ovat pienet ja uusia markkinoita etsitään nyt mm. Venäjältä, joka on tuttu ja riskeineenkin suuren potentiaalin omaava markkina-alue.

***** **Viron hallitus hylkäsi amerikkalaisen voimayhtiön NRG Energyn suunnitelman Viron lämpövoimaloiden yksityistämisestä ja yhteisyrityksen perustamisesta.** NRG:n liiketoimintasuunnitelman mukaan hankkeen virolainen osapuoli olisi saanut osakkeista 51 ja amerikkalainen 49 prosenttia. Lisäksi vuoteen 2005 mennessä oli tarkoitus investoida noin kuusi miljardia kruunua uusiin laitteisiin ja parannuksiin Narvan seudun kahdessa voimalassa. Pääoman tuotto oli suunniteltu kasvatettavan 25 prosenttiin, mikä toteutuessaan nostaisi sähkön kuluttajahintaa puolella nykyisestä. Hallitus vaatiikin nyt tiukempia pääoman tuottoon liittyviä ehtoja ja lisäksi tarkoituksena on järjestää tarjouskilpailu. NRG:n lisäksi kiinnostusta ovat osoittaneet mm. hollantilaiset, saksalaiset sekä pohjoismaiset voimayhtiöt.

***** **Kolmasosa liettualaisten pankkien myöntämistä lainoista kaupan sektorille.** Liettuan keskuspankin mukaan kaupan osuus myönnettyistä lainoista oli 29 % kuluvan vuoden ensimmäisellä puoliskolla. Neljännes lainoista myönnettiin teollisuudelle ja noin 7 % maataloussektorille.

***** **Baltian maiden osakemarkkinoiden valvontaviranomaiset aloittavat yhteistyön.** Sopimus yhteistyöstä solmittiin 30. syyskuuta. Tavoitteena on perustaa yhteiset osakemarkkinat Baltiaan, yhdenmukaistaa osakemarkkinalainsäädäntö sekä rakentaa yhteinen tietokanta. Lisäksi yhteistyöhön kuuluu keskinäisen tiedonvaihdon edistäminen sekä alaan liittyvän koulutuksen järjestäminen. Yhteistyökomission ensimmäinen kokous on marraskuun lopussa.

*****

Valuuttakurssit, korko ja pörssi-indeksi Venäjällä 30.9.97 (ed. viikko)
RUR/USD 5860, RUR/FIM 1112, GKO-korko 18.5 % (18.4 %), Moskova MT- indeksi 1004 (-0.5%)

Baltian pörssi-indeksit 30.9.97
Tallinna TALSE 444 (-4.2 %), Riika DJRSE 468 (-0.8 %), Vilna LITIN 1238 (+2.6 %)

*****

Uutisaineisto on toimitettu eri lähteistä saadun informaation perusteella.

Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

Suomen Pankki / Idäntalouksien yksikkö

Puh 09 - 1831 / fax 09-183 2294 / <http://www.bof.fi/env/fin/it/itavko/itavko.stm>

IDÄNTALOUKSIEN VIIKKO 41

***** **Presidentti Jeltsin ja duuma erimielisiä talousuudistuksen linjoista.** Venäjän parlamentin alahuoneessa, duumassa virinnyt hallituksen talouspolitiikan vastainen mieliala johti tiistaina 7.10. kommunistien ilmoitukseen epäluottamusäänestyksen esittämisestä hallitukselle. Sittemmin myös useat muut duuman edustajaryhmittymistä ovat asettuneet tukemaan kommunistien esitystä. Keski viikkona 8.10. duuma hyväksyi julkilausuman, jossa todetaan hallituksen harjoittama talouspolitiikka epätydyttäväksi. Duuma äänesti julkilausuman hyväksymisen puolesta 380 - 0 huolimatta siitä, että pääministeri Viktor **Tshernomyrdin** ja varapääministeri Anatoli **Tshubais** esiintyivät duumassa ja kehottivat kansanedustajia kompromisseihin. Varsinaisesta epäluottamuslauseen esittämisestä duuman edustajaryhmien johtajat kokoontuvat päättämään ensi viikolla. Mikäli epäluottamuslause annetaan, presidentti **Jeltsin** voi halutessaan jättää sen huomiotta. Jeltsinin on kuitenkin erotettava hallitus tai hajotettava parlamentti, mikäli duuma hyväksyy uuden epäluottamuslauseen kolmen kuukauden kuluessa edellisestä.

Hallituksen arvostelu kiihtyi duumassa presidentti Jeltsinin 4.10. pitämän puheen jälkeen. Hallitusta tukeva Jeltsin kritisoi puheessaan duumaa talousuudistuksen jarruttelusta ja viittasi myöhemmin mahdollisuuteen hajottaa duuma. Kommunistien puheenjohtajan Gennadi **Zjugin** mukaan hallituksen ajama radikaali talouspolitiikka ajaa maan tuhoon. Yhtenä merkittävimmistä erimielisyyden aiheista on vuoden 1998 budjettiesitys, jota duuman budjettikomitea ehdottaa hylättäväksi. Duuma äänestää budjetista torstaina 9.10. Budjetin läpimenoa pidetään epätodennäköisenä.

***** **Venäjä pääsi sopimukseen Lontoon klubin kanssa.** Venäjän huhtikuussa 1996 Pariisin klubin kanssa tekemä sopimus sai jatkoa maanantaina 6.10., kun Venäjä pääsi sopimukseen liikepankkeja edustavan Lontoon klubin kanssa noin 33 mrd. dollarin suuruisten velkojen uudelleenjärjestelyistä. Velkasummaan kuuluu 24 mrd. lainapääomaa, jonka Venäjä sopimuksen mukaan maksaa vuoteen 2020 mennessä. Lisäksi summaan sisältyy noin 8 mrd. dollaria korkoja, jotka maksetaan vuoteen 2015 mennessä. Velkapääoman kuoletusten osalta sopimukseen kuuluu seitsemän vapaavuotta. Venäjä odottaa Lontoon klubin kanssa tehdyn sopimuksen parantavan sen luottoluokitusta ja helpottavan ulkomaisen rahoituksen saamista.

***** **Inflaatio hidastui Venäjällä.** Syyskuussa vuosi-inflaatio oli 14.0 % eli se hidastui elokuun 14.7 prosentista. Vuosi-inflaatio oli syyskuussa alhaisimmillaan talousuudistusten alkamisen jälkeen.

***** **Venäjän keskuspankki laski jälleerahoituskorkoa.** Korko laskettiin 21 prosenttiin maanantaista 6.10. lähtien. Tätä ennen korko oli 24 %. Jälleerahoituskorkoa on laskettu tasaisesti vuoden 1995 alusta lähtien, jolloin se oli 200 %. Jälleerahoituskoron laskun takana olivat ilmeisesti alhainen inflaatio ja valtion velkasitoumusten laskeneet korot.

***** **Eläkkeitä korotetaan Venäjällä.** Presidentti Jeltsin allekirjoitti syyskuun lopussa lain, jonka mukaan eläkkeitä korotettiin 1.10. alkaen 10 %. Joulukuussa eläkkeitä korotetaan jälleen 10 %. Minimieläke on nyt 76 533 ruplaa (13 dollaria) ja joulukuun alusta 84 186 ruplaa (14 dollaria).

***** **Tuotannon kasvu nopeaa Latviassa ja Virossa, hitaampaa Liettuassa.** Latviassa BKT:n kasvu kiihtyi toisella neljänneksellä 6.5 prosenttiin (ensimmäisellä neljänneksellä kasvu 2.6 %). Latviassa kasvua vauhditti erityisesti liikenne; transitoliikenne Latvian satamien kautta on kasvussa. Ensimmäisellä vuosipuoliskolla BKT oli 4.6 % suurempi kuin vuoden 1996 alkupuoliskolla.

Liettuassa BKT:n kasvu oli toisella neljänneksellä 2 % (ensimmäisellä neljänneksellä 3 %). Ensimmäisellä vuosipuoliskolla BKT kasvoi 2.5 % viime vuoden vastaavaan ajankohtaan verrattuna. Liettuan tilastoviranomaiset ovat myös nostaneet arviotaan viime vuoden BKT:n kasvusta 4.2 prosenttiin.

Virossa teollisuustuotanto kasvoi toisella neljänneksellä peräti 17 % viime vuoden vastaavaan ajankohtaan verrattuna. Tuotanto kasvoi lähes kaikilla teollisuudenaloilla.

***** **Virossa Baltian korkein inflaatio.** Syyskuussa Viron inflaatio oli 11.9 % (elokuussa 11.9 %), Latvian 8.1 % (8.6 %) ja Liettuan 8.7 % (8.7 %).

***** **Liettuan budjetin käsittely alkamassa.** Liettuan hallitus on aloittanut budjettiesityksen käsittelyn, ja esitys pitää antaa parlamentille ennen 17. lokakuuta. Budjettiesityksessä valtion tulojen ennustetaan olevan 6 836 miljoonaa litä (1.7 miljardia dollaria), menojen 7 531 miljoonaa (1.9 miljardia dollaria) ja budjettivaje siis 695 milj. litä. Budjettiesityksessä oletetaan lisäksi, että bruttokansantuote kasvaa ensi vuonna 7 % ja että inflaatio on 6 %. Näillä oletuksilla budjettivaje olisi noin 1.6 % bruttokansantuotteesta.

***** **Liettuan keskuspankin valuuttavaranto supistuu.** Liettuan keskuspankin valuuttavaranto on supistunut heinäkuun huipustaan noin kymmenen prosenttia. Heinäkuun lopussa valuuttavarannon arvo oli 1 153 miljoonaa dollaria, ja syyskuun loppuun mennessä se oli laskenut 1 032 miljoonaan dollariin. Tätä ennen valuuttavaranto oli kasvanut lähes keskeytyksettä vuoden 1996 alun pankkikriisistä lähtien. Joidenkin tarkkailijoiden mukaan valuuttavarannon supistuminen johtuu Liettuan tulevaa valuuttakurssijärjestelmää koskevasta epäluulosta. Liettua on luopumassa valuuttakomiteajärjestelmästä ensi vuoden aikana, ja keskuspankki on ilmoittanut, että litin ulkoista arvoa ei tässä yhteydessä muuteta.

***** **Kuva vuoden 1998 talouskasvusta Itä-Euroopassa rikkonainen.** Kansainvälisen valuuttarahaston (IMF) uudessa World Economic Outlook -katsauksessa ennustetaan bruttokansantuotteen kasvun kiihtyvän tänä vuonna Itä-Euroopassa viime vuoden 1.5 prosentista 2.1 prosenttiin. Jos tarkastelusta jätetään pois Ukraina ja Valko-Venäjä, kasvu kuitenkin hidastuu 3.3 prosentista 2.8 prosenttiin. Kasvu on hidastunut selvästi Tshekin tasavallassa, ja Romaniassa sekä Bulgariassa tuotanto supistuu. Venäjän talouden IMF ennustaa kasvavan tänä vuonna 1.5 %. Vuodeksi 1998 IMF ennustaa koko Itä-Euroopan alueelle keskimäärin 4 prosentin kasvua.

Inflaatio kiihtyy tänä vuonna Itä-Euroopassa viime vuoteen verrattuna. Koko Itä-Euroopan inflaatio nousee 43 prosenttiin 24:stä. Tämän kehityksen takana on inflaation voimakas kiihtyminen Romaniassa ja etenkin Bulgariassa. Ensi vuonna IMF ennustaa inflaation laskevan 17 prosenttiin. Venäjälle IMF ennustaa tämän vuoden inflaatioksi 16 % ja ensi vuoden vain 8 %.

	Bkt 96	Bkt 97	Inflaatio 96	Inflaatio 97
Bulgaria	-10.9	-7.4	123	1059
Latvia	2.8	4.0	19	10
Liettua	3.6	4.5	25	10
Puola	5.5	5.5	20	15
Romania	4.1	-1.5	39	109
Slovakia	6.9	4.5	6	6
Slovenia	3.1	4.0	10	9
Tshekin tasavalta	4.1	2.0	9	9
Unkari	1.0	3.0	24	18
Ukraina	-10.0	-3.0	80	17
Valko-Venäjä	2.6	5.0	53	76
Venäjä	-2.8	1.5	48	16
Viro	4.0	5.0	23	12

*****

Valuuttakurssit, korko ja pörssi-indeksi Venäjällä 7.10.97 (ed. viikko)

RUR/USD 5868, RUR/FIM 1115, GKO-korko 17.2 % (18.5 %), Moskova MT- indeksi 1109 (+11%)

Baltian pörssi-indeksit 7.10.97

Tallinna TALSE 436 (-1.9 %), Riika DJRSE 475 (+1.6 %), Vilna LITIN 1226 (-1.0 %)

*****

Uutisaineisto on toimitettu eri lähteistä saadun informaation perusteella.

Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

Suomen Pankki / Idäntalouksien yksikkö

Puh 09 - 1831 / fax 09-183 2294 / <http://www.bof.fi/env/fin/it/itavko/itavko.stm>

IDÄNTALOUKSIEN VIIKKO 42

- ***** **Venäjän duuma lykkäsi hallituksen luottamusäänestystä.** Venäjän duuma lykkäsi Viktor **Tshernomyrdinin** hallituksen luottamusäänestyksen ensi viikkoon sen jälkeen, kun presidentti **Jeltsin** oli henkilökohtaisesti ottanut yhteyttä duuman puhemieheen Gennadi **Seleznjoviin**.
- ***** **Venäjän talouskehitys tammi - syyskuussa.** Venäjän reaalin bruttokansantuote kasvoi tammi - syyskuussa 0.2 % viime vuodesta. Syyskuussa tuotannon määrä oli 2.3 % suurempi kuin syyskuussa 1996. Teollisuustuotanto oli tammi - syyskuussa 1.5 % suurempi kuin vastaavaan aikaan 1996. Tuotantolukuja esitelleen pääministeri Viktor **Tshernomyrdinin** mukaan puolessa teollisuuden päätoimialoista tuotanto on kasvussa. Venäjän alueista joka toinen raportoi teollisuustuotannon olleen syyskuussa suurempi kuin vuotta aiemmin.
- Työttömien määrässä ei ole tapahtunut suuria muutoksia ja työttömyysaste syyskuussa oli 9.1 %, mikä on hieman vähemmän kuin viime vuoden syyskuussa.
- Venäjän vuoden 1998 budjettiluonnos perustuu olettamukseen, että kokonaistuotanto kasvaa ensi vuonna 2 % ja teollisuustuotanto 2 - 3 %.
- ***** **Venäjä hankkii budjettituloja yksityistämällä valtionyhtiöitään.** Venäjällä on edelleenkin vaikeuksia budjettitulojensa keräämisessä. Varapääministeri Anatoli **Tshubaisin** mukaan veroja onnistuttiin keräämään kolmen ensimmäisen neljänneksen kuluessa vain 52 % budjetoidusta. Hallitus ja verovirasto pyrkivät parantamaan budjetin tulopuolta lisäämällä valtion omaisuuden yksityistämistä. Vuoden 1998 yksityistämissuunnitelma sisältää yhteensä noin 30 000 mrd. ruplan (5.1 mrd. dollarin) yksityistämispotentiaalin, mutta selvää rahaa yksityistämisestä hallitus arvioi saavansa ensi vuonna runsaat 6 000 mrd. ruplaa (1 mrd. dollaria). Kansainvälinen valuuttarahasto kiinnitti kuluvalle viikolla huomiota Venäjän budjettiongelmiin.
- Viimeinen Venäjän suurista valtion omistuksissa olevista öljy-yhtiöistä Rosneft yksityistetään yhtiön pääjohtajan Juri **Bespalovin** mukaan viimeistään vuoden 1998 heinäkuuhun mennessä. Valtionomaisuuskomitean päätöksen mukaan yhtiön osakkeista 63 % myydään huutokaupalla muutamana erillisenä eränä, 33 % myydään tarjouskilpailussa, johon liittyy investointivelvoitteita, ja loput 4 % suljetussa merkinnässä yhtiön henkilökunnalle. Alun perin huutokaupalla piti myydä vain 51 %, mutta huonon budjettitilanteen vuoksi osuutta korotettiin. Rosneftin tunnetut öljyvarat ovat 2.3 mrd. tonnia ja kaasuarat 1 000 mrd. kuutiota.
- Venäjän valtionomaisuuskomitea (Goskomimuscestvo) muutettiin 23. syyskuuta presidentin asetuksella valtionomaisuusministeriöksi. Uusi varapääministeri ja yksityistämismministeri Maksim **Boiko** pitää tärkeänä, että strategiset yhtiöt, kuten sähkömonopoli Yhtyneet energijärjestelmät, kaasumonopoli Gazprom, viestintäalan holdingjätti Svjazinvest ja öljyputkimonopoli Transneft, säilyvät vastaisuudessa valtionenemmistöisinä.
- ***** **Venäjän viljasato ennustettua suurempi.** Viimeisimpien ennusteiden mukaan Venäjän viljasato nousee tänä vuonna noin 85 miljoonaa tonniin, mikä on yli 20 % suurempi kuin viime vuoden sato. Venäjä on pitkästä aikaa suunnittelemassa myös viljan vientiä, koska viljan kotimainen kysyntä on lähinnä ostajien rahanpuutteen vuoksi supistunut. Presidentti **Jeltsinin** arvion mukaan Venäjä voisi viedä pääasiassa vehnää jopa 10 miljoonaa tonnia.
- ***** **Viron parlamentti hyväksyi maatalouden suojatulleja koskevan lain.** Laki hyväksyttiin 14. syyskuuta äänin 61 - 21. Uuden lain mukaan tulleja ei oteta käyttöön automaattisesti, mutta hallituksella on siihen lain takaama oikeus. Lisäksi hallitus saa periä tullin vain kuuden kuukauden ajan tilanteessa, jossa parlamentti ei puolla tullin käyttöönottoa. Kysymys maatalouden suojatulleista oli yksi edellisen

hallituksen suurimmista ongelmista. Maatalouspuolueet ovat jo muutaman vuoden ajan vaatineet maataloudelle suojatulleja, joita mm. edellisen hallituksen maatalousministeri Ilmar **Mändmets** vastusti.

Joidenkin asiantuntijoiden mukaan uusi laki on merkki kasvavasta protektionismista ja ristiriidassa Viron aikaisemmin harjoittaman talouspolitiikan kanssa, jonka kulmakiviä ovat olleet liberaali talouspolitiikka, valuuttakomitea-järjestelmä sekä tiukka budjettikuri. Suojatullit ovat lisäksi ristiriidassa kansainvälisen kaupan vapauttamisen periaatteen kanssa ja niiden arvioidaan heikentävän Viron maatalouden kilpailukykyä pitkällä tähtäimellä.

***** Baltian maiden yhteistyö jatkuu EU-komission laajennusehdotuksesta huolimatta. Euroopan Unionin komissio teki virallisen ehdotuksen itälaajentumisen ensimmäiseen vaiheeseen osallistuvista maista heinäkuussa. Komission mukaan laajentumisen ensimmäisessä vaiheessa olisivat mukana Puola, Unkari, Tshekki, Slovenia sekä Viro, joiden arvioidaan saavuttavan jäsenyyden edellyttämä kilpailukyky keskipitkällä aikavälillä (5 vuotta). Slovakian, Bulgarian ja Romanian lisäksi Latvia ja Liettua eivät komission mukaan olisi valmiita toimimaan jäsenyyden tuomien kilpailupaineiden kanssa keskipitkällä aikavälillä.

Komission ehdotus on saanut kritiikkiä mm. Latvialta ja Liettualta, joiden mielestä komission tekemät johtopäätökset perustuvat osittain vanhentuneisiin tietoihin. Lisäksi joidenkin arvioiden mukaan komission ehdotus saattaisi jatkossa heikentää Baltian maiden yhteistyötä.

Eriävistä mielipiteistä huolimatta Baltian maat jatkavat yhteistyötään. Kuluvana syksynä yhteistyötä on kehitetty mm. osakemarkkinoilla ja energiasektorilla sekä kaupassa. Maat sopivat äskettäin yhteisten osakemarkkinoiden perustamisesta. Energiayhteistyöstä keskusteltiin viimeksi syyskuussa, jolloin Baltian maiden energia-asiantuntijat kokoontuivat Riiassa. Yhteistyön tavoitteena on ratkaista energiasektorilla vallitsevia suurimpia ongelmia kuten puutteellinen lainsäädäntö, heikko kilpailukyky sekä valtio-omisteisten energiayritysten hidas yksityistäminen. Energiasektorilla tarvitaan niin ikään lisää suuria investointeja tehokkuuden parantamiseksi ja kustannustason alentamiseksi.

Kaupan osalta Baltian maiden teollisuustuotteita koskeva vapaakauppasopimus on ollut voimassa jo vuodesta 1994 ja maataloustuotteiden vapaakaupasta päästiin sopimukseen keväällä 1996. Lisäksi Baltian maat suunnittelevat tullionin perustamista mahdollisesti jo ensi vuonna. Myös Baltian maiden kauppakamarit ovat aloittaneet yhteistyön, jonka tavoitteena on tukea Baltian yritystoimintaa mm. tiedotus-, lainsäädäntö- ja rahoituskysymyksissä.

***** IVY-maat pyrkivät yhteistyön vahvistamiseen. Kirgisian pääkaupungissa Bishkekissä kokoontuneet IVY-maiden pääministerit allekirjoittivat torstaina 9.10. yhteensä 24 taloussopimusta vahvistaakseen yhteisön löyhiä siteitä. Uusilla sopimuksilla pyritään lisäämään IVY-maiden välistä yhteistyötä. Ne koskevat mm. liikennepolitiikkaa, rautateitä ja tullikysymyksiä. Kokouksessa puhuneen Venäjän pääministerin Viktor **Tshernomyrdin**in mukaan IVY-maiden välinen kauppa supistui vuoden 1997 ensimmäisellä neljänneksellä 10 % vuoden 1996 vastaavaan aikaan verrattuna. Teollisuustuotanto IVY-maissa kasvoi 1.4 prosenttia vuoden 1997 seitsemän ensimmäisen kuukauden aikana.

Kokouksen jälkeen Georgian presidentti Eduard **Shevardnadze** moitti IVY-yhteistyötä siitä, ettei lukuisten päätösten käytännön toteutumista ole pystytty valvomaan. Shevardnadze ilmoitti samalla, ettei Georgia samasta syystä osallistu kaikkiin IVY:n yhteistyöhankkeisiin. Georgian lisäksi Ukraina, Azerbaidzhan ja Uzbekistan ovat arvostelleet IVY:ä ja Venäjän hallitsevaa asemaa siinä. IVY:n vuosikokous pidetään Moldovassa 23.10.

*****

Valuuttakurssit, korko ja pörssi-indeksi Venäjällä 14.10.97 (ed. viikko)
RUR/USD 5874, RUR/FIM 1117, GKO-korko 17.7 % (17.2 %), Moskova MT- indeksi 1088 (-1.9%)
Baltian pörssi-indeksit 14.10.97
Tallinna TALSE 439 (+0.7 %), Riika DJRSE 498 (+4.8 %), Vilna LITIN 1214 (-1.0 %)

*****

Uutisaineisto on toimitettu eri lähteistä saadun informaation perusteella.

Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

Suomen Pankki / Idäntalouksien yksikkö

Puh 09 - 1831 / fax 09-183 2294 / <http://www.bof.fi/env/fin/it/itavko/itavko.stm>

IDÄNTALOUKSIEN VIIKKO 43

***** **Venäjän oppositio luopui epäluottamuslauseäänestyksestä.** Presidentti Boris Jeltsinin, pääministeri Viktor Tshernomyrdinin ja parlamentin ylä- ja alahuoneiden puhemiesten kesken maanantaina 20. lokakuuta käyty neuvottelu johti kommunistien päätökseen olla esittämättä epäluottamuslauseäänestystä hallitukselle. Yhtenä suurimmista myönnytyksistä presidentin ja hallituksen taholta pidettiin Jeltsinin ehdotusta vetää duuman ensimmäisessä käsittelyssä hyväksymä verokoodeksi pois duuman jatkokäsittelyistä. Hallituksen edustajat esittivät verokoodeksin hyväksymistä vaiheittain. Koodeksin kohtalo jäi kuitenkin avoimeksi, kun hallituksen ja parlamentin edustajista koostuva budjettikomissio suositteli keskiviikkona 22.10., että verokoodeksin käsittely duumassa jatkuu. Vuoden 1998 budjetin kannalta verokoodeksin hyväksyminen on tärkeää, sillä budjettilaskelmat perustuvat sille oletukselle, että koodeksi astuu voimaan vuoden 1998 alusta. Parlamentin ja hallituksen välisen kriisin tähän saakka suurin saavutus opposition kannalta lienee Jeltsinin ehdotus perustaa kaikkien puolueiden edustajista koostuva elin. Uuden yhteistyöfoorumin ensimmäistä kokousta on suunniteltu marraskuun lopulle, jolloin on tarkoitus keskustella mm. maauidistuksesta, energianhinnoista ja opposition mahdollisuuksista lisätä radio- ja TV-esiintymisiään.

***** **Venäjän eläkeuudistuksen linjat hahmottumassa.** Varapääministeri Anatoli Tshubaisin johtama talousuudistuskomissio hyväksyi lokakuun alussa luonnoksen Venäjän eläkeuudistuksesta. Luonnoksessa esitetään radikaaleja uudistuksia eläkejärjestelmään. Siirtymä tapahtuu kuitenkin vähitellen. Luonnoksen mukaan uudistuksen ytimenä on siirtyminen eläkejärjestelmään, jossa kunkin eläke muodostuu työvuosien aikana henkilökohtaiselle tilille kerätyistä eläkemaksuista. Ns. sosiaalinen eläke maksetaan budjettivaroista niille, jotka eivät hyväksyttävän syyn vuoksi ole voineet kartuttaa tiliään tötuloilla. Lisäksi yksityiset eläkerahastot tarjoavat mahdollisuuksia eläketulojen lisäämiseen.

Luonnoksessa ehdotetaan eläkeiän nostamista viidellä vuodella. Eläke-etuisuuksia vaaditaan karsittaviksi. Eläkeläisten mahdollisuuksia työntekoon täysimääräisen eläkkeen nostamisen ohella halutaan rajoittaa. Venäjän nykyinen eläkejärjestelmä on taloudellisesti raskas. Tulevaisuudessa eläkemenot kasvavat entisestään, sillä eläkeläisten suhteellinen osuus työtätekeviin verrattuna on kasvamassa.

***** **Venäjä haluaa päättää Neuvostoliiton vanhojen velkojen uudelleenjärjestelyn ensi vuonna.** Liikepankkien 33 miljardin dollarin saamiset Venäjältä on jo järjestelty Lontoon klubissa, ja julkisten luotottajien 40 miljardin dollarin saamiset Pariisin klubissa, mutta Venäjällä on vielä maksurästejä yrityksille 5-6 miljardia dollaria. Nämä velat syntyivät Neuvostoliiton loppuvaiheessa, kun tavaroita Neuvostoliittoon toimittaneet yritykset eivät saaneetkaan maksua. Venäjä aikoo ilmeisesti ehdottaa maksurästien uudelleenjärjestelyä Vneshekonombankin joukkovelkakirjalainoiksi. Maksurästien uudelleenjärjestely tulee olemaan varsin monimutkainen prosessi, koska velkojia on useita satoja ympäri maailmaa.

***** **Kireä likviditeetti nostaa Viron interbank-korkoja.** Pankkien välisillä rahamarkkinoilla kuukauden talibor-korko nousi keskiviikkona 22. lokakuuta 8.06 prosenttiin viime viikon 7.1:stä (Virossa talibor-korot noteerataan kerran viikossa). Korot ovat nousseet parin viikon ajan pankkijärjestelmän likviditeetin kiristytessä. Lisäksi pankkien välinen rahamarkkinakauppa on tällä hetkellä keskittynyt lähinnä yliyön-kauppaan. Yliyön-korko on noussut noin 10 prosenttiin, kun se on aiemmin tänä vuonna vaihdellut lähinnä kolmen ja neljän prosentin välissä.

Korkojen nousu on laskenut osakekurseja Tallinnan pörssissä. Pörssin keskimääräistä hintakehitystä kuvaava TALSE-indeksi on laskenut viime viikon lopusta noin neljä prosenttia.

Myös luottokorot ovat nousseet Virossa. Syyskuussa pankkien myöntämien kruunulainojen

keskikorko oli 10.6 %; korko nousi elokuusta 0.6 prosenttiyksikköä.

*****

Katsaus Ukrainaan. Ukrainan parlamentti hylkäsi 12. lokakuuta vuoden 1998 budjettiesityksen. Parlamentin edustajat totesivat pääministeri Valeri **Pustovoitenkon** hallituksen laatiman esityksen osin perustuslain vastaiseksi sekä moittivat budjetin menopuolta liian pieneksi ja tulopuolta ylioptimistiseksi. Parlamentin puhemiehen Aleksandr **Morozin** mukaan kukaan ei ole budjettiesitykseen tyytyväinen. Esitetty budjettivaje ei miellytä Kansainvälistä valuuttarahastoa IMF:ää, joka elokuun lopulla myönsi Ukrainalle 542 miljoonan dollarin valmiusluoton hallituksen vuosien 1997 - 98 talousohjelman tukemiseksi. Uudistusmielinen presidentti Leonid **Kutshma** uskoo kuitenkin, että Ukrainan talous selviytyy IMF:n vaatimuksista ja 2.5 - 3.0 miljardin dollarin laajennettu luottojärjestely (EFF) voidaan aloittaa vuoden 1998 aikana.

Parlamentti haluaa budjetin hylkäämisellä myös painostaa presidenttiä allekirjoittamaan kiistellyn vaalilain, jonka parlamentti omalta osaltaan hyväksyi jo 24. syyskuuta. Uuden vaalilain mukaan puolet parlamentin 450 edustajasta valittaisiin puoluelistoilta ja toinen puoli yhden edustajan vaalipiireistä. Laissa puolueille on asetettu 4 prosentin äänikynnys, minkä presidentti katsoo suosivan suuria oppositiopuolueita: kansallismielistä Ruhia, sosialistien ja agraarien liittoa sekä kommunisteja. Uudessa laissa on myös luovuttu 50 prosentin äänestysaktiivisuusvaatimuksesta ja 50 prosentin äänikynnyksestä yhden edustajan vaalipiireissä. Runsaan 51 miljoonan asukkaan Ukrainassa pidetään parlamenttivaalit ensi maaliskuussa.

Ukrainan 28. kesäkuuta 1996 hyväksytty perustuslaki vahvisti huomattavasti presidentin asemaa ja selkeytti parlamentin roolia. Ukrainan tulevaisuuden pyrkimyksenä on liittyminen Euroopan unioniin ja suhteiden lähentäminen Natoon. Naton ja Ukrainan voimassa oleva kumppanuussopimus allekirjoitettiin Madridissa 9. heinäkuuta 1997. Ukrainan ja Venäjän suhteet on järjestetty 31. toukokuuta 1997 allekirjoitetulla ystävyys- ja yhteistyösopimuksella. Itsenäisten valtioiden yhteisössä IVY:ssä Ukraina kuuluu Azerbaidzhanin, Georgian, Moldovan ja Uzbekistanin ohella yhteisön epäilijöihin, jotka eivät ole valmiita Venäjän ehdottamaan tiiviimpään taloudelliseen yhteistyöhön. Ukrainan suuri taloudellinen ongelma on lähes täydellinen riippuvuus Venäjän energiasta.

*****

Valuuttakurssit, korko ja pörssi-indeksi Venäjällä 21.10.97 (ed. viikko)

RUR/USD 5878, RUR/FIM 1107, GKO-korko 18.2 % (18.2 %), Moskova MT- indeksi 1088 (+0.01%)

Baltian pörssi-indeksit 21.10.97

Tallinna TALSE 423 (-0.8 %), Riika DJRSE 485 (+0.4 %), Vilna LITIN 1201 (-1.1 %)

*****

Uutisaineisto on toimitettu eri lähteistä saadun informaation perusteella.

Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

Suomen Pankki / Idäntalouksien yksikkö

Puh 09 - 1831 / fax 09-183 2294 / <http://www.bof.fi/env/fin/it/itavko/itavko.stm>

IDÄNTALOUKSIEN VIIKKO 44

***** **Venäjän verotulot laskeneet - uusi budjettiehdotus perustuu verotulojen kasvuun.** Venäjän hallituksen ja parlamentin edustajat pääsivät perjantaina 24.10. sopimukseen vuoden 1998 budjettiluonnoksen uusista tulo- ja menoarvioista. Hallitus myöntyi esittämään duuman hyväksyttäväksi budjettia, jonka tulot ovat 367.5 mrd. (noin 57 miljardia dollaria) ja menot 499.9 mrd. (noin 78 miljardia dollaria) uutta ruplaa (vuoden 1998 alusta yksi uusi rupla vastaa tuhatta nykyruplaa). Aiemmassa budjettiluonnoksessa tulot olivat 340 mrd. ja menot 472 mrd. uutta ruplaa. Budjettivaje pysyy noin 4.8 prosentissa BKT:sta. Vuotuisen inflaation arvioidaan olevan 5.7 %. Duuma käsittelee uutta budjettiehdotusta 12.11.

Keskustelut hallituksen ja duuman edustajien välillä verouudistuksen toteuttamisesta jatkuvat lokakuun loppuun saakka, minkä jälkeen uusi verokoodeksi siirtyy duuman toiseen käsittelyyn. Hallitus on esittänyt koodeksin hyväksymistä vaiheittain. Ehdotuksen mukaan tuloveromuutokset toteutettaisiin ensimmäisinä vuoden 1998 alusta. Uudet arvonlisäveroa, myyntiveroa ja voittoveroa koskevat muutokset tulisivat voimaan kesällä 1998.

Vuoden 1997 yhdeksän kuukauden aikana verotuloja kerättiin Venäjän veroviraston mukaan 172 100 mrd. ruplaa (29 mrd. dollaria), mikä on noin 52 % tavoitteesta. Venäjä ei ole pystynyt kasvattamaan verotulojaan suunnitellusti huolimatta vuoden 1997 toisen neljänneksen lähes tavoitteiden mukaisesta tuloksesta. Kansainvälisen valuuttarahaston IMF:n parhaillaan Moskovassa olevat edustajat ovat nostaneet verotulojen alhaisuuden jälleen esille. IMF tekee lähiaikoina päätöksen 700 milj. dollarin suuruisen lainaerän kohtalosta.

***** **Venäjän ja Itä-Euroopan pörssit alas ja ylös muun maailman mukana.** Alkuviikon laskut ja nousut maailman pörssissä heijastuivat myös Itä-Euroopan pörssiin, joissa muutokset olivat pääsääntöisesti vielä suurempia kuin muualla. Tiistaina 28. lokakuuta Moskovon pörssin Moscow Times -indeksi laski noin 20 %. Keskiviikkona pörssi kuitenkin toipui New Yorkin ja Kaukoidän perässä, ja indeksi nousi 22.7 %. Myös korot nousivat Moskovassa tiistaina voimakkaasti; valtion velkasitoumuksien korot olivat tiistaina noin 2.5 prosenttiyksikköä maanantaita korkeammalla tasolla.

Baltian maista osakehintojen vaihtelu oli suurinta Virossa. Virossa osakemarkkinoiden volatiliteetti alkoi jo viime viikon lopulla. Torstaina 22.10. Talse-indeksi tippui 15.3 %, mutta palautui perjantaina 5.4 %. Tiistaina 28.10. maailmanlaajuinen pörssikurssien lasku kuitenkin tuntui hyvin selvästi Tallinnan pörssissä, ja Talse-indeksi laski 12.5 %. Keskiviikkona kurssit nousivat 8.6 %. Latviassa osakkeiden hinnat eivät laskeneet tiistaina läheskään niin paljon kuin muualla, ja indeksi tippui ainoastaan 1.9 %. Liettua oli tiistaina yksi maailman harvoista pörsseistä, jossa osakkeiden hinnat nousivat. Vilnan pörssin Litin-indeksi nousi 0.6 %.

Myös muualla Itä-Euroopassa pörssit laskivat voimakkaasti tiistaina. Unkarissa osakkeet laskivat 16.5 % ja Puolassa 9.8 %. Keskiviikkona kurssit taas nousivat muun maailman mukana; Unkarissa nousua oli 12.1 % ja Puolassa 7.5 %. Tsekin tasavallassa pörssi oli vapaapäivän takia kiinni tiistaina, ja keskiviikkona kurssit laskivat 2.4 %.

***** **Baltian maiden kauppataaseiden vajeet syvenevät.** Viron kauppataaseen vaje oli vuoden kolmannella neljänneksellä 5.6 miljardia kruunua (noin 380 miljoonaa dollaria). Kauppataaseen vaje syvenee edelleen; tämän vuoden kolmen ensimmäisen neljänneksen aikana vaje oli 13.6 miljardia kruunua, kun viime vuonna vastaavalla ajanjaksolla vaje oli 8 miljardia kruunua.

Latviassa kahdeksan ensimmäisen kuukauden kauppataaseen vaje oli 348 miljoonaa latia (noin 600 miljoonaa dollaria). Viime vuonna samalla ajanjaksolla vaje oli 281 miljoonaa latia. Liettuassa kahdeksan ensimmäisen kuukauden vaje oli 4.3 miljardia litiä (1.1 miljardia dollaria). Viime vuonna vastaavalla ajanjaksolla vaje oli 2.5 miljardia litiä.

***** **Viron keskuspankki kiristää pankkien luotonantoa.** Viron keskuspankki ilmoitti viime viikon lopulla toimista, joiden toivotaan hillitsevän liikepankkien lainanantoa. Keskuspankki mm.

nostaa pankkien vähimmäisvarantovelvoitetta kahdesta neljään prosenttiin marraskuun alusta. Lisäksi ensi vuoden alusta lähtien keskuspankki aikoo ottaa liikepankkien vakavaraisuuslaskelmiin mukaan myös pankkien tytäryhtiöt. Virossa useilla pankeilla on tytäryhtiöitä, jotka harjoittavat vakuutus- ja varsinkin leasingtoimintaa.

Virolaisten pankkien lainananto on kasvanut tänä vuonna hyvin nopeasti. Syyskuun lopussa virolaisten pankkien lainakanta oli noin 19.5 miljardia kruunua (noin 1.4 miljardia dollaria). Vuoden alusta lainojen määrä on kasvanut noin 70 %.

Korot ovat edelleen pysyneet suhteellisen korkeina Virossa. Keskiviikkona kuukauden talibor-korko oli 10.83%, eli se on noussut viikossa yli 2.5 prosenttiyksikköä.

*****
Liettua ja Venäjä allekirjoittivat rajasopimuksen, Viro ja Latvia jatkavat neuvotteluja. Liettuan presidentti Algirdas Brazauskas ja Venäjän presidentti Boris Jeltsin allekirjoittivat maiden rajoja koskevan sopimuksen 24. lokakuuta. Rajakysymyksistä on neuvoteltu useaan otteeseen Liettuan itsenäisyyden aikana, ja nyt syntynyt sopimus on vaatinut kaikkiaan 17 neuvottelukierrosta. Venäjän kannalta rajoista sopiminen lienee ollut helpointa Liettuan kanssa, sillä mailla ei ole yhteistä rajaa kuin Kaliningradin alueella. Lisäksi Liettuassa on vähemmän venäläisiä kuin Virossa ja Latviassa. Sopimukset Viron ja Latvian kanssa ovat loppusuoralla ja odottavat allekirjoitusta. Venäjä on mm. arvostellut Viron ja Latvian venäjänkielisen väestön kohtelua huonoksi, mikä on Venäjän mukaan estänyt rajasopimusten viemistä päätökseen. Joidenkin arvioiden mukaan Venäjä on tietoisesti hidastanut rajaneuvottelujen etenemistä vaikeuttaakseen Baltian maiden pääsyä Naton ja EU:n jäseneksi.

*****
Venäjää arvosteltiin voimakkaasti IVY:n tehottomuudesta. Moldovan Tshisinaussa 23.10. pidetyssä IVY-maiden huippukokouksessa eri maiden päämiehet arvostelivat kovin sanoin Venäjän valta-asemaa IVY:ssä. Maaliskuussa pidettyyn huippukokoukseen verrattuna kritiikki oli entisestään voimistunut. Joidenkin asiantuntijakomenttien mukaan yhteisön toiminta loppuu, mikäli todellisia muutoksia ei nopeasti saada aikaan. Kokouksessa Venäjää pidettiin pääsyllisenä siihen, ettei yhteisössä laadittuja satoja sopimuksia ole koskaan toteutettu käytännössä. Näistä yksi merkittävimmistä on vuoden 1994 sopimus vapaakauppa-alueen perustamisesta. Lisäksi Venäjää arvosteltiin kyvyttömyydestä hoitaa IVY:n sisäisiä etnisiä konflikteja Dnestrissä, Abhasiassa, Georgiassa ja Vuoristo-Karabahissa. IVY:n sisäiset ryhmittymät (Venäjän ja Valko-Venäjän "Kahden liitto" ja edellisten sekä Kazakstanin ja Kirgisian "Neljän liitto") tuomittiin etenkin Ukrainan taholta. Presidentti Jeltsin vastasi syytöksiin myöntämällä Venäjän olevan IVY:n puheenjohtajanaan vastuussa yhteisön tehottomuudesta. Jeltsin ilmaisi kuitenkin selkeästi kannattavansa yhteisön toiminnan jatkamista, mutta entistä tiiviimmässä ja tuloksellisemmassa muodossa. Tshisinaun kokouksessa ei käsitelty yhtäkään asialistalla olleesta 14 dokumentista, jotka siirrettiin maiden pääministerien työstettäväksi. Yhteisön seuraava huippukokous pidetään 23.1.98.

*****

Valuuttakurssit, korko ja pörssi-indeksi Venäjällä 28.10.97 (ed. viikko)
RUR/USD 5882, RUR/FIM 1112, GKO-korko 20.8 % (18.4 %), Moskova MT- indeksi 769 (-29.4%)
Baltian pörssi-indeksit 28.10.97
Tallinna TALSE 330 (-22.1 %), Riika DJRSE 450 (-7.3 %), Vilna LITIN 1147 (-4.6 %)

*****

Uutisaineisto on toimitettu eri lähteistä saadun informaation perusteella.

Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

Suomen Pankki / Idäntalouksien yksikkö

Puh 09 - 1831 / fax 09-183 2294 / <http://www.bof.fi/env/fin/it/itavko/itavko.stm>

IDÄNTALOUKSIEN VIIKKO 45

- ***** **IMF ei myöntänyt lainaeriä Venäjälle, Ukrainalle ja Moldovalle.** IMF päätti lykätä kolmen IVY-maan lainaeriä maiden finanssipolitiikkaan liittyvien ongelmien vuoksi. Venäjälle ei myönnetty 700 milj. dollarin suuruista lainaeriä alhaisten verotulojen vuoksi. Ukrainan talousuudistus on kokonaisuudessaan edennyt hitaammin kuin Venäjällä, mutta budjettivajeen liian nopea kasvu oli tärkeimpiä syitä IMF:n päätökselle. Myös Moldovassa budjettivajeen arvioidaan tänä vuonna nousevan lähes seitsemään prosenttiin tavoitellun 4.5 prosentin sijaan.
- ***** **Venäjän inflaatio jatkaa laskuaan.** Lokakuussa kuluttajahinnat nousivat 12.9 % edellisen vuoden vastaavasta ajankohdasta. Tämä oli alhaisin vuosi-inflaatio talousuudistusten alkamisen jälkeen. Syyskuussa inflaatio oli 14.0 %.
- ***** **Suhtautuminen maan myyntiin vaihtelee Venäjän eri alueilla.** Venäjän eri alueilla on hyväksytty useita maanomistukseen liittyviä säädöksiä, jotka ovat ristiriidassa Venäjän lakien kanssa. Lokakuun lopulla Povolzhskin talousalueella sijaitsevan Saratovin läänin duuma hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä lakiluonnoksen, joka voimaan tullessaan olisi Venäjän oloissa poikkeuksellisen radikaali. Luonnoksessa sallitaan mm. maan myyminen ja ostaminen, vakuutena käyttäminen ja vuokraaminen. Saratovin kuvernöörin Dmitri Ajatskovin mukaan uuden lain tarkoituksena on vahvistaa alueen maataloussektoria. Länsi-Siperiassa sijaitsevassa Hanti-Mansin autonomisessa piirikunnassa on hyväksytty paikallinen laki, jonka perusteella ulkomaiset yritykset voivat ostaa omistukseensa öljykenttiä. Alueella toimiva kanadalainen Canbaikal Resources Inc. omistaa jo öljykentän alueella. Moskovassa kuvernööri Juri Luzhkov käytti veto-oikeuttaan ja hylkäsi kaupungin duuman hyväksymän lakiluonnoksen maan myymisestä investoijille rakennusprojektien yhteydessä.
- Venäläisen "Obscestvennoje mnenije"-säätöön tekemän haastattelutkimuksen mukaan 52 % venäläisistä ei - kuten duuman enemmistö - kannata maan vapaata ostamista ja myymistä. Reilu neljännes venäläisistä haluaisi presidentti Jeltsinin ehdotuksen mukaisesti vapauttaa maan osto- ja myyntioperaatiot. Kymmenisen prosenttia "ei tiedä asiasta mitään" ja yhtä suuri joukko ei halua ottaa asiaan kantaa. Maaseudun asukkaista lähes 70 % vastustaa maan vapaata kauppaamista. Suurten kaupunkien ja keskusten asukkaat ovat valtaosin toista mieltä.
- ***** **Venäjä sallii ulkomaalaisomistuksen öljy-yhtiöissä.** Venäjän presidentti Boris Jeltsin allekirjoitti tiistaina 4.11. asetuksen, joka sallii ulkomaalaisten täyden omistuksen venäläisissä öljy-yhtiöissä. Tätä ennen ulkomaalaisten omistus oli rajoitettu 15 prosenttiin. Useiden asiantuntijoiden mukaan investointien lisääminen öljysektorilla vaatii ulkomaalaisten yritysten aiempaa suurempia investointeja, ja tähän uudella asetuksella pyritään. Jää kuitenkin nähtäväksi, auttaako pelkästään omistusoikeuksien lisääminen ulkomaalaisten sijoittajien saamista tälle sektorille.
- ***** **Gazprom etsii ulkomaisia rahoittajia ja yhteistyökumppaneita.** Venäjän kaasumonopoli Gazprom solmi 4. marraskuuta 14 läntisen pankin muodostaman ryhmittymän kanssa historiansa suurimman lainasopimuksen. Credit Lyonnais'n ja Dresdner Kleinwort Bensonin johdolla järjestetyn 3.0 mrd. dollarin lainan korko on kuuden kuukauden LIBOR plus 1.75 prosenttiyksikköä ja takaisinmaksuaika kahdeksan vuotta.
- Gazprom aikoo käyttää osan lainasta Jamal - Eurooppa -putkiohjelmansa, jonka kokonaiskustannusten Gazpromin pääjohtaja Rem Vjahirev arvioi nousevan 24 - 40 mrd. dollariin ja jonka on tarkoitus kasvattaa Gazpromin vuosittaista vientikapasiteettia Länsi-Eurooppaan lähes 70 miljardilla kuutiometrillä. Vuonna 1996 Gazpromin vienti IVY-maihin oli 73 mrd. kuutiometriä ja muualle Eurooppaan se vei kaasua 123 mrd. kuutiometriä. Jo tällä hetkellä Gazpromin osuus Länsi-Euroopan kaasuntuonnista on lähes puolet.

Gazpromin osuus Venäjän kaasuntuotannosta on 95 %. Yhtiön tällä hetkellä tunnetut kaasuarat, 48 biljoonaa kuutiometriä, ovat 80 % koko Venäjän kaasuarvoista. Kotimaahan yhtiö toimittaa kaasua vuosittain 350 - 360 mrd. kuutiometriä. Venäjän valtio omistaa Gazpromista 40 %.

***** **Vuoden 1991 venäläistalletusten kompensointi taas esiin.** Venäjän hallituksen kahden viikon takaisen luottamuskiistan yhteydessä nousi jälleen esiin vuoden 1991 jälkeisen inflaation syömien pankkitalletusten kohtalo. Venäjän valtiolta tunnusti periaatteessa velkansa presidentin 10. toukokuuta 1995 hyväksymässä laissa Venäjän kansalaisten menetettyjen talletusten korvaamisesta ja suojasta. Laki koskee Venäjän säästöpankissa (Sberbank) 20.6.1991 olleita talletuksia sekä valtion vakuutustalletuksissa ja valtion arvopapereissa 1.1.1992 olleita varoja. Laissa on määrätty talletusten arvon määritysperusteeksi talletushetken ostovoima, mutta siitä, miten tai milloin menetykset korvataan, ei ole mainintaa.

Venäjän hallitus on presidentiltä 8. huhtikuuta 1996 saamansa toimeksiannon mukaisesti laatimassa talletusten kompensointiohjelmaa. Alustavassa ohjelmassaan hallitus arvioi kompensoitavien talletusten nykyarvoksi 300 000 mrd. ruplaa (51 mrd. dollaria), jotka voitaisiin mahdollisesti maksaa 25 - 30 vuoden kuluessa.

***** **Viron talous jatkaa erittäin nopeaa kasvuaan.** Bruttokansantuote kasvoi vuoden toisella neljänneksellä peräti 12.4 % viime vuoden vastaavasta ajanjaksosta. Latviassa vastaava kasvuluku oli 6.5 % ja Liettuaassa 2 %. Virossa eniten kasvoi rahoituspalveluiden tuotanto, 30 %. Myös muut palvelut ja tehdasteollisuus kasvoivat varsin nopeasti, noin 15 %. Ensimmäisellä vuosipuoliskolla Viron bruttokansantuotteen kasvu oli 11.7 %. Koko vuodelle Viroon odotetaan hieman alle 10 prosentin kasvua.

***** **Viisumivapaus Latvian ja Liettuan kanssa astuu voimaan.** Viisumivapaus Suomen ja Liettuan välillä astui voimaan 2. marraskuuta. Latvian kanssa viisumivapaus astuu voimaan 8.11.

***** **Euroopan jälleenrakennus ja kehityspankki ennustaa kasvua Itä-Eurooppaan.** Transition Report Update -julkaisussaan Euroopan jälleenrakennus ja kehityspankki (EBRD) ennustaa transitiotalouksille keskimäärin noin 1.7 prosentin BKT:n kasvua tälle vuodelle. Lisäksi EBRD ennustaa inflaation laskua lähes kaikissa transitiomaissa.

	BKT 96	BKT 97	Inflaatio 96	Inflaatio 97
Bulgaria	-10.9%	-7.0%	311%	592%
Latvia	2.8%	3.4%	13%	8%
Liettua	3.6%	4.5%	13%	10%
Moldova	-8.0%	-2.0%	15%	11%
Puola	6.0%	5.5%	19%	15%
Romania	4.1%	-1.5%	57%	116%
Slovakia	6.9%	4.5%	5%	7%
Slovenia	3.1%	4.0%	9%	9%
Tshekki	4.1%	1.0%	9%	9%
Ukraina	-10.1%	-3.0%	40%	15%
Unkari	1.0%	3.0%	20%	17%
Valko-Venäjä	2.6%	3.0%	40%	99%
Venäjä	-5.0%	1.0%	22%	14%
Viro	4.0%	7.0%	15%	12%

*****

Valuuttakurssit, korko ja pörssi-indeksi Venäjällä 4.11.97 (ed. viikko)
RUR/USD 5887 (5882), RUR/FIM 1132 (1112), GKO-korko 18.7 % (20.8 %), Moskova MT- indeksi 886 (+15.3%)

Baltian pörssi-indeksit 4.11.97
Tallinna TALSE 344 (+4.3 %), Riika DJRSE 444 (-1.3 %), Vilna LITIN 1143 (-0.3 %)

*****

Uutisaineisto on toimitettu eri lähteistä saadun informaation perusteella.

Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

Suomen Pankki / Idäntalouksien yksikkö

IDÄNTALOUKSIEN VIIKKO 46

*****
Venäjän keskuspankki nosti korkoja ja päätti muuttaa valuuttakurssipolitiikkaansa. Keskuspankki ilmoitti jälleenrahoitus- ja lombard-korkojen nostosta maanantaina 10. marraskuuta. Jälleenrahoituskorko nostettiin 21:stä 28:aan prosenttiin. Koron nostoa perusteltiin reaktiona viime aikojen levottomuuteen kansainvälisillä valuuttamarkkinoilla. Lisäksi sen toivotaan kasvattavan ulkomaalaisten sijoittajien kiinnostusta Venäjän valtion velkasitoumuksiin.

Ilmoitus koron nostosta laski pörssikursseja ja nosti markkinakorkoja. Venäläisten osakkeiden hinnat laskivat maanantaina noin 7 %. Valtion velkasitoumusten korot nousivat viime viikon lopun 20 prosentista 28 prosenttiin.

Keskuspankki ilmoitti maanantaina myös valuuttakurssipolitiikan muutoksesta. Nykyinen järjestelmä (crawling peg), jossa rupla heikkenee dollaria vastaan ennalta ilmoitetun aikataulun mukaan, korvataan kiinteällä valuuttakurssilla. Ensi vuonna dollarin ruplakurssi on 6.1 (vuoden alusta ruplasta poistetaan kolme nollaa), ja ruplan sallitaan vaihdella 15 % tämän keskuskurssin kummallakin puolella. Vuosien 1998 - 2000 keskimääräinen kurssi on keskuspankin ilmoituksen mukaan 6.2.

*****
Venäjän kauppataseen ylijäämä supistuu. Venäjän tilastokomitean alustavien lukujen mukaan Venäjän kauppataseen ylijäämä vuoden yhdeksän ensimmäisen kuukauden aikana oli 15.4 miljardia dollaria. Vuosi sitten vastaavan ajanjakson ylijäämä oli 17 miljardia dollaria. Yhdeksän ensimmäisen kuukauden vienti oli 62.3 miljardia dollaria (vähennystä 2.2 % viime vuodesta) ja tuonti 46.9 miljardia dollaria (lisäystä 0.5 %). Tilastokomitea sisällyttää lukuihinsa myös arvion epävirallisesta ulkomaankaupasta.

*****
Venäjä syventää taloudellista ja poliittista yhteistyötään Kiinan ja Japanin kanssa. Venäjän presidentti Boris **Jeltsin** ja Kiinan valtionpäämies Jiang **Zemin** allekirjoittivat 10.11. rajasopimuksen, joka määrittää maiden välisen 4 300 kilometrin pituisen rajan Mongoliasta itään. Rajaneuvottelujen käyminen kesti kuusi vuotta. Keskeisellä sijalla tapaamisessa oli myös maiden välisen kaupankäynnin lisääminen. Vuonna 1996 kaupankäynnin arvo Venäjän ja Kiinan välillä oli alle 7 miljardia dollaria. Se on vähän verrattuna Kiinan ja Japanin kaupan 60 miljardiin ja Kiinan ja Yhdysvaltojen kaupan 43 miljardiin dollariin. Venäjän tavoitteena on kasvattaa Kiinan kanssa käytävän kaupan arvo 20 miljardiin dollarin vuoteen 2000 mennessä, vaikka kuluvana vuonna jäädään ennusteen mukaan noin 7 miljardiin dollariin.

Osana pyrkimystä kiinteämpään taloudelliseen yhteistyöhön Venäjä ja Kiina solmivat tapaamisessa puitesopimuksen 12 miljardin dollarin maakaasuputken rakentamisesta Siperiasta Kiinan koillisosaan. Putki turvaisi osaltaan myös Etelä-Korean ja Japanin tulevaa energiantarvetta.

Maakaasuputken rakentaminen oli esillä myös presidentti Jeltsinin ja Japanin pääministerin Ryutaro **Hashimoton** epämuodollisessa tapaamisessa marraskuun alussa. Maiden yhteisissä intresseissä on edistää japanilaisten investointeja Siperian öljy- ja maakaasuvarojen hyödyntämiseen. Japani on kuitenkin aiemmin pitänyt yhteistyön ennakoedellytyksenä Kuriilien saarikiistan ratkaisemisesta. Jeltsin ja Hashimoto asettivat tavoitteekseen saarikiistan ratkaisemisen ja maiden väliltä yhä puuttuvan muodollisen rauhansopimuksen solmimisen vuoteen 2000 mennessä. Lisäksi Japani lupasi tukea Venäjän pääsyä Aasian ja Tyynenmeren taloudelliseen yhteistyöfoorumiin APECiin ja Venäjä Japanin pääsyä YK:n turvallisuusneuvoston jäseneksi.

*****
Suomalais-venäläinen talouskomissio sopi velkajärjestelystä. Lauantaina 8. marraskuuta Helsingissä kokouksensa päättänyt suomalais-venäläinen talouskomissio pääsi sopimukseen kahdenkeskisestä ohjelmasta, jolla Venäjä maksaa Suomelle Neuvostoliitolta perimänsä velan jäljellä olevat kolme miljardia markkaa (USD 600 milj.). Pariisin klubin kanssa huhtikuussa tehdyin periaatepäätöksen mukaan Venäjä maksaa velan korkoineen vuoteen 2020 mennessä.

Kokouksessa lyötiin lukkoon myös joukko rahoitus- ja takuusopimuksia, jotka on tarkoitus allekirjoittaa presidentti Martti **Ahtisaaren** Moskovan-vierailulla marraskuun lopulla.

***** **Venäjän viljasato.** Venäjän nettoviljasato kohoaa tänä vuonna 85 milj. tonniin. Viime vuonna sato oli 69 milj. tonnia, joten lisäystä on 23 prosenttia.

***** **Virossa Baltian nopein inflaatio.** Lokakuussa Viron 12 kuukauden inflaatio oli 12.2 % (syyskuussa 11.9 %), Latvian 7.7 % (8.1%) ja Liettuan 9 % (8.7 %).

***** **Tallinnan pörssi toipui osittain maanantain (10.11.) romahduksesta.** Pörssin hintakehitystä kuvaava Talse-indeksi laski maanantaina ennätyskelliset 19.4 %. Tiistaina osakkeet laskivat kaupankäynnin alkuvaiheessa edelleen voimakkaasti, mutta myöhemmin päivällä hinnat nousivat niin, että koko päivän laskuksi tuli vain 1.7 %. Keskiviikkona kurssit vuorostaan nousivat, ja Talse-indeksin päivämuutos oli +10.6 %. Kurssien nousu johtui ainakin osittain siitä, että neljä liikepankkia ilmoitti lopettavansa laina-asiakkaidensa osakesalkkujen pakkomyynnin. Korot ovat pysyneet Virossa korkealla ja keskiviikkona kuukauden TALIBOR oli 12.3 % (viikko sitten 11.7 %).

Viron pörssin alamäki tarttui myös muihin Baltian pörssiin. Riian pörssi laski maanantaina 4.4 % ja tiistaina 8.8 %. Keskiviikkona Riian pörssikurssit kääntyivät jo 4.5 prosentin nousuun. Liettuaassa kurssit laskivat maanantaina 3.8 % ja tiistaina 3.9%. Keskiviikkona kurssit laskivat vielä 1.5 % lisää.

***** **Viro ja Kansainvälinen valuuttarahasto (IMF) sopivat Viron talouspolitiikan linjauksista 7. marraskuuta.** Talouspolitiikkaa koskeva ohjelma tehtiin yhteistyössä Viron hallituksen, keskuspankin sekä IMF:n kanssa. Neuvottelut aloitettiin elokuussa edellisen ohjelmakauden päätyttyä heinäkuun lopussa. Viron talouspolitiikan yleisiä periaatteita ovat edelleen liberaali talouspolitiikka, valuuttakomitea-järjestelmä ja Viron kruunun kiinnitys Saksan markkaan sekä tiukka budjettikuri.

Täksi ja ensi vuodeksi suunnitellun ohjelman merkittävimpiä tavoitteita ovat vakaan talouskasvun ylläpitäminen sekä vaihtotasevajeen ja inflaation hidastaminen. Lisäksi hallitus aikoo tehostaa jäljellä olevien infrastruktuuriyritysten sekä maaomaisuuden yksityistämistä. Budjettipolitiikassa tavoitteena on valtion pitkäaikaisen rahoitusaseman vahvistaminen sekä säästämisasteen nostaminen. Paikallishallintojen lainanottoa tullaan edelleen rajoittamaan.

Ensi vuonna on niin ikään tarkoitus aloittaa eläkeuudistus. Uudistuksen perusideana on eläkkeen määräytyminen asianomaisen pakollisten ja vapaaehtoisten eläketalletusten perusteella, millä olisi säästämistä edistävä vaikutus. Kaiken kaikkiaan valtiontalouden ensi vuoden budjetti olisi ylijäämäinen noin 1.5 - 2% BKT:sta. Talousohjelmaan kuuluu lisäksi pankkisektorin toimintaan puuttuminen ja mm. liikepankkien vähimmäisvarantovelvoitteita on tarkoitus korottaa.

***** **Liettuassa aloitetaan uusi yksityistämisvaihe.** Parlamentti hyväksyi valtion ja paikallishallintojen omaisuuden yksityistämistä koskevan lain marraskuun alussa. Laki mahdollistaa uuden yksityistämismuodon. Kilpailuttamisen ja huutokaupan lisäksi yksityistäminen voi perustua myös suoriin neuvotteluihin. Uusi laki astuu voimaan joulukuun alusta. Liettuan yksityistämisviraston mukaan joulukuussa on tarkoitus yksityistää 140 yritystä.

Ensi vuoden alusta lähtien yritysten yksityistämisestä vastaa yksityistämisviraston ja Valtion osakerahaston tilalle perustettava Valtion yksityistämisrahasto. Maaomaisuuden yksityistämistä hoitaa puolestaan Liettuan maa- ja metsätalousministeriön alainen osasto, joka aloittanee toimintansa joulukuussa.

*****

Valuuttakurssit, korko ja pörssi-indeksi Venäjällä 11.11.97 (ed. viikko)
RUR/USD 5898 (5887), RUR/FIM 1143 (1132), GKO-korko 26.1 % (+7.4 %), Moskova MT- indeksi 772 (-12.8%)

Baltian pörssi-indeksit 11.11.97

Tallinna TALSE 222 (-35.3 %), Riika DJRSE 340 (-23.5 %), Vilna LITIN 1012 (-11.5 %)

*****

Uutisaineisto on toimitettu eri lähteistä saadun informaation perusteella.

Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

Suomen Pankki / Idäntalouksien yksikkö

Puh 09 - 1831 / fax 09-183 2294 / <http://www.bof.fi/env/fin/it/itavko/itavko.stm>

IDÄNTALOUKSIEN VIIKKO 47

***** **Presidentti Jeltsin erotti uudistajia korruptiosta epäiltyinä.** Boris Jeltsin erotti presidentinviraston 1. apulaispäällikön Aleksandr Kazakovin, varapääministeri-valtionomaisuusministeri Maksim Boikon ja konkurssiviraston johtajan Pjotr Mostovoin viroistaan. Erottamisten syynä olivat korruptioepäilyt.

Erotetut sekä Venäjän talousuudistusta johtava varapääministeri Anatoli Tshubais ovat saaneet vielä julkaisemattomasta Venäjän yksityistämisen historia -kirjastaan kukin 90 000 dollarin ennakkopalkkion. Venäjän oloissa erittäin suuret palkkiot tekee epäilyttäväksi se, että palkkiot maksaneen kustantamon omistaa pääosin Uneximbank, joka on viime kuukausina menestynyt erittäin hyvin valtionomaisuuden yksityistämistä koskeissa tarjouskilpailuissa.

Erottamisten taustalla on kuitenkin nähtävä myös ns. pankkiirien sota. Tshubais keräsi vuoden 1996 presidentinvaaleihin joukon vaikutusvaltaisia pankkiireja Boris Jeltsinin uudelleenvalinnan taakse. Kuluvan vuoden aikana pankkiirit ovat joutuneet erimielisyyksiin miljardiomaisuuksien yksityistämisestä. Tshubaisin on sanottu suosineen tarjouskilpailuissa Uneximbankia. Aleksandr Kazakovin ero voidaan katsoa ainakin osin presidentti Jeltsinin taktiikaksi ja vastapainoksi turvallisuusneuvoston apulaissihteerinä toimineen, toista pankkiiriryhmää edustavan Boris Berezovskin erottamiselle marraskuun alussa.

Presidentti, pääministeri ja duuma ovat käyneet kädenvääntöä varapääministeri Tshubaisin kohtalosta. Duuman oppositio kieltäytyi käsittelemästä vuoden 1998 budjettiesitystä, jos Tshubaisia ei eroteta. Budjettiesityksen käsittely lykättiin keskiviikosta perjantaihin 21:een marraskuuta. Tarkkailijoiden mukaan Tshubaisin ero voisi horjuttaa Venäjän muutenkin sekavia rahamarkkinoita ja karkottaa ulkomaalaisia investoijia.

***** **Venäjän bruttokansantuote ja etenkin teollisuustuotanto kasvussa.** Tilastokomitean lukujen mukaan bruttokansantuote kasvoi lokakuussa 0.5 % viime vuoden lokakuusta. Syyskuussa kasvu oli 2.3 %. Vuoden kymmenen ensimmäisen kuukauden aikana bruttokansantuote nousi 0.3 % viime vuoden vastaavasta ajanjaksosta.

Teollisuustuotanto kasvaa nopeammin kuin kokonaistuotanto. Lokakuussa teollisuustuotannon muutos vuotta aiemmasta oli 2.3 % ja syyskuussa 2.4 %.

Työttömyys jatkaa laskuaan Venäjällä. Lokakuussa työttömyysaste oli 8.9 %, ja työttömiä oli 6.4 miljoonaa. Syyskuussa työttömyysaste oli 9.1 %; aiempina syksyinä työttömyys on yleensä noussut syyskuusta lokakuuhun.

***** **Venäjän verouudistus pitkittyy.** Parlamentin alahuoneen, duuman keskiviikkona lähes yksimielisesti hyväksymä julkilausuma verokoodeksin siirtämisestä uudelleen ensimmäiseen käsittelyyn tarkoittaa käytännössä kokonaisvaltaisen verouudistuksen lykkääntymistä pitkälle ensi vuoteen. Duuma kehottaa julkilausumassaan eri tahoja esittämään vaihtoehtoisia luonnoksia uudeksi verokoodeksiksi. Kesällä 1997 ensimmäisessä käsittelyssä hyväksytyyn koodeksiin on tullut noin 4500 muutosehdotusta. Julkilausumassa todetaan uuden ensimmäisen käsittelyn ajankohdaksi vuoden 1998 helmikuu.

Hallituksen ja parlamentin ylä- ja alahuoneiden edustajista koostuvan yhteistyökomission ehdotuksen mukaisesti verouudistusta pyritään kuitenkin väliaikaisesti nopeuttamaan erillisillä verolaeilla. Kyseisillä laeilla pyritään saamaan voimaan budjetin kannalta tärkeät veromuutokset, mutta näidenkin lakien hyväksyminen etenee hitaasti. Hallituksen valmistelemien ehdotuksen mukaisesti duuman ensimmäisessä käsittelyssä ovat mm. valuutanvaihtoveron nostaminen 0.5 prosentista yhteen prosenttiin, 16 verokoodeksin ulkopuolisen veron lakkauttaminen, uuden myyntiveron käyttöönotto sekä tuloverolain muutokset. Hallitus luopui kompromissin eleenä esittämästä duuman hyväksyttäväksi yleistä 20 % arvonlisäveroa. Nykyisin arvonlisävero on 20 % lukuun ottamatta elintarvikkeisiin ja lasten tavaroihin sovellettavaa 10 % veroa. Jo käsitellyistä lakiluonnoksista duuma ei hyväksynyt hallituksen ehdotusta valmisteverojen indeksoinnista.

Hallituksen ehdotus uudeksi tuloveroasteikoksi poikkeaa selkeästi voimassaolevasta ja kesällä hyväksytyyn verokoodeksiin sisältyvästä asteikosta. Hallituksen ehdotuksen mukaan

tuloveroluokkia olisi neljä nykyisten viiden sijaan. Tuloveroprosentit vaihtelevat 12 ja 35 välillä kuten nykyäänkin, mutta hallituksen ehdotuksessa eri luokkien tuloajoja on huomattavasti korotettu, mikä käytännössä tarkoittaa verotuksen lieventymistä valtaosalle väestöstä. Verokoodeksiin sisältyvässä ehdotuksessa tuloveroluokkia on kaksi, joista ensimmäiseen (veroprosentti 12 %) kuuluu 99 % väestöstä. Toisessa veroluokassa veroprosentti on 30.

*****
Verorästien kuittaaminen loppuu Venäjällä vuoden 1998 alusta. Presidentti Jeltsinin allekirjoittaman asetuksen mukaisesti valtion velkojen ja yritysten verorästien nettouttaminen on vuoden 1998 alusta laitonta. Nopeasti yleistynyt verorästien kuittaamisenmenettely on käytännössä merkinnyt verotulojen laskua ja verokurin höllentymistä. Kun valtio on velkaa yrityksille, yritykset jättävät tarkoituksellisesti verojaan maksamatta olettaen, että verorästeillä voidaan kuitata valtion velkoja. Usein kuittaaminen on merkinnyt myös osittaista verorästien anteeksiantoa yrityksille. Lisäksi yritykset ovat kuitanneet verorästejään omilla tuotteillaan tai palveluillaan, mikä on osaltaan vähentänyt valtion rahamääräisiä verotuloja. Venäjän hallituksessa suunnitellaan myös muita toimenpiteitä verotulojen lisäämiseksi. Esillä on ollut mm. öljyn vientikiintiöiden myöntäminen vain veroja maksaville öljy-yhtiöille.

*****
Venäjän keskuspankki syyttää länsipankkeja arvopaperikauppasopimusten rikkomisesta. Venäjän keskuspankin varapääjohtaja Sergei Aleksashenko julkisti perjantaina 14.11. listan 11 länsipankista, jotka keskuspankin tietojen mukaan eivät olleet toimittaneet sovittuja arvopapereita venäläisille pankeille. Listalla oli mm. huomattavia amerikkalaisia, sveitsiläisiä ja ranskalaisia pankkeja. Länsipankkeihin kohdistuneet syytökset nostettiin esille tilanteessa, jossa julkisuudessa spekulointiin joidenkin venäläispankkien maksukyvyttömyydestä. Keskuspankki on ilmoittanut, ettei se hoida finanssioperaatioita kyseisten länsipankkien kanssa ja on kehottanut venäläisiä pankkeja välttämään yhteydenpitoa niiden kanssa. On epäselvää, kauanko keskuspankin boikotti kestää. Pankkien edustajien nimettömien kommenttien mukaan viivästyksyet arvopaperien toimittamisessa johtuvat Venäjän arvopaperimarkkinajärjestelmän puutteista. Länsipankit eivät ole voineet toimittaa vaadittuja arvopapereita eteenpäin ennen kuin paperit on toimitettu niille.

*****
Virolaisten pankkien luotonanto kasvoi voimakkaasti myös lokakuussa. Pankkien luottokanta lokakuun lopussa oli 20.4 miljardia kruunua. Syyskuun lopusta kanta kasvoi 4.9 %. On kuitenkin huomattava, että pankkien taseessa osakkeiden ja yritysluottojen osuus väheni lokakuussa. Viime vuoden lokakuun lopusta luottokanta on kasvanut peräti 99 %. Viron hallitus ja keskuspankki ovat ilmoittaneet toimenpiteistä, joiden tarkoituksena on hidastaa luotonannon kasvua talouden ylikuumenemisen välttämiseksi.

Korot jatkoivat nousuaan Virossa. Keskiviikkona kuukauden talibor-korko oli 13 %, kun se viikkoa aiemmin oli 12.3 %.

*****
Viron ja Liettuan valuuttavarannot kasvoivat lokakuussa. Viron keskuspankin nettovaluuttavaranto kasvoi 2.5 % lokakuussa. Liettuan valuuttavaranto puolestaan kasvoi 0.3 %. Tämä viittaa siihen, että viime viikkojen ongelmat Baltian ja etenkin Tallinnan pörssissä eivät ole johtaneet valuutan ulosvirtaukseen. Latviassa valuuttavaranto sen sijaan supistui yhden prosentin. Lokakuun lopussa Viron valuuttavaranto oli 10.05 miljardia kruunua (715 miljoonaa dollaria), Latvian 555.5 miljoonaa latia (961 miljoonaa dollaria) ja Liettuan 4142 miljoonaa litiä (1036 miljoonaa dollaria).

Virossa valuuttavaranto kattaa kahden kuukauden, Latviassa hieman yli neljän kuukauden ja Liettuassa hieman yli kahden kuukauden tuonnin.

*****

Valuuttakurssit, korko ja pörssi-indeksi Venäjällä 18.11.97 (ed. viikko)

RUR/USD 5903 (5898), RUR/FIM 1132 (1143), GKO-korko 24.5 % (26.1 %), Moskova MT- indeksi 699 (-9.5%)

Baltian pörssi-indeksit 18.11.97

Tallinna TALSE 222 (-0.2 %), Riika DJRSE 366 (+7.5 %), Vilna LITIN 1023 (+1.1 %)

*****

Uutisaineisto on toimitettu eri lähteistä saadun informaation perusteella.

Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

Suomen Pankki / Idäntalouksien yksikkö

Puh 09 - 1831 / fax 09-183 2294 / <http://www.bof.fi/env/fin/it/itavko/itavko.stm>

IDÄNTALOUKSIEN VIIKKO 48

- *****
Ruplaan kohdistuu heikkenemispaineita. Venäjän keskuspankin pääjohtaja Sergei **Dubin**in kertoi 21. marraskuuta ulkomaisten sijoittajien vetäneen yhteensä 5 miljardia dollaria valtion velkasitoumusmarkkinoilta muutaman viikon aikana. Huolimatta 10. marraskuuta ilmoitetusta jälleenrahoituskoron nostosta 28 prosenttiin keskuspankki on joutunut käyttämään valuuttavaran- toaan 1.1 miljardin dollarin edestä 10.-21. marraskuuta ruplan kurssin heikkenemisen estämiseksi. Valuuttavarannon arvo oli 21. marraskuuta 21.5 miljardia dollaria. Ulkomaalaisilla sijoittajilla arvioidaan olevan noin 20-25 miljardia dollaria Venäjän valtion velkasitoumuksissa.
- Uhka ulkomaisten sijoittajien vetäytymisestä markkinoilta on joidenkin asiantuntijoiden mukaan lisännyt koronnostopaineita. Dubinin kuitenkin sanoi, ettei keskuspankki aio lähiaikoina nostaa jälleenrahoituskorkoa uudelleen. Viime aikoina sijoittajat ovat siirtyneet lyhyemmän maturiteetin velkapapereihin. Keskiviikkona pidetyssä valtion velkasitoumusten huutokaupassa tarjouksia hyväksyttiin siten, että sekä vuoden että kahden kuukauden koroksi tuli 28 prosenttia.
- *****
Venäjälle runsaasti arvopaperisijoituksia alkuvuonna. Venäjän keskuspankin tilastojen mukaan Venäjälle tuli vuoden ensimmäisellä puoliskolla arvopaperisijoituksia 13.2 miljardia dollaria. Alkuvuoteen ajoittui venäläisten osakkeiden erittäin nopea hinnannousu ja korkojen lasku valtion velkasitoumusmarkkinoilla, jotka ilmeisesti perustuivat varsin pitkälle ulkomaisten sijoittajien ostoihin. Valtion velkasitoumuksiin tuli ulkomaista rahaa vuoden kuuden ensimmäisen kuukauden aikana 8.2 miljardia dollaria. Suoria sijoituksia Venäjälle tuli samaan aikaan 1.9 miljardia dollaria. Muiden sijoitusten tase oli Venäjälle 6.2 miljardia dollaria alijäämäinen. Valuuttaa virtasi maahan vuoden alkupuoliskolla niin paljon, että keskuspankin valuuttavaran- to kasvoi 9.5 miljardia dollaria. Maksutaseen muihin lukuihin on kuitenkin suhtauduttava varauksella, koska virheelliset ja tunnistamattomat erät olivat -4.3 miljardia dollaria eli lähes yhtä suuria kuin tilastoitu vaihtotaseen ylijäämä, 5 miljardia dollaria.
- *****
Venäjän julkisen sektorin palkkarästejä ei pystytty maksamaan vuoden 1998 alkuun mennessä. Presidentti Boris **Jeltsin**in kesällä esittämä vaatimus julkisen sektorin palkkarästien maksamisesta vuoden 1998 alkuun mennessä näyttää jäävän toteutumatta. Vielä alkusyksystä annettiin ymmärtää, että palkkarästit olisivat julkisen sektorin osalta supistuneet huomattavasti. Tiedot tämänhetkisten rästien suuruudesta vaihtelevat huomattavasti. Varapääministeri **Oleg Sysujev**in ja Venäjän tilastokomitean mukaan julkisen sektorin palkkarästit ovat noin 10 000 mrd. ruplaa. Ensimmäisen varapääministerin **Anatoli Tshubaisin** mukaan rästejä on 26 000 mrd. ruplaa, josta keskushallinnon osuus on puolet ja alueiden puolet.
- *****
Pietarin ja Leningradin läänin tuotanto elpymässä. Pietarin tilastokomitean mukaan teollisuustuotanto Pietarissa kasvoi tämän vuoden tammi-syyskuussa 0.6 % edelliseen vuoden tammi-syyskuusta ja Leningradin läänissä noin 2 %. Koko Venäjän teollisuustuotanto kasvoi samana ajanjaksona 1.5 %. Tilastokomitean arvion mukaan molempien alueiden BKT väheni kuitenkin edelleen hieman.
- Pietarissa teollisuustuotannon lisääntymiseen vaikutti lähinnä kaksi alaa. Koneenrakennus- ja metallinjalostusteollisuus, jonka osuus on yli kolmannes kaupungin koko teollisuustuotannosta, kasvoi tammi-syyskuussa lähes 8 %. Elintarviketeollisuuden vastaava osuus Pietarissa on vajaa viidennes ja alan tuotanto kasvoi 2 %. Leningradin läänissä sähköntuotanto, joka vastaa lähes viidennestä läänin teollisuustuotannosta, lisääntyi 12 % ja polttoaineteollisuuden tuotanto kasvoi 4 % (alan osuus on 30 % teollisuustuotannosta). Läänin metsäteollisuus, jonka osuus teollisuudesta on 15 %, lisäsi tuotantaan 7 prosentilla.
- *****
Venäjän öljyteollisuuden yksityistäminen on huomion kohteena. Brittiläis-hollantilainen **Shell** ja Venäjän kaasujätti **Gazprom** sopivat viime viikolla yhteistyöstä ja perustivat samalla puoliksi omistamansa yhtiön öljy- ja kaasuesiintymien hyödyntämiseksi. Yritykset aikovat yhdessä Venäjän

suurimman öljy-yhtiön Lukoilin kanssa ottaa osaa kilpailuun, joka käydään Venäjän suurimman toistaiseksi yksityistämättömän öljy-yhtiön Rosneftin osakkeista. Rosneft aiotaan yksityistää kokonaan vuoden 1998 puoliväliin mennessä. Niin ikään viime viikolla British Petroleum (BP) ja Venäjän kuudenneksi suurin öljy-yhtiö Sidanko sopivat yhteistyöstä, jonka alkajaisiksi BP mm. ostaa 10 % Sidankon osakkeista Uneksimbankilta. Lisäksi yritykset perustavat yhteisen kehitysyhtiön. Myös BP ja Sidanko aikovat ottaa osaa Rosneftin omistusta koskevaan kilpailuun.

Rosneft on yksi kuudesta öljy-yhtiöstä, joita on tarkoitus yksityistää vielä tämän vuoden aikana. Suunnitteilla on myydä vajaa 1 % valtion omistamista Lukoilin osakkeista ja hieman alle 20 % Slavneftin osakkeista. Itäisen öljy-yhtiön (VNK) osakkeista (yhtä osaketta vaille 50 %) on käyty tarjouskilpailu ja ratkaisu on määrä tehdä joulukuun alussa. Lisäksi marraskuun aikana noin kolmannes VNK:n ja vajaa puolet Tjumenin öljy-yhtiön (TNK) osakkeista pantiin myyntiin. TNK:n myynti kuitenkin lykkäytyi jo toistamiseen tänä vuonna, kun yksi tarjoajista vetosi tarjousprosessin juridisiin epäselvyyksiin. Myös VNK:n myynti lykkäytyi, kun lain edellyttämää kilpailuasettelmaa ei syntynyt toisen ostajatarjokkaan peruttua tarjouksensa. Tätä ennen ulkomaisilta tarjoajilta evättiin osallistuminen, vaikka presidentti Jeltsin hyväksyi marraskuun alussa asetuksen, jolla poistettiin 15 prosentin katto öjy-yhtiöiden ulkomaalaisomistukselta. Kyseiset tarjouskilpailut oli käynnistetty ennen asetuksen antamista.

Venäjä on saanut valtionyritysten yksityistämisestä tuloja tänä vuonna vajaat 2 miljardia dollaria eli lähes kaksi kertaa niin paljon kuin budjetissa asetettiin tavoitteeksi. Venäjän duuma puolestaan vaati kaksi viikkoa sitten kaiken yksityistämisen keskeyttämistä kunnes yksityistämislaki saadaan voimaan. Presidentin hallinnon taholta on todettu, ettei duuma voi pysäyttää yksityistämistä, joka kuuluu hallituksen vastuualueeseen.

*****
Korkojen nousu pysähtyi Virossa, osakkeet ylös. Keskiviikkona kuukauden talibor-korko oli 13 %, eli se pysyi muuttumattomana viikon takaiseen arvoon verrattuna. Virolaisten pankkien mukaan yliyön-korot ovat laskeneet viime aikoina, eli Viron pankkijärjestelmää vaivannut kireä likviditeetti näyttää helpottaneen. Viron osakemarkkinat ovat toipuneet tällä viikolla viime viikon hintojen laskusta. Maanantaina TALSE-indeksi nousi 7.9 %, tiistaina 13.7 % ja keskiviikkona vielä 2.6 %.

*****
EU:n jäsenmaat etsivät ratkaisua jäsenyysneuvottelujen aloituskokoonpanoon ja itälaajentumisen käytännön toteuttamiseen liittyviin kysymyksiin. Eurooppa-Neuvoston Luxemburgin huippukokouksessa 12.-13. joulukuuta on määrä tehdä lopullinen päätös itälaajentumisen ensimmäiseen vaiheeseen osallistuvista maista. Komission heinäkuussa julkaiseman Agenda 2000 -toimintaohjelman mukaan jäsenyysneuvottelujen ensimmäisessä vaiheessa olisivat mukana Kypros sekä Keski- ja Itä-Euroopan maista Puola, Unkari, Tsekin tasavalta, Slovenia ja Viro. Enemmistö jäsenmaista tukee komission esitystä, mutta esim. Ruotsi ja Kreikka kannattavat ns. regattamalla eli neuvottelujen aloittamista kaikkien KIE-maiden kanssa samanaikaisesti. Joidenkin tahojen mukaan jäsenyysneuvottelujen aloituskokoonpano voisi olla myös jokin edellisten välimuoto. Tavoitteena on löytää sellainen ratkaisu, joka toteutuessaan kannustaisi kaikkia jäsenkandidaatteja tasapuolisesti ja loisi uskoa siihen, että laajentuminen jatkuu.

Liittymistä valmistelevan strategian pääelementtejä ovat ns. liittymiskumppanuus ja Eurooppa-konferenssi. Maakohtainen liittymiskumppanuus toimisi eräänlaisena työohjelmalla, jonka puitteissa määritettäisiin prioriteettialueet, joilla kyseisen jäsenehdokasmaan tulee kehittyä. Lisäksi liittymiskumppanuus sisältäisi taloudellista tukea (Phare-ohjelma, maatalous- ja rakennetuki, kansainväliset rahoituslaitokset), joilla jäsenyyteen valmistautumista autetaan. Eurooppa-konferenssi olisi uusi vuoropuhelun muoto ja kokoontuisi vuosittain valtionpäämies- ja tarvittaessa myös ministeritasolla.

*****

Valuuttakurssit, korko ja pörssi-indeksi Venäjällä 25.11.97 (ed. viikko)

RUR/USD 5912 (5903), RUR/FIM 1129 (1132), GKO-korko 28.1 % (24.5 %), Moskova MT- indeksi 710 (+1.6%)

Baltian pörssi-indeksit 25.11.97

Tallinna TALSE 233 (+5.1 %), Riika DJRSE 347 (-5.2 %), Vilna LITIN 899 (-12.1 %)

*****

Uutisaineisto on toimitettu eri lähteistä saadun informaation perusteella.

Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

Suomen Pankki / Idäntalouksien yksikkö

Puh 09 - 1831 / fax 09-183 2294 / <http://www.bof.fi/env/fin/it/itavko/itavko.stm>

IDÄNTALOUKSIEN VIIKKO 49

***** **Venäjän keskuspankki jatkaa ruplan arvon puolustamista.** Venäjän keskuspankki ilmoitti maanantaina 1. joulukuuta Lombard-koron nostosta 36 prosenttiin. Jälleenrahoituskorko jätettiin toistaiseksi ennalleen 28 prosenttiin. Koronnoston taustalla ovat ruplan heikentymispaineet ulkomaisten sijoittajien vetäytyessä valtion velkasitoumusmarkkinoilta. Valtion velkasitoumusten korot ovat tällä viikolla käyneet yli 40 prosentissa. Vielä lokakuun lopussa velkasitoumusten korot olivat noin 17-18 prosenttia. Valuuttavaranon arvo on laskenut 21. marraskuuta ilmoitetusta 21.5 miljardista dollarista 18 miljardiin dollariin joulukuun alussa.

Venäjä on tällä viikolla lähestynyt neljää suurta länsimaista pankkia sopiakseen noin 2 miljardin dollarin lainasta. Venäläiset ovat myös nostaneet esille mahdollisuuden saada IMF:n lokakuussa lykkäämä 700 miljoonan dollarin lainaerä vielä tämän vuoden puolella.

***** **Kolmen ensimmäisen neljänneksen aikana Venäjän valtiontalouden perusalijäämä oli 3.6 % bruttokansantuotteesta.** Venäjän tilastokomitean mukaan budjettialijäämä, johon ei ole laskettu mukaan valtionvelan hoitomenoja, oli vuoden kolmen ensimmäisen neljänneksen aikana 70 200 miljardia ruplaa eli noin 11.9 miljardia dollaria. Koko vuoden alijäämäksi on budjetoitu 95 400 miljardia ruplaa (16.2 miljardia dollaria).

Yhdeksän ensimmäisen kuukauden aikana valtio sai tuloja 205 000 miljardia ruplaa (34.7 miljardia dollaria), kun koko vuodelle tuloja on budjetoitu 434 400 miljardia ruplaa (73.6 miljardia dollaria). Muita menoja kuin lainanhoitokuluja Venäjällä oli 275 200 miljardia ruplaa (46.6 miljardia dollaria), kun koko vuoden menoiksi on budjetoitu 529 800 miljardia ruplaa (89.8 miljardia dollaria). Tulojen jääminen selvästi tavoitteista johtuu pääasiassa Venäjän heikosta veronkannosta. Sekä tulojen että menojen osuus bruttokansantuotteesta oli tämän vuoden alkupuoliskolla pienempi kuin viime vuoden vastaavana aikana, mutta kolmannella neljänneksellä tulojen hankkiminen näyttää onnistuneen hieman paremmin kuin vuoden alkupuoliskolla. Vuoden kolmella ensimmäisellä neljänneksellä tulot olivat 10.6 % ja muut kuin velanhoitomenot 14.2 % bruttokansantuotteesta. Koko vuoden alijäämä, johon on laskettu mukaan myös valtionvelan korot, voi nousta jopa kahdeksaan prosenttiin bruttokansantuotteesta. Alijäämästä 56 % rahoitettiin ulkomaisista lähteistä. Kotimaisesta rahoituksesta valtaosa tuli valtion velkasitoumuksista.

Maanantaina 1.12. duuman budjettikomitea kannatti Finanssiministeriön ehdotusta tämän vuoden ulkomaisen lainanoton katon nostamisesta 9.8 miljardista 10.9 miljardiin dollariin. Finanssiministeriön mukaan ehdotuksen takana on kotimaisen lainanoton kustannusten dramaattinen nousu viime viikkojen aikana.

***** **Venäjän inflaatio hidastuu edelleen.** Marraskuussa kuluttajahinnat nousivat 11.4 % viime vuoden marraskuusta. Tämä on alhaisin inflaatioluku talousuudistusten alkamisen jälkeen. Lokakuussa vastaava inflaatioluku oli 12.9 %.

***** **Venäjä ja Suomi solmivat rahoitus- ja takuusopimuksen.** Sekä julkisia hankintoja että yritysten kaupallisia hankkeita koskeva rahoitus- ja takuusopimus allekirjoitettiin presidentti **Ahtisaaren** kuluvan vuoden kolmannen Venäjän-vierailun yhteydessä Moskovassa 27. marraskuuta. Suomen vientitoimituksille annettavien takuiden ylärajaa nostettiin yhteensä runsaaseen kahteen miljardiin markkaan (375 miljoonaa dollaria), josta noin puolet on julkisten hankkeiden osuutta. Tälle osuudelle Suomen Takuukeskus saa Venäjältä vastatakuut.

***** **Venäjä sopi Ruotsin kanssa velkajärjestelystä.** Venäjän valtionpäämiehen ensimmäinen Ruotsin-vierailu 88 vuoteen jäi tuloksiltaan vaatimattomaksi. Maat sopivat presidentti **Jeltsinin** virallisen vierailun yhteydessä Venäjän noin 900 miljoonan kruunun (115 miljoonaa dollaria) velan uudelleenjärjestelystä ja päättivät tutkia mahdollisuuksia kaasuputken rakentamiseksi Venäjältä Ruotsin kautta Keski-Eurooppaan. Presidentti Jeltsin ilmoitti Venäjän supistavan

yksipuolisesti erityisesti Luoteis-Venäjälle sijoitettuja maa- ja merivoimiensa yksiköitä. Lisäksi allekirjoitettiin rahanpesua sekä vero- ja tullirikosten torjuntaa koskevat sopimukset.

***** **Venäjän ja Lontoon klubin sopimus allekirjoitettiin.** Venäjä allekirjoitti tiistaina 2.12. sopimuksen 423 liikepankin kanssa Neuvostoliiton aikaisten noin 32 miljardin dollarin velkojen uudelleenjärjestelyistä. Sopimuksen yksityiskohdista päätettiin jo lokakuussa. Lainat on tarkoitus maksaa takaisin vuoteen 2020 mennessä.

***** **Venäjän ja EU:n kumppanuus- ja yhteistyösopimus (PCA) astui voimaan 1. joulukuuta.** Sopimus allekirjoitettiin kesäkuussa 1994 Korfun huippukokouksessa ja sen tavarakauppaa koskeva osa nk. väliaikaissopimus on ollut voimassa helmikuusta 1996 lähtien. Kumppanuussopimus kattaa mm suorat investoinnit ja ulkomaansektorin maksut sekä laaja-alaisen yhteistyön kaupan, rikollisuuden vastaisen toiminnan, energian, liikenteen, koulutuksen, tieteen ja kulttuurin sekä ympäristön aloilla. Yhteistyöhön kuuluu lisäksi säännöllinen poliittinen dialogi.

***** **Uusi laki elintasominimistä hyväksyttiin Venäjällä.** Vuoden 1998 alusta voimaanastuva laki edellyttää, että elintasominimin muutokset näkyvät automaattisesti vastaavina korjauksina minimipalkassa ja minimieläkkeessä. Lain mukaan duuma vahvistaa vuosittain elintasominimin ja em. indikaattorien välisen suhteen. Tarkoituksena on vähitellen korottaa minimieläke ja -palkka elintasominimin tasolle. Syyskuussa 1997 elintasominimi oli tilastokomitean tietojen mukaan Venäjällä keskimäärin 407 000 ruplaa kuukaudessa, kun minimipalkka oli noin 83 000 ruplaa eli viidenneksen elintasominimistä. Elintasominimi lasketaan ensi vuoden alusta kaikille Venäjän 89:lle federaatiosubjektille, kun se nykyään lasketaan vain kahdeksalle ilmastovyöhykkeelle. Elintasominimi on elämiseen välttämättömistä elintarvikkeista, tavaroista ja palveluista koostuva kori, johon nykyisen laskutavan mukaan sisällytetään mm. 35 elintarviketta. Uuden lain mukaan korin arvo määritellään kutakin alueyksikköä varten paikallistasolla. Mikäli perheen henkeä kohden lasketut keskitulot jäävät alle elintasominimin, perhe on oikeutettu sosiaaliapuun.

***** **Liettua valmistautuu joulukuun presidentinvaaleihin.** Ehdokkaita on kaikkiaan seitsemän ja niiden joukossa on mm. parlamentin (Seima) puhemies oikeistolainen Vytautas **Landsbergis**, joka toimi Liettuan presidenttinä 1990-1992, sosiaalidemokraattipuolueen kansanedustaja Vytenis **Andriukaitis**, Vilnan yliopiston rehtori Rolandas **Pavilionis** sekä entinen yleinen apulaissyöttäjä Arturas **Paulauskas**. Presidentinvaalit järjestetään 21. joulukuuta.

***** **Baltian maiden kaupan vapauttaminen etenee.** Torstaina 20. marraskuuta Baltian maiden talousministerit allekirjoittivat sopimuksen, jolla poistetaan maiden väliset muut kuin tullimaksujen luonteiset kaupan esteet. Sopimuksen myötä poistuvat siis kaupan tekniset esteet, jonka jälkeen Baltian maiden keskinäisessä kaupassa noudatetaan Euroopan unionin säännöksiä eikä ylimääräisiä kauppadokumentteja enää tarvita. Sopimuksen odotetaan kasvattavan kilpailua ja nopeuttavan kauppaaan liittyvää sertifiointiprosessia. Sopimus on osa Baltian maiden tulliliittohanketta ja astuu voimaan, kun kunkin maan parlamentti on sen ratifioinut. Baltian maiden teollisuustuotteita koskeva vapaakauppasopimus on ollut voimassa jo vuodesta 1994 ja maataloustuotteiden vapaakaupasta päästiin sopimukseen keväällä 1996.

***** **Idäntalouksien katsauksia 8/97 ilmestynyt.** Katsaus sisältää seuraavat artikkelit: Estonia and EMU Prospects, The Anatomy of the Tallinn Stock Exchange ja Estonian Money Market. (Katsauksen voi tilata maksutta tai ilmoittautua katsauksen jakelulistalle. Artikkeleiden tiivistelmät on luettavissa internet-osoitteesta <http://www.bof.fi/env/eng/it/enlista/enlis97.stm>.)

*****

Valuuttakurssit, korko ja pörssi-indeksi Venäjällä 2.12.97 (ed. viikko)

RUR/USD 5921 (5912), RUR/FIM 1109 (1129), GKO-korko 36.9 % (28.1%), Moskova MT- indeksi 645.71 (-9.1%)

Baltian pörssi-indeksit 2.12.97

Tallinna TALSE 226 (-3.1 %), Riika DJRSE 351 (+1.2 %), Vilna LITIN 940 (+4.5 %)

*****

Uutisaineisto on toimitettu eri lähteistä saadun informaation perusteella.

Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

Suomen Pankki / Idäntalouksien yksikkö

Puh 09 - 1831 / fax 09-183 2294 / <http://www.bof.fi/env/fin/it/itavko/itavko.stm>

IDÄNTALOUKSIEN VIIKKO 50

***** **Paine ruplaa vastaan helpottui, mutta Jeltsinin sairastuminen nosti korkoja.** Korot laskivat ja osakekurssit nousivat alkuviikosta paineen ruplaa vastaan helpotettua. Venäjän valtion velkasisäntöjen korot laskivat noin 30 prosenttiin viime viikon 40 prosentista. Keskiviikkona lyhyet markkinakorot kuitenkin nousivat muutaman prosenttiyksikön presidentti **Jeltsinin** jouduttua sairaalaan. Myös osakkeiden hinnat laskivat.

Venäjän hallitus on ilmoittanut, että sen ei tarvitsekaan lainata ulkomaisilta pankeilta kahta miljardia dollaria, kuten oli aiemmin ilmoitettu. Venäjä saattaa palata lainaneuvotteluihin pankkien kanssa ensi vuoden alussa, jos verojen kerääminen ei onnistu suunnitellulla tavalla. Maailmanpankki päättää seuraavan kahden viikon aikana yhteensä 1.6 miljardin dollarin lainoista Venäjän hiiliteollisuudelle ja talouden rakenneuudistuksiin.

***** **Venäjän duuma hyväksyi vuoden 1998 budjetin ensimmäisessä käsittelyssä.** Duuma hyväksyi budjetin selvällä äänen enemmistöllä sen jälkeen, kun presidentti **Jeltsin** saapui yllättäen duuman istuntoon ja vetosi kansanedustajiin budjetin hyväksymisen puolesta. Budjetin tulot ovat 367.5 mrd. ruplaa ja menot 499.9 mrd. ruplaa. Vajeeksi on budjetoitu 132.4 mrd. ruplaa (4.7 % BKT:sta). Vuoden 1998 budjettiin on ensi kertaa sisällytetty myös sisäisen velan hoitomenot. Budjetin toinen käsittely on 18. joulukuuta. Ennen toista käsittelyä duumassa käsitellään budjetin vaatimia verolakien muutosehdotuksia. Kolmas ja neljäs käsittely siirtynevät vuoden 1998 alkupuolelle. Tämän jälkeen budjettia käsittelee parlamentin ylähuone ja lopuksi presidentti Jeltsin vahvistaa budjetin allekirjoituksellaan.

***** **OECD ennustaa Venäjälle kasvua.** OECD:n maakatsauksessa ennustetaan ensi vuodeksi bruttokansantuotteen kasvua. Tänä vuonna bruttokansantuotteen muutos on lähellä nollaa. Katsauksessa kiitetään Venäjän rahapolitiikkaa, joka on onnistunut laskemaan inflaation lähelle kymmentä prosenttia. Inflaation alentaminen on ollut siirtymätalouksissa edellytys talouskasvun alkamiselle. Myös rahoitus- ja pankkijärjestelmän valvonnassa on kahden viime vuoden aikana edistytty merkittävästi. Ongelmia löytyy edelleen finanssipolitiikan puolelta: verojen keruu ei toimi halutulla tavalla, ja budjettiprosessia olisi uudistettava.

***** **Venäläispankeille vaikeuksia rahamarkkinoiden myllerryksistä.** Venäjän keskuspankin lakiasiainosaston päällikön Konstantin **Lubentshenkon** mukaan monet venäläispankit ovat joutuneet vakavin vaikeuksiin. Osa ongelmista on pankkien oman toiminnan tulosta, osa taas johtuu rahamarkkinoiden viimeaikaisista heilahteluista. Ongelmanpankeiksi Venäjän pankeista voidaan Lubentshenkon mukaan laskea neljännes. Näiden pankkien osuus koko pankkijärjestelmän taseesta on kuitenkin vain 5.5 prosenttia.

Lubentshenkon mukaan Venäjä nostaa kahden vuoden kuluessa pankkien vakavaraisuusvaatimusta nykyisestä kuudesta prosentista vähintään kymmeneen prosenttiin. Venäjällä oli joulukuun alussa 1 719 pankkia, mutta niiden määrä tulee edelleen vähenemään.

Kansainvälinen luokituslaitos Fitch IBCA alensi tiistaina 9. joulukuuta venäläisen Mosbusinessbankin luokitusta. Taseen mukaan laskettuna Venäjän kymmenen suurimman pankin joukkoon kuuluvan Mosbusinessbankin ongelmaluottojen osuus pankin kaikista luotoista on noussut lähes 40 prosenttiin.

***** **Venäjä sulkee lisää hiilikaivoksia.** Venäjän talousministeri Jakov **Urinson** kertoi tiistaina 9. joulukuuta, että Venäjä suunnittelee lähes 90 hiilikaivoksen lopettamista ensi vuoden aikana. Kaikkiaan hiilikaivoksia on tällä hetkellä vielä yli 200. Venäjän hiilimonopolin Rosugolin edustajan mukaan alalta voi joutua ensi vuonna pois jopa 100 000 kaivosmiestä. Vuonna 1993 aloitetun hiilialan uudistusohjelman puitteissa on suljettu jo lähes 100 kannattamatonta hiilikaivosta ja alan yrityksistä on yksityistetty puolet.

Venäjän ja Maailmanpankin neuvottelut järjestyksessään toisesta Venäjän hiiliteollisuuden

uudistamiseen tarkoitettua luotosta ovat loppusuoralla. Luotto on suuruudeltaan 800 miljoonaa dollaria. Maailmanpankki haluaa, että Venäjä yksityistäisi vielä valtion omistuksessa olevista kaivoksistaan puolet, mutta Venäjä on Urinsonin mukaan valmis vain vajaan kolmanneksen. Ensimmäisen, suuruudeltaan 500 miljoonan dollarin hiililuoton Venäjä sai Maailmanpankilta vuonna 1996.

Venäjän energiantuotannossa hiilen osuus on 12 - 14 %. Hiilen tuotannon arvioidaan tänä vuonna jäävän 235 - 240 miljoonaan tonniin (242.5 milj. tn vuonna 1996 ja 585 milj. tn vuonna 1985). Hiiliteollisuuden tuottavuus on Venäjällä ollut alhainen, mutta se on Rosugolin pääjohtajan Juri Malyshevin mukaan kasvanut kolmen viime vuoden aikana 25 prosenttia. Hiilialaa ovat vaivanneet myös suuret palkkarästit, joita viimeisimpien tietojen mukaan on 2 500 mrd. ruplaa (430 milj. USD).

***** **Viron valuuttavaranto supistui marraskuussa.** Viron keskuspankin valuuttavaranto supistui marraskuun aikana 4.2 prosenttia 9 626 miljoonaan kruunuun. Valuuttavaranto kattaa noin kahden kuukauden tuonnin.

***** **Latviassa edelleen Baltian hitain inflaatio.** Marraskuussa kuluttajahintojen muutos vuoden takaisesta marraskuusta oli Latviassa 7.4 % (lokakuussa 7.7 %), Liettuassa 8.9 % (9 %) ja Virossa 12.4 % (12.2 %).

***** **Latvian ja Liettuan budjetit vahvistettu, Virossa budjettivalmistelut loppusuoralla.** Viron ensi vuoden budjetin ylijäämä on uuden talousohjelman mukaan 1.5 - 2 % BKT:sta. Budjetin hyväksymistä ovat hidastaneet mm. hallituksen ja opposition väliset erimielisyydet opettajien palkankorotuksista. Viime viikolla oppositio kuitenkin hyväksyi pääministeri Mart Siimannin ehdotuksen, jonka mukaan palkankorotuksiin varataan budjetissa 133 miljoonaa kruunua opposition ehdottaman 200 miljoonan kruunun sijaan. Saavutettu kompromissi mahdollistaa budjetin hyväksymisen vielä tämän vuoden aikana.

Latviassa parlamentti hyväksyi ensi vuoden budjetin perjantaina 5. joulukuuta. Budjettitulot ovat arvioilta 1.21 mrd. latia (2.04 mrd. dollaria) ja menot 1.26 mrd. latia (2.12 mrd. dollaria) ja alijäämä näin ollen 45 miljoonaa latia (76 milj. dollaria).

Liettuassa tulevan vuoden budjetti hyväksyttiin 2. joulukuuta. Budjettivaje on 695 miljoonaa litiä (173 milj. dollaria), mikä on noin 1.6 % BKT:sta. Tulot ovat arviolta 6.89 miljardia litiä (1.7 mrd. dollaria) ja menot 7.58 miljardia litiä (1.9 mrd. dollaria).

***** **EIU ennustaa Baltian maille nopeaa kasvua.** Economist Intelligence Unit (EIU) ennustaa tänä vuodeksi nopeinta bruttokansantuotteen kasvua Vieroon, 5.5 %. Latviassa kasvu olisi 4 % ja Liettuassa hieman hitaampaa, 3.8 %. EIU siis ennustaa Virolle tänä vuodeksi selvästi hitaampaa kasvua kuin esimerkiksi Euroopan jälleenrakennus- ja kehityspankki, jonka ennuste on 7 %. Ensi vuodeksi EIU ennustaa nopeinta kasvua Latviaan, 5 %. Virossa ja Liettuassa kasvu olisi noin 4 %. Vuonna 1999 kasvu olisi nopeinta Liettuassa, 6 %. Latviassa kasvu hidastuisi 4.5 prosenttiin ja Virossa se pysyisi 4 prosentissa.

Ensi vuodeksi EIU ennustaa Vieroon inflaatioksi 9.6 %, Latviaan 8.5 % ja Liettuaan 8.1 %. Vuonna 1999 inflaatio tippuisi Latviassa jo 5.9 prosenttiin, Virossa 8.2 prosenttiin ja Liettuassa 8 prosenttiin.

*****

Valuuttakurssit, korko ja pörssi-indeksi Venäjällä 9.12.97 (ed. viikko)

RUR/USD 5936 (5921), RUR/FIM 1103 (1109), GKO-korko 30.2 % (36.9 %), Moskova MT- indeksi 775 (+20.0%)

Baltian pörssi-indeksit 9.12.97

Tallinna TALSE 259 (+14.4 %), Riika DJRSE 352 (+0.5 %), Vilna LITIN 937 (-0.3 %)

*****

Uutisaineisto on toimitettu eri lähteistä saadun informaation perusteella.

Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

Suomen Pankki / Idäntalouksien yksikkö

Puh 09 - 1831 / fax 09-183 2294 / <http://www.bof.fi/env/fin/it/itavko/itavko.stm>

IDÄNTALOUKSIEN VIIKKO 51-52

- ***** **IMF myöntänee viivästetyn lainaerän Venäjälle.** Kansainvälisen valuuttarahaston (IMF) Moskovassa viime viikolla vierailuttu ryhmä suosittelee IMF:n johtokunnalle aiemmin viivästetyn 700 miljoonan dollarin lainaerän maksamista Venäjälle. Kymmenen miljardin dollarin lainapakettiin (EFF) kuuluvaa lainaerää viivästettiin marraskuussa veronkanto-ongelmien takia. Nyt IMF kuitenkin toteaa, että se on päässyt Venäjän hallituksen kanssa yhteisymmärrykseen etenkin ensi vuoden finanssipolitiikasta, ja tämän takia lainaerä voidaan maksaa.
Duuma hyväksyi keskiviikkona 17.12. toisessa käsittelyssä lain tämän vuoden ulkomaisen lainanoton katon nostamisen 10.9 miljardiin dollariin. Kolmas käsittely pidetään perjantaina.
- ***** **Venäjän duuma lykkäsi 1998 budjetin käsittelyä.** Duuma lykkäsi tiistaina 16. joulukuuta vuoden 1998 budjetin toisen käsittelyn 24:nteen joulukuuta. Aiemmin tiistaina pääministeri Viktor Tshernomyrdin määräsi, että 1998 ensimmäisellä neljänneksellä budjetin kuukausimenojen ylärajana käytetään 1/12-osaa vuoden 1997 toteutuneista menoista. Kuluvan vuoden lopun budjettimenoja lisäävät vielä 1 600 mrd. nykyruplaa (270 milj. USD) palkkarästit, jotka hallitus aikoo presidentin määräyksen mukaisesti maksaa ennen vuodenvaihdetta.
Presidentti Jeltsin antoi tiistaina 11. joulukuuta asetuksen, jonka mukaan kaikki valtion budjetin kautta rahoitettavat organisaatiot ja niiden työntekijät on inventoitava 1. huhtikuuta 1998 mennessä. Tarkoituksena on vähentää organisaatioita ja työntekijöitä niin, että budjettimenoja voidaan niiden osalta vähentää 40 mrd. ruplalla (6.7 mrd. USD) vuoteen 1999 mennessä.
- ***** **Venäjän verotulot.** Venäjä keräsi marraskuussa veroja rahana 13 500 mrd. ruplaa (lokakuussa 12 000 mrd. rpl). Koko vuoden verokertymä oli joulukuuhun mennessä 15 % yli vuoden 1996 tason.
Varapääministeri Anatoli Tshubaisin johtama Venäjän väliaikainen hätäkomitea päätti 8. joulukuuta ulosmitata Sibneft-yhtymältä sille kuuluvan Omskin jalostamon ja SIDANKO-yhtymältä vastaavasti Angarskin jalostamon maksamattomien verojen takia. Omsk on velkaa budjettiin noin 500 mrd. ruplaa (84 milj. USD) ja Angarsk yli 700 mrd. ruplaa (120 milj. USD). Veroviraston päällikkö Aleksandr Potshinok sanoi uskovansa, että ulosmittauksiin ei tarvitse ryhtyä, vaan yritykset maksavat velkansa.
- ***** **Reaalitalouden kehitys Venäjällä.** Venäjän tilastokomitean tietojen mukaan BKT kasvoi marraskuussa 1 % viime vuoden marraskuusta. Lokakuussa kasvu oli 0.5 %. Kuluvan vuoden 11 kuukauden aikana BKT oli 0.3 % suurempi kuin viime vuoden vastaavana ajanjaksona.
Teollisuustuotanto kasvoi marraskuussa 3.7 % viime vuoden marraskuusta, kun lokakuussa kasvu oli 2.3 %. Myös öljyntuotanto näyttää elpävän. Raakaöljyn tuotanto kasvoi tammi - marraskuussa 1.1 % vuoden 1996 vastaavasta ajanjaksosta ja oli 272 milj. tonnia.
Työttömyys säilyi marraskuussa samalla tasolla kuin lokakuussa. Työttömyysaste oli 8.9 % ja työttömiä oli 6.4 miljoonaa.
- ***** **Erävoitto osakkeenomistajille Venäjällä.** Venäläinen sijoitusyhtiö Renaissance Capital, venäläinen pankki MFK ja kansainvälinen investointirahasto Cambridge Capital Management (CCM) saivat nimitettyä omat edustajansa Novolipetskin metallikombinaatin hallitukseen. Ylimääräisessä yhtiökokouksessa tehty päätös lopettanee yli vuoden kestäneen taistelun, jossa yrityksestä yli puolet omistavat sijoittajat ovat yrittäneet saada edustajansa yhtiön johtoon. Yritysjohdo oli tähän mennessä onnistunut estämään omistajien aikeet, ja kiistasta onkin tullut tärkeä ennakkotapaus osakeyhtiölain toimeenpanoa ja osakkeenomistajien oikeuksia koskien.
- ***** **Maan myynti keskustelunaiheena Venäjällä.** Saratovin läänissä hyväksytty uusi maalaki on herättänyt laajaa mielenkiintoa useilla Venäjän alueilla. Joulukuun alussa 1997 voimaan tullut Saratovin maalaki sallii maan myynnin ja ostamisen. Venäjän duuma päätti jo marraskuun puolivälissä esittää Saratovin lain saattamista yhdenmukaiseksi federaation lainsäädännön kanssa. Duuman mukaan alueilla ei ole oikeutta päättää maan myynnistä. Saratovin kuvernöörin Dmitri

Ajatskovin mukaan läänin uusi laki on kuitenkin sekä perustuslain että läänin ja keskushallinnon välillä solmitun vallanjakosopimuksen mukainen.

Presidentti **Jeltsin** ei ole allekirjoittanut parlamentin molempien kamarien hyväksymää federaation maalakia, koska siinä ei sallita maan myyntiä. Marraskuun lopulla Jeltsin hyväksyi asetuksen, joka antaa yksityisille tai juridisille henkilöille mahdollisuuden ostaa omistamiensa rakennusten rajoittama maapalsta.

***** **Virolaisten pankkien luotonannon kasvu hidastuu.** Pankkien luottokanta oli marraskuun lopussa 20.6 miljardia kruunua. Marraskuussa kanta kasvoi 0.9 %. Kasvu on hidastunut selvästi, koska lokakuussa kanta kasvoi vielä 4.9 %. Näyttää siis siltä, että Viron keskuspankin toimet pankkien luotonannon hillitsemiseksi ovat tuottaneet tulosta. Viime vuoden marraskuun lopusta luotot ovat kuitenkin kasvaneet 90 %.

***** **Virolle korkea luottoluokitus.** Luottoluokitusyhtiö Standard & Poor's antoi Viron ulkomaisille lainoille luokituksen BBB+, joka on Slovenian ja Tshekin tasavallan jälkeen korkein Itä-Euroopassa. Standard & Poor'sin luokitus Latvialle on BBB ja Liettualle BBB-.

Latvian ulkomaiset lainat saivat Moody's-luokitusyhtiöltä luokituksen Baa2, joka on alempi kuin Viron Baa1. Moody's nosti myös Liettuan luokitusta Ba1:een.

***** **Hansapank ostaa kolmanneksen liettualaisesta pankista.** Hansapank ostaa 30 % suhteellisen pienestä Ukio Bankasista merkitsemällä kokonaan sen uuden osakeannin. Hansapankin mukaan osakeannin merkitseminen ei kuitenkaan tarkoita Hansapankin toiminnan laajenemista Liettuaan. Liettuan keskuspankin on vielä hyväksyttävä Ukio Bankasin osto.

***** **OECD ennustaa kasvua Itä-Euroopaan.** OECD:n talouskatsauksen mukaan Venäjän bruttokansantuotteen kasvun odotetaan kiihtyvän vuoden 1997 0.5 prosentista 3 prosenttiin vuonna 1998. Raportti ennustaa myönteistä käännettä myös Bulgariaan ja Romaniaan, joissa bruttokansantuotteen odotetaan kääntyvän 1 - 2 prosentin kasvuun vuonna 1998 vuoden 1997 tuotannon supistumisen jälkeen. Puolalle, Unkarille, Slovakialle ja Slovenialle ennustetaan kasvun jatkumista 4 - 5 prosentin vauhdilla vuonna 1998. Sen sijaan Tshekin tasavallassa kasvu jää raportin mukaan alle kahteen prosenttiin myös ensi vuonna. Baltian maiden tämän vuoden kasvuksi arvioidaan 4 prosenttia Latviassa ja Liettuaassa sekä 9 prosenttia Virossa.

	Bkt 96	Bkt 97	Bkt 98
Bulgaria	-9.0	-6.0	2.0
Latvia	2.8	4.0	-
Liettua	3.6	4.0	-
Puola	6.1	5.6	5.4
Romania	4.1	-4.0	1.0
Slovakia	7.0	5.0	4.5
Slovenia	3.5	3.5	4.0
Tshekin tasavalta	4.4	0.9	1.7
Unkari	1.0	3.0	3.9
Ukraina	-10.0	-4.0	-
Venäjä	-4.9	0.5	3.0
Viro	4.0	9.0	-

*****

Valuuttakurssit, korko ja pörssi-indeksi Venäjällä 16.12.97 (ed. viikko)

RUR/USD 5939 (5936), RUR/FIM 1105 (1103), GKO-korko 37.6 % (30.2 %), Moskova MT- indeksi 762 (+7.4%)

Baltian pörssi-indeksit 16.12.97

Tallinna TALSE 262 (+1.4 %), Riika DJRSE 346 (-1.7 %), Vilna LITIN 902 (-3.8 %)

*****

Uutisaineisto on toimitettu eri lähteistä saadun informaation perusteella.

Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

Suomen Pankki / Idäntalouksien yksikkö

Puh 09 - 1831 / fax 09-183 2294 / <http://www.bof.fi/env/fin/it/itavko/itavko.stm>

Unit for Eastern European Economies
Bank of Finland

Publications

BOOKS

Russia's Financial Markets and the Banking Sector in Transition

Edited by Jouko Rautava

Bank of Finland Studies A:95, ISBN 951 - 686 - 489 - 9, ISSN 1238 - 1683

Contents

Abstract

Preface

Introduction *by Jouko Rautava*

Financial Factors and Economic Development – Russian Dilemmas *by Jouko Rautava*

Monetary Policy in Russia *by Glenn Hoggarth*

Russian Banking Legislation and Supervision *by Juhani Laurila*

Russian Commercial Banks: a Banker's View *by Ilkka Salonen*

Capital Markets in Russia: Putting the Cart Before the Horse? *by Lev M. Gelman and
Alexandra G. Morozova*

Payment Arrears and Russian Reforms *by Inkeri Hirvensalo*

Abstract

Financial markets are crucial for the development of the Russian economy as they influence two major factors underpinning economic growth, ie the accumulation and efficient use of capital. Until now, high inflation has been seen as a major threat to the development of Russia's financial markets and economy for there is hardly any institution, sector or activity that has not been afflicted by high inflation. Yet, in the face of high inflation and many other problems, Russia's financial markets and the banking sector have rapidly evolved into some of the most dynamic influences in the Russian economy.

Nevertheless, Russian financial markets are still exceptionally fragile. Their problems are compounded by extremely rapid growth, lack of experience, inadequate legislation, poor implementation of laws, an unclear regulatory framework and an unstable economic environment. In particular, there is a clear and present need for structural reform in the banking sector. Government actions will largely determine how this ongoing restructuring process will proceed and the related impact of such reform on other sectors of the economy.

Keywords: banking, economic reform, financial markets, inflation, Russia

Finnish-Soviet Clearing Trade and Payment System: History and Lessons

Juhani Laurila

Bank of Finland Studies A:94, ISBN 951 - 686 - 469 - 4, ISSN 1238 - 1683

Contents

1. Introduction and definitions
2. Clearing trade in the economic history of Finland
3. Description of Finnish-Soviet clearing
4. Sources of strength and weakness to the Finnish-Soviet clearing
5. Concluding remarks

Preface

The Finnish-Soviet clearing system is often referred to as a special case among international clearing arrangements. Having started already in 1945 on an annual basis and being renewed for five-year periods over the years 1951-1990, the regime lasted for 46 years. Until the 1960s Finnish-Soviet clearing was generally only one of many similar clearing arrangements which Finland maintained with its trade partners in the east and west. By the end of the 1960s, most western European countries had dismantled their clearing arrangements with the eastern European countries. Finland, however, continued to maintain clearing agreements with the Soviet Union and with a number of other socialist countries. The decision of the Soviet government to abolish central planning irrevocably removed the possibility of continuing the Finnish-Soviet intergovernmental clearing regime, which was subsequently terminated at the end of 1990.

Finland conducted centrally managed intergovernmental foreign trade arrangements starting with the post-war regime of almost fully controlled foreign trade and payment systems and ending with the current fully deregulated foreign trade, payment and financing regime towards the end of the 1980s. These developments constituted a unique laboratory for testing the viability of clearing in a controlled versus a liberalized environment. It also allowed for a comparison between Finnish-Soviet clearing and other similar arrangements in the past and present. It made it possible to use the Finnish experience to determine the narrow conditions under which a system of international clearings is useful.

Trade with the Soviet Union played an important role in Finnish foreign trade policy. The role of the Bank of Finland in the management of the intergovernmental clearing regimes was originally that of an account-keeper. The holder of accounts was the Finnish government. In the case of the Finnish-Soviet clearing arrangement, however, the involvement of the Bank of Finland was bound to grow beyond this narrow role, particularly in the 1970s and 1980s. Efforts to keep the clearing account operational in an environment which was otherwise increasingly deregulated called for controls that were bound to affect not only trade policies but trade itself.

The Baltic Economies in Transition.

Seija Lainela – Pekka Sutela

Bank of Finland 1994 A:91, ISSN 0355-6034

Contents

1. Production, employment and inflation
  2. The introduction of Baltic currencies
  3. Fiscal and monetary policies
  4. Banking reform in Estonia
  5. Private sector development
- Bibliography

Overview

The Baltic countries only reappeared on many maps less than three years ago. Since that, they have become to be widely regarded as the appropriate economic and also political models for the other former Soviet republics (or FSU). The Baltic countries have not only re-established internationally recognised legal independence, but they have also succeeded in recreating many of the economic and political preconditions of independence. In particular, the Baltic currency reforms have been a veritable success contributing to some of the lowest inflation rates among post-communist countries. This would not have been possible without responsible monetary and fiscal policies supported by most of the electorate. Indeed, together with the Czech Republic the Baltic countries are the prime example of how popular in the electoral sense stabilisation policies may be. The reorientation of foreign trade, economic liberalization in general as well as the growth of the private sector are among other generally acknowledged Baltic successes. The difference of Estonia and Latvia -- in particular -- from their neighbours in the East is visibly evident to any visitor, and studies seeking to explain the Baltic success story are beginning to appear.

Still, the Baltic countries share many of the well-known post-communist problems. The decline in statistically recorded production has been particularly drastic, one of the steepest in the region. As it has not been accompanied by large-scale open unemployment, recorded productivity has collapsed. Budget balance is maintained, but on a lower level of revenue than would be needed to maintain many traditional budgetary expenses. The inevitable and often simply necessary cuts in expenditure have seldom been accompanied by much-needed structural overhaul of the public sector. Policy making is not always as cool-headed and professional as one might wish. Political consensus may be fragile, especially in those countries with large minorities. Many Russians in Russia see the Baltic countries as a history-given part of their sphere of influence.

As economies in transition, the Baltic states can be compared both with the former Soviet republics (FSU countries) and with the Central and Eastern European countries (CEEC's). In comparison with the latter countries, one feature is prominently peculiar to the Baltics. The Baltic states had formed an integral part of the former Soviet economic, political and security system. Before becoming independent the Baltic states did not have any control over their national economy.

The Russian Economy in Crisis and Transition.

Edited by Pekka Sutela

Bank of Finland 1993 A:86, ISSN 0355-6034

Contents

Preface *by Pekka Sutela*

The Collapse of the Soviet Fiscal System: What Should be Done? *by Sergei Alexashenko*

Russia's Financial and Banking System *by Terhi Kivilahti, Jukka Kero and Merja Tekoniemi*

Russian Privatization Policies *by Seija Lainela and Pekka Sutela*

Russian Trade Policies with the West: 1992 and Beyond *by Pekka Sutela and Jukka Kero*

The External Debt of the Soviet Union and Russia *by Juhani Laurila*

Distribution of Taxes and Transfers in the Former Soviet Union *by Sergei Alexashenko*

Overview

Russia emerged as the most important successor state of the USSR in the aftermath of the abortive coup of August 1991. At the end of October, president Yeltsin announced the beginning of a radical policy of transition from a centrally managed economy to a market economy. The Yeltsin - Gaidar administration decided on its basic economic policy by December. It opted for a gradualist strategy of transition. The reform process was initiated on 2 January 1992 when nearly all prices were liberalized. At the same time the government in principle freed domestic trade and imports, while exports remained subject restrictions of various kinds. In addition to liberalization, another centrepiece of the first phase of transition policy was stabilization. The government set out to reduce the huge budget deficit it had inherited and to restrict money supply. It was decided that the second phase of reform would follow later in the year, when the rouble would be made convertible, privatization would commence and structural change would get under way.

This strategy was made explicit for the first time in a Policy Memorandum submitted to the International Monetary Fund in late February. In summer 1992 the government duly announced that the first phase of reforms had been successfully completed and declared that the country was ready to move on to the second phase, that of privatization and restructuring.

The articles in this volume highlight many of the central aspects of Russian economic policies since the Yeltsin - Gaidar administration came to power. This introductory chapter makes a tentative general appraisal of the path travelled so far. As if to underline the inevitably preliminary character of any appraisal of such recent events, it also risks some general speculation regarding the future of Russia. The approach applied therefore differs from that of the articles that follow. Even if the speculative views advanced below may seem disconnected, they are based on the analyses presented in the articles. If the relatively optimistic scenario to be outlined here turns out to be mistaken, the obvious conclusion to be drawn is that something may have been overlooked in analyzing the past.

Review of economies in transition

(from number 4 ISSN 1235-7405)

- 7/97 Toivo Kuus **Estonia and EMU Prospect.** 24 p.
Olga Luštšik **The Anatomy of the Tallinn Stock Exchange.** 23 p.
Riia Arukaevu **Estonian Money Market.** 20 p.
- 6/97 Niina Pautola **Towards European Union Eastern Enlargement – Progress and Problems in Pre-Accession.** 17 p.
Katri Lehtonen **Theory of Economic Reform and the Case of Poland.** 26 p.
Boris Brodsky **Dollarization and Monetary Policy in Russia.** 14 p.
- 5/97 Jouko Rautava **Venäjän järjestelmämuutos ja talouskehitys vuonna 1996.** 10 s.
Iikka Korhonen
& Niina Pautola **Baltian talouskatsaus 1996.** 12 s.
Merja Tekoniemi **Katsaus lähialueisiin 1996.** 11 s.
Merja Tekoniemi **Ukrainan talouskatsaus 1996.** 10 s.
Kari Pekonen **Valko-Venäjän talous vuonna 1996.** 6 s.
Katri Lehtonen **Keski- ja Itä-Euroopan talouskehitys vuonna 1996.** 13 s.
- 4/97 Sergei F. Sutyryn **Russia's International Economic Strategy: A General Assessment.** 17 p.
Tatiana Popova **The Cultural Consequences of Russian Reform.** 17 p.
Ludmilla V. Popova
& Sergei F. Sutyryn **Trends and Perspectives in Sino-Russian Trade.** 11 p.
- 3/97 Iikka Korhonen **A Few Observations on the Monetary and Exchange Rate Policies of Transition Economies.** 8 p.
Iikka Korhonen **A Brief Assessment of Russia's Treasury Bill Market.** 8 p.
Rasa Dale **Currency Boards.** 14 p.
- 2/97 Niina Pautola **Fiscal Transition in the Baltics.** 23 p.
Peter Backé **Interlinkages Between European Monetary Union and a Future EU Enlargement to Central and Eastern Europe.** 19 p.
- 1/97 Panu Kalmi **Ownership Change in Employee-Owned Enterprises in Poland and Russia.** 51 p.
- 6/96 Juhani Laurila **Suorat sijoitukset Suomesta Itä-Eurooppaan;**
& Inkeri Hirvensalo **Suomen Pankin vuonna 1995 tekemän kyselyn tulokset.** 20 p.
Jouko Rautava **Suomi, Euroopan Unioni ja Venäjä.** 6 p.
Niina Pautola **Baltian talouskatsaus 1996.** 12 p.
Tilastotietoja. 9 p.
- 5/96 Juhani Laurila **Direct Investment from Finland to Eastern Europe;**
& Inkeri Hirvensalo **Results of the 1995 Bank of Finland Survey.** 21 p.
Tatiana Popova
& Merja Tekoniemi **Social Consequences of Economic Reform in Russia.** 26 p.
Iikka Korhonen **Dollarization in Lithuania.** 7 p.

- 4/96 Niina Pautola Trends in EU-Russia Trade, Aid and Cooperation. 16 p.
 Niina Pautola The Baltic States and the European Union - on the Road to Membership. 20 p.
 Elena G. Efimova The Transport Network Structure of the St.Petersburg Region
 & Sergei F. Sutyryn and its Impact on Russian-Finnish Economic Cooperation. 11 p.
 Iikka Korhonen An Error Correction Model for Russian Inflation. 10 p.
- 3/96 Niina Pautola Intra-Baltic Trade and Baltic Integration. 12 p.
 Vesa Korhonen The Baltic Countries' Changing Foreign Trade Patterns and
 the Nordic Connection. 16 p.
 Iikka Korhonen Banking Sectors in Baltic Countries. 22 p.
- 2/96 Jouko Rautava Venäjän järjestelmämuutos ja talouskehitys vuonna 1995. 12 p.
 Juhani Laurila Katsaus lähialueisiin. 28 p.
 Iikka Korhonen Baltian vuosikatsaus. 10 p.
 Pekka Sutela Ukrainan ja Valkovenäjän taloudet vuonna 1995. 10 p.
 Vesa Korhonen Itäisen Euroopan siirtymätalouksien kehitys 1995. 17 p.
- 1/96 Juhani Laurila Payment Arrangements among Economies in Transition: the Case of the CIS. 23 p.
 Sergei F. Sutyryn Problems and Prospects of Economic. Reintegration within the CIS. 17 p.
 Victor V. Zakharov Manager Training - Another Emerging
 & Sergei F. Sutyryn Market in Russian Educational Services. 9 p.
- 9/95 Niina Pautola East-West Integration. 33 p.
 Panu Kalmi Insider-Led Privatization in Poland, Russia and Lithuania: a Comparison. 16 p.
 Iikka Korhonen Equity Markets in Russia. 14 p.
 Jury V. Mishalchenko The Taxation of Banks in Russia. 5 p.
 & Niina Pautola
- 8/95 Pekka Sutela Economies Under Socialism: the Russian Case. 17 p.
 Vladimir Mau Searching for Economic Reforms: Soviet Economists on the Road to Perestroika. 19 p.
- 7/95 Vesa Korhonen Venäjän IMF-vakauttamisohjelma 1995 ja Venäjän talouden tilanne. 37 p.
 Inkeri Hirvensalo Maksurästit Venäjän transitiotaloudessa. 30 p.
 Seija Lainela Baltian maiden omat valuutat ja talouden vakautus - pienten maiden suuri menestys.
- 6/95 Niina Pautola The New Trade Theory and the Pattern of East-West Trade n the New Europe. 21 p.
 Nina Oding Investment needs of the St.Petersburg Economy and the Possibilities to meeting them.
 Panu Kalmi Evolution of Ownership Change and Corporate Control in Poland. 21 p.
- 5/95 Urmas Sepp Estonia's Transition to a Market Economy 1995. 57 p.
- 4/95 Nina Oding Evolution of the Budgeting Process in St. Petersburg. 29 p.
 Urmas Sepp A Note on Inflation under the Estonian Currency Board. 12 p.
 Pekka Sutela But ... Does Mr. Coase Go to Russia? 14 p.

- 3/95 Vesa Korhonen **EU:n ja Venäjän kumppanuus- ja yhteistyösopimus.** 31 p.
Jouko Rautava **Talousintegraatio ja Suomen turvallisuus**
Jouko Rautava **- Suomi Euroopan unionin idän taloussuhteissa.** 21p.
Suomen idänkauppa 1985-94. 10 p.
- 2/95 Urmas Sepp **Inflation in Estonia: the Effect of Transition.** 27 p.
Urmas Sepp **Financial Intermediation in Estonia.** 32 p.
- 1/95 Jouko Rautava **Venäjän järjestelmämuutos ja talouskehitys 1994.** 19 p.
Seija Lainela **Baltian maat vuonna 1994.** 21 p.
Vesa Korhonen **Itäisen Euroopan talouskehitys 1994.** 19 p.
- 11/94 Merja Tekoniemi **Venäjän keskeiset taloustapahtumat heinä-syyskuussa 1994.** 17 p.
Merja Tekoniemi **Miksi Venäjän virallinen työttömyysaste on säilynyt alhaisena?** 19 p.
- 10/94 Seija Lainela **The Comparative Efficiency of Baltic Monetary Reforms.** 22 p.
& Pekka Sutela **Monetary Policy in Russia.** 22 p.
Tuula Ryttilä
- 9/94 Jouko Rautava **Euroopan unionin ja Venäjän välinen kumppanuus- ja yhteistyösopimus**
- näkökohtia Suomen kannalta. 7 p.
Merja Tekoniemi **Venäjän keskeiset taloustapahtumat huhti-kesäkuussa 1994.** 16 p.
- 8/94 Pekka Sutela **The Instability of Political Regimes, Prices and Enterprise Financing and**
Their Impact on the External Activities of the Russian Enterprises. 31 p.
Juhani Laurila **The Republic of Karelia: Its Economy and Financial Administration.** 37 p.
Inkeri Hirvensalo **Banking Reform in Estonia.** 21 p.
- 7/94 Pekka Sutela **Fiscal Federalism in Russia.** 23 p.
Jouko Rautava **Interdependence of Politics and Economic Development:**
Financial Stabilization in Russia. 12 p.
Eugene Gavrilenkov **"Monetarism" and Monetary Policy in Russia.** 8 p.
- 6/94 Merja Tekoniemi **Työttömyys ja sosiaaliturva Venäjällä.** 31 p.
Merja Tekoniemi **Venäjän keskeiset taloustapahtumat tammi-maaliskuussa 1994.** 12 p.
Tuula Ryttilä **Itäisen Euroopan talouskehitys 1993.** 16 p.
- 5/94 Pekka Sutela **Production, Employment and Inflation in the Baltic Countries.** 22 p.
Seija Lainela **Private Sector Development and Liberalization in the Baltics.** 14 p.
Seija Lainela **Small Countries Establishing Their Own Independent Monetary Systems:**
the Case of the Baltics. 17 p.
- 4/94 Jouko Rautava **Venäjän järjestelmämuutos ja talouskehitys 1993.** 16 p.
Seija Lainela **Baltian maat vuonna 1993.** 19 p.
Jouko Rautava **Suomen idänkauppa 1990-93.** 7 p.
Tilastotietoja. 8 p.

- 3/94 Juhani Laurila **Direct Investment from Finland to Russia, Baltic and Central Eastern European Countries: Results of a Survey by the Bank of Finland.** 14 p.
 Juhani Laurila **Finland's Changing Economic Relations with Russia and the Baltic States.** 11 p.
 Jouko Rautava **EC Integration: Does It Mean East-West Disintegration.** 8 p.
 Eugene Gavrilenkov **Macroeconomic Crisis and Price Distortions in Russia.** 20 p.
 Eugene Gavrilenkov **Russia: Out of the Post-Soviet Macroeconomic Deadlock through a Labyrinth of Reforms.** 22 p.
- 2/94 Merja Tekoniemi **Venäjän keskeiset taloustapahtumat loka-joulukuussa 1993.** 11 p.
 Aleksei Tkatchenko **Pienyritysten yksityistäminen Venäjällä.** 23 p.
 Jarmo Eronen **Konversio Venäjällä: tulosten tarkastelua.** 10 p.
Idäntalouksien loka-joulukuu 1993. 17 p.
- 1/94 Pekka Sutela **Insider Privatization in Russia: Speculations on Systemic Change.** 22 p.
 Inkeri Hirvensalo **Banking in St. Petersburg.** 18 p.
- 10/93 Seija Lainela **Venäjän federatiivisen rakenteen muotoutuminen ja taloudellinen päätöksenteko; Pietarin asema.** 14 p.
 Inkeri Hirvensalo **Pankkitoimintaa Pietarissa.** 14 p.
 Juhani Laurila **Suoran sijoitustoiminnan kehittyminen Venäjällä ja Suomen lähialueella.** 29 p.
 Juhani Laurila **Suomen saamiset Venäjältä. Valuuttakurssimuutosten ja vakautusten vaikutukset.** 8p.
- 9/93 Jouko Rautava **Venäjän keskeiset taloustapahtumat heinä-syyskuussa 1993.** 10 p.
 Merja Tekoniemi **Venäjän parlamenttivaalien poliittiset ryhmittymät.** 3 p.
 Jarmo Eronen **Venäläinen ja suomalainen periferia: Permin Komin ja Kainuun aluetaloudellista vertailua.** 29 p.
Idäntalouksien heinä-syyskuu 1993. 18 p.
- 8/93 Seija Lainela **Introducing New Currencies in the Baltic Countries.** 26 p.
 & Pekka Sutela **The Baltics' ways: Intentions, Scenarios, Prospects.** 27 p.
 Inna Shteinbuka **Latvia in Transition: First Challenges and First Results.** 33 p.
 Inna Shteinbuka **Industry Policy in Transition: the Case of Latvia.** 30 p.
 Inna Shteinbuka
- 7/93 Tuula Ryttilä **Russian Monetary Policy Since January 1992.** 20 p.
 Inkeri Hirvensalo **Developments in the Russian Banking Sector in 1992-1993.** 22 p.
- 6/93 Jouko Rautava **Yritystuesta sosiaaliturvaan: Julkisen tuen muutospaineet Venäjällä.** 7p.
 Jarmo Eronen **Venäjän uusi hallinnollinen aluejako.** 7 p.
 Aleksei Tkatchenko **Pienyrittäjyys Venäjällä: Nykytilanne ja kehitysnäkymät.** 35 p.
 Tuula Ryttilä **Venäjän keskeiset taloustapahtumat huhti-kesäkuussa 1993.** 9 p.
Idäntalouksien huhti-kesäkuu 1993. 18 p.
- 5/93 Pekka Sutela **Uusi hanke entisen rupla-alueen kaupankäynnin monenkeskeistämiseksi.** 8 p.
 Juhani Laurila **Venäjän velkakriisin kehitys ja nykytilanne.** 10 p.
 Tuula Ryttilä **Venäjän keskeiset taloustapahtumat tammi-maaliskuussa 1993.** 12 p.
Idäntalouksien tammi-maaliskuu 1993. 20 p.

- 4/93 Jouko Rautava **Monetary Overhang, Inflation and Stabilization in the Economies in Transition.** 17 p.
Jarmo Eronen **Manufacturing Industries before and after the Collapse of Soviet Markets: a Comparison of Finnish and Czechoslovak Experience.** 19 p.
- 3/93 Jouko Rautava **Venäjän järjestelmämuutos ja talouskehitys 1992.** 19 p.
Seija Lainela **Baltian maiden talous vuonna 1992.** 25 p.
Pekka Sutela **Itäinen Eurooppa vuonna 1992.** 14 p.
- 2/93 Inkeri Hirvensalo **Changes in the Competitive Advantages of Finnish Exporters in the Former USSR after the Abolition of the Clearing Payment System.** 35 p.
Miroslav Hrnčič **The Exchange Rate Regime and Economic Recovery.** 17 p.
Gábor Oblath **Real Exchange Rate Changes and Exchange Rate Policy under Economic Transformation in Hungary and Central-Eastern Europe.** 31 p.
Gábor Oblath **Interpreting and Implementing Currency Convertibility in Central and Eastern Europe: a Hungarian Perspective.** 19 p.
- 1/93 Pekka Sutela **Taloudellinen transitio Venäjällä.** 11 p.
Pekka Sutela **Venäjän taloudellinen voima 2000-luvulla.** 9 p.
Pekka Sutela **Itäinen Eurooppa integraatiossa: otopoikia, sisarpuolia vai ...** 11 p.
Tuula Ryttilä **Venäjän keskeiset taloustapahtumat loka-joulukuussa 1992.** 9 p.
Idäntalouksien loka-joulukuu 1992. 16 p.
- 7/92 Seija Lainela **Baltian maiden rahauudistukset.** 23 p.
Seija Lainela
& Jouko Rautava **Baltian maiden poliittisen ja taloudellisenkehityksen taustat ja nykytilanne.** 14 p.
Sergei Alexashenko **Verojen ja tulonsiirtojen jakautuminen entisessä Neuvostoliitossa.** 17 p.
Idäntalouksien kesä-syyskuu 1992. 72 p.
- 6/92 Miroslav Hrnčič **Foreign Trade and Exchange Rate in Czechoslovakia: Challenges of the Transition and Economic Recovery.** 39 p.
Terhi Kivilahti
& Jukka Kero
& Merja Tekoniemi **Venäjän rahoitus- ja pankkijärjestelmä.** 37 p.
Merja Tekoniemi **Itsenäisten valtioiden yhteisön keskeiset taloustapahtumat heinä-syyskuussa 1992.** 12p.
Idäntalouksien maaliskuu-toukokuu 1992. 56 p.
- 5/92 Pekka Sutela **Clearing, Money and Investment: The Finnish Perspective on Trading with the USSR.** 26p.
Petri Matikainen **"Suuri pamaus" - Puolan talousuudistus 1990.** 22 p.
- 4/92 Stanislava Janáčková **Privatization in Czechoslovakia.** 8 p.
& Kamil Janáček **The Collapse of the Soviet Fiscal System: What Should Be Done?** 45 p.
Sergey Alexashenko **Neuvostoliiton ja Venäjän velka.** 23 p.
Juhani Laurila **Neuvostoliiton ja Venäjän ulkomaankauppa.** 24 p.
Jukka Kero **Itsenäisten valtioiden yhteisön keskeiset taloustapahtumat huhti-kesäkuussa 1992.** 11 p.
Merja Tekoniemi **Itäisen Keski-Euroopan talouskehitys vuonna 1991.** 7 p.
Jyri Svanborg **Idäntalouksien toukokuu 1992.** 21 p.
- 3/92 Kamil Janáček **Transformation of Czechoslovakia's Economy: Results, Prospects, Open Issues.** 20 p.
Sergey Alexashenko **General Remarks on the Speed of Transformation in the Socialist Countries.** 25 p.
Sergey Alexashenko **The Free Exchange Rate in Russia: Policy, Dynamics, and Projections for the Future.** 19 p.
Jouko Rautava **Liikaraha, inflaatio ja vakauttaminen.** 16 p.

- 2/92 Seija Lainela
& Jouko Rautava
Seija Lainela
Merja Tekoniemi
Merja Tekoniemi
- Neuvostoliiton talouskehitys vuonna 1991. 15 p.**
Viron taloudellisen kehityksen lähtökohdat. 9 p.
Yksityistäminen itäisen Euroopan maissa ja Baltiassa. 7 p.
Itsenäisten valtioiden yhteisön keskeiset taloustapahtumat tammi-maaliskuussa 1992. Idäntalouksien tammi-helmikuu 1992. 27 p.
- 1/92 Pekka Sutela
Jouko Rautava
Merja Tekoniemi
- Neuvostoliiton hajoamisen taloudelliset aspektit. 24 p.**
Suomen ja Venäjän taloussuhteet Suomen EY-jäsenyyden valossa. 12 p.
Neuvostoliiton keskeiset taloustapahtumat loka-joulukuussa 1991. 11 p.
Neuvostoliiton talousuutiset loka-joulukuussa 1991. 32 p.